

בחג סכות, ובחנוכה, ובימים הראשונים של פסח, ובחג שבועות אומרים הלל שלם, ובראש חודש ושאר ימי פסח אומרים חצי הלל אחר תפלת שחרית. אין אומרים הלל בלילות הראשונות של פסח בבית הכנסת!

(בבית אבל בראש חודש ובחנוכה אומרים הלל, אך אבל יוצא מהחדר.)

אין חולצין התפילין לפני אמירת ההלל בחול המועד אלא מניחים אותם לכל התפלה!

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם

אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ¹ לְקַרְא² אֶת-הַהֵלֵל:

קִיג הֵלְלוּ יְהוָה וְהֵלְלוּ עַבְדֵי יְיָ הֵלְלוּ אֶת-שֵׁם יְיָ:

יְהִי שֵׁם יְיָ מְבָרָךְ מֵעַתָּה וְעַד-עוֹלָם:

מִמְזֶרֶח-שֶׁמֶשׁ עַד-מְבֹאֵז מְהֵלֵל שֵׁם יְיָ:

רַם עַל-כָּל-גּוֹיִם וְיְיָ עַל הַשָּׁמַיִם כְּבוֹדוֹ:

מִי כִיִּי אֱלֹהֵינוּ הַמְגַבִּיחַ לְשַׁבָּת:

הַמְשַׁפִּילֵי לְרֵאוֹת בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ:

מְקִימֵי מַעֲפָר דָּל מְאַשְׁפֵּת יָרִים אֲבִיוֹן:

בטור (סי תכ"ב, תפ"ח ותרמ"ד) איתא דבימים שמדלגין בהלל מברכים 'לקרוא', ובימים שגומרים את ההלל מברכים 'לגמור'. וכתב שם שמהר"ם רוטנבורג בירך תמיד 'לקרוא', כי אם יברך לגמור ויחסר אפילו אות אחת, הוי ברכה לבטלה, ונחלקו בזה המחבר והרמ"א. (סידור אזור אליהו)

2 The text in the old סידורים was 'הלל' [דברי קהלת] (pg 68), It then reverted to the even older נוסח of 'ההלל' [סידור עבודת ישראל] (pg 328)].

להושיבי עס-נדיבים עם נדיבי עמו:

מושיבי ו עקרת הבית ³ אס-הבנים שמחה הללו-יה:

קיד בצאת ישראל ממצרים בית יעקב מעם לעז:

⁴ היתה יהודה לקדשו ישראל ממשלותיו:

הים ראה ויגס הירדן יסב לאחור:

ההרים רקדו כאילים גבעות כבני-צאן:

מה-לך הים כי תנוס הירדן תסב לאחור:

ההרים תרקדו כאילים גבעות כבני-צאן:

מלפני אדון חולי ארץ מלפני אלוה יעקב:

ההפכי הצור אגס-מים חלמיש למעינו-מים:

⁵ כשקוראים הלל בדילוג מתחילים 'ה' זכרנו

3 יגלך איש מבית לוי ויקח את-בת-לוי: (שמות ב: א) ויחזור מיבעי ליה? אמר רב יהודה בר זבינא, שעשה (לו) לה מעשה ליקוחיו, הושיבה באפריון, ואהרו ומרזם מרקדיו לפניה, ומלאכי השרת אמרו, 'אס-הבנים שמחה'. (גמ' סוטה יב.)

4 זכה יהודה (נחשון בן עמינדב שירד תחילה לים סוף) לעשות ממשלה בישראל, שנאמר: 'היתה יהודה לקדשו ישראל ממשלותיו: מה טעם היתה יהודה לקדשו וישראל ממשלותיו? משום ד'הים ראה ויגס'. (גמ' סוטה לז.)

5 מאי שנא בחג (סכות) דאמרינן (הלל שלם) כל יומא, ומאי שנא בפסח דלא אמרינן (הלל שלם) כל יומא? דחג חלוקין בקרבנותיהו, דפסח אין חלוקין בקרבנותיהו. (גמ' ערכין י:)

קטו:א-יא לא לנו יי לא לנו כי-לשמך תן כבוד על-חסדך על-אמתך:

למה יאמרו הגוים איה-נא אלהיהם:

ואלהינו בשמים כל אשר-חפץ עשה:

עצביהם כסף וזהב מעשה ידי אדם:

פה-להם ולא ידברו עינים להם ולא יראו:

אזנים להם ולא ישמעו אף להם ולא יריחון:

ידיהם ו לא ימישון רגליהם ולא יהלכו לא-יהגו בגרונם:

כמוהם יהיו עשיהם כל אשר-בטח בהם:

ישראל בטח ביי עזרם ומגנם הוא:

בית אהרן בטחו ביי עזרם ומגנם הוא:

יראי יי בטחו ביי עזרם ומגנם הוא:

קטו:יב-יח יי זכרנו יברך יברך את-בית ישראל יברך את-בית אהרן:

יברך יראי יי הקטנים עם-הגדלים:

יסף יי עליכם ועל-בניכם:

ברוכים אתם ליי עשה שמים וארץ:

הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ לִבְנֵי-אָדָם:

לֹא הִמָּתִים יִהְיֶה וְלֹא כָל-יְרֵדֵי דוּמָה:

וְאִנְחָנוּ וְנִבְרַךְ יְהוָה מֵעַתָּה וְעַד-עוֹלָם הַלְלוּ-יְהוָה:

כשקוראים הלל בדילוג מתחילים 'מה אשיבי

קט:א-יא אֶהְבֵּתִי כִּי-יִשְׁמַע וַיֵּי אֶת-קוֹלִי תַחֲנוּנֵי:

כִּי-הִטָּה אָזְנוֹ לִי וּבִימֵי אֶקְרָא:

אֶפְפוּנֵי וְחִבְלֵי-מָוֶת וּמִצְרֵי שְׂאוֹל מִצְאוּנֵי צָרָה וַיִּגְזֹן אֶמְצָא:

וּבְשֵׁם-יְיָ אֶקְרָא אֲנִי יְיָ מִלְטָה נַפְשִׁי:

חֲנוּן יְיָ וְצַדִּיק וְאֱלֹהֵינוּ מְרַחֵם:

שֹׁמֵר פֶּתָאִים יְיָ דִּלְתֵי וְלִי יְהוֹשִׁיעַ:

שׁוּבֵי נַפְשִׁי לְמִנוּחֵיכִי כִּי-יְיָ גָמַל עָלַיְכִי:

כִּי חִלַּצְתָּ נַפְשִׁי מִמָּוֶת אֶת-עֵינַי מִן-דְּמָעָה אֶת-רַגְלִי מִדָּחִי:

⁶ אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי יְיָ בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים:

הָאֲמַנְתִּי כִּי אֲדַבֵּר אֲנִי עֲנִיתִי מְאֹד:

6 אָמַר רַב יְהוּדָה, יְזַה מְקוֹם שְׁוֹקִים. (גמ' יומא עא.) נִמְקוֹם שְׁוֹקִים. שָׂאָדָם מוּצָא לִקְנוֹת מְזוֹנוֹתָיו וּלְפִי שֶׁהִיָּה דוּד מְטַלְטַל נַע וְנָד הִיָּה מִתְפַּלֵּל עַל הַדְּבָר: [רש"י שם]

אֲנִי אֶמְרָתִי בְּחַפְזִי כָּל-הָאָדָם כּוֹזֵב:

קטז: יב-יט מָה-אָשִׁיב לִי כָּל-תַּגְמוּלוֹהִי עָלַי:

כּוֹס-יִשׁוּעוֹת אִשָּׁא וּבָשָׂם יִי אֶקְרָא:

נְדָרֵי לִי אֲשַׁלֵּם נִגְדָה-נָּא לְכָל-עַמּוֹ:

יִקָּר בְּעֵינַי יִי הַמּוֹתָה לְחִסְדֵּי:

אָנָּה יִי כִי-אֲנִי עֹבְדֶךָ אֲנִי-עֹבְדֶךָ בֵּין-אֲמֹתֶיךָ ⁷ פְּתַחַת לְמוֹסְרֵי:

לְךָ-אֶזְבַּח זֶבַח תּוֹדָה וּבָשָׂם יִי אֶקְרָא:

נְדָרֵי לִי אֲשַׁלֵּם נִגְדָה-נָּא לְכָל-עַמּוֹ:

בְּחֻצְרוֹת וּבֵית יִי בְּתוֹכְכִי יְרוּשָׁלַם הִלְלוּ-יָיָה:

קיז הִלְלוּ אֶת-יִי כָּל-גּוֹיִם שֶׁבָּחוּהוּ כָּל-הָאֱמִים:

כִּי גָבַר עָלֵינוּ וּ חֲסָדוֹ וְאֶמֶת-יִי לְעוֹלָם הִלְלוּ-יָיָה:

⁸ 'הודו' ו'אנא' שבהלל, בניגון המיוחד של אותו חג מועד ובר"ח - בניגון המרמז על אותו חודש, כגון ניגון של חג החל

7 דַּרְשׁ רַבָּא, מַאי דְכַתִּיב: 'פְּתַחַת לְמוֹסְרֵי'? אֶמַר דְּוָד לִפְנֵי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, רַבּוּנּוֹ שֶׁל עוֹלָם, שְׁנֵי מוֹסְרוֹת [הן רצועות שקושרין בהן העול] שֶׁהָיוּ עָלַי פְּתַחַתְכֶם [פתחת שהתרת את הנקבות] רִית הַמּוֹאֲבִיָּה וְנִעְמָה הַעַמּוֹנִית. [ונעמה אמו של רחבעם וממנה יצאו מלכי בית דוד (רש"י שם)] (גמ' יבמות עז).

8 If one is able to hear all of the חזן's words, then one is יוצא with the חזן's recital of (יאמר) etc. and should just respond with הודו. If one is unlikely to hear all his words clearly, one should recite (יאמר) etc. in an undertone with the חזן, and respond with הודו. One should *not* hurry and recite (יאמר) etc. before the חזן.

באותו חודש. בפסוקי 'יאמר[ו] נא' מכוין החזן להוציא את הציבור כאשר הוא אומרם בקול רם והציבור שותק. יש הנוהגים לומר בלחש עם החזן גם את פסוקי 'יאמר[ו] נא', אבל מקפידים על ענייה משותפת ומסודרת על 'הודו' על כל אמירת 'יאמר[ו]' של חזן, כפי הדין, ואין בשבשים את סדר הענייה מתוך רצון לומר את פסוקו של החזן בקול רם.

*נענועי לולב בחג הסוכות כמנהג פפד"מ (פני המנענע למזרח).

	מזרח	דרום	מערב	צפון	מעלה	מטה	
ק"ח	חזן	חזן	חזן	חזן	חזן	חזן	חזן
	חזן	חזן	חזן	חזן	חזן	חזן	חזן
	חזן	חזן	חזן	חזן	חזן	חזן	חזן

	מזרח	דרום	מערב	צפון	מעלה	מטה	
חזן	חזן	חזן	חזן	חזן	חזן	חזן	חזן
	חזן	חזן	חזן	חזן	חזן	חזן	חזן
	חזן	חזן	חזן	חזן	חזן	חזן	חזן

	מזרח	דרום	מערב	צפון	מעלה	מטה	
חזן	חזן	חזן	חזן	חזן	חזן	חזן	חזן
	חזן	חזן	חזן	חזן	חזן	חזן	חזן
	חזן	חזן	חזן	חזן	חזן	חזן	חזן

	מזרח	דרום	מערב	צפון	מעלה	מטה	
חזן	חזן	חזן	חזן	חזן	חזן	חזן	חזן
	חזן	חזן	חזן	חזן	חזן	חזן	חזן
	חזן	חזן	חזן	חזן	חזן	חזן	חזן

מִן־הַמִּצַּר קָרָאתִי יְהוָה עֲנֵנִי בַמִּרְחֵב יְהוָה:

יְיָ לִי לֹא אֵיֶרָא מַה־יַּעֲשֶׂה לִי אֲדָם:

יְיָ לִי בַעֲזָרִי וְאֲנִי אֶרְאֶה בְשִׁנְאֵי:

טוֹב לַחֲסוֹת בְּיַי מִבֶּטֶחַ בְּאָדָם:

טוֹב לַחֲסוֹת בְּיַי מִבֶּטֶחַ בְּנִדְבִיבִים:

9 פסוקי 'הודו' נאמרים בניגונים מיוחדים - ראש חודש - ניגון נבחר, סכות וב(שבת) חול המועד ובשמיני עצרת - ניגון סכות (ניגוני בנענועים בהלל), ר"ח כסלו - ניגון חנוכה, ימי חנוכה - ניגון 'מעוז צור', ר"ח טבת - אחד מניגוני חנוכה, ר"ח אדר - אחד מניגוני פורים, פסח וב(שבת) חול המועד - ניגון 'אדיר הוא', ר"ח אייר - ניגון 'לכה דודי' של ספירה, ר"ח סיון - ניגון שבעות (תחילת 'אקדמות'), ר"ח אב - ניגון 'אלי ציון', ר"ח אלול - ניגון ימים נוראים.

כָּל-גּוֹיִם סִבְּבוּנִי בְּשֵׁם יְיָ כִּי אֲמִילָם:

סִבְּבוּנִי גַם-סִבְּבוּנִי בְּשֵׁם יְיָ כִּי אֲמִילָם:

סִבְּבוּנִי כְּדַבּוּרִים דְּעֵכוּ כְּאֵשׁ קוֹצִים בְּשֵׁם יְיָ כִּי אֲמִילָם:

דַּחַח דַּחִיתָנִי לְנֶפֶל וַיֵּי עֲזָרָנִי:

עֲזֵי וּזְמַרְתָּ יְהוָה וַיְהִי-לִי לִישׁוּעָה:

קוֹל וּרְנָה וַיִּשְׁוַעַה בְּאַחֲלֵי צְדִיקִים יָמִין יְיָ עָשָׂה חֵיל:

יָמִין יְיָ רֹמְמָה יָמִין יְיָ עָשָׂה חֵיל:

לֹא-אָמוֹת כִּי-אֶחָיָה וְאֶסְפָּר מַעֲשֵׂי יְהוָה:

יִסֹר יִסְרָנִי יְהוָה וְלַמּוֹת לֹא נִתְּנָנִי:

פֶּתַח-לִי שַׁעֲרֵי-צֶדֶק אֲבֹא-בָם אוֹדָה יְהוָה:

¹⁰ זֶה-הַשַּׁעַר לִי צְדִיקִים יָבֹאוּ בּוֹ:

אוֹדָה כִּי עֲנִיתָנִי וַתְּהִי-לִי לִישׁוּעָה: אוֹדָה

10 For the Nazis, Jewish religious ceremonies were a matter of curiosity, entertainment, and ridicule. Treblinka's newest gas chamber building (from mid-October 1942 on), was disguised to resemble a מקוה. A gable over the building's ornamented doors bore a large Star of David. To reach the doors, the victims were forced to hurry up five wide steps with potted plants on either side. A dark red curtain taken from an unidentified synagogue, was hung at the entrance to the gas chambers themselves and on it was inscribed: 'זֶה-הַשַּׁעַר לִדְ צְדִיקִים יָבֹאוּ בּוֹ'. (Belzec, Sobibor, Treblinka - The Operation Reinhard Death Camps by Yitzhak Arad)

אָבן מַאָסוּ הַבּוֹנִים הִיָּתָה לְרֹאשׁ פְּנֵה: אבו

מֵאֵת יְיָ הִיָּתָה זֹאת הִיא נִפְלְאָת בְּעֵינֵינוּ: מאת

זֶה-הַיּוֹם עָשָׂה יְיָ נִגְלָה וְנִשְׁמַחָה בּוֹ: זה

אחר כל 'אנא' שהחזן אומרו בנגינה, חוזר הקהל ואומרו בהמשך אותה נגינה

מזרח דרום	מערב צפון מעלה מטה	מזרח דרום	מערב צפון מעלה מטה
אָנָּא ¹¹	הוֹשִׁיעָה נָּא	אָנָּא	הוֹשִׁיעָה נָּא

אָנָּא יְיָ הַצְּלִיחָה נָּא: אָנָּא יְיָ הַצְּלִיחָה נָּא:

בְּרוּךְ הַבָּא בְּשֵׁם יְיָ בְּרִכְנוֹכֶם מִבֵּית יְיָ: ברוך

אֵל וַיְיָ וַיֵּאָר לָנוּ¹² אֶסְרוּ-חַג בְּעֵבְתַיִם עַד-קִרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ: אל

אֵלֵי אַתָּה וְאוֹדֶךָ אֱלֹהֵי אַרְוֹמְמֶךָ: אלי

מזרח	דרום מערב צפון מעלה מטה	מזרח	דרום מערב צפון מעלה מטה
הוֹדוּ	לֵי לֵי - טוֹב	כִּי לְעוֹלָם	חֲסִדוֹ: חידו

11 פסוקי 'אנא ד' הושיעה נא' נאמרים בניגונים מיוחדים - ראש חודש - ניגון נבחר, סכות וב(שבת) חול המועד ובשמיני עצרת - ניגון סכות (ניגוני בנענועים בהלל), שמחת תורה בניגון הקפות שמחת תורה, ר"ח כסלו - ניגון חנוכה, ימי חנוכה - ניגון 'מעוז צור', ר"ח טבת - אחד מניגוני חנוכה, ר"ח אדר - אחד מניגוני פורים, פסח וב(שבת) חול המועד - ניגון 'אדיר הוא', ר"ח אייר - ניגון 'לכה דודי' של ספירה, ר"ח סיון - ניגון שבעות (תחילת 'אקדמות'), ר"ח אב - ניגון 'אלי ציון', ר"ח אלול - ניגון ימים נוראים. (מכון מורשת אשכנז)

12 אמר רבי אבהו אמר רבי אלעזר "כל הנוטל לולב באגודו, והדס בעבותו, מעלה עליו הכתוב פאילו בנה מזבח והקריב עליו קרבן", שנאמר: 'אסרו-חג בעבתים עד קרנות המזבח': אמר רבי ירמיה משום רבי שמעון בן יוחאי, ורבי יוחנן משום רבי שמעון המחוזי משום רבי יוחנן המפוזני "כל העושה איסור לחג באכילה ושתיה, מעלה עליו הכתוב פאילו בנה מזבח והקריב עליו קרבן, שנאמר: 'אסרו-חג בעבתים עד קרנות המזבח': (גמ' סוכה מה:)

וְהִלְלוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ כָּל-מַעֲשֵׂיךָ וְחִסְדֵיךָ צְדִיקִים עוֹשֵׂי רִצְוֹן וְעַמֶּךָ

בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּרִנָּה יוֹדוּ וַיְבָרְכוּ וַיִּשְׁבְּחוּ וַיִּפְאָרוּ וַיְרַמְּמוּ וַיַּעֲרִיצוּ וַיִּקְדְּשׁוּ

וַיְמַלִּיכוּ אֶת-שִׁמְךָ מִלְּכָנוּ: כִּי לָךְ טוֹב לְהוֹדוֹת וּלְשַׁמֵּךְ נָעִים לְזַמֵּר ¹³ כִּי

מֵעוֹלָם וְעַד-עוֹלָם אַתָּה אֵל: בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ מֶלֶךְ מְהֻלָּל בַּתְּשׁוּבָה:

אומרים קדיש שלם בימים שאומרים תפלת מוסף. בחנוכה אומרים כאן חצי קדיש.

בשבת ראש חודש, בשלש רגלים, בשבת חול המועד, ובשבת חנוכה ממשיכים בהוצאת ספר תורה (עמ' 261).

מוסף עמידה לראש חודש ולשבת ראש חודש

הבעל תפלה אומר מכאן ועד 'האל הקדוש' בראש חודש שחל בחול - בניגון חול.

החזן אומר מכאן ועד 'האל הקדוש' בראש חודש שחל שבת - בניגון שבת.

תהלים נא: טז אֲדַנִּי שְׁפַתִּי תִפְתָּח וְפִי יִגִּיד תְּהִלָּתֶךָ:

כורע בְּרוּךְ מִשְׁתַּחוּה אַתָּה יוֹקֵף יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם

אֱלֹהֵי יִצְחָק וְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֲלִיוֹן

גוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקִנְיָה הַכֹּל וְזוֹכֵר חֲסָדֵי אֲבוֹת וּמְבִיא גּוֹאֵל

לְבָנָי בְּנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה: מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמַגֵּן:

כורע בְּרוּךְ מִשְׁתַּחוּה אַתָּה יוֹקֵף יְיָ מַגֵּן אַבְרָהָם:

13 The form of the prayer is based on the Talmudic phraseology (סידור רב עמרם גאון, רוקח, מחזור ויטרי, is נוסח הראשונים etc.). This form is present in many i.e.; פסוקים (על-ידי 'איו' i.e.; etc.). This is but one example of many instances when borrowed phraseology from different חז"ל.

אַתָּה גְבוּר לְעוֹלָם אֲדֹנָי מְחִיָּה מְתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ:

ממוסף של שמיני עצרת עד שחרית של יום ראשון של פסח מוסיפים :

מְשִׁיב הַרוּחַ וּמִזְרִיד הַגֶּשֶׁם:

מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחִיָּה מְתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים
וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמְתִיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אַמוּנָתוֹ לִישְׁנֵי עֶפְרַיִם מִי כְמוֹךָ
בְּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דוֹמֵה-לָךְ מְלֶךְ מִמִּית וּמְחִיָּה וּמְצַמִּיחַ יְשׁוּעָה:
וְנֶאֱמַן אַתָּה לְהַחְיֹת מְתִים: בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחִיָּה הַמְתִים:

קדושת ינקדשי בראש חודש שחל בחול.

בעל תפלה בלבד נְקַדֵּשׁ אֶת-שִׁמְךָ בְּעוֹלָם כְּשֵׁם שְׁמֶךְ דִּישִׁים אוֹתוֹ בְּשֵׁמי מְרוֹם

בְּכַתּוּב עַל-יַד נְבִיאָךְ יִשְׁעִיה וְגַ' וְקָרָא זֶה אֶל-זֶה וְאָמַר

קָהַל וּבֵעַל תְּפִלָּה יַחַדְיוֹ קְדוֹשׁ וְקְדוֹשׁ קְדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת מְלֵא כָּל-הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ:

לְעַמְתָּם בְּרוּךְ יֵאמְרוּ:

קָהַל וּבֵעַל תְּפִלָּה יַחַדְיוֹ יַחְזַקְאֵל גִּיב בְּרוּךְ כְּבוֹד-יְיָ מִמְּקוֹמוֹ:

בעל תפלה וּבְדַבְרֵי קְדֻשָּׁךְ כְּתוּב לֵאמֹר:

קָהַל וּבֵעַל תְּפִלָּה יַחַדְיוֹ תְּהַלִּים קְמוּי: יְמַלֵּךְ יְיָ לְעוֹלָם אֱלֹהֶיךָ צִיּוֹן לְדָר וְדָר הַלְלוּ-יָהּ:

בעל תפלה לדור ודור נגיד גדלך ולנצח נצחים קדשתך נקדיש ושבחך
אלהינו מפינו לא ימוש לעולם ועד כי אל מלך גדול וקדוש אתה: ברוך
אתה יי¹⁴ האל הקדוש:

קדושת ינעריצך בראש חודש שחל בשבת.

חזן בלבד נעריצך ונקדישך כסוד שיח שרפי קדש המקדישים שמך בקדש

ככתוב על-יד נביאך ישעיהו: וקרא זה אל-זה ואמר

קהל וחזן יחדיו

קדוש ו קדוש קדוש יי צבאות מלא כל-הארץ כבודו:

חזן כבודו מלא עולם משרתיו שואלים זה לזה

איה מקום כבודו לעמתם ברוך יאמרו:

קהל וחזן יחדיו

יחזקאל ג:יב ברוך כבוד-יי ממקומו:

חזן ממקומו הוא יפן ברחמים ויחן עם המיחדים שמו

ערב ובקר בכל-יום תמיד פעמים באהבה שמע אומרים:

קהל וחזן יחדיו

דברים ו:ד שמע ישראל יי אלהינו יי ו אחד:

חזון אֶחָד הוּא אֱלֹהֵינוּ הוּא אָבִינוּ הוּא מִלְכֵנוּ הוּא מוֹשִׁיעֵנוּ

וְהוּא יִשְׁמִיעֵנוּ בְּרַחֲמָיו שְׁנִית לְעֵינֵי כָל-חַי בַּמִּדְבָּר טו:מא לְהִיּוֹת לָכֶם

לְאֱלֹהִים

קהל וחזון יחדיו

אֲנִי יי אֱלֹהֵיכֶם:

בשבת ראש חודש (גם בשבת חנוכה) אומרים בה אופן מוסיפים פיוט 'אלהיכם' שחותם בו יהודה חזק בקדושת מוסף:

15 אֱלֹהֵיכֶם יִזְרִיחַ שְׁמֹשׁוֹ שְׁבַע־תַּיִם בְּגִבּוֹרָתוֹ הִירָח בְּחַתְחֻדָּשׁוֹ כִּשְׁמֹשׁ

זְרִיחָתוֹ

וְהַחֻדֶּשׁ בְּהַתְקַדְּשׁוֹ לְחֹדֶשׁ כְּפָרְתוֹ יָת הַיּוֹם לְשִׁמְשׁוֹ חֲזוֹת קְדֻשַׁת שְׁכִינָתוֹ

ישעיה סו:כג מְדֵי-חֹדֶשׁ בְּחֻדָּשׁוֹ וּמְדֵי שַׁבָּת בְּשַׁבְּתוֹ:

חזון וּבְדַבְרֵי קְדֻשָּׁה כְּתוּב לֵאמֹר:

קהל וחזון יחדיו

תהלים קמו:י יִמְלֹךְ יי וְלְעוֹלָם אֱלֹהֵיךָ צִיּוֹן לְדָר וָדָר הַלְלוּ-יָהּ:

חזון לְדוֹר וָדוֹר נִגִּיד גְּדֻלָּתְךָ וּלְנֶצַח נְצָחִים קְדֻשַׁתְךָ נְקֻדֵּי־שׁ וּשְׁבַחְךָ אֱלֹהֵינוּ

מְפִינֵנוּ

לֹא יִמוּשׁ לְעוֹלָם וָעֶד כִּי אֵל מְלֹךְ גָּדוֹל וְקְדוֹשׁ אַתָּה: בְּרוּךְ אַתָּה יי

15 בקדושה אנו מוסיפים כאן לבקש על חידוש אור שבעת הימים שיאיר לעתיד לבוא בשמש פי כמה וכמה, ועל אור הירח שירבה אז והוא מראה על גילוי השכינה, כי בכך נזכה ביותר לקדש את שמו הגדול.

אֶתְּהָ קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ וְקָדוֹשִׁים בְּכָל-יוֹם יִהְלְלוּךָ סֵלָה: בְּרוּךְ אַתָּה

יְיָ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ:

מוסף ראש חודש לחול

אֶהְבֵּת עוֹלָם תָּבִיא לָהֶם וּבְרִית רְאִשֵׁי חֲדָשִׁים לְעַמְּךָ נָתַתָּ זְמַן כַּפָּרָה

אָבוֹת לְבָנִים תִּזְכֹּר: וְהִבִּיאֵנוּ לְכָל-תּוֹלְדוֹתֶם בְּהִיוֹתֶם מִקְרִיבִים

לְפָנֶיךָ זְבַחֵי רְצוֹן וְשַׁעֲרֵי חֲטָאֵת

בֵּית מִקְדָּשְׁךָ בְּשִׂמְחַת עוֹלָם: לְכַפֵּר בַּעֲדָם: זְכוֹרֹן לְכֻלָּם יִהְיוּ

וְתִשׁוּעַת נַפְשָׁם מִיַּד שׁוֹנְאֵ: מִזְבֵּחַ

חֻבּוֹתֵינוּ תְּמִידִים כְּסֻדְרָם חֲדָשׁ בְּצִיּוֹן תִּכְיֶן וְעוֹלַת רֹאשׁ חֲדָשׁ

וּמוֹסָפִים כְּהִלְכֹתֶם: נַעֲלָה עָלֵינוּ וְשַׁעֲרֵי עֲזִים נַעֲשֶׂה

מוסף שבת ראש חודש

בְּרְצוֹן: וּבַעֲבוּדַת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ נִשְׂמַח

כְּלָנוּ וְשִׁירֵי דָוִד עֲבַדְךָ נִשְׁמָעִים מְלֹאכֶתְךָ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי אֶהְבֵּת

אֹתָנוּ וְרַצִּיתָ בָּנוּ וְרוֹמַמְתָּנוּ מִכָּל- בְּעִירְךָ הָאֲמוּרִים לְפָנֵי מִזְבְּחֶךָ:

הַלְשָׁנוֹת וְקִדְשָׁתָנוּ בְּמִצְוֹתַיִךְ וְקִרְבָּתָנוּ חֻבּוֹתֵינוּ בְּבֵית בְּחִירְתְּךָ בְּבֵית
מִלְכָנוּ לְעִבּוֹדְתְּךָ וְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקְּדוֹשׁ הַגָּדוֹל וְהַקְּדוֹשׁ שֶׁנִּקְרָא שִׁמְךָ עָלֵינוּ
עָלֵינוּ קִרְאָתְךָ: וְתִתֶּן-לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ מִפְּנֵי הַיָּד שֶׁנִּשְׁתַּלַּחָה בְּמִקְדָּשְׁךָ:
בְּאַהֲבָה שְׂבָתוֹת לְמִנוּחָה וְרֵאשִׁי יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאַל־הִי
חֲדָשִׁים לְכַפָּרָה וּלְפִי שֶׁחֲטָאנוּ לְפָנֶיךָ אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתַּעֲלָנוּ בְּשִׂמְחָה לְאַרְצָנוּ
אֲנַחְנוּ וְאֲבוֹתֵינוּ חֲרָבָה עִירָנוּ וְשָׁמַם וְתִטְעֵנוּ בְּגִבּוֹלָנוּ וְשֵׁם נַעֲשֶׂה לְפָנֶיךָ
בֵּית מִקְדָּשָׁנוּ וְגָלָה יְקָרָנוּ וְנִטַּל כְּבוֹד אֶת-קִרְבָּנוֹת חֻבּוֹתֵינוּ תְּמִידִים
מִבֵּית חַיֵּינוּ וְאִין אָנוּ יְכוּלִים לַעֲשׂוֹת כְּסֻדְרָם וּמוֹסָפִים כְּהַלְכָתָם:

[בשבת אֶת-מוֹסַף יוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה וְ] אֶת-מוֹסַף יוֹם רֵאשִׁי הַחֹדֶשׁ הַזֶּה

נַעֲשֶׂה וְנִקְרִיב לְפָנֶיךָ בְּאַהֲבָה כְּמִצְוֹת רְצוֹנְךָ כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתָּ עָלֵינוּ

בְּתוֹרְתְּךָ עַל-יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדְּךָ מִפִּי כְּבוֹדְךָ כְּאָמֹר:

בשבת (בניגון שבת)

(במדבר כח: ט-י וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת שְׁנֵי-כִבָּשִׁים בְּנֵי-שָׁנָה תְּמִימִם וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים)

סֵלַת מְנַחָה בְּלוֹלָה בְּשֶׁמֶן וְנִסְכּוֹ: עֲלֵת שַׁבָּת בְּשַׁבָּתוֹ עַל-עֲלֵת הַתְּמִיד

וְנִסְכָּה:

זֶה קָרְבַּן שַׁבַּת וְקָרְבַּן רֵאשׁ חֹדֶשׁ כְּאֲמֹר:

(בניגון יו"ט)

כח:יא וּבְרֵאשֵׁי חֳדָשֵׁיכֶם תִּקְרִיבוּ עֹלָה לִי

פָּרִים בְּנֵי-בָקָר שְׁנַיִם וְאֵיל אֶחָד כְּבָשִׂים בְּנֵי-שָׁנָה שִׁבְעָה תְּמִימִם:

וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵיהֶם כַּמְדָּבָר שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרִים לֶפֶר וּשְׁנַיִם עֶשְׂרִים לְאֵיל

וְעֶשְׂרוֹן לֶכֶבֶשׂ וַיִּזַּן כְּנֶסֶכוֹ וְשָׁעִיר לְכַפֵּר וּשְׁנַיִם תְּמִידִים כֹּהֲלִכֶתָם:

בשבת (בניגון שבת)

(יִשְׁמְחוּ בְּמִלְכוּתְךָ שְׁמֵרֵי שַׁבַּת וְקוֹרְאֵי עֲנָג עִם מְקַדְּשֵׁי שְׁבִיעֵי

כָּלֶם יִשְׁבְּעוּ וַיִּתְעַנְּגוּ מִטוֹבְךָ וּבְשִׁבְעֵי רָצִיתָ בּוֹ וְקִדְּשָׁתוּ חֻמְדַּת יָמִים

אוֹתוֹ קָרְאתָ זִכָּר לְמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית):

בחזרת הש"ץ, החזן מנגן מ'לששון ולשמחה' עד 'כי בעמך' בניגון הקשור לחודש הבא (בחנוכה בניגון 'שני זיתים') וממשיך מ'כי בעמך' עד סוף התפלה - בניגון חול (בשבת ראש חודש מסיימים בניגון שבת במקום ניגון חול).

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ (בשבת רָצָה בְּמִנוּחָתָנוּ וְ) חֹדֶשׁ עָלֵינוּ (בשבת בְּיוֹם

הַשַּׁבַּת הַזֶּה) אֶת-הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לְטוֹבָה וְלְבָרָכָה (קהל אֲמֵן) לְשִׁשּׁוֹן וְלִשְׂמֹחָה

לישועה ולנחמה (קהל אמן) לפרנסה ולכלכלה (קהל אמן) לחיים (קהל אמן)

ולשלום (קהל אמן) למחילת חטא ולסליחת עון (קהל אמן) ¹⁷ ולכפרת פשע (קהל

אמן): כִּי-בְעַמְךָ יִשְׂרָאֵל בְּחַרְתָּ מִכָּל-הָאֲמוֹת (בשבת וּשְׁבֻתוֹת לָהֶם הוֹדַעְתָּ)

וְחָקִי רָאִשֵׁי חֲדָשִׁים לָהֶם קִבַּעְתָּ: בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקֹדֵשׁ (בשבת הַשַּׁבָּת וְ)

יִשְׂרָאֵל וְרָאִשֵׁי חֲדָשִׁים:

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם וְהַשֵּׁב הָעֲבוּדָה לְדַבִּיר

בֵּיתְךָ וְאֲשֵׁי יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּתָם מְהֵרָה בְּאַהֲבָה תִּקְבַּל בְּרִצּוֹן וּתְהִי

לְרִצּוֹן תָּמִיד עֲבוּדַת יִשְׂרָאֵל עִמָּךְ: וּתְחַזְיֵנָּה עֵינֵינוּ בְּשׁוֹבֶךְ לְצִיּוֹן

בְּרַחֲמִים: בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְּחַזֵּיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן:

כורע מודים אֲנַחְנוּ לָךְ שְׂאֵתָה הוּא יוֹקֵף חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדְךָ וְעַל-

יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאֵלֵהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד: נְשַׁמְּוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ וְעַל-

צוּר חַיֵּינוּ מִגֵּן יִשְׁעֵנוּ אַתָּה הוּא לְדוֹר נְסִיף שְׁבָכָל-יוֹם עִמָּנוּ וְעַל-

וְדוֹר: נוֹדָה לָךְ וְנִסְפָּר תְּהַלְתֵּךְ עַל-נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שְׁבָכָל עֵת

עָרַב וּבָקֵר וְצִהָרִים: הַטּוֹב כִּי לֹא-כָלוּ וְהִקְדּוּשׁ עַל שְׁהַחֲיִיתָנוּ

רַחֲמֶיךָ וְהִמְרַחֵם כִּי לֹא-תָמוּ חֲסָדֶיךָ וְקִיַּמְתָּנוּ: כֵּן תַּחֲיֵנוּ וּתְקַיְמָנוּ

מֵעוֹלָם קוּיֵנוּ לָךְ: וְתֹאסֹף גְּלִיזוֹתֵינוּ לְחִצְרוֹת קִדְשֶׁךָ

מודים דרבנן

כורע מודים אֲנַחְנוּ לָךְ שְׁאַתָּה הוּא לְשָׁמֵר חֻקֶיךָ וּלְעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ

זוקף יי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי וּלְעַבְדְּךָ בְּלִבָּב שָׁלֵם עַל שְׁאָנוּ

כָּל-בָּשָׂר יוֹצְרָנוּ יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית: מוֹדִים לָךְ: כורעים מעט כשאומרים

בְּרִכּוֹת וְהוֹדָאוֹת לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל הַמִּילָה בְּרוּךְ זוקף אֵל הַהוֹדָאוֹת:

בחנוכה אומרים כאן יעל הנסים :

עַל הַנְּסִים וְעַל הַפְּרָקָן וְעַל הַגְּבוּרוֹת וְעַל הַתְּשׁוּעוֹת

וְעַל הַמְּלַחְמוֹת שְׁעָשִׂיתָ לְאֲבוֹתֵינוּ בַּיָּמִים הָהֵם בְּזִמְנֵי הַזֶּה:

בַּיָּמִים מִתְּתִיחוּ בֶן יוֹחָנָן כִּהְיוּ גְּדוֹל חֲשָׁמְנִי וּבְנָיו כִּשְׁעֵמֶדָה מְלָכוֹת יוֹן הָרִשְׁעָה

עַל-עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל לְהַשְׁכִּיחַם תּוֹרְתֶךָ וּלְהַעֲבִירָם מִחֻקֵּי רְצוֹנֶךָ: וְאַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ

הַרְבִּים עָמַדְתָּ לָהֶם בְּעַת צָרָתָם רַבַּת אֶת רִיבָם דָּנַתָּ אֶת דֵּינָם נִקְמַתָּ אֶת

נִקְמַתָּם: מִסִּרְתָּ גְבוּרִים בְּיַד חֲלָשִׁים וְרַבִּים בְּיַד מְעֻשִׁים וְשָׂמַיִם בְּיַד טְהוֹרִים

וְרָשָׁעִים בְּיַד צְדִיקִים וְזָדִים בְּיַד עֹסְקֵי תוֹרָתְךָ: וְלִךְ עֲשִׂיתָ שֵׁם גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ
בְּעוֹלָמְךָ וְלַעֲמֶךָ יִשְׂרָאֵל עֲשִׂיתָ תְּשׁוּעָה גְדוֹלָה וּפְרָקָן כְּהִיּוֹם הַזֶּה: וְאַחַר כֵּן בָּאוּ
בְנֵיךָ לְדַבֵּר בֵּיתְךָ וּפָנּוּ אֶת הַיְכָלְךָ וְטִהְרוּ אֶת מִקְדָּשְׁךָ וְהִדְלִיקוּ נְרוֹת
בְּחֲצֵרוֹת קֹדֶשְׁךָ וְקִבְּעוּ שְׁמוֹנֵת יָמֵי חֲנֻכָּה אֱלֹהֵי הַיְהוּדוֹת וְלַהֲלֵל לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל:

וְעַל-כֵּן יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מְלַכְנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד: וְכָל-
הַחַיִּים יוֹדוּךָ סְלָה וְיִהְלְלוּ אֶת-שִׁמְךָ בְּאַמֶּת הָאֵל יִשׁוּעַתְנוּ וְעֲזָרְתְנוּ
סְלָה: כּוֹרַע בְּרוּךְ מִשְׁתַּחֲוֶה אֶתְּךָ זֹקֵף יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ וְלִךְ נֶאֱמָה לַהֲוֹדוֹת:

בחזרת השי"ץ אומר החזן:

בארץ ישראל הכהנים מברכים כאן את הקהל (עמ' 772).

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ בְּרַכְנוּ בְּבִרְכָּה הַמְּשַׁלֶּשֶׁת בַּתּוֹרָה הַכְּתוּבָה עַל-יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדְּךָ

הָאֲמוּרָה מִפִּי אֶהְרֹן וּבְנָיו כְּהֻנִּים עִם קְדוּשָׁתְךָ - כְּאֲמֹר:

במדבר ו:כד-כו וְיִבְרַכְךָ יְיָ וְיִשְׁמְרֶךָ: כו יהי רצון יְיָ וְיִפְגְּיוּ אֱלֹהֵיךָ וְיִחַנְּךָ: כו יהי רצון

יִשָּׂא יְיָ וּפְגְּיוּ אֱלֹהֵיךָ וְיִשֵּׁם לְךָ שָׁלוֹם: כו יהי רצון

שֵׁם שָׁלוֹם טוֹבָה וּבִרְכָּה חֵן וְחֶסֶד וְרַחֲמִים עָלֵינוּ וְעַל-כָּל-

יִשְׂרָאֵל עִמָּךְ: בְּרַכְנוּ אֲבִינוּ כְּלָנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר פְּנִיךָ כִּי בְאוֹר פְּנִיךָ נִתְּתָה

לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ תּוֹרַת חַיִּים וְאַהֲבַת חֶסֶד וְצַדִּיקָה וּבִרְכָּה וְרַחֲמִים וְחַיִּים

וְשָׁלוֹם: וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֶךְ אֶת-עַמֶּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל-עֵת וּבְכָל-שָׁעָה
בְּשָׁלוֹמְךָ: בְּרוּךְ אַתָּה יי הַמְּבָרֵךְ אֶת-עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּשָׁלוֹם:

אֱלֹהֵי נֹצֵר לְשׁוֹנֵי מָרַע וּשְׁפָתַי מִדְּבַר מִרְמָה וְלִמְקַלְלֵי נַפְשֵׁי תַדִּם
וְנַפְשֵׁי כְּעַפָּר לְכָל תַּהֲיָה: פָּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתְךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדֹּף נַפְשֵׁי
וְכָל-הַחֹשְׁבִים עָלַי רָעָה מְהֵרָה הִפֵּר עֲצָתָם וּקְלַקְל מַחְשְׁבוֹתָם: עֲשֵׂה
לְמַעַן שְׁמֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן יִמְיָנְךָ עֲשֵׂה לְמַעַן קִדְשָׁתְךָ עֲשֵׂה לְמַעַן
תּוֹרָתְךָ: תהלים ס:ז לְמַעַן יִחַלְצוּן יְדִידֶיךָ הַוְשִׁיעָה יִמְיָנְךָ וְעַנְנוּ וְעַנְנֵנִי: יט:טו
יְהִיו לְרָצוֹן וְאִמְרֵי-פִי וְהִגִּינוּ לִבִּי לְפָנֶיךָ יי צוּרֵי וְגֵאֲלֵי: פוסע לאחריו ג' פסיעות
וְאֹמֵר: עֲשֵׂה שָׁלוֹם בְּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל-כָּל-יִשְׂרָאֵל:
וְאִמְרוּ אָמֵן:

זוקף לאט ואומר :

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שִׁיבְנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ
בְּתוֹרָתְךָ: וְשֵׁם נַעֲבֹדְךָ בְּיִרְאָה כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קִדְמֹנִיּוֹת: מלאכי ג:ד וְעָרְבָה לִי מִנְחַת יְהוּדָה
וּיְרוּשָׁלַם כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קִדְמֹנִיּוֹת:

ועומד במקום שכלו פסיעותיו עד כדי הלוך ד' אמות, ובצבור עד שיגיע הבעל תפלה לקדושה.
הבעל תפלה חוזר ומתפלל בקול ואומר מתחלה 'אדני שפתי תפתח' בלחש.

כשחל ראש חודש בחול אחרי חזרת השי"ץ ממשיכים בקדיש תתקבל (עמ' 95).
כשחל ראש חודש בשבת אחרי חזרת השי"ץ החזן ממשיך בקדיש תתקבל (עמ' 581).

עמידה לשלש רגלים

תהלים נא:טז אֲדַנִּי שִׁפְתַי תִּפְתָּח וּפִי יִגִּיד תְּהִלָּתְךָ:

¹⁸ כורע בְּרוּךְ מִשְׁתַּחֲוֶה אֶתְּךָ יִזְכֹּר יי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם
אֱלֹהֵי יִצְחָק וְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגְּבוּר וְהַנּוֹרָא אֵל עֲלִיוֹן גּוֹמֵל
חֲסָדִים טוֹבִים וְקָנָה הַכֹּל וְזוֹכֵר חֲסָדֵי אֲבוֹת וּמְבִיא גּוֹאֵל לְבְנֵי בְנֵיהֶם
לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה: מְלֹךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמְגַן: כורע בְּרוּךְ מִשְׁתַּחֲוֶה אֶתְּךָ יִזְכֹּר יי
מְגַן אַבְרָהָם:

אֶתְּךָ גְּבוּר לְעוֹלָם אֲדַנִּי מְחַיֶּה מֵתִים אֶתְּךָ רַב לְהוֹשִׁיעַ:

ממנחה לשמיני עצרת עד שחרית של יום ראשון לפסח אומרים :
מְשִׁיב הַרוּחַ וּמוֹרִיד הַגֶּשֶׁם:

מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֶּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים
וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמְתִיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אַמּוֹנָתוֹ לִישְׁנֵי עֶפְרָי: מִי כְמוֹךָ
בְּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דוֹמֶה-לְךָ מְלֹךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמְצַמִּיחַ יְשׁוּעָה:
וּנְאֻמָּן אֶתְּךָ לְהַחְיֹת מֵתִים: בְּרוּךְ אֶתְּךָ יי מְחַיֶּה הַמֵּתִים:

קדושת ינקדשי ביום טוב שחרית ובמנחה.

בעל תפלה בלבד נְקַדֵּשׁ אֶת-שִׁמְךָ בְּעוֹלָם כְּשֵׁם שְׁמִקְדֵי־יִשְׁיִים אוֹתוֹ בְּשֵׁמי מְרוֹם

בְּכַתוּב עַל-יַד נְבִיאֶךָ יִשְׁעִיה וְג' וְקָרָא זֶה אֶל-זֶה וְאָמַר

קהל וחזן יחדיו קְדוֹשׁ וְקְדוֹשׁ קְדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת מְלֵא כָּל-הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ:

בְּרוּךְ יֵאמְרוּ:

במנחה

בעל תפלה

בשחרית

חזן אָז בְּקוֹל-רַעַשׁ גָּדוֹל אֲדִיר וְחֹזֵק

מִשְׁמִיעִים קוֹל

לְעַמְתָּם בְּרוּךְ יֵאמְרוּ: מִתְנַשְּׂאִים לְעַמַּת שָׂרְפִים לְעַמְתָּם

קהל וחזן יחדיו יחזקאל ג'יב בְּרוּךְ כְּבוֹד-יְיָ מִמְּקוֹמוֹ:

בשחרית חזן מִמְּקוֹמְךָ מְלַבְּנוּ תוֹפִיעַ וְתִמְלֹךְ כִּדְבַר הָאֱמוּנָה בְּשִׁירֵי עֶזְרָה עַל-יַדֵי

עֲלִינוּ כִּי מַחֲכִים אֲנַחְנוּ לָךְ: מְתִי דוֹר מְשִׁיחַ צְדָקָה:

במנחה

בעל תפלה

תִּמְלֹךְ בְּצִיּוֹן בְּקִרְוֹב בְּיָמֵינוּ לְעֵלָם וָעַד

תִּשְׁכַּח: תִּתְגַּדֵּל וְתִתְקַדֵּשׁ בְּתוֹךְ

יְרוּשָׁלַם עִירְךָ לְדוֹר וָדוֹר וּלְנֶצַח

נְצָחִים: וְעֵינֵינוּ תִרְאֶינָה מְלִכּוֹתֶיךָ

קהל וחזן יחדיו תהלים קמ"י: יְיָ מְלֹךְ יֵי וְלְעוֹלָם אֱלֹהֶיךָ צִיּוֹן לְדוֹר וָדוֹר הִלְלוּ-יָהּ:

חזן ¹⁹ לְדוֹר וָדוֹר נִגִּיד גְּדֻלָּתְךָ וּלְנֶצַח נְצָחִים קְדַשְׁתָּךְ נְקַדֵּישׁ וְשִׁבַּחְךָ אֱלֹהֵינוּ

מִפִּינוּ לֹא יָמוּשׁ לְעוֹלָם וָעַד כִּי אֵל מְלֹךְ גָּדוֹל וְקְדוֹשׁ אַתָּה: בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ

האל הקדוש:

אתה קדוש ושמך קדוש וקדושים בכל-יום והללוך סלה: ברוך אתה

יְיִ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ:

אתה בחרתנו מכל-העמים אהבת אותנו ורצית בנו ורוממתנו

מכל-הלשונות וקדשתנו במצותיך וקרבתנו מלכנו לעבודתך ושמך

הגדול והקדוש עלינו קראת:

במוצאי שבת אומרים :

יְיִ (גמ' ברכות לג:) ותודיענו יי אלהינו את-משפטי צדקך ותלמדנו לעשות חקי

רצונך: ותתן-לנו יי אלהינו משפטים ישרים ותורת אמת חקים ומצוות

טובים: ותנחילנו זמני ששון ומועדי קדש וזמני נדבה: ותורישנו קדשת

שבת וכבוד מועד וזמניגת הרגל: ותבדילנו יי אלהינו בין קדש לחל בין

אור לחשך בין ישראל לעמים בין יום השביעי לששת ימי המעשה: בין

קדשת שבת לקדשת יום טוב הבדלת ואת-יום השביעי מששת ימי

המעשה קדשת הבדלת וקדשת את-עמך ישראל בקדשתך:

ותתן-לנו יי אלהינו באהבה [בשבת שבתות למנוחה ו] מועדים

לְשִׁמְחָה חֲגִים וְזִמְנִים לְשָׁשׂוֹן [בשבת אֶת-יּוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה וְ] אֶת-יּוֹם

לשמיני עצרת ולשמחת תורה	מתן תורתנו	לשבועות	לפסח
שְׁמִינֵי חַג הָעֲצָרֹת	לסכות	חַג	חַג הַמִּצּוֹת
הַזֶּה זְמַן שִׁמְחָתֵנוּ	חַג הַסְּפֹת הַזֶּה	הַשְּׁבֻעוֹת	הַזֶּה זְמַן
	זְמַן שִׁמְחָתֵנוּ	הַזֶּה זְמַן	חֲרוֹתֵנוּ

[בשבת בְּאַהֲבָה] מִקְרָא קֹדֶשׁ זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרָיִם:

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ יַעֲלֶה וְיָבֹא וְיַגִּיעַ וְיִרְאֶה וְיִרְצֶה וְיִשְׁמַע וְיִפְקֹד
וְיִזְכֹּר זְכוֹרֵנוּ וּפְקֻדוֹתֵנוּ וְזִכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ וְזִכְרוֹן מְשִׁיחַ בֶּן-דָּוִד עֲבִדְךָ וְזִכְרוֹן
יְרוּשָׁלַם עִיר קֹדֶשְׁךָ וְזִכְרוֹן כָּל-עַמֶּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיךָ לְפִלִיטָה וּלְטוֹבָה
וּלְחַן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים וּלְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם בְּיוֹם

לשמיני עצרת ולשמחת תורה:	הַזֶּה	לשבועות:	לפסח:
שְׁמִינֵי חַג הָעֲצָרֹת הַזֶּה		חַג	חַג הַמִּצּוֹת
	לסכות:	הַשְּׁבֻעוֹת	הַזֶּה
	חַג הַסְּפֹת הַזֶּה		

זְכוֹרֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה (קהל אָמֵן) וּפְקֻדָּנוּ בּוֹ לְבִרְכָה (קהל אָמֵן) וְהוֹשִׁיעֵנוּ בּוֹ
לְחַיִּים (קהל אָמֵן) וּבְדַבַּר יְשׁוּעָה וּרַחֲמִים חוּס וְחַנּוּנוּ וְרַחֵם עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ

כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנוּן וְרַחוּם אַתָּה:

וְהַשִּׂיָּאנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת-בְּרַכַּת מוֹעֲדֶיךָ לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם לְשִׂמְחָה
וּלְשִׂשׂוֹן כַּאֲשֶׁר רָצִיתָ וְאִמְרַת לְבַרְכָּנוּ: [בשבת אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ רָצָה
בְּמַנוּחָתָנוּ] קִדְשָׁנוּ בְּמִצּוֹתֶיךָ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ שֶׁבַעֲנוּ מִטּוֹבֶךָ וְשִׂמְחָנוּ
בִּישׁוּעָתֶךָ וְטַהַר לִבָּנוּ לְעִבְדֶּךָ בְּאַמֶּת: וְהִנְחִילֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ [בשבת בְּאַהֲבָה
וּבְרָצוֹן] בְּשִׂמְחָה וּבְשִׂשׂוֹן [בשבת שַׁבַּת וְ] מוֹעֲדֵי קִדְשֶׁךָ ²⁰ וְיִשְׂמְחוּ בְּךָ
יִשְׂרָאֵל אֱהָבֵי שְׁמֶךָ: בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ [בשבת הַשַּׁבַּת וְ] יִשְׂרָאֵל וְהַזְמַנִּים:

²¹ ביום טוב מנחה שחל בחול שלוש הברכות האחרונות - בנגון חול.

ביום טוב מנחה שחל בשבת שלוש הברכות האחרונות - בניגון שבת.

רָצָה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבַתְּפִלָּתָם וְהַשֵּׁב הָעֲבוּדָה לְדַבִּיר בֵּיתֶךָ
וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל וְתִפְלָתָם מְהֵרָה בְּאַהֲבָה תִּקְבַּל בְּרָצוֹן וְתִהְיֶה לְרָצוֹן תָּמִיד
עֲבוּדַת יִשְׂרָאֵל עִמָּךְ: וְתַחֲזִינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוֹבֶךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים: בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ
הַמְּחַזֵּיר שְׂכִינָתוֹ לְצִיּוֹן:

20 לפי נוסח פולין אומרים: וְיִשְׂמְחוּ בְּךָ יִשְׂרָאֵל מְקַדְשֵׁי שְׁמֶךָ:

21 כל אנשי מדינות אחרות תמהי על מנהג פ"פ הזה להתפלל ג' ברכות אחרונות של מנחה י"ט בנגון חול, שהלא אין עושיי כן במנחה שבת? וני"ל שלפי שבבקר אמר הח' בשחרית ובמוסף אחר חתימת ברכת מודי בנגון י"ט: או"א ברכנו וכו', יש לדאוג שאם גם במנחה ינגן כן, יאמר גם אז: או"א, כדרכו בבקר, ואף שקהל יגערנו בו ויפסוק, כבר הזכיר ב' שמות קדש לבטלה. ע"כ תקנו שיאמר במנח' הברכו' האחרוני בנגון חול, ואז אמר כדרכו במנחת כל יום חול אחר חתימת מודי בנגון הזה: שלום רב וכו', בלי או"א. אבל במנחת שבת שאומר שים שלום וכו' לא אמרם בנגון חול, כי יש לדאוג שיאמר 'שלום רב' וכו' כדרכו במנחת חול בנגון הזה, ע"כ תקנו בזה נגון מיוחד, שאומר בו דרך משונה מכל התפלות, שבכלן אין אומרי' שים שלום וכו' בלא או"א וכו' לפניו, ובמנחת שבת אומר שים שלום וכו' בלי או"א וכו' לפניו. (דברי קהלת דף 691)

מעולם קוינו לך:

וקימתנו: כן תחינו ותקימנו

מודים דרבנן

ותאסף גליותינו לחצרות קדשך

כורע מודים אנחנו לך שאפה הוא לשמר חקיך ולעשות רצונך

זוקף יי אלהינו ואלהי אבותינו ולעבדך בלבב שלם על שאנו

אלהי כל-בשר יוצרנו יוצר מודים לך: כורעים מעט כשאומרים המילה

בראשית: ברכות והודאות לשמך ברוך זוקף אל ההודאות:

הגדול והקדוש על שהחייטנו

ועל-כלם יתברך ויתרומם שמך מלבנו תמיד לעולם ועד:

וכל-החיים יודוך סלה ויהללו את-שמך באמת האל ישועתינו ועזרתינו

סלה:

כורע ברוך משתחוה אפה זוקף יי הטוב שמך ולך נאה להודות:

בתפלת שחרית בפפד"מ ובקצת קהילות, הכהנים מברכים את הקהל (עמ' 772).

(בסכות נאמרת בניגון סכות, ובפסח בניגון 'אדיר הוא', ובשבעות בניגון תחילת 'אקדמות')

אם אין כהנים אומר החזן הכל בקול:

אלהינו ואלהי אבותינו ברכנו בברכה המשלשת בתורה הכתובה על-ידי משה

עבדך

האמורה מפי אהרן ובניו כהנים עם קדושך - כאמור:

במדבר כה: כד-כו יברכה יי וישמרה: כו יהי רצון יאר יי ו פניו אליך ויחנה: כו יהי רצון

ישא יי ו פניו אליך וישם לך שלום: כו יהי רצון

לשחרית ולשבת מנחה.

תָּשִׁים לְעוֹלָם כִּי אַתָּה הוּא מֶלֶךְ אֲדוֹן לְכָל הַשָּׁלוֹם:

וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת-עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל-עֵת וּבְכָל-שָׁעָה בְּשָׁלוֹמְךָ:

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְּבָרֵךְ אֶת-עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּשָׁלוֹם:

אֱלֹהֵי נֹצֵר לְשׁוֹנֵי מָרַע וּשְׁפָתַי מִדְּבַר מְרָמָה וְלִמְקַלְלֵי נַפְשֵׁי תַדִּים
וְנַפְשֵׁי כְּעָפָר לְכָל תְּהִיָּה: פָּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתְךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדֹּף נַפְשֵׁי:
וְכָל-הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה מְהֵרָה הִפֵּר עֲצָתָם וְקַלְקַל מַחֲשָׁבוֹתָם: עֲשֵׂה לְמַעַן
שְׁמֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן יִמְיָנְךָ עֲשֵׂה לְמַעַן קִדְשָׁתְךָ עֲשֵׂה לְמַעַן תוֹרָתְךָ: תהלים ס:ז
לְמַעַן יַחַלְצוּן יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יִמְיָנְךָ וְעַנְנוּ וְעַנְנֵי: יט:טו יְהִיו לְרִצּוֹן וְאִמְרֵי-פִי
וְהִגִּיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרִי וְגֹאֲלִי: פוסע לאחרינו ג' פסיעות ואומר: עֲשֵׂה שָׁלוֹם בְּמְרוֹמָיו
הוּא יַעֲשֵׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל-כָּל-יִשְׂרָאֵל: וְאָמְרוּ אָמֵן:

זוקף לאט ואומר:

יְהִי רִצּוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שִׁיבְנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ
בְּתוֹרָתְךָ: וְשֵׁם נַעֲבֹדְךָ בִּירְאָה פִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קִדְמֹנִיּוֹת: מלאכי ג:ד וְעָרְבָה לִי מִנַּחַת יְהוּדָה
וִירוּשָׁלַם פִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קִדְמֹנִיּוֹת:

ועומד במקום שכלו פסיעותינו עד כדי הלוך ד' אמות, ובצבור עד שיגיע החזן לקדושה.
החזן חוזר ומתפלל בקול ואומר מתחלה 'אדני שפתי תפתח' בלחש.

בשחרית אומרים מיד הלל אחר גמר חזרת התפלה (עמ' 452).
אחר חזרת הש"ץ של מנחה ממשיכים בקדיש תתקבל בניגון מיוחד למנחה של יום טוב (עמ' 602).
אחר התפלה בערבית כשחל בשבת ממשיכים ב'ויכלוי' (עמ' 511).
אבל ביום חול אומרים קדיש תתקבל (עמ' 611) וקידוש (עמ' 911).

נְשִׁילַת לּוֹלֵב

לפי גדולי הפוסקים באשכנז אין לברך על אתרוג שאין לו מסורת מדור דור, אף שיש לו סמנים.
מסורת כזו היתה לבני אשכנז רק על אתרוגי קאלאבריה-יענעווע.

החומש מתחיל בב' ומסיים בל'. ונביאים מתחילין בו', ומסיימין בל'.
זהו אותיות לולב שהוא כנגד תורה ונביאים. (ספר מנהגים לר"א טירנא)

לוקח הלולב ביד ימין והאתרוג ביד שמאל ומברך מעומד :

בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ²² עַל נְטִילַת
לוּלָב:

ביום הראשון של חג (או ביום שני אם יום הראשון²³ שבת) מוסיפים גם 'שהחיינו':

בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁהַחַיִּינוּ וְקִיַּמְנוּ וְהִגִּיעָנוּ לְזִמְנֵי הַזֶּה:

סדר מתנת יד^{24 25}

אחר שסיים המפטיר ברכה אחרונה (ואחר יקום פרקן בשבת) הרב או החזן לוקח ספר תורה בידו

ומברך לכל זכר שבבית הכנסת (מבן י"ג שנה ומעלה. לפחות מכן מברך בקיצור 'בך יברך ישראל') ואומר:

מִי שֶׁבֵרַךְ אֲבוֹתֵינוּ אֲבִרְהֵם יִצְחָק וְיַעֲקֹב מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן דָּוִד וְיִשְׁלֹמֵה הוּא

יִבְרַךְ אֶת (ר"פ בר"פ) בְּעֵבֹר שְׂיִתֵּן מַתַּנַּת יָדוֹ לְכָבוֹד הַמָּקוֹם וְלְכָבוֹד

הַתּוֹרָה וְלְכָבוֹד הַרְגָל בְּשֶׁכֶר זֶה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יִשְׁמְרֵהוּ וְיִצְיִלְהוּ

מִכָּל-צָרָה וְצוּקָה וְיִשְׁלַח בְּרָכָה וְהִצְלָחָה בְּכָל-מַעֲשֵׂה יָדָיו וְיִבְרַכְהוּ

22 אָמַר לִיה רַבִּי יְרֵמְיָה לְרַבִּי זְרִיקָא: מַאי טַעַם לֹא מְבַרְכִינָן אֶלְא 'עַל נְטִילַת לוּלָב'? הוּאִיל וְגַבּוּהַ מְכוּנָן. (גמ' סוכה לז:)

23 שוֹפָר וְלוּלָב, [מצות עשה ומבטלין להו בשבת מדרבנן משום גזירה שמא יטלנו בידו כו:]: (רש"י

שם) הַשְּׁתָא דְשִׁנִּית לָן שֶׁב וְאֵל תַּעֲשֶׂה לֹא מִיַּעֲקֹב הוּא. (גמ' יבמות ז:)
24 שלש רגלים on יזכור (המבורג and ברלין i.e.) מנהג פולין which later became which later became צרפת
אב (when שבת חזון and שבועות שבת before שבת which recites it on the שבת מנהג אשכנז
contrary to the הרחמים is said), and in some congregations on כפור. These two שיטות are in a section of
the מחזור ויטרי which discusses whether one is allowed to recite a קינה on קינה when there
is a חיוב דאורייתא to be happy. Nevertheless, after חורבן אירופה due to the influx of Jews from
קהילות, including those which followed הרב ברייער instituted that K'hal Adas Jeshurun in
Washington Heights recite on יזכור as well as יד מתנת יד.
רבי שמעון שוואב הורה שקהילות לא יאמצו את השיבושים שהגיעו אליהם בגלל אילוצים.

25 נשאלתי: למה נוהגי' מנהג מתנת יד בשע"צ שהוא אחרון של תורי' ולא בש"ת שהוא אחרון של גליות, כמו
בפסח ביום ח' ובשבועות ביום ב' ועניתי שהנהיגוהו בכל רגל ביום שקוראי' בו פ' כל הבכור, על שם סופה 'איש
במתנת יד' וגו'. ובאשר קוראי' בש"ת 'וְזָאת הַבְּרָכָה' מטעם ר"ן שבאות א', ופ' בראשית מטעם טור שם, קוראי'
כל הבכור בשע"צ, כבמגלה ל"א, ע"כ נהגו בו מתנת יד. (דברי קהלת דף 873)

מה נשתנה ברכת מתנת יד מכל הברכות שמברכים דרך תפילה, שבכלן אומר המברך בסוף, 'ונאמר [או 'ואמרו] אמני ובזאת 'עם כל ישראל אחיו אמני בלי ונאמר, ואמרו? וני"ל ע"פ מ"ש בשבועות ל"ו 'אמן בו קבלת דברים, ע"כ לא יאמרו המבורכים אמנו, כי בזה יקבלו עליהם בנדר לתת מתנה לצדקה באמרם אמנו על מ"ש המברך 'שיתנו' ובשי"ע י"ד ר"ג 'כל הנודר וכו' ונקרא חוטאי, לכן רק המברך יאמר אמנו ולא יקרא למבורכים שיאמרוהו [ואזהיר בזה המבורכים שלא יאמרו אמנו על ברכתם מפי הרב במתנת יד]. -דברי קהלת

מִי שְׁבֵרֶךְ אָבוֹתֵינוּ אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב מִשָּׁה וְאַחֲרָיו דָּוִד וְיִשְׁלָמָה הוּא
 יְבָרֶךְ אֶת-כָּל-הַקְּהָל הַקְּדוֹשׁ הַזֶּה עִם כָּל-קְהֵלוֹת הַקְּדָשׁ וְיִשׁוּבִים
 וְסִבִּיבוֹת שֶׁל-כָּל-עִיר וְעִיר הֵם וְנִשְׁיָהֶם וּבְנֵיהֶם וּבְנוֹתֵיהֶם וְכָל-אֲשֶׁר
 לָהֶם: וְכָל-מִי שֵׁיתֵן מִנְדָּבַת לְבוֹ הֵן אִישׁ הֵן אִשָּׁה לְלוּמְדֵי תוֹרָה וְלַעֲנֵי
 יְרוּשָׁלַם עִיר הַקְּדָשׁ: בְּשֹׁכֵר זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יִזְכְּרוּ לְרֵאוֹת בְּבִנְיָנָה
 וְלִשְׁמֵחַ בְּתִקּוּנָה וְיִשְׁמְרוּהוּ וְיִצְיָלוּהוּ מִכָּל-צָרָה וְצוּקָה וּמִכָּל-נֶגַע וּמִחֲלָה
 וּיִזְכְּרוּ לְרֵאוֹת בִּיאַת מְשִׁיחֵנוּ וְלִהְבִּיא נְדָבָתוֹ לְבָנֵינוּ בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּעֶגְלָא
 וּבִזְמַן קָרִיב: וְיִשְׁלַח בְּרָכָה וְהַצְלָחָה בְּכָל-מַעֲשֵׂה יָדָיו עִם כָּל-יִשְׂרָאֵל אָחִיו:
 וְנֹאמַר אָמֵן: אֲשֶׁרֵי וְכוּ.

מוסף עמידה לשלש רגלים ולחול המועד

26 באחרון של פסח וביום שני של שבועות וא' של שמיני עצרת אחר ההפטרה מברכים עבור 'מתנת יד'.
 אחד מראשי הקהל אוחז ספר תורה בידו ומברך את הרב ב'מי שברך', ואחר כך אוחז הרב את ספר התורה ומברך
 ב'מי שברך' של 'מתנת יד' את כל הקהל. (והמעוות שכל אחד קיבל עצמו לתת כמתנת יד עבור לומדי תורה ועניי
 ארץ ישראל וירושלים, נאספות אחר החג ונשלחות ליעדן).
 אין אומרים 'יזכור' ברגלים, כי אסור לעורר עצב בימי חיוב דאורייתא של שמחה, כמבואר בראשונים.
 המורגלים באמירתו כמנהג פולין, יכולים לאומרו בזמן 'מי שברך' של 'מתנת יד'.

נוסחי תפילה בחג וחול המועד

בסוף יודהשיאנוי כבשבת: וְיִשְׁמְחוּ בְךָ יִשְׂרָאֵל אֱהָבֵי שְׁמֶךָ: . במוסף, בברכה האמצעית, ביוםפני חטאינו: ,
וְאֵין אָנוּ יְכוּלִים (ולא יאנחנו), שְׁנִשְׁתַּלְחָה (ולא ישלוחה), ובקטע 'או"א מלך רחמן, הנוסח הוא:
שׁוּבָה עֲלֵינוּ (ולא יאלינו), וְתַעַרְב לְפָנֶיךָ עֲתִירָתֵנוּ (ולא יתערב עלינו). [מכון מורשת אשכנז]

אין חולצין התפילין לא לפני מוסף ראש חודש או מוסף חול המועד אלא מניחים אותם לכל התפלה!

²⁷ בכל חול המועד, מניחין תפילין ומברך עליהן וכן מסיק טור אורח חיים ואביו. (ספר מנהגים לר"א טירנא)

מצאתי סמך להניח תפילין בחול המועד, כי שם ה' נקרא עליך' (דברים כח, י) ראשי תיבות ש' הרומז על שי"ן
שבתתפילין ואותו שי"ן הוא מנין ימות השנה שמניחין בהן תפילין, שהרי כשתסיר נ"ב שבתות וי"ג ימים טובים נשאר
ש' כי שס"ה ימים הם ימי השנה. (הגהות המנהגים)

תהלים נא:טז אֲדַנִּי שִׁפְתַי תִּפְתָּח וּפִי יִגִּיד תְּהִלָּתֶךָ:

²⁸ כורע בְּרוּךְ מִשְׁתַּחוּה אֲתָה זֹקֵף יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי

יִצְחָק וְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֲלִיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים

טוֹבִים וְקָנָה הַפֶּל וְזוֹכֵר חֲסָדֵי אֲבוֹת וּמְבִיא גּוֹאֵל לְבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן

שְׁמוּ בְּאַהֲבָה: מִלֶּךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמְגַן: כורע בְּרוּךְ מִשְׁתַּחוּה אֲתָה זֹקֵף יְיָ מְגַן

אַבְרָהָם:

27 give two reasons not to wear תפילין during ראש חודש (1 or מוסף. 1) have a semi-יו"ט status, 2) the recital of 'קדושת כתר' at the start of קדושה, which were not accepted in Ashkenaz. In 1, removing the תפילין is considered a בזיון התפילה, which is considered more important, 2) 'קדושת כתר' is not recited. In Ashkenaz, in the sixteenth century some began removing their תפילין, and by the eighteenth century it had become the מנהג of the majority. Removing the תפילין on חול המועד before הלל, is found in the ט"ז and מגן אברהם (חות יאיר 1702 - 1639). The מגן אברהם, was upset that people removed their תפילין, instead of leaving them on until after מוסף. The (ערוך לנר) (1871 - 1798), while agreeing with the ט"ז and מגן אברהם, cites the מהרי"ל who removed his תפילין later. The Baer סידור is the first source for removing the תפילין after 'לחול המועד' (ביום ראשון לחול המועד' after קדש ל"י). (פסח).

28 בחול המועד בימי חול, החזן אומר את שתי ברכות הראשונות וקדושה-בניגון חול, בשבת חול המועד- בניגון שבת:

אַתָּה גְבוּר לְעוֹלָם אֲדֹנָי מְחִיָּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ:

בחוץ לארץ במוסף יום א' דפסח החזן מכריז: 'מכלכל חיים בחסד,
ואין אומרים לא 'משיב הרוח' ולא 'מוריד הטל', כל ימי הקיץ.

מְשִׁיב הַרוּחַ וּמוֹרִיד הַגֶּשֶׁם:

במוסף דשמיני עצרת לפני תפילה בלחש מכריז החזן: 'משיב הרוח ומוריד הגשם'.
קהל אומרים 'משיב הרוח ומוריד הגשם' בתפלה זו ואילך.

מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחִיָּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים
וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אַמוּנָתוֹ לִישְׁנֵי עֶפְרַיִם מִי כְמוֹךָ בְּעַל
גְבוּרוֹת וּמִי דוֹמֶה-לָךְ מְלֶכֶךְ מִמִּית וּמְחִיָּה וּמְצַמִּיחַ יְשׁוּעָה: וְנֶאֱמַן אַתָּה
לְהַחְיֹת מֵתִים: בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחִיָּה הַמֵּתִים:

קדושת ינקדשי במוסף חול המועד.

בעל תפלה בלבד נְקַדְשׁ אֶת-שְׁמֶךָ בְּעוֹלָם כְּשֵׁם שְׁמֶךָ יִשְׂרָאֵל אוֹתוֹ בְּשֵׁם מְרוֹם

כְּפָתוֹב עַל-יַד נְבִיאֶךָ יִשְׁעִיה וְגַ' וְקָרָא זֶה אֶל-זֶה וְאָמַר

קְהַל וּבַעַל תְּפִלָּה יַחַדְיוֹ קְדוֹשׁ וְקְדוֹשׁ קְדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת מְלֵא כָּל-הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ:

לְעֲמַתָּם בְּרוּךְ יֵאמְרוּ:

קְהַל וּבַעַל תְּפִלָּה יַחַדְיוֹ יַחְזַקְאֵל גַּ' יֵיב בְּרוּךְ כְּבוֹד-יְיָ מִמְּקוֹמוֹ:

בעל תפלה וּבְדַבְרֵי קְדְשֶׁךָ כְּתוֹב לֵאמֹר:

קְהַל וּבַעַל תְּפִלָּה יַחַדְיוֹ תְהִלִּים קְמוּי: יְמַלֶּךְ יְיָ לְעוֹלָם אֱלֹהֶיךָ צִיּוֹן לְדָר וְדָר הִלְלוּ-יָהּ:

בעל תפלה ²⁹ לְדוֹר וְדוֹר נִגִּיד גְּדֻלָּתְךָ וְלִנְצַח נְצַחִים קְדְשָׁתְךָ נְקַדִּישׁ וְשִׁבְחָךָ אֱלֹהֵינוּ

מְפִינֵנוּ לֹא יְמוּשׁ לְעוֹלָם וְעַד כִּי אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ אֲתָהּ: בְּרוּךְ אַתָּה יי הָאֵל
הַקָּדוֹשׁ:

קדושת 'נעריצד' ביום טוב מוסף.

חזון בלבד נְעַרְיִצָּךְ וְנִקְדִישֶׁךָ כְּסוּד שֵׁיחַ שְׂרִפֵי קִדְשׁ הַמְקַדְּשִׁים שְׁמֶךָ בְּקִדְשׁ
בְּכַתּוּב עַל-יַד נְבִיאֶךָ יִשְׁעִיהָ וְגַּם וְקָרָא זֶה אֶל-זֶה וְאָמַר

קהל וחזון יחדיו קִדְוֹשׁ וְקִדְוֹשׁ קִדְוֹשׁ יי צְבָאוֹת מְלֵא כָּל-הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ:

חזון כְּבוֹדוֹ מְלֵא עוֹלָם מְשֻׁבְּרֵי שׂוֹאֲלִים זֶה לְזֶה

אֵיךְ מְקוֹם כְּבוֹדוֹ לְעַמְתֶּם בְּרוּךְ יֵאמְרוּ:

קהל וחזון יחדיו יחזקאל ג:יב בְּרוּךְ כְּבוֹד-יי מִמְקוֹמוֹ:

חזון מִמְקוֹמוֹ הוּא יִפֵּן בְּרַחֲמִים וְיַחַן עִם הַמִּיחָדִים שְׁמוֹ

עָרַב וּבָקֵר בְּכָל-יוֹם תָּמִיד פְּעָמִים בְּאַהֲבָה שָׁמַע אוֹמְרִים:

קהל וחזון יחדיו דברים ו:ד שָׁמַע יִשְׂרָאֵל יי אֱלֹהֵינוּ יי וְאֶחָד:

חזון אֶחָד הוּא אֱלֹהֵינוּ הוּא אָבִינוּ הוּא מְלַכְנוּ הוּא מוֹשִׁיעֵנוּ

וְהוּא יִשְׁמִיעֵנוּ בְּרַחֲמָיו שְׁנִית לְעֵינֵי כָּל-חַי בַּמִּדְבָּר טו:מא לְהִיּוֹת לָכֶם לְאֱלֹהִים

קהל וחזון יחדיו אָנֹכִי יי אֱלֹהֵיכֶם:

שבת חול המועד and on ימים נוראים is said on טוב יום טוב אדיר אדירנו

אֲדִיר אֲדִירָנוּ תהלים ח:ב יי אֲדִירָנוּ מִה-אֲדִיר שְׁמֶךָ בְּכָל-הָאָרֶץ

זכריה יד:ט וְהָיָה יי לְמֶלֶךְ עַל-כָּל-הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יְהִיָּה יי אֶחָד וְשְׁמוֹ אֶחָד:

בשבת חול המועד סכות מוסיפים פיוט 'אלהיכם' שחותם בו יהודה בקדושת מוסף:

אֱלֹהֵיכֶם יָשִׁיב בְּשָׁלֶם סָפוּ וּמְעוֹנָתוֹ הֶקֶם יָקִים דְּבִירוֹ וְחָדַר מִשְׁתּוֹ

וְעַד תּוֹכֵם יִשְׁכַּיִן הוֹד שְׁכִינָתוֹ דְרוֹךְ פּוֹרֵה יְדֻרְךָ אוֹיֵב בְּחַמְתּוֹ הָיִיתָ סֶכֶה לְצַל
לְשׁוֹמְרֵי סִפְתּוֹ הָעֵת יַעֲמִיד עַל-אֶרֶץ אֲגָדָתוֹ יִמְלֹךְ עַל-כָּל-הָאָרֶץ בְּשָׂמִים מַעֲלָתוֹ:

חזו וּבְדַבְרֵי קִדְשְׁךָ כְּתוֹב לֵאמֹר:

קָהַל וַחֲזוֹן יַחֲדָיו תַּהֲלִים קַמּוּ: יְיָ לְעוֹלָם אֱלֹהֶיךָ צִיּוֹן לְדָר וְדָר הַלְלוּ-יָהּ:

חזו לְדוֹר וְדוֹר נִגִּיד גְּדֻלָּתְךָ וּלְנִצָּח נְצָחִים קִדְשָׁתְךָ נִקְדִּישׁ וְשַׁבְּחָךָ אֱלֹהֵינוּ מִפִּינוּ לֹא
יִמוּשׁ לְעוֹלָם וְעַד כִּי אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ אַתָּה: בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ:
אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ וְקָדוֹשִׁים בְּכָל-יוֹם יְהַלְלוּךָ סֵלָה: בְּרוּךְ אַתָּה
יְיָ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ:

אַתָּה בְּחַרְתָּנוּ מִכָּל-הָעַמִּים אֲהַבְתָּ אוֹתָנוּ וְרָצִיתָ בָּנוּ וְרוֹמַמְתָּנוּ
מִכָּל-הַלְשָׁנוֹת וְקִדְשָׁתָנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְקִרְבַּתָּנוּ מִלְּכָנוּ לְעַבֹדְתֶךָ וְשִׁמְךָ
הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עָלֵינוּ קָרָאתָ:

וּתְתַן-לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה [בשבת שַׁבָּתוֹת לְמִנוּחָה וְ] מוֹעֲדִים לְשִׂמְחָה

חַגִּים וְזִמְנִים לְשִׂשׁוֹן [בשבת אֶת-יוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה וְ] אֶת-יוֹם

לפסח	לשבועות	מתן תורתנו	לשמיני עצרת ולשמחת תורה
חג המצות	חג	לסכות	שמיני חג העצרת
הזה זמן	השבועות	חג הסכות הזה	הזה זמן שמחתנו
חרותנו	הזה זמן	זמן שמחתנו	

[בשבת באהבה] מקרא קדש זכר ליציאת מצרים:

ומפני חטאינו גלינו מארצנו ונתרחקנו מעל אדמתנו ואין אנו יכולים לעלות ולראות ולהשתחוות לפניך ולעשות חובותינו בבית בחירתך בבית הגדול והקדוש שנקרא שמך עליו מפני היד שנשתלחה במקדשך:

יהי רצון מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו מלך רחמן שתשוב ותרחם עלינו ועל-מקדשך ברחמיך הרבים ותבנהו מהרה ותגדל כבודו: אבינו מלכנו גלה כבוד מלכותך עלינו מהרה והופע והנשא עלינו לעיני כל-חי: וקרב פזרינו מבין הגוים ונפוצותינו פנים מירכתי ארץ: והביאנו לציון עירך ברנה ולירושלם בית מקדשך בשמחת עולם: ושם נעשה לפניך את-קרבנות חובותינו תמידים כסדרם ומוספים כהלכתם:

[בשבת את מוסף יום השבת הזה ו] את מוסף יום

לשמיני עצרת ולשמחת תורה:	הזה	לשבועות:	לפסח:
שמיני חג העצרת הזה		חג	חג המצות
	לסכות:		הזה
	חג הסכות הזה	השבועות	

נעשה ונקריב לפניך באהבה כמצות רצונך כמו שכתבת עלינו בתורתך על-ידי משה עבדך מפי כבודך כאמור:

[בשבת במדבר כח: ט-י וביום השבת שני-כבשים בני-שנה תמימם

ושני עשונים סלת מנחה בלולה בשמן ונסכו: עלת שבת בשבתו על-עלת התמיד

ונסכה:

בעמידה בין פסוקי קרבן שבת לפסוקי קרבן החג אומרים הנוסח המדויק של הגאונים והראשונים:

זה קרבן שבת וקרבן - יום חג המצות ו חג השבועות ו חג הסוכות ו שמיני חג העצרת -

באמור: [

ביום ראשון (בחוץ לארץ גם ביום שני של פסח).

במדבר כח: טז-יט ובחדש הראשון בארבעה עשר יום לחדש פסח ליי: ובחמשה עשר יום לחדש הזה חג שבועת ימים מצות יאכל: ביום הראשון מקרא-קדש כל-מלאכת עבודה לא תעשו: והקרבתם אשה עלה ליי פרים בני-בקר שנים ואיל אחד ושבעה כבשים בני שנה תמימם יהיו לכם: ומנחתם

בחול המועד וימים האחרונים מתחילים כאן וזהקרבתם.

כח: יט והקרבתם אשה עלה ליי פרים בני-בקר שנים ואיל אחד ושבעה כבשים בני שנה תמימם יהיו לכם: ומנחתם

לשבועות.

כח: כז וביום הבפורים בהקריבכם מנחה חדשה ליי בשבעתיכם מקרא-קדש יהיה לכם כל-מלאכת עבודה לא תעשו: והקרבתם עולה לריח ניחח ליי פרים בני-בקר שנים איל אחד ושבעה כבשים בני שנה: ומנחתם

ביום ראשון (בחוץ לארץ גם ביום שני של סוכות).

כט: יב-יג ובחמשה עשר יום לחדש השביעי מקרא-קדש יהיה לכם כל-מלאכת עבודה לא תעשו וחגתם חג ליי שבועת ימים: והקרבתם עלה אשה ריח ניחח ליי פרים בני-בקר שלשה עשר אילים שנים כבשים בני-שנה ארבעה עשר תמימם יהיו:

ומנחתם

בשמיני עצרת (בחוץ לארץ גם בשמחת תורה).

כט:לה-לו ביום השמיני עצרת תהיה לכם כל-מלאכת עבודה לא תעשו: והקרבתם
עלה אשה ריח ניחח לילי פר אחד איל אחד פבשים בני-שנה שבעה תמימם:
ומנחתם

סכות (חוץ לארץ)

א' חול המועד :	השלישי פרים עשתי-עשר אילם ארבעה עשר תמימם: ומנחתם
כט:יז וביום	
השני פרים	שנים פבשים בני-שנה ארבעה
בני-בקר שנים	עשר תמימם: ומנחתם
עשר אילם	בני-שנה ארבעה עשר
שנים פבשים	כט:כ וביום השלישי פרים עשתי-
בני-שנה	עשר אילם שנים פבשים בני-שנה
ארבעה עשר	ארבעה עשר תמימם: ומנחתם
תמימם: ומנחתם	כט:כו וביום החמישי פרים
	תשעה אילם שנים פבשים
תמימם: ומנחתם	כט:כג וביום הרביעי פרים עשרה
כט:כ וביום	אילם שנים פבשים בני-שנה
	תמימם: ומנחתם

ד' חול המועד :

כט:כו וביום	החמישי פרים תשעה אילם
שנים פבשים בני-שנה ארבעה עשר	כט:כט וביום הששי פרים שמנה אילם
תמימם: ומנחתם	שנים פבשים בני-שנה ארבעה עשר
תמימם: ומנחתם	תמימם: ומנחתם
כט:כט וביום	הששי פרים שמנה אילם שנים
פבשים בני-שנה ארבעה עשר	כט:לב וביום השביעי פרים שבעה
ומנחתם	תמימם: אילם שנים פבשים בני-שנה ארבעה
	עשר תמימם: ומנחתם

וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵיהֶם כַּמְדָּבָר: שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרוֹנִים לֶפֶר וּשְׁנֵי עֶשְׂרוֹנִים לְאֵיל
וְעֶשְׂרוֹן לִכְבֵּשׂ וְיֵין כְּנֶסֶף: וְשָׁעִיר לְכַפֵּר וּשְׁנֵי תְּמִידִים כְּהִלְכָתָם:

בשבת מוסף:

וַיִּשְׂמְחוּ בְּמִלְכוּתָךְ שִׁמְרֵי שַׁבָּת וְקוֹרְאֵי עֲנֵג עִם מְקַדְּשֵׁי שְׁבִיעֵי כָּל־שַׁבְּעוֹ
וַיִּתְעַנְּגוּ מִטוֹבָךְ וּבְשִׁבְעֵי רְצִיתְךָ בּוֹ וְקִדְּשָׁתוּ חֲמֻדַּת יָמִים אֶתוֹ קִרְאתְךָ זָכָר
לְמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית:

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ מִלֶּךְ רַחֲמָן רַחֵם עָלֵינוּ טוֹב וּמְטִיב הַדֶּרֶשׁ-
לָנוּ שׁוֹבָה עָלֵינוּ בְּהִמּוֹן רַחֲמֶיךָ בְּגִלְלֵי אֲבוֹת שֶׁעָשׂוּ רְצוֹנָךְ: בְּנֵה בֵּיתְךָ
כְּבִתְחִלָּה וְכוֹנֵן מְקַדְּשֶׁךָ עַל-מְכוֹנֵנוּ וְהִרְאֵנוּ בְּבִנְיָנוּ וְשִׂמְחָנוּ בְּתַקּוֹנוֹ:
וְהָשִׁב כְּהַנִּים לְעַבּוֹדָתָם וְלוֹיִם לְשִׁירָם וְלוֹזְמָרָם וְהָשִׁב יִשְׂרָאֵל לְנוֹיָהֶם:
וְשֵׁם נִעְלָה וְנִרְאָה וְנִשְׁתַּחֲוָה לְפָנֶיךָ בְּשִׁלּוֹשׁ פְּעָמֵי רְגְלֵינוּ כְּפִתּוֹב
בְּתוֹרָתְךָ: דברים טז-יז שְׁלוֹשׁ פְּעָמִים וּ בְּשִׁנְיָה יִרְאָה כָּל-זְכוּרָךְ אֶת-פָּנָי ו יי
אֱלֹהֶיךָ בְּמָקוֹם אֲשֶׁר יִבְחָר בְּחֵג הַמִּצּוֹת וּבְחֵג הַשְּׁבָעוֹת וּבְחֵג הַסֻּכּוֹת
וְלֹא יִרְאָה אֶת-פָּנָי יי רִיקָם: אִישׁ כְּמִתְנַת יָדוֹ כְּבִרְכַּת יי אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר
נָתַן-לְךָ:

וְהַשִּׂיֵּאֲנוּ יי אֱלֹהֵינוּ אֶת-בְּרַכַּת מוֹעֲדֶיךָ לְחַיִּים וְלִשְׁלוֹם לְשִׂמְחָה
וְלִשְׂשׂוֹן כַּאֲשֶׁר רְצִיתָ וְאָמַרְתָּ לְבָרְכֵנוּ: [בשבת אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ רְצָה
בְּמִנְחֹתֵינוּ] קִדְּשָׁנוּ בְּמִצּוֹתֶיךָ וְתַן חֵלְקֵנוּ בְּתוֹרָתְךָ שֶׁבָּעֵנוּ מִטוֹבָךְ וְשִׂמְחָנוּ
בִּישׁוּעָתְךָ וְטַהַר לִבֵּנוּ לְעַבְדְּךָ בְּאֵמֶת: וְהִנְחִילָנוּ יי אֱלֹהֵינוּ [בשבת בְּאֵהָבָה
וּבְרִצּוֹן] בְּשִׂמְחָה וּבְשִׂשׂוֹן [בשבת שַׁבַּת ו] מוֹעֲדֵי קִדְּשֶׁךָ ³⁰ וַיִּשְׂמְחוּ בְךָ

יִשְׂרָאֵל אֱהִי שְׁמִי: בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ [בשבת השַׁבָּת וְ] יִשְׂרָאֵל וְהַזְמִינִים:
 31 32 רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבַתְּפִלָּתָם וְהַשֵּׁב הָעֲבוּדָה לְדַבֵּיר
 בֵּיתְךָ וְאֲשִׁי יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּתָם מְהֵרָה בְּאַהֲבָה תִקְבַּל בְּרָצוֹן וּתְהִי לְרָצוֹן
 תָּמִיד עֲבוּדַת יִשְׂרָאֵל עִמָּךְ:

ביום טוב בחזרת תפלת מוסף אומרים פה ותערב (עמ' 772).

וּתְחַזְיֶנָּה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים: בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְּחַזֵּיר שְׁכִינְתּוֹ
 לְצִיּוֹן:

כורע מודים אֲנַחְנוּ לָךְ שְׂאֵתָה הוּא מודים דרבנן
 זוקף יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם כורע מודים אֲנַחְנוּ לָךְ שְׂאֵתָה הוּא
 זוקף יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ וְעַד: צוּר חַיֵּינוּ מִגֵּן יִשְׁעֵנוּ אַתָּה הוּא
 אֱלֹהֵי כָל-בָּשָׂר יוֹצְרֵנוּ יוֹצֵר לְדוֹר וָדוֹר: נוֹדָה לָךְ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתְךָ
 עַל-חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדְךָ וְעַל-נְשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ וְעַל-נַפְשֵׁיךָ
 שְׁבָכָל-יוֹם עִמָּנוּ וְעַל-נַפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שְׁבָכָל עֵת עָרַב וּבִקְרָה
 וְצָהָרִים: הַטּוֹב כִּי לֹא-כָלוּ רַחֲמֶיךָ וְהַמְּרַחֵם כִּי לֹא תָמוּ חַסְדֶיךָ מֵעוֹלָם
 קוִינֵנוּ לָךְ: מודים לָךְ: כורעים מעט כשאומרים המילה
 זוקף אֵל הַהוֹדָאוֹת: בְּרוּךְ

31 בקהילות גדולות שבהן מספר כהנים רב, החזן אינו מתחיל 'רצה' עד שהלוי הנוטל מודיע לו בהכרזת: 'רצה!', שכל הכהנים גמרו ליטול ידיהם.

32 בחול המועד פסח או סכות, החזן אומר 'רצה' עד הסוף - בניגון שבת.

ועל-כלם יתברך ויתרומם שמך מלבנו תמיד לעולם ועד:

וכל-החיים יודוך סלה ויהללו את-שמך באמת האל ישועתינו ועזרתינו

סלה:

כורע ברוך משתחוה אֶתְּהָ זֹקֵף יי השוב שמך ולך נאה להודות:

אם אין כהנים, אומר החזן הכל בקול:

בחול המועד אומר החזן [בארץ ישראל הכהנים מברכים כאן את הקהל (עמ' 772)]:

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ בִּרְכָנוּ בְּבִרְכָה הַמְּשַׁלֶּשֶׁת בַּתּוֹרָה הַכְּתוּבָה עַל-יְדֵי מֹשֶׁה

עבדך

הָאָמוּרָה מִפִּי אֱהָרֹן וּבְנָיו כַּהֲנִים עִם קְדוֹשֶׁךָ - כְּאָמֹר:

במדבר כה:כד-כו יְבָרְכֶךָ יי וישמריך: כו יהי רצון יי ו פניו אליך ויחנך: כו יהי רצון

ישא יי ו פניו אליך וישם לך שלום: כו יהי רצון

שים שלום טובה וברכה חן וחסד ורחמים עלינו ועל-כל-ישראל עמך:

ברכנו אבינו כלנו כאחד באור פניך כי באור פניך נתת לנו יי אלהינו

תורת חיים ואהבת חסד וצדקה וברכה ורחמים וחיים ושלום: וטוב

בעיניך לברך את-עמך ישראל בכל-עת ובכל-שעה בשלומך: ³³ ברוך אתה

יי המברך את-עמו ישראל בשלום:

אֱלֹהֵי נָצַר לְשׁוֹנֵי מָרַע וּשְׁפָתַי מִדְּבַר מְרָמָה וְלִמְקַלְלֵי נַפְשֵׁי תַדְם
 וְנַפְשֵׁי כְּעֶפֶר לְכֹל תַּהֲיֶיהָ: פָּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתְךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדֹּף נַפְשֵׁי:
 וְכָל-הַחֹשְׁבִים עָלַי רָעָה מְהֵרָה הֲפֹר עֲצָתָם וּקְלַקְל מַחְשְׁבוֹתָם: עֲשֵׂה לְמַעַן
 שְׁמֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן יִמְיֶנְךָ עֲשֵׂה לְמַעַן קִדְשָׁתְךָ עֲשֵׂה לְמַעַן תוֹרָתְךָ: תהלים ס:ז
 לְמַעַן יַחְלִצוּן יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יִמְיֶנְךָ וְעַנְנוּ וְעֲנַנְנִי: יט:טו יְהִיו לְרִצּוֹן וְאִמְרֵי-פִי
 וְהִגִּיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יֵי צוּרֵי וְגֵאֲלֵי: פוסע לאחריו ג' פסיעות ואומר : עֲשֵׂה שְׁלוֹם
 בְּמֵרוֹמָיו הוּא יַעֲשֵׂה שְׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל-כָּל-יִשְׂרָאֵל: וְאָמְרוּ אָמֵן:

זוקף לאט ואומר :

יְהִי רִצּוֹן מִלְּפָנֶיךָ יי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שְׂיִבְנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ
 בְּתוֹרָתְךָ: וְשֵׁם נַעֲבֹדְךָ בִּירְאָה פִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קִדְמֹנִיּוֹת: מלאכי ג:ד וְעָרְבָה לִי מְנַחַת יְהוּדָה
 וִירוּשָׁלַם פִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קִדְמֹנִיּוֹת:

ועומד במקום שכלו פסיעותיו עד כדי הלוך ד' אמות, ובצבור עד שיגיע החזן לקדושה.
 החזן חוזר ומתפלל בקול ואומר מתחלה 'אדני שפתי תפתח' בלחש.

בשבת אומרים קדיש תתקבל (עמ' 581) וקידוש (עמ' 591).

סדר נשיאת כפים

בכל עליה לדוכן מכבדים לוי אחד שיטול את ידי כל הכהנים, לוי שני מחזיק את המגבת. כך נפסק בשו"ע או"ח סי'
 קכ"ח סעיף ו'. וכעין זה ואולי כך ממש היה המנהג באשכנז עוד לפני התגלות הזוהר, כפי שנראה מדברי מהר"ם
 מרוטנבורג, תשובות פסקים ומנהגים, ח"א עמ' סב, קנה. בראש השנה וביום כפור מכבדים לזה רק לויים נשואים.
 כשכהנים עולים לדוכן התפלת מוסף של יום טוב אז כשמגיע החזן ל'ותחזינה' אומרים החזן והקהל:

³⁴ ביום כפור בתפילת נעילה כהנים עולים לדוכן אף אם נמשכת תפילת נעילה לתוך הלילה,

כהוראת הראב"ה, אור זרוע, יראים, מהרי"ל, חות יאיר, שאילת יעביץ וסיעתם.

רצה יי אלהינו בעמך ישראל ובתפלתם והשב העבודה לדביר ביתך
ואשי ישראל ותפלתם מהרה באהבה תקבל ברצון ותהי לרצון תמיד
עבודת ישראל עמך:

ותערב לפניך עתירתנו כעולה וכקרבן: אנא רחום ברחמיך הרבים
השב שכינתך לציון וסדר העבודה לירושלם: ותחזינה עינינו בשובך לציון
ברחמים ושם נעבדך ביראה כימי עולם וכשנים קדמניות:
החזן מסיים: ברוך אתה יי שאותך לבדך ביראה נעבד:

כורע מודים אנחנו לך שאתה הוא והמרחם כי לא תמו חסדיך
זקוף יי אלהינו ואלהי אבותינו לעולם מעולם קוינו לך:

ועד: צור חיינו מגן ישענו אתה הוא מודים דרבנן
לדור ודור: נודה לך ונספר תהלתך כורע מודים אנחנו לך שאתה הוא
על-חיינו המסורים בידך ועל- זקוף יי אלהינו ואלהי אבותינו
נשמותינו הפקודות לך ועל-נסיך אלהי כל-בשר יוצרנו יוצר
שבכל-יום עמנו ועל-נפלאותיך בראשית: ברכות והודאות לשמך
וטובותיך שבכל עת ערב ובקר הגדול והקדוש על שהחייטנו
וצהרם: הטוב כי לא-כלו רחמיך וקיימתנו כן תחיינו ותקיימנו

במוסף, במנחה, ובנעילת שְׁעָרַיִם. ואלו הן שלשה פְּרָקִים - בתעניות, ובמעמדות, וביום הפורים. (גמ' יומא פז:)

מכל מקום בנעילה ביום הכפורים יש נשיאת כפים: (גמ' תענית כו: תוס' ד"ה והאידינא)
נוהגין כאן שנושאים הכהנים את כפיהם בתפילת נעילה אפילו אם כבר ממש לילה. באשר שהתחיל תפילת נעילה
שהיה עוד ביום, כעין אברים ופדרים מקרבן שזמנן אפילו בלילה כאשר שהעלה הקרבן היה בעוד שהיה יום.
(כח יהודה)

וּתְאַסֵּף גְּלִיזְתֵינוּ לְחֻצְרוֹת קְדֻשָּׁךְ מַעֲט כְּשֹׂאֹמְרִים הַמִּילָה בְּרוּךְ

לְשֹׁמֵר חֻקֶיךָ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ וְלַעֲבֹדְךָ אֵל הַהוֹדָאוֹת:

בְּלִבְבֵי שָׁלֵם עַל שְׂאֵנוּ מוֹדִים לָךְ: כּוֹרְעִים

וְעַל-כָּלֵם יִתְבָּרַךְ וַיִּתְרוֹמֵם שְׁמֶךָ מִלְּכַנּוּ תָמִיד לְעוֹלָם וָעֶד:

בִּימֵים נוֹרָאִים וּבְתוֹב [בְּנַעֲלָה וְחֻתוֹם] לְחַיִּים טוֹבִים בְּנֵי בְרִיתְךָ:

וְכָל-הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֵלָה וַיְהִלְלוּ אֶת-שְׁמֶךָ בְּאֵמֶת הָאֵל יִשׁוּעָתָנוּ וְעִזְרָתָנוּ

סֵלָה:

כוֹרַע בְּרוּךְ מִשְׁתַּחֲוֶה אֶתְּךָ זוֹקֵף יְיָ הַטּוֹב שְׁמֶךָ וְלָךְ נָאֶה לְהוֹדוֹת:

חֲזוֹן אוֹמֵר בְּקוֹל נְמוּד:

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ בְּרַכְנוּ בְּבִרְכָּה הַמְּשַׁלֶּשֶׁת בְּתוֹרָה

הַכְּתוּבָה עַל-יְדֵי מִשָּׁה עֲבַדְךָ הָאֲמוּרָה מִפִּי אֶהְרֹן וּבְנָיו

(חֲזוֹן בְּקוֹל רֵם וּבְנַעֲיִמָה): **פְּהֵנִי ם** (קָהַל מִמְּשִׁיד עֲמוֹ): עִם קְדוּשָׁתְךָ כְּאֲמוּר:

³⁵ הַכְּהֵנִים מַחֲזִירִים אֶת פְּנֵיהֶם כְּלִפֵּי הָעַם מִיַּד אַחַר קְרִיאַת הַחֲזוֹן 'כְּהֵנִים' וְקוֹדֵם הַתְּחַלַּת בְּרַכַּת 'אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ

בְּקִדּוּשָׁתוֹ שֶׁל אֶהְרֹן. הַמְּדַקְדָּקִים מְכַסִּים בְּטִלִּית אֶת פְּנֵיהֶם וּפְנֵי יְלִדֵיהֶם בְּשַׁעַת בְּרַכַּת כְּהֵנִים וְכֵן עוֹשֶׂה הַחֲזוֹן.

(גַּמ' סוּטָה לֹט.) בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מִלֶּךְ הָעוֹלָם

אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּקִדּוּשָׁתוֹ שֶׁל אֶהְרֹן וְעִזְּנוּ לְבָרְךָ אֶת-עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה:

בַּמְּדַבֵּר וְכֹד

קָהַל (רֵאוּי לְקִרְוֵא הַפְּסוּקִים בְּלֹא אֲמִירָה)

חֲזוֹן וְאַחֲרָיו כְּהֵנִים

35 In the past, hats were narrow brimmed, so that the טלית always covered the hat. Today, a man whose טלית does not normally cover his hat should nevertheless pull his טלית over his hat during duchenen. The מנהג of the מדקדקים was to pull the טלית over the head in such a way that it fell over the eyes, preventing gazing at the אומץ (ר' יוסף אומץ). (כְּהֵנִים.)

יְבָרְכֶךָ תְּהִלִּים קלד:ג יְבָרְכֶךָ יי מְצִיּוֹן עֲשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ:

יי ח:י יי אֲדַנִּינוּ מִהָאֲדִיר שְׁמֶךָ בְּכָל־הָאָרֶץ:

וישמרך: טז:א שְׁמֶרְנִי אֵל כִּי־חֲסִיתִי בְךָ:

כשהכהנים מאריכים בניגון 'וישמרך' אומרים את התחינה הבאה (ע"פ גמ' ברכות נה:), ואין אומרים אות בשבת :
36 רְבוּנוּ שֶׁל־עוֹלָם אֲנִי שְׁלָךְ וְחִלּוּמוֹתֵי שְׁלָךְ: חֲלוֹם חֲלַמְתִּי וְאִינִי יוֹדַע מַה
הוא: יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יי אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתַי שְׁיִהְיוּ כָל־חִלּוּמוֹתַי עָלַי
וְעַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל לְטוֹבָה - בֵּין שְׁחַלְמְתִי עַל־עַצְמִי וּבֵין שְׁחַלְמְתִי עַל־אַחֵרִים
וּבֵין שְׁחַלְמוּ אַחֵרִים עָלַי: אִם טוֹבִים הֵם חֲזַקִּים וְאִמְצִם וְיִתְקַיְמוּ בִּי וּבָהֶם
כְּחִלּוּמוֹת יוֹסֵף הַצַּדִּיק: וְאִם צָרִיכִים רְפוּאָה רְפֹאֵם כְּחִזְקֵיהוּ מֶלֶךְ
יְהוּדָה מַחְלִיו וּכְמַרְסֵי הַנְּבִיאָה מְצַרְעָתָהּ וּכְנַעֲמָן מְצַרְעָתוֹ וּכְמִי מָרָה עַל־יָדַי
מִשֶּׁה רַבְּנוּ וּכְמִי יְרִיחוֹ עַל־יָדַי אֱלִישָׁע: וּכְשֵׁם שֶׁהִפְכָת אֶת־קַלְלַת בְּלָעַם
הָרָשָׁע מִקַּלְלָה לְבִרְכָה פֶּן תִּהְפֵּךְ כָּל־חִלּוּמוֹתַי עָלַי וְעַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל
לְטוֹבָה וְתִשְׁמְרֵנִי (לוישמרך) וְתִחַנְנֵנִי (לויחנך) וְתִרְצַנֵּנִי: (לשלום) אָמֵן:

י:כה חזן ואחריו כהנים קהל (ראוי לקרוא הפסוקים בלא אמירה)
יָאֵר ב:טז אֱלֹהִים יְחַנְּנוּ וְיִבְרַכְנוּ יָאֵר פָּנָיו אֶתְנוּ סְלָה:

יי שמות לד: יי ו יי אֵל רַחוּם וְחַנּוּן אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב־חֶסֶד וְאֱמֶת:

פָּנָיו תְּהִלִּים כה:טז פָּנֵה־אֵלַי וְחַנְּנֵנִי כִּי־יַחֲדִיד וְעַנִּי אָנִי:

אֱלִיךָ כה:א אֱלִיךָ יי נִפְשִׁי אֲשֵׁא:

36 is recited at both טוב שחרית ומוסף של עולם (unless one had a troubling dream). It is said when the כהנים sing the melody before ויחנך, וישמרך, and שלום.

וַיַּחַנְךָ: קכג:ב הִנֵּה כְּעֵינַי עֲבָדִים אֶל-יָד אֲדוֹנֵיהֶם כְּעֵינַי שִׁפְחָה אֶל-יָד

גְּבֻרָתָהּ

כֵּן עֵינֵינוּ אֶל-יְיָ אֱלֹהֵינוּ עַד שִׁיחַנְנוּ:

כשהכתנים מאריכים בניגון 'ויחנך' אומרים את נוסח 'רבנו של עולם' הקודם:

ו:כו

חזן ואחריו כהנים קהל (ראוי לקרוא הפסוקים בלא אמירה)

יִשְׂאָ כד:ה יִשְׂא בִּרְכָה מֵאֵת יְיָ וְצִדְקָה מֵאֱלֹהֵי יִשְׁעוֹ:

משלי ג:ד וּמִצָּא-חַן וְשִׁכְל-טוֹב בְּעֵינַי אֱלֹהִים וְאָדָם:

יְיָ יִשְׁעִיהּ לג:ב יְיָ חַנּוּנוֹ לָךְ קוֹיֵנוּ הֵיחָה זְרַעַם לְבִקְרִים אַף-יִשְׁוַעְתָּנוּ בְּעֵת צָרָה:

פְּנִיּוֹתֵהֶלִים קב:ג אֶל-תִּסְתֵּר פְּנֵיךָ וּמִמֶּנִּי בְּיוֹם צָר לִי הִטָּה-אֱלֹהֵי אֲזַנְךָ

בְּיוֹם אֶקְרָא מִהֵר עֲנֵנִי:

אֱלֹיךָ קכג:א אֱלֹיךָ נִשְׂאֵתִי אֶת-עֵינַי הִישִׁבִי בַשָּׁמַיִם:

וְיִשָּׂם במדבר ו:כז וְשָׂמוּ אֶת-שְׁמִי עַל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֲנִי אֲבָרְכֶם:

לָךְ ד"ה א' כט:יא לָךְ יְיָ הַגְדֵּלָהּ וְהַגְבוּרָה וְהַתְּפָאֶרֶת וְהַנְּצַח וְהַהוֹד

כִּי-כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ לָךְ יְיָ הַמְּמַלְכָהּ וְהַמְּתַנַּשָּׂא

לְכֹל וּלְרֹאשׁ:

שְׁלוֹם: ישעיה נז:יט בּוֹרָא נּוֹב שְׁפָתַיִם שְׁלוֹם וּ שְׁלוֹם לְרַחֵק וּלְקֵרוֹב

אָמַר יְיָ וּרְפָאתָיו:

כשהכתנים מאריכים בניגון 'שלום' חוזרים בשלישית לומר את נוסח 'רבנו של עולם' הקודם:

The סידורים was against reciting the 'יהי רצון' which came into the נוסח through printed סופר.

An innovation of the שיערי ציון, it contains a תחינה and שמות
פוסקי אשכנז strongly opposed by

ויכוין לסיים עם הכהנים כדי שיענה יאמן על ישלום, אחר
שסיימו הכהנים את ברכתם יאמר הקהל:

אַתָּה שְׁלוֹם וְשִׁמְךָ שְׁלוֹם: יְהִי רְצוֹן
(גמ' ברכות נה:) אֲדִיר בְּמָרוֹם שׁוֹכֵן בְּגְבוּרָה עִמָּנוּ כַּאֲשֶׁר הִבְטַחְתָּנוּ: דברים

כּוֹטוּ הַשְּׂקִיפָה מִמַּעוֹן קִדְשְׁךָ מִן-

הַשָּׁמַיִם וּבִרְךָ אֶת-עַמְּךָ אֶת-

יִשְׂרָאֵל וְעַל כָּל-עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל

חַיִּים וּבִרְכָה לְמִשְׁמַרְתִּי שְׁלוֹם:
לָנוּ כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לְאַבְתָּינוּ אֶרֶץ

והכהנים מחזירים פניהם כלפי ההיכל ואומרים:

(גמ' סוטה לט.) רבוֹן הָעוֹלָם עֲשֵׂינוּ מָה
זָבַת חֶלֶב וּדְבַשׁ:

ואומר החזן שים שלום וכו'.

שִׁים שְׁלוֹם טוֹבָה וּבִרְכָה חֵן וְחֶסֶד וְרַחֲמִים עָלֵינוּ וְעַל-כָּל-יִשְׂרָאֵל

עַמְּךָ: בְּרַכְנוּ אָבִינוּ כְּלָנוּ כַּאֲחֵד בְּאוֹר פְּנִיךָ כִּי בְּאוֹר פְּנִיךָ נִתְּתָ לָנוּ

יְיָ אֱלֹהֵינוּ תוֹרַת חַיִּים וְאַהֲבַת חֶסֶד וְיִצְדָקָה וּבִרְכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשְׁלוֹם:

וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת-עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל-עֵת וּבְכָל-שָׁעָה בְּשִׁלּוֹמְךָ:

החזן מסיים ונאמר וכו'.

בשלש רגלים

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְּבָרֵךְ

אֶת-עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּשְׁלוֹם:

בימים נוראים בְּסִפּוֹר חַיִּים בְּרַכָּה וְשְׁלוֹם

וּפְרִינָסָה טוֹבָה נִזְכָּר וְנִכְתָּב [בנעילה וְנִחַתָּם]

לְפָנֶיךָ אָנוּ וְכָל-עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְחַיִּים

וּלְשְׁלוֹם:

הכהנים יזהרו בנעילת מנעליהם שלא יגעו במ בידים ואם נגעו יחזרו ליטול ידיהם.

סדר הושענות

The הלל, explains that since one has already the לולב and recite after the הושענות ספרדים. Nevertheless, most of ספרדים said after the הושענות, one should continue and recite after the הושענות מוסף, until about two hundred years ago, when many started reciting it after the הלל, influenced by the חסידים. ספר, 'יחמדת הימים', followed the מנהג אשכנז, since the הקפות are performed where, זכר למקדש, where the הקפות were performed after the מוסף, therefore we should also do so after the מוסף.

Our מנהג is to precisely recite the הושענא seven times - a) once at the beginning, b) after each of the למען, and c) twice at the end of the alphabetical תחינות. If one prays in a synagogue which follows a different נוסח, it is important that a תחינה is said while parading around the אלמער, therefore, one should join in reciting the תחינה being said. (One need not be concerned that this will result in reciting the same תחינה twice, or omitting one). One is not required to recite the הושענא with the צבור, more than the seven prescribed times.

אחר מוסף, לפני יקדיש תתקבלי, אומרים סדר הושענות.
מוציאים ספר תורה אחד ומחזיקים אותו על האלמער (בימה) עד גמר ההקפה.
אחרי הוצאת ספר תורה סוגרים את הארון מיד.

חזן אומר וקהל עונה: הושענא:

חזן קהל חזן קהל חזן קהל
למענך אלהינו הושענא: למענך בוראנו הושענא:

למענך גואלנו הושענא: למענך דורשנו הושענא:

החזן אומר בנעימה ידועה את פיוט היום, וקהל עמו. אין אומרים 'הושענא' אחר כל צמר מילים, מלבד בשני החרוזים האחרונים, אותם אומר החזן בקול ובניגון של 'למענך' ואחרי כל אחד מהם עונה הקהל: 'הושענא'.

כך הוא סדר ההליכה בעת אמירתן:

חזן פונה לצפון ומתחיל להקיף, ואחריו הולך הרב, ואחריהם הולכים בני הספסל הראשון שחולפים על פניו, ואחריהם בני הספסל השני. בני הטורים הדרומיים מתחילים להקיף מיד אחר הרב. בני הטור האמצעי נחלקים לשנים, הסמוכים לטור השמאלי הולכים עם בני הספסל הסמוך שמשמאל, והסמוכים לטור הימני הולכים עם בני הספסל הסמוך שמימין. כשהחזן מגיע לפתח הדרומי של האלמער, המחזיק בספר תורה יורד מהאלמער והולך לפני החזן להחזיר את ספר התורה לארון הקודש. (האבל איננו מקיף).

טבלת סדר ההושענות כמנהג אשכנז המובחק						
כ' תשרי	י"ט תשרי	י"ח תשרי	י"ז תשרי	ט"ז תשרי	ט"ו תשרי	When ט"ו תשרי occurs on a
אום נצורה	אדמה מארר	אבן שתיה	אני	אום חומה	איל למושעות	Monday

Tuesday	אָערוד שױעי	איל למושעות	אום חומה אני	אבן שתיה	אום נצורה	אדמה מארר
Thursday	אָערוד שױעי	איל למושעות	אום נצורה	אום חומה אני	אבן שתיה	אדמה מארר
Shabbos	אום נצורה	אָערוד שױעי	איל למושעות	אום חומה אני	אבן שתיה	אדמה מארר

אָערוד שױעי בְּבֵית שױעי גְּלִיתִי בַּצּוּם בְּשׁוּעוֹת דְּפָקִי עֶרֶךְ שׁוּעוֹת הוּגִי פִּשְׁעֵי דְרִשְׁתִּיךְ בּוֹ לְהוֹשִׁיעֵי הַקְּשִׁיבָה שַׁעֲשׂוֹת וְחִידוֹתָם מִשְׁתַּעֲשַׁעַת לְקוֹל שױעי וְקוּמָה וְהוֹשִׁיעֵי זְכוּר וְרַחֵם זַעֲקִים לְהַשְׁעוֹת חֲכִי יִשׁוּעוֹת טְפוּלִים מוֹשִׁיעֵי חֵי כֵּן תִּשְׁעֲשַׁעֵי טוֹב בְּאַנְק שְׁעֵי בְּךָ שְׁעוֹת יוֹדְעֵי בֵּין שְׁעוֹת כּוֹרְעִיךְ יְחִישׁ מוֹשִׁיעֵי כֹּלָה מְרִשִׁיעֵי לְבַל עוֹד בְּשׁוּעוֹת לְהַבִּין שְׁמוּעוֹת מִפִּיךְ תִּרְשִׁיעֵי מֵהַר אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל נִצַּח לְהוֹשִׁיעֵי נִשְׁמָעוֹת נוֹתֵן תְּשׁוּעוֹת סְפוּרוֹת שָׂא נָא עֲוֹן רִשְׁעֵי עֲבוֹר עַל פִּשְׁעֵי פְּנֵה נָא מִשְׁמָעוֹת עֲדוֹת מִשְׁמִיעוֹת פּוֹעֵל לְהוֹשִׁיעֵי צוּר צְדִיק מוֹשִׁיעֵי קִבֵּל נָא שױעי יִשׁוּעוֹת צְדִיק נוֹשָׁעוֹת קְרִית רוּמֵם קֶרֶן יִשְׂרָאֵל תִּשׁוּעוֹת רְגֵשׁ תִּשׁוּאוֹת

חזון שְׂדֵי מוֹשִׁיעֵי קהל הוֹשַׁעְנָא: חזון שְׁלֵשׁ שְׁעוֹת קהל הוֹשַׁעְנָא:

חזון תּוֹפִיעַ וְתוֹשִׁיעֵי קהל הוֹשַׁעְנָא: חזון תְּחִישׁ לְתִשׁוּעוֹת קהל

אל לְמוֹשָׁעוֹת בְּאַרְבַּע שָׁבָעוֹת גְּשִׁים הוֹשַׁעְנָא:

אם אָנִי חוּמָה בְּרָה כַּחֲמָה גּוֹלָה וְסוּרָה דְּמַתָּה לְתַמָּר הַהֲרוּגָה עֲלִיךְ וְנַחֲשַׁבְתָּ כְּצֹאן טְבַחַה זְרוּיָה בֵּין מַכְעִיסִיָּה חֲבוּקָה וְדְבוּקָה בְּךָ טוֹעֲנַת עֲלֶיךָ יְחִידָה לִיחֲדָךְ כְּבוּשָׁה בְּגוֹלָה לּוֹמְדַת יְרֵאתְךָ מְרוּטַת לְחֵי נְתוּנָה לְמַכִּים סוּבְלַת סְבִלְךָ עֲנִיָּה סַעֲרָה פְּדוּיַת טוֹבִיָּה צֹאן קִדְשִׁים קַהְלוֹת יַעֲקֹב רְשׁוּמִים בְּשִׁמְךָ

חזון שׁוֹאֲגִים קהל הוֹשַׁעְנָא: חזון תְּמוּכִים עֲלִיךְ קהל הוֹשַׁעְנָא:

אָבֵן שְׁתִּיָּה בֵּית הַבְּחִירָה גְּרֵן אֲרָנָן דְּבִיר הַמְּצַנֵּעַ הַר הַמּוֹרִיָּה וְהַר יִרְאָה זְבוּל תִּפְאַרְתְּךָ חֲנָה דוֹד טוֹב הַלְבָּנוֹן יִפֵּה נוֹף מְשׁוֹשׁ כָּל הָאָרֶץ כְּלִילַת יְפִי לִינַת הַצֶּדֶק מְכוּן לְשַׁבְּתְךָ נְוָה שְׁאֲנָן סַפַּת שְׁלָם עֲלִית שְׁבָטִים פְּנַת יְקֻרַת צִיּוֹן הַמְּצִינַת

קֹדֶשׁ הַקֹּדְשִׁים רְצוּף אֶהְבֶּה

חזון שְׂכִינַת כְּבוֹדְךָ קהל הוֹשַׁעֲנָא: חזון תֵּל תִּלְפִיּוֹת קהל הוֹשַׁעֲנָא:

אֲדָמָה מְאָרֵר בְּהֵמָה מִמְשַׁכֶּלֶת גֶּרֶן מְגֹזֵם דִּגְן מִדְּלֶקֶת הוֹן מִמְאָרָה וְאָכַל
מִמְהוּמָה וַיֵּת מִנְשֵׁל חֲשָׁה מִחֲגָב טָרֵף מִגּוֹבֵי יָקָב מִיֶּלֶק כָּרֶם מִתּוֹלְעַת לֶקֶשׁ
מֵאֲרָבָה מְגֹד מִצְלָצֵל נֶפֶשׁ מִבְּהֵלָה שְׁבַע מִסְלָעִם עֲדָרִים מִדְּלוֹת פְּרוֹת מִשְׁדָּפוֹן
צֹאן מִצְמִיתוֹת קָצִיר מִקְלָלָה רַב מְרוֹזֵן

חזון שְׂבִלַת מִצְנָמוֹן קהל הוֹשַׁעֲנָא חזון תְּבוּאָה מִחֲסִיל קהל הוֹשַׁעֲנָא:

כאשר הציבור כולו סיים להקיף, המחזיק בספר התורה יורד ומחזירו לארון הקודש, סוגרו.
לכן בקהילות גדולות חוזר ספר התורה רק סמוך לקדיש.

אומר בקול רם: אֲנִי וְהוּ הוֹשִׁיעָה נָא: והקהל אחריו

קהל עונה על כל

החזון אומר בניגון כל חרוז:

חרוז:

כְּהוֹשַׁעְתָּ אֱלִים בְּלוֹד עַמְךָ בְּצִאתְךָ לִישַׁע עַמְךָ
כְּהוֹשַׁעְתָּ גּוֹי וְאֱלֹהִים דְּרוּשִׁים לִישַׁע אֱלֹהִים
כְּהוֹשַׁעְתָּ הַמּוֹן צְבָאוֹת וְעַמָּם מִלְּאֲכֵי צְבָאוֹת
כְּהוֹשַׁעְתָּ זַפִּים מִבֵּית עֲבָדִים חֲנוּן בְּיָדָם מִעֲבָדִים
כְּהוֹשַׁעְתָּ טְבוּעִים בְּצוּל גְּזָרִים יְקָרְךָ עַמָּם מִעֲבָרִים
כְּהוֹשַׁעְתָּ כְּנָה מְשׁוֹרְרַת וַיִּוְשַׁע לְגוֹחָה מְצִינַת וַיִּוְשַׁע
כְּהוֹשַׁעְתָּ מֵאֵמֶר וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם נָקוּב וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם
כְּהוֹשַׁעְתָּ סוּבְבֵי מִזְבֵּחַ עוֹמְסֵי עֲרָבָה לְהַקִּיף מִזְבֵּחַ
כְּהוֹשַׁעְתָּ פְּלֵאֵי אֲרוֹן כְּהַפְּשַׁע צַעַר פְּלִשְׁתַּת בְּחָרוֹן אֵף וְנוֹשַׁע
כְּהוֹשַׁעְתָּ קְהִלוֹת בְּבִלְהַ שְׁלַחַת רַחוּם לְמַעַנְסֵי שְׁלַחַת
כְּהוֹשַׁעְתָּ שְׁבוֹת שְׁבִטֵי יַעֲקֹב תִּשׁוּב וְתִשְׁיֵב שְׁבוֹת אֶהְלִי יַעֲקֹב

נָא:

והושיעה

חזון כהושעת שומרי מצוות וחוכי ישועות אל למושעות

נא:

החזון אומר בקול רם: **אני והו הושיעה נא:** והקהל אחריו הושיעה אתעמד...

לשבת

אם, נצורה כבבת בוננת, בדת נפש משיבת גומרת, הלכות שבת דורשת, משאת שבת הקובעת, אלפים תחום שבת ומשיבת רגל, משבת זכור ושמור, מקימת בשבת חשה למהר, ביאת שבת טורחת כל מששה, לשבת יושבת וממתנת, עד כלות שבת כבוד וענג, קוראה לשבת לבוש וכסות, מחלפת בשבת מאכל ומשפה, מכינה לשבת נעם מגדים, מנעמת לשבת סעודות שלש, מקימת בשבת על שתי כפרות, בוצעת בשבת פורטת ארבע רשיות, בשבת צווי הדלקת נר, מדלקת בשבת קדוש היום, מקדשת בשבת רגן שבע, מפללת בשבת שבעה בדת, קוראה בשבת חזון תנחילנה, ליום שכלו שבת קהל הושענא:

אומר בקול רם: **אני והו הושיעה נא:** והקהל אחריו

המתבר רבינו שמואל החסיד ב"ר קלונימוס משפירא ז"ל, ייסד את הפיוט כהושעת אב המון השליך ע"פ האל"ף בי"ת, וחתם שמו ישמואל' בחרוז האחרון.

קהל עונה על כל חרוז:

החזון אומר בניגון כל חרוז:

כהושעת אב המון השליך עליך זהב בעדו רדת ומלטתו מלהב כן הושענא:
כהושעת גזעו מסר יחידתו לשלח דברת להורו ידך אל תשלח כן הושענא:
כהושעת הנאבק עם מלאך קדיש ועיר ומלטתו משטם שעיר כן הושענא:
כהושעת זרעו בבאם על העיר בטח חרדת צרימו בנסעם והלכו לבטח כן הושענא:
כהושעת טהורים ממפריכמו במלבן ירדו במצולת כמו אבן כן הושענא:
הושענא:

כהושעת כליל כנתעלמה בגמא צורתו לויתו אל חיק הורתו כן הושענא:

כְּהוֹשִׁיעַת מִצָּנֶף בַּד כְּנִתְעַבֵּר נֶאֱמָן חָל בְּעֵדוֹ וְנִתְגַּבֵּר
כְּהוֹשִׁיעַת סָגַר בְּיַד יִשְׁבִי בְּנֹב הַגִּתִּי עֲזְרוּ אֲבִישִׁי וַיֵּךְ אֶת־הַפְּלִשְׁתִּי
כֵּן הוֹשִׁיעָנָא:

כְּהוֹשִׁיעַת פָּקִיד כְּנָד שְׁבַע מִמְעוֹנוֹ צְפִיתָ לִישְׁעוֹ וְשׁוֹבַבְתוּ לְמִלוֹנוֹ
כְּהוֹשִׁיעַת קָצַב פֹּר וְשַׁעְתוֹ לְמַעְלָה רִשְׁפָתוֹ הָאֵשׁ וְגַם הַמִּים אֲשֶׁר בַּתְּעֹלָה
כֵּן הוֹשִׁיעָנָא:

כְּהוֹשִׁיעַת שׁוֹע לֶךְ כִּי מֵת הַיֶּלֶד תִּשָּׁב רֹחוֹ אֵלָיו וַיְהִים בְּשֵׁר הַיֶּלֶד
חֲזוֹן כְּהוֹשִׁיעַת שׁוֹמְרֵי מִצְוֹת וְחֹכֵי יְשׁוּעוֹת. אֵל לְמוֹשְׁעוֹת
נָא:

החזון אומר בקול רם: אֲנִי וְהוֹ הוֹשִׁיעָה נָא: והקהל אחריהו

תהלים כח:ט הוֹשִׁיעָה ו אֶת־עַמִּי וּבְרַךְ אֶת־נַחֲלָתְךָ וְרַעַם וְנִשְׂאֵם עַד־הָעוֹלָם: מלכים א'
ח:ט-ס וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלֶּה אֲשֶׁר הִתְחַנַּנְתִּי לִפְנֵי יְיָ קְרֹבִים אֶל־יְיָ אֱלֹהֵינוּ יוֹמָם וְלַיְלָה
לַעֲשׂוֹת וּמִשְׁפָּט עֲבָדוֹ וּמִשְׁפָּט עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל דְּבַר־יוֹם בְּיוֹמוֹ: לְמַעַן דַּעַת כָּל־עַמֵּי הָאָרֶץ
כִּי יְיָ הוּא הָאֱלֹהִים אֵין עוֹד: קדיש תתקבל

סדר הושענות להושענא רבא

להושענות שבעה אנשים מוציאים שבעה ספרי תורה והם מחזיקים אותם על האלמעמער. ארון הקודש נשאר פתוח במשך ההקפות בלבד. כשהחזון מגיע לפתח הדרומי של האלמעמער לקראת גמר ההקפה הראשונה מחזירים את אחד מהספרים, בגמר ההקפה שניה מחזירים את ספר השני, וכן בגמר כל הקפה ספר נוסף, ההקפה השניה היא 'אערוך שועי', אחר הקפה שביעית והחזרת ספר שביעי, סוגרים את ארון הקודש. כשאין בבית הכנסת שבעה ספרי תורה, מחזירים לפי מנין הספרים המצויים, בחישוב שהאחרון יחזור בגמר ההקפה השביעית.

חזון אומר וקהל עונה: הוֹשִׁיעָנָא:

חזון קהל
לְמַעַנְךָ אֱלֹהֵינוּ הוֹשִׁיעָנָא: לְמַעַנְךָ בּוֹרְאֵנוּ הוֹשִׁיעָנָא:

חזון קהל
לְמַעַנְךָ גּוֹאֲלֵנוּ הוֹשִׁיעָנָא: לְמַעַנְךָ דּוֹרְשָׁנוּ הוֹשִׁיעָנָא:

יש אומרים את כל הפיוט בסגול וקמץ (שהכף סופית בקמץ ולא בשווא).

למען אמתך למען בריתך למען גדלך (ותפארתך) למען דתך למען הודך למען ועודך למען זכרך למען חסדך למען טובך למען יחודך למען כבודך למען למוךך למען מלכותך למען נצחך למען סודך למען עזך למען פארך למען צדקתך למען קדשתך למען רחמיך (הרבים) חיו למען שכינתך קהל הושענא חיו למען תהלתך קהל הושענא:

אחר החקפה: תהלים פט: ג' עולם חסד יבנה

ברוב קהילות (פפד"מ, מיינץ, פריטה, מעץ) אומרים 'אערוך שועי', בקצת קהילות אומרים 'אל למושעות'.

אָערוך שועי בבית שועי גליתי בצום הושענא: חיו תופיע ותושיעי קהל פשעי דרשתיך בו להושיעי הקשיבה הושענא: אל למושעות בארבע לקול שועי וקומה והושיעי זכור ורחם שבעות גשים בשועת דפקי ערך שועות מושיעי חי בן תשעשעי טוב באנק שעי הוגי שעשעות וחידתם משתעשעת זעקים יחיש מושיעי כלה מרשיעי לבל עוד להשעות חכי ישועות טפולים בך שעות תרשיעי מהר אלהי ישעי נצח להושיעי יודעי בין שעות פורעיד בשועות להבין שמועות מפיד נשמעות נותן תשועות שא נא עון רשעי עבור על פשעי פנה נא ספורות משמעות עדות משמיעות פועל להושיעי צור צדיק מושיעי קבל נא שועי ישועות צדיק נושעות קרית תשועות רומם קרן ישעי חיו שדי מושיעי קהל רגש תשואות חיו שלש שעות קהל הושענא: חיו תחיש לתשועות קהל הושענא:

אחר החקפה: פט: יד' לך זרוע עם גבורה תעז ידך תרום ימינך:

אָדון המושיע בלתך אין להושיע גבור ורב להושיע דלותי ולי יהושיע האל המושיע ומציל ומושיע זועקך תושיע חוכיך הושיע טלאיך תשביע יבול להשפיע כל שיח תדשא ותושיע לגיא בל תרשיע מגדים תמתיק ותושיע נשיאים להסיע שעירים להניע עננים מלהמניע פותח יד ומשביע צמאיך תשביע קוראיך תושיע רחומיך תושיע חיו שוחריך הושיע קהל הושענא: תמימיך תושיע קהל הושענא:

אחר ההקפה : מיכה ז:כ תתן אמת ליעקב חסד לאברהם

אם אני חומה ברה פחמה גולה וסורה דמתה לתמר ההרוגה עליך ונחשבת
כצאן טבחא זרויה בין מכעיסיה חבוקה ודבוקה בך טוענת עלך יחידה ליחדך
כבושה בגולה לומדת יראתך מרושת לחי נתונה למכים סובלת סבלך עניה
סערה פדוית טוביה צאן קדשים קהלות יעקב חזון רשומים בשמך קהל שואגים
הושענא: חזון תמוכים עליך קהל הושענא:

אחר ההקפה : תהלים טז:יא נעמות בימינך נצח:

אדם ובהמה בשר ורוח ונשמה גיד ועצם וקרמה דמות וצלם ורקמה הוד להבל
דמה ונמשל בבהמות נדמה זיו ותאר וקומה חדוש פני אדמה טיעת עצי נשמה
יקבים וקמה פרמים ושממה לתבל המסימה מטרות עז לסממה נשיה לקימה
שיחים לקוממה עדנים לעצמה פרחים להעצמה צמחים לגשמה קרים לזרמה
רביבים לשלמה חזון שתיה לרוממה קהל הושענא: חזון תלויה על בלימה קהל
הושענא:

אחר ההקפה : חב יי אדנינו מה אדיר שמך בכל הארץ אשר תנה הודך על השמים:

למען איתן הנזרק בלהב אש למען בן הנפקד על עצים ואש למען גבור הנאבק
עם שר אש למען דגלים הנחית בענן ואור אש למען העלה למרום ונתעלה
כמלאכי אש למען והוא לך כסגן באראלי אש למען זכד דברות הנתונות מאש
למען חפוי יריעות וענן אש למען טכס הר ירדת עליו באש למען ידידות אשר
אהבת משמי אש למען כמה עד שקעה האש למען לקח מחתת אש והסיר חרון
אש למען מקנא קנאה גדולה באש למען נף ידו וירדו אבני אש למען שם טלה
חלב כליל אש למען עמד בגרן ונתרצה באש למען פלל בעזרה וירדה האש למען
ציר עלה ונתעלה ברכב וסוסי אש למען קדושים משלכים באש למען רבו רבון
חז ונהרי אש חזון למען שממות עירך השרופה באש קהל הושענא: חזון למען
תולדות אלפי יהודה תשים בכיור אש קהל הושענא:

אחר ההקפה : קמה יי צדיק יי בכל דרכיו וחסיד בכל מעשיו:

וממשיכים בהקפה שביעית, שהיא ההקפה האחרונה.

המחבר רבינו אלעזר הקליר ז"ל, ייסד את הפיוט 'תתננו לשם ע"פ סדר תשר"ק, וחתם בסוף 'אלעזר חזקי'.

תִּתְנֶנּוּ לְשֵׁם וּלְתַהֲלָה תִּשְׂיִתְנּוּ אֶל-הַחֶבֶל וְאֶל-הַנְּחָלָה תִּרְוַמְּמוּ לְמַעַלָּה לְמַעַלָּה
תִּקְוַמְּמוּ לְכָרֶם סָגְלָה תִּצְיַבְנוּ כַּעֵץ עַל פְּלָגֵי מַיִם שְׁתוּלָה תִּפְדְּנוּ מִכָּל נֶגַע וּמַחֲלָה
תִּעֲשְׂרֵנוּ בְּאַהֲבָה כְּלוּלָה תִּשְׁמַחְנוּ בְּבֵית הַתְּפִלָּה תִּנְהַלְנוּ עַל מֵי מְנוּחֹת סָלָה
תִּמְלֹאֲנוּ חֲכָמָה וְשִׂכְלָה תִּלְבִּישְׁנוּ עֵז וּגְדָלָה תִּכְתִּירְנוּ בְּכֶתֶר כְּלוּלָה תִּישְׂרְנוּ בְּאַרְח
סְלוּלָה תִּשְׁעֵנוּ בְּיֶשֶׁר מְסָלָה תִּחַנְנוּ בְּרַחֲמִים וּבְחַמְלָה תִּזְכִּירְנוּ בְּמֵי זֹאת עָלָה
תּוֹשִׁיעֵנוּ לְקֹץ בְּיַד הַגְּדוּלָה תִּהַדְּרֵנוּ בְּזֵיו הַמְּלָה תִּדְבִיקְנוּ כְּאֹזֹר חֲתָלָה תִּגִּיעֵנוּ
לְקֹץ הַגְּאֲלָה תִּבְיָאָהוּ לְבֵיתָךְ בְּרִנָּה וְצִהָלָה תִּאֲדָרְנוּ בְּיִשְׁע וְגִילָה תִּאֲמַצְנוּ בְּרוּח
וְהַצְּלָה תִּלְבַּבְנוּ בְּבִנְיָן עִירָךְ כְּבַתְּחִלָּה תַּעֲלֵנוּ עַל כָּל-אִם לְתַהֲלָה תִּזְכִּירְנוּ בְּשִׁשׁוֹן
וְגִילָה חֲזוֹן תִּרְבִּיצְנוּ בְּמַרְעָה שֶׁמֶן לְהַצְהִילָה הוֹשַׁעְנָא: חֲזוֹן תִּחַזְקֵנוּ אֱלֹהֵי
יַעֲקֹב סָלָה קהל הוֹשַׁעְנָא:

אחר ההקפה שביעית אומרים:

ד"ה א' כט: יא לך יי הגדלה והגבורה והתפארת והנצח וההוד

ובתורתך כתוב לאמר דברים ו:ד שמע ישראל יי אלהינו יי ו אחד:

דברים ו:ד שמע ישראל יי אלהינו יי ו אחד: בלחש ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד:

כשחוזר החזן למקומו לפני התיבה בסיום ההקפה,

החזן אומר בקול רם: אָנִי וְהוּ הוֹשִׁיעָה נָא: והקהל חוזר אחריו:

קהל עונה על כל חרוז:

כֵּן הוֹשַׁעְנָא:

כֵּן הוֹשַׁעְנָא:

כֵּן הוֹשַׁעְנָא:

כֵּן הוֹשַׁעְנָא:

כֵּן הוֹשַׁעְנָא:

כֵּן הוֹשַׁעְנָא:

כֵּן הוֹשַׁעְנָא:

כֵּן הוֹשַׁעְנָא:

כֵּן הוֹשַׁעְנָא:

כֵּן הוֹשַׁעְנָא:

וְהוֹשִׁיעָה נָא:

וְהוֹשִׁיעָה נָא:

החזן אומר בניגון כל חרוז:

כְּהוֹשַׁעְתָּ אֱלֹהִים בְּלוֹד עַמְךָ בְּצֵאתְךָ לְיִשְׁע עַמְךָ

כְּהוֹשַׁעְתָּ גּוֹי וְאֱלֹהִים דְּרוּשִׁים לְיִשְׁע אֱלֹהִים

כְּהוֹשַׁעְתָּ הַמֶּזֶן צְבָאוֹת וְעַמָּם מִלְּאֲכֵי צְבָאוֹת

כְּהוֹשַׁעְתָּ זָכִים מִבֵּית עֲבָדִים חַנוּן בְּיָדָם מִעֲבִידִים

כְּהוֹשַׁעְתָּ טְבוּעִים בְּצוּל גְּזָרִים יְקַרְךָ עַמָּם מִעֲבִירִים

כְּהוֹשַׁעְתָּ כְּנָה מְשׁוֹרְרֵת וַיֹּשַׁע לְגוֹחָה מְצִינָת וַיִּוֹשַׁע

כְּהוֹשַׁעְתָּ מֵאֲמֵר וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם נְקוּב וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם

כְּהוֹשַׁעְתָּ סוּבְבֵי מִזְבֵּחַ עוֹמְסֵי עֲרֵבָה לְהַקִּיף מִזְבֵּחַ

כְּהוֹשַׁעְתָּ פְּלֵאֵי אֲרוֹן כְּהַפְּשַׁע צַעַר פְּלִשְׁת בְּחֶרוֹן אֶף וְנוֹשַׁע

כְּהוֹשַׁעְתָּ קַהֲלוֹת בְּבִלָּה שְׁלַחַת רַחוּם לְמַעַנָּם שְׁלַחַת

כְּהוֹשַׁעְתָּ שְׁבוֹת שְׁבִטֵי יַעֲקֹב תִּשׁוּב וְתִשׁוּב שְׁבוֹת אֱהֵלֵי יַעֲקֹב

חֲזוֹן כְּהוֹשַׁעְתָּ שׁוּמְרֵי מִצְוֹת וְחוֹכֵי יְשׁוּעוֹת אֵל לְמוֹשַׁעוֹת

החזן בלבד אומר: **אָנִי וְהוּ הוֹשִׁיעָה נָא:**

חזן ואחריו קהל: **אָנָּא הוֹשִׁיעָה נָא:**

קהל והוֹשִׁיעָה נָא:	חזן אָנָּא אָזוֹן חֵין תַּאבִי יִשְׁעָךְ בְּעַרְבֵי נַחַל לְשַׁעֲשַׁעָךְ
קהל והוֹשִׁיעָה נָא:	חזן אָנָּא גָּאוֹל כְּנַת נְטַעָךְ דּוּמָה בְּטַאטְאָךְ
קהל והוֹשִׁיעָה נָא:	חזן אָנָּא הַבֵּט לְבָרִית טַבְעָךְ וּמַחֲשַׁבֵי אַרְץ בְּהַטְבִּיעָךְ
קהל והוֹשִׁיעָה נָא:	חזן אָנָּא זְכַר-לָנוּ אָב יְדַעָךְ חֲסִדָךְ לָמוּ בְּהוֹדִיעָךְ
קהל והוֹשִׁיעָה נָא:	חזן אָנָּא טְהוֹרֵי לֵב בְּהַפְלִיאָךְ יְוֹדַע כִּי הוּא פְּלֹאךְ
קהל והוֹשִׁיעָה נָא:	חזן אָנָּא כַּבִּיר כַּח תֵּן-לָנוּ יִשְׁעָךְ לְאַבּוֹתֵינוּ כְּהַשְׁבַּעָךְ
קהל והוֹשִׁיעָה נָא:	חזן אָנָּא מְלֵא מִשְׁאֲלוֹת עִם מְשׁוּעָךְ נַעֲקֹד כְּמוֹ בְּהַר מוֹר כְּמוֹ שׁוּעָךְ
קהל והוֹשִׁיעָה נָא:	חזן אָנָּא סָגַב אֲשֻׁלֵי נְטַעָךְ עָרִיצִים בְּהַנִּיעָךְ
קהל והוֹשִׁיעָה נָא:	חזן אָנָּא פֶּתַח לָנוּ אוֹצְרוֹת רַבָּעָךְ צִיָּה מֵהֶם בְּהַרְבִּיעָךְ
קהל והוֹשִׁיעָה נָא:	חזן אָנָּא קוֹרְאִיךְ אַרְץ בְּרוּעָעָךְ רַעַם בְּטוֹב מְרַעָךְ
קהל והוֹשִׁיעָה נָא:	חזן אָנָּא שְׁעָרֶיךָ תַעֲלֵ מִמְשׁוּאָךְ תֵּל תִּלְפִיּוֹת בְּהַשִּׂיאָךְ

(* כשיש ברית מילה מוסיף כאן החזן ואומר:

זְכוֹר בְּרִית אַבְרָהָם וְעַקְדַת יִצְחָק וְהַשֵּׁב שַׁבּוֹת אֱהִלִי יַעֲקֹב וְהוֹשִׁיעֵנוּ לְמַעַן שְׁמֹךְ:

חזן ואחריו קהל: **אָל נָּא הוֹשַׁעֲנָא וְהוֹשִׁיעָה נָּא:**

קהל הוֹשַׁעֲנָא וְהוֹשִׁיעָה נָּא:	חזן אֵל נָּא תַעֲיֵנוּ כְּשֶׁה אוֹבַד שְׁמֵנוּ מִסַּפְרָךְ אֵל תַּאבִּד
קהל הוֹשַׁעֲנָא וְהוֹשִׁיעָה נָּא:	חזן אֵל נָּא רַעַה אֶת-צֵאֵן הַהַרְגָּה קְצוּפָה וְעֲלִיךְ הַרוּגָה
קהל הוֹשַׁעֲנָא וְהוֹשִׁיעָה נָּא:	חזן אֵל נָּא צֹאנְךָ וְצֵאֵן מְרַעִיתְךָ פְּעֻלְתְךָ וְרַעִיתְךָ
קהל הוֹשַׁעֲנָא וְהוֹשִׁיעָה נָּא:	חזן אֵל נָּא עֲנִי הַצֵּאֵן שִׁיחַם עֲנָה בְּעַת רְצוֹן
קהל הוֹשַׁעֲנָא וְהוֹשִׁיעָה נָּא:	חזן אֵל נָּא נוֹשְׂאִים לְךָ עֵינַי מִתְקוּמְמֵיהֶם יִהְיוּ כְּאֵין
קהל הוֹשַׁעֲנָא וְהוֹשִׁיעָה נָּא:	חזן אֵל נָּא לְמִנְסַכֵי לְךָ מִים כְּמַמְעִינֵי הַיְשׁוּעָה יִשְׁאַבוּן מִים
קהל הוֹשַׁעֲנָא וְהוֹשִׁיעָה נָּא:	חזן אֵל נָּא יַעֲלוּ לְצִיּוֹן מוֹשִׁיעִים טְפוּלִים בָּךְ וּבְשִׁמְךָ נוֹשְׂעִים
קהל הוֹשַׁעֲנָא וְהוֹשִׁיעָה נָּא:	חזן אֵל נָּא חֲמוּץ בָּגָדִים זַעוּם לְנַעַר כָּל-בוֹגְדִים
קהל הוֹשַׁעֲנָא וְהוֹשִׁיעָה נָּא:	חזן אֵל נָּא וְזָכוֹר תִּזְכוֹר הַנְּכוּרֵי בְּלַתְךָ וְזָכוֹר
קהל הוֹשַׁעֲנָא וְהוֹשִׁיעָה נָּא:	חזן אֵל נָּא דוֹרְשִׁיךָ בְּעַנְפֵי עֲרֻבוֹת גַּעִים שְׁעָה מֵעֲרֻבוֹת
קהל הוֹשַׁעֲנָא וְהוֹשִׁיעָה נָּא:	חזן אֵל נָּא בְּרַךְ בְּעֶשׂוֹר שָׁנָה אֲמַרִי בְּפִלּוּלֵי שְׁעָה נָּא

חזן **אָנָּא אֵל נָּא הוֹשַׁעֲנָא וְהוֹשִׁיעָה נָּא אָבִינוּ אֲתָה:**

קהל הוֹשַׁעֲנָא וְהוֹשִׁיעָה נָּא אָבִינוּ אֲתָה:	חזן לְמַעַן תִּמַּיִם בְּדוּרוֹתָיו הַנְּמַלֵּט בְּרַב צְדָקוֹתָיו
	חזן מִצֵּל מִשְׁטָף בְּבוֹא מִבּוֹל מִים לְאִם אָנִי חוּמָה
	חזן לְמַעַן שָׁלֵם בְּכָל-מַעֲשִׂים הַמְּנַסֶּה בַעֲשֶׂרָה נַפְסִים

כָּשֶׁר מִלְאָכִים נָם יִקַּח נָא מְעַט מֵיִם לְבָרָה כַּחֲמָה
אָתָּה:

חִיּוֹ לְמַעַן רַךְ וַיַּחֲדֵד נַחֲנֵט לְמֵאָה זַעַק אִיָּה הִשָּׁה לְעֵלָה
בְּשָׂרוֹהוּ עֲבָדָיו מְצֹאֵנוּ מֵיִם לְגִלְהָ וְסוּרָה
אָתָּה:

חִיּוֹ לְמַעַן קִדְּם שְׂאֵת בְּרִכָּה הַנְּשֻׁטִים וּלְשִׁמְךָ חֲכָה
מִיַּחַס בְּמִקְלוֹת בְּשִׁקְתוֹת הַמַּיִם לְדַמְתָּה לְתַמָּר
אָתָּה:

חִיּוֹ לְמַעַן צְדָק הָיִוֹת לְךָ לְכַהֵן כְּחַתָּן פֶּאֶר יִכְהֵן
מְנוּסָה בְּמִסָּה בְּמִי מְרִיבֵת מֵיִם לְהִהָר הַטּוֹב
אָתָּה:

חִיּוֹ לְמַעַן פֶּאֶר הָיִוֹת גְּבִיר לְאַחִיו יְהוּדָה אֲשֶׁר גָּבַר בְּאַחִיו
מִסֵּפֶר רִבְעֵי מִדְּלִיּוֹ יוֹל מֵיִם לֹא לָנוּ כִּי אִם לְמַעַנְךָ
אָתָּה:

חִיּוֹ לְמַעַן עָנוּ מִכָּל וְנֶאֱמָן אֲשֶׁר בְּצַדְקוֹ כָּלְכָל הַמֶּן
מְשׁוּדָּה לְגֹזָאֵל וּמְשׁוּי מַמַּיִם לְזֹאת הַנְּשִׁקְפָה
אָתָּה:

חִיּוֹ לְמַעַן שָׂמְתוּ כְּמִלְאָכֵי מְרוֹמִים הַלּוֹבֵשׁ אוֹרִים וְתַמַּיִם
מְצוּדָה לְבֹא בְּמִקְדָּשׁ בְּקִדּוּשׁ יָדַיִם וְרַגְלָיִם וּרְחִיצַת מַיִם
לְחֹלֶת אֶהְבָּה
אָתָּה:

חִיּוֹ לְמַעַן נְבִיאָה מְחֹלֶת מַחֲנֵיִם לְכַמְהֵי לֵב הַוּשָׁמָה עֵינָיִם
לְרַגְלָה רַצָּה עֲלוֹת וְרִדַת בָּאֵר מֵיִם לְטוֹבוֹ אֶהְלִיו
אָתָּה:

חִיּוֹ לְמַעַן מְשִׁרַת לֹא מֵשׁ מֵאֶהֱל וְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ עָלָיו אֶהֱל
בְּעֲבָרוֹ בִּירְדֵן נִכְרְתוּ הַמַּיִם לִיִּפָּה וּבָרָה
אָתָּה:

חִיּוֹ לְמַעַן לְמַד רָאוֹת לְטוֹבָה אוֹת זַעַק אִיָּה נִפְלְאוֹת
מְצָה טַל מְגֹזָה מְלֹא הַסֶּפֶל מֵיִם לְכֹלֶת לְבַנּוֹן
אָתָּה:

חִיּוֹ לְמַעַן כְּלוּלֵי עֲשׂוֹת מִלַּחֲמֶתְךָ אֲשֶׁר בְּיָדֶם תִּתֶּה יִשׁוּעֶתְךָ
צְרוּפֵי מְגוּי בְּלִקְקֵם בְּיָדֶם מֵיִם לְלֹא בְּגָדוֹ בְּךָ
אָתָּה:

חִיּוֹ לְמַעַן יַחֲדֵד צוֹרְרִים דָּשׁ אֲשֶׁר מִרְחַס לְנֹזִיר הַקֹּדֶשׁ
מִמִּכְתֶּשׁ לְחֵי הַבְּקַעַת לֹו מֵיִם לְמַעַן שֵׁם קֹדֶשְׁךָ
אָתָּה:

חִיּוֹ לְמַעַן טוֹב הוֹלֵךְ וְגִדֵּל אֲשֶׁר מַעֲשֵׂק עֲדָה חֲדָל
בְּשׁוֹב עִם מַחְטָא צוֹ שְׂאֵב מֵיִם לְנֶאֱוָה כִּירוּשָׁלַם
אָתָּה:

אַתָּה:

חזו לַמַּעַן חִידָּךְ מִכְרַכְרֵךְ בְּשִׁיר הַמְּלַמֵּד תּוֹרָה בְּכָל כְּלֵי שִׁיר
מְנַסֵּף לְפָנָיו כְּתָאב שְׁתוֹת מַיִם לְשִׁמוּ בְּךָ סִבְרָם

אַתָּה:

חזו לַמַּעַן זֶךְ עֲלֶיךָ בַּסַּעֲרָה הַמְּקַנָּא וּמְשִׁיב עֲבָרָה
לְפַלּוּלוֹ יִרְדָּה אֵשׁ וְלַחֲכָה עֶפֶר וּמַיִם לְעֵינֶיךָ בְּרִכּוֹת

אַתָּה:

חזו לַמַּעַן וְשֵׁרֶת בְּאַמֶּת לְרַבּוֹ פִּי שְׁנַיִם בְּרוּחוֹ נֶאֱצֵל בּוֹ
בְּקַחְתּוֹ מִנְגֵן נִתְמַלְאוּ גְבִים מַיִם לְפָצוּ מִי כְּמִכָּה

אַתָּה:

חזו לַמַּעַן הִרְהַר עֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ הַמְּכַרִּיז תְּשׁוּבָה לְצִאֲנֶךָ
אִזּוּ בָּבֵא מִחֶרֶף סָתַם עֵינֹת מַיִם לְצִיּוֹן מִכְּלָל יִפִּי

אַתָּה:

חזו לַמַּעַן דְּרָשׁוּךְ בְּתוֹךְ הַגּוֹלָה וְסוֹדְךָ לָמוּ נִגְלָה

בְּלֵי לְהִתְגַּאֵל דְּרָשׁוּ זִרְעוֹנִים וּמַיִם לְקוֹרְאֶיךָ בְּצַר

אַתָּה:

חזו לַמַּעַן גָּמַר חֲכָמָה וּבִינָה סוֹפֵר מְהִיר מִפְּלֶשׁ אַמְנָה

מִחֲכַמְנוּ אַמְרִים הַמְּשׁוּלִים בְּרַחֲבֵי מַיִם לְרַבְּתֵי עֵם

אַתָּה:

חזו לַמַּעַן בְּאֵי לָךְ הַיּוֹם בְּכָל לֵב שׁוֹפְכִים לָךְ שִׂיחַ בְּלֵא לֵב וְלֵב

שׁוֹאֲלִים מִמֶּךָ עוֹז מִטְרוֹת מַיִם לְשׁוֹרְרוֹךְ בַּיָּם קהל הוֹשִׁיעֲנָא וְהוֹשִׁיעָה נָא אֲבִינוּ אַתָּה:

חזו לַמַּעַן אוֹמְרֵי יִגְדֵל שְׁמֶךָ וְהֵם נִחַלְתְּךָ וְעַמְּךָ

צְמֵאִים לִישַׁעְךָ כְּאַרְץ עֵיפָה לַמַּיִם לְתַרְתָּ לָמוּ מְנוּחָה קהל הוֹשִׁיעֲנָא וְהוֹשִׁיעָה נָא אֲבִינוּ

אַתָּה:

חזו"ק הוֹשִׁיעֲנָא אֵל נָא אֲנָא הוֹשִׁיעָה נָא: ק' חוזר.

הוֹשִׁיעֲנָא סֶלַח נָא וְהַצְּלִיחָה נָא וְהוֹשִׁיעֲנוּ אֵל מַעֲזָנוּ:

יש שמניחים כאן את הלולב ואתרוג, ונוטלים את ההושענות:

קהל וְהוֹשִׁיעָה נָא:

חזו תַּעֲנֶנָּה אַמוֹנִים שׁוֹפְכִים לָךְ לֵב בְּמַיִם

קהל וְהַצְּלִיחָה נָא:

חזו לַמַּעַן בָּא בָּאֵשׁ וּבְמַיִם

קהל וְהוֹשִׁיעֲנוּ אֵל מַעֲזָנוּ:

חזו גָּזַר וְנָם יִקַּח נָא מַעֲט מַיִם

קהל וְהוֹשִׁיעָה נָא:

חזו תַּעֲנֶנָּה דְגָלִים גָּזוּ גְזָרֵי מַיִם

קהל וְהַצְּלִיחָה נָא:

חזו לַמַּעַן הִנְעַקְדוּ בְּשַׁעַר הַשָּׁמַיִם

קהל והושיענו אל מעגנו:

קהל והושיעה נא:

קהל והצליחה נא:

קהל והושיענו אל מעגנו:

קהל והושיעה נא:

קהל והצליחה נא:

קהל והושיענו אל מעגנו:

קהל והושיעה נא:

קהל והצליחה נא:

קהל והושיענו אל מעגנו:

קהל והושיעה נא:

קהל והצליחה נא:

קהל והושיענו אל מעגנו:

קהל והושיעה נא:

קהל והצליחה נא:

קהל והושיענו אל מעגנו:

קהל והושיעה נא:

קהל והצליחה נא:

קהל והושיענו אל מעגנו:

חזן ושב וזכר בארת המים

חזן תענה זכים חונים עלי מים

חזן למען חלק מפצל מקלות בשקתות המים

חזן טען וגל אבן מבאר מים

חזן תענה ידידים נוחלי דת משולת מים

חזן למען פרו במשענותם מים

חזן להכין למו ולצאצאימו מים

חזן תענה מתחננים כבישימון עלי מים

חזן למען נאמן בית מספיק לעם מים

חזן סלע הך ויזובו מים

חזן תענה עונים עלי באר מים

חזן למען פקד במי מריבת מים

חזן צמאים להשקותם מים

חזן תענה קדושים מנסכים לך מים

חזן למען ראש משוררים בתאב שתות מים

חזן שב ונסך לך מים

חזן תענה שואלים ברבוע אשלי מים

חזן למען תל תלפיות מוצא מים

חזן תפתח ארץ ותריעף שמים

חזן ואחריו קהל:

חזן קהל עדת ישראל סלח ומחל עונם והושיענו אלהי ישענו:

בסוף הפיוט 'אז כעיני עבדים', יש אומרים ישערי שמים פתח בניגון סוף הפיוט 'אנסיכה' במלכות של ראש השנה.

חזן אז כעיני עבדים אל יד אדונים באנו לפניך נדונים קהל והושיענו אלהי ישענו:

חזן גאה אדוני האדונים נתגרו בנו מדנים דשוננו ובעלוננו זולתך אדונים ק' והושיענו אלהי

ישענו: חזן הן גשנו היום בתחנון עדיך רחום וחנון וספרנו נפלאותיך בשנון קהל והושיענו

אלהי ישענו: חזן זבת חלב ודבש נא אל תיבש חשרת מים באביה תחבש קהל והושיענו

אֱלֹהֵי יִשְׁעָנוּ:

חזו טַעְנוּ בְּשִׁמְנָה בְּיַד שְׁבַעָה וּשְׁמוֹנָה יִשָּׂר צְדִיק אֵל אֲמוֹנָה קהל וְהוֹשִׁיעֵנו אֱלֹהֵי יִשְׁעָנוּ:

חזו כְּרַת בְּרִית לְאָרֶץ עַד כָּל יְמֵי הָאָרֶץ לְבִלְתִּי פָרֵץ בָּהּ פָּרֵץ קהל וְהוֹשִׁיעֵנו אֱלֹהֵי יִשְׁעָנוּ:

חזו מִתַּחֲנָנִים עָלֵי מַיִם כַּעֲרָבִים עַל יְבֵלֵי מַיִם נָא זְכֹר לְמוֹ נִסּוּךְ הַמַּיִם קהל וְהוֹשִׁיעֵנו אֱלֹהֵי יִשְׁעָנוּ:

חזו שִׁיחִים בְּדֶרֶךְ מִטְעַתֶּם עוֹמְסִים בְּשׁוֹעַתֶּם עֲנֵם בְּקוֹל פְּגִיעַתֶּם קהל וְהוֹשִׁיעֵנו אֱלֹהֵי יִשְׁעָנוּ:

חזו פּוֹעֵל יְשׁוּעוֹת פְּנָה לְפִלּוֹלִם שְׁעוֹת צְדִקָּם אֵל לְמוֹשְׁעוֹת קהל וְהוֹשִׁיעֵנו אֱלֹהֵי יִשְׁעָנוּ:

חזו קוֹל רִגְשָׁם תִּשְׁעַתְּ תִּפְתַּח אָרֶץ וַיִּפְרוּ יִשְׁעֵי רַב לְהוֹשִׁיעַ וְלֹא חָפַץ רָשַׁע קהל וְהוֹשִׁיעֵנו אֱלֹהֵי יִשְׁעָנוּ:

חזו שְׁעָרֵי שָׁמַיִם פָּתַח וְאוֹצְרוֹ הַטּוֹב לָנוּ תִּפְתַּח תּוֹשִׁיעֵנו וְרִיב אֵל תִּמְתַּח ק' וְהוֹשִׁיעֵנו אֱלֹהֵי יִשְׁעָנוּ:

חזו קוֹל מִבֶּשֶׁר מִבֶּשֶׁר וְאוֹמֵר: וַחֲקַל חוֹזֵר.

חזו אֲמַץ יִשְׁעָךְ בָּא קוֹל דּוֹדֵי הִנֵּה זֶה בָּא מִבֶּשֶׁר וְאוֹמֵר: קוֹל

חזו בָּא בְּרִבְבוֹת כְּתִים לְעֲמוֹד עַל הַר הַזֵּיתִים מִבֶּשֶׁר וְאוֹמֵר: קוֹל

חזו גִּשְׁתּוֹ בְּשׁוֹפָר לְתַקַּע תִּחַתְּיוֹ הַר יִבְקַע מִבֶּשֶׁר וְאוֹמֵר: קוֹל

חזו דָּפַק וְהִצִּיץ וְזָרַח וּמָשׁ חֲצִי הַהָר מִמְּזָרַח מִבֶּשֶׁר וְאוֹמֵר: קוֹל

חזו הַקִּים מְלוּל נֶאֱמָו וּבָא הוּא וְכָל קְדוֹשָׁיו עִמּוֹ מִבֶּשֶׁר וְאוֹמֵר: קוֹל

חזו וּלְכָל בָּאֵי הָעוֹלָם בַּת קוֹל יִשְׁמַע בְּעוֹלָם מִבֶּשֶׁר וְאוֹמֵר: קוֹל

חזו זָרַע עֲמוּסֵי רַחֲמוֹ נוֹלְדוּ בְּיַלְד מִמְּעֵי אִמּוֹ מִבֶּשֶׁר וְאוֹמֵר: קוֹל

חזו חָלָה וַיִּלְדָּה מִי זֹאת מִי שָׁמַע כְּזֹאת מִבֶּשֶׁר וְאוֹמֵר: קוֹל

חזו שָׁהוּר פָּעַל כָּל אֵלָה וּמִי רָאָה כְּאֵלָה מִבֶּשֶׁר וְאוֹמֵר: קוֹל

חזו יִשַׁע וְזִמְן הַיּוֹם הַזֶּה מִבֶּשֶׁר וְאוֹמֵר: קוֹל

חזו כְּבִיר רוּם וְתַחַת אִם יוֹלְד גּוֹי פָּעַם אַחַת מִבֶּשֶׁר וְאוֹמֵר: קוֹל

חזן לעת יגאל עמו נאור	והיה לעת ערב יהיה אור	מבשר ואומר: קול
חזן מושיעים יעלו להר ציון	כי חלה גם ילדה ציון	מבשר ואומר:
קול		
חזן נשמע בכל גבולך	הרחיבי מקום אהלך	מבשר ואומר: קול
חזן שימי עד דמשק משכנותיך	קבלי בנך ובנותיך	מבשר ואומר: קול
חזן עלוי חבצלת השרון	כי קמו ישני חרון	מבשר ואומר: קול
חזן פנו אלי והושעו	היום אם בקולי תשמעו	מבשר ואומר: קול
חזן צמח איש צמח שמו	הוא דוד בעצמו	מבשר ואומר: קול
חזן קומו כפוישי עפר	הקיצו ורננו שוכני עפר	מבשר ואומר: קול
חזן רבתי עם בהמליכו	מגדול ישועות מלכו	מבשר ואומר: קול
חזן שם עדינה להאביד	עשה חסד למשיחו לדוד	מבשר ואומר: קול
חזן תנה ישועות לעם עולם	לדוד ולזרעו עד עולם	מבשר ואומר: קול

חזן ג' פעמים. קול מבשר מבשר ואומר: והקהל חוזר ג' פעמים.

תהלים כח:ט הושיעה ו את-עמך וברך את-נחלתך ורעם ונשאם עד-העולם: מלכים א'
ח:ט-ס ויהיו דברי אלה אשר התחננתלי לפני יי קרבים אל-יי אלהינו יומם ולילה
לעשות ו משפט עבדו ומשפט עמו ישראל דבר-יום ביומו: למען דעת כל-עמי הארץ
כי יי הוא האלהים אין עוד:

החזן אומר יקדיש תתקבלי בניגון נבחר של יום טוב (עמי 36).

אחר הקדיש חובטים את ההושענות. לאחר החבטות אומרים 'עלינו' (עמי 46), שיר של יום ושיר מזמור לאסקי (עמי

שבת לפני שבועות (שבת זכרון קהילות אשכנז שחרבו בגזירות תתנ"ו) ושבת חזון

שקראו באשכנז 'שווארץ' שבת'

שבת לפני שבועות

לפני חתימת ברכת 'אהבה רבה', אחר המילים 'וליחדך באהבה', אומרים את האהבה 'אותך כל היום' בניגונה המיוחד, ואז אומרים את חתימת הברכה: 'בא"י הבוחר בעמו ישראל באהבה', בניגון שבת. הנוסח הנכון ללא שיבושי הצנזורה מופיע בקובץ מיוחד של 'מכון מורשת אשכנז'.

נוסח 'אמת ויציב' הרגיל, ובשבת זו אין השי"ץ משמיע 'על הראשונים' בנעימה, אך מסיימו בניגון שבת, זולת 'אלדים באזנינו'.

לאחר אמירת 'יקום פרקן' מזכירים נשמות בלחש מתוך ספר הזכרת נשמות המכונה 'ממורבוך'. תחילה קורא השי"ץ כנהוג בכל שבת את ההזכרה של שלושת הנפטרים האחרונים שהלכו לעולמם ושנרשמו בו, וכן את ההזכרה של שלושה נפטרים קודמים, לפי סדר הופעתם בספר. בשבת שלפני שבועות - לאחר מכן מתחיל את ההזכרה המיוחדת לשבת זו, היינו את נשמות הרוגי הקהילות בגזירות תתנ"ו, גזירות ק"ט ושאר גזירות, וכן את נשמות גדולי החכמים הנזכרים בספר. אם ארוכה מאוד רשימת ההזכרות, יש המחלקים את קריאת ההזכרות, דהיינו שמלבד השי"ץ אומר אחד ממנהיגי הקהל חלק מסדר ההזכרה בזמן שהשי"ץ אומר את חלקו.

אחרי 'אשרי' הקהל עומד על רגליו והשי"ץ אומר בנעימה עצובה 'אב הרחמים' והקהל אומר עמו בלחש. השי"ץ נוטל את ספר התורה ומתחיל לומר 'יהללו' בניגון שבו מסיימין לומר 'אב הרחמים'.

שבת חזון

לובשים בגד חול בשבת חזון כדי לעשות היכר לאבלות, והקפידו על כך גדולי הפוסקים רבותינו שבאשכנז. אם בלבוש חליפה של חול כבר נעשה היכר, ניתן ללבוש את כל השאר - כובע, כתונת, נעלים - של שבת. לכה דודי' נאמר בניגון 'אלי ציון', וממשיכים בה באמירת 'מזמור שיר ליום השבת' ויהי מלך'. הפסוק האחרון, 'עדותיך נאמנו', נאמר בניגון שבת.

יש נוהגים ששי"ץ אומר 'מגן אבות' בניגון עצוב מיוחד.

בשחרית אומרים 'אדון עולם' בניגון יום הכפורים, אלא שכל חרוז שני מסתיים בירידת ניגון. 'ברוך שאמר' נאמר בניגון פשוט. אין מאריכים ב'הכל יודוך' וביא-ל אדון' אלא אומרים את הכל באמירת סירוגין. השי"ץ אומר את הקטע מ'לא-ל אשר שבת' עד 'ביום שבת קדש' בניגון מיוחד של עצב, ובישמך ה' אלדינו חוזר לניגון שבת.

לפני חתימת ברכת 'אהבה רבה', אחר המילים 'וליחדך באהבה', אומרים את האהבה 'אותך כל היום' בניגונה המיוחד, ואז אומרים את חתימת הברכה: 'בא"י הבוחר בעמו ישראל באהבה', בניגון שבת. הנוסח הנכון ללא שיבושי הצנזורה מופיע בקובץ מיוחד של 'מכון מורשת אשכנז'.

נוסח 'אמת ויציב' הרגיל, ובשבת זו אין השי"ץ משמיע 'על הראשונים' בנעימה, אך מסיימו בניגון שבת, זולת 'אלדים באזנינו'.

בקריאת התורה מתחילים לקרוא ללוי מהפסוק 'איכה אשאי', בניגון הרגיל ולא בניגון איכה.

חצי קדיש אחר קריאת התורה נאמר בניגון מיוחד לראש חודש אב ולשבת חזון.

הרב קורא את ההפטרה בניגון 'איכה', ומפסוק 'לכן נאם האדון' בניגון טעמי ההפטרה. את הפסוק האחרון

של ההפטרה אומר הקהל בקול רם, ואחר כך המפטיר.

לאחר אמירת 'יקום פרקן', מזכירים נשמות בלחש מתוך ספר הזכרת נשמות המכונה 'ממורבוך'. תחילה קורא הש"ץ כנהוג בכל שבת את ההזכרה של שלושת הנפטרים האחרונים שהלכו לעולמם ושנרשמו בו, וכן את ההזכרה של שלושה נפטרים קודמים, לפי סדר הופעתם בספר. לאחר מכן מתחיל את ההזכרה המיוחדת לשבת זו, היינו את נשמות הרוגי הקהילות בגזירות תתנ"ו, גזירות ק"ט ושאר גזירות, וכן את נשמות גדולי החכמים הנזכרים בספר. אם ארוכה מאוד רשימת ההזכרות, יש המפצלים את ההזכרה, דהיינו שמלבד הש"ץ אומר אחר עמו חלק מוגדר של סדר ההזכרה בזמן שהש"ץ אומר את חלקו.

אחרי 'אשרי' הקהל עומד על רגליו והש"ץ אומר בנעימה עצובה 'אב הרחמים' והקהל אומר עמו בלחש. הש"ץ

נוטל את ספר התורה ומתחיל לומר 'יהללו' בניגון שבו מסיימין לומר 'אב הרחמים'.

בקדושת מוסף אומר הש"ץ את הקטע 'והוא ישמיענו' עד 'כתוב לאמרי בניגון חצי הקדיש שאחר קריאת התורה.

1. תחילה נכתבו ספרי הממורבוך לשם הזכרת נשמות הרוגי גזירות תתנ"ו, אחר כך נכתבו להזכרת הרוגי גזירות ק"ט, והם כללו את שמות כל ההרוגים, אנשים נשים וטף, של אותה קהילה עברה נכתב הממורבוך. נשתמרו בידינו העתקי ספרי הממורבוך של וורמיישא ונירנברג הכתובים באופן זה. בקהילות שנוסדו בתקופה מאוחרת יותר לא מנו את שמותיהם של כל הרוגי הגזירות הראשונות של כל הקהילות הקדומות, כי אין לדבר סוף, אלא הזכירו רק את שמות הקהילות בהן היו ההרוגים בגזירות הראשונות, והוסיפו עליהם שמות קהילות בהן היו גם הרוגי גזירות אחרות, וכן שמות ארצות אחרות בהן היו הרוגים על קידוש השם. בממורבוך של באמברג הוסיפו גם את שמות החיילים היהודיים שנהרגו במלחמת תר"ל-תרל"א. בימינו, כאשר אנו מונים את שמות הקהילות והארצות הרבות, ראוי לכוון גם על הרוגי גזירות ת"ש-תש"ה בחורבן אירופה.

2. בשמות הקהילות בדרך כלל מופיעים רק אלה שהיו באשכנז עצמה, היינו בארצות דוברות גרמנית. לעתים חדרו לתוך ספרי ממורבוך אחדים שמות בודדים של קהילות מחוץ לגבולות אלה, בעיקר של קהילות עתיקות (כמו קראקא) או קרובות גיאוגראפית וחברתית לקהילות אשכנז (באוסטרו-הונגריה). לא מתוך זלזול ביהודי ארצות אחרות נעשה הדבר. ראשית, ספרי הממורבוך יסודם בגזירות תתנ"ו שפקדו בעיקר את קהילות אשכנז, ועל פי דפוס הזכרת הנשמות המקורי, המשיכו להיכתב ספרי הממורבוך לדורותיהם. ואכן משרבו הגזירות גם בארצות אחרות, נוספו שמות הרוגי ארצות אלה כתוספת לנשמות הרוגי קהילות אשכנז, אך רק שמות הארצות ולא שמות הקהילות הבודדות, הן מחוסר היכרות לפרטי הקהילות שבארצות אחרות, והן מצד שפירוט כל אלה אין לו סוף. בדומה לזה נוהגים גם בני ארצות אחרות, לפי מנהגם לומר 'יזכור' ברגלים, שמזכירים רק את נשמו הוריהם וקרוביהם בלי לפרט אישים וקהילות שמחוץ למעגל החברה הקרובה שלהם.

3. רשימת החכמים שמזכירים את נשמותיהם היא קטנה ומוגבלת בעיקר לכמה מן המפורסמים שבחכמי אשכנז הראשונים. בכמה קהילות הוסיפו שמות בודדים לפי בחירה אישית. מפני מה דוקא חכמים אלה ולא אחרים? רשימה זו הועתקה מתוך ספר הזכרת הנשמות הקדום של מגנצא (ר' ווינברג, אונטערזוכונגען, עמ' 75, 84; מעמארביכער, עמ' 8), שעבורה היתה לחכמים אלה משמעות מיוחדת, וכך נקבעה כמעט לגמרי לדורות. זו הסיבה שבראשה מופיעים שמות של שני זוגות, רבי שלמה ואשתו רחל שתיקנו בית הקברות במגנצא ורבי יצחק ואשתו בילא שביטלו המכס בקובלנץ [מגנצא השפיעה על שאר קהילות אשכנז בכמה תחומים. עצם בחירת שווארץ שבת לפני שבועות, לא כבורמיישא, מבחר הפיוטים בתפלה, זאת גם בהשפעת ספר מהרי"ל].

4. הפורמולה: "יזכור אלהים את נשמת הרוגי ושרופי קהילות [...] וישוּבִיָּה", מופיעה בספרי ממורבוך חשובים בלשון רבים, ולא "קהילת [...]" גרידא. כפי שידוע הרבה פעמים גורשו יהודים ונטבחו, והקהילות חברו ונוסדו מחדש לכן המונח 'קהילות' יכול לשמש כתיאור לכל הקהילות שקמו נפלו וקמו באותו מקום, בחינת "שבע יפול צדיק וקם".

5. בסגנון צורת ההזכרה של הממורבוך הלכתי בעיקר לפי הדוגמה של הממורבוך הגדול של קהילת פראנקפורט. אולם בכמה מקומות נפלו בו טעויות כתיב וסגנון, ותיקנתי על פי נוסח ספרי ממורבוך של קהילות אחרות. גם ברשימת הקהילות וגדולי התורה, עשיתי השלמות ותיקונים על פי ספרי ממורבוך אחרים.

6. שמות המדינות מופיעים ברוב ספרי הזכרת הנשמות בצורות שונות ונבדלות מאחד לשני, ללא שיטה ברורה. מחוסר ידע גיאוגראפי של סופרים נפלו טעויות בכתיב שמות המקומות, ומכח כתיבים שונים של שם אותו מקום, וכן אי התמצאות, נוצרו כפילויות [ווינברג, מעמארביכער, עמ' 21, 27] 'השתמשנו בדרך כלל בפיענוחים הלוועזיים של הרב ווינברג, וגם בפיענוחיו של ר' אברהם ברלינר במאמרו באיזראעליט תרל"ב. בספר של קהילת באד-נושטאט ע"ז אלה שנכתב בשנת תצ"ו, השתדל הסופר לנקד את שמות המקומות, תופעה שאינה קיימת בשאר הספרים, אולם מחמת אי ידיעה נכונה, יצאו השמות משובשים עוד יותר ותחת לסייע להגיית השמות הבלתי ידועים, גרם הניקוד לעיוותם. ערכתי את שמותיהם לפי סדר א"ב, כפי שנמצא בחלק מספרי הזכרת הנשמות, והשלמתי שמות על פי המקורות השונים.

7. שמות הקהילות נשתנו בחלק מהם במשך הדורות, ובספרי הממורבוך המאוחרים נכתבו השמות לפי הצורה המוכרת בתקופת הכותבים והמתפללים.

8. הרשימות המפורטות ביותר של קהילות שנפגעו בגזירות ק"ט נמצאת בממורבוך של [מגנצא, לבדוק את זאלפלד!] דיין (איזור קלן 23) ושל אורשפרינגען (איזור ווירצבורג), ומהן נלקחו הרבה שמות שאינם מופיעים בספרים אחרים, אך עדיין נותרו שמות רבים שנאספו מספרי הזכרת הנשמות השונים. בני רוב קהילות אלה נפגעו שוב בחורבן אירופה ת"ש-תש"ה, וזכרם ראוי לעמוד לעד.

9. במרבית ספר הזכרת הנשמות, ברשימת הקהילות מופיע רק הפתיח של לשון ההזכרה, כמו: "יזכור אלדים את נשמת הרוגי ושרופי קהילות אוגשבורג וישוּבִיָּה". ונראה הדבר לכאורה כי בכך נגמר לשון ההזכרה של אותה קהילה. אולם בממורבוך של קהילה העתיקה שפירא, אחד משלושת קהילות שו"ם שמהם יצאה תורה לכל ישראל,

37 ספר המכונה בכמה שמות: 'מעמיר-בוד', 'מימר-בוד', 'מעמר-בוד', 'מעמר-פנקס', 'מעמאר-בוד', 'מאמר-בוד', 'ספר מאמר', 'ספר המעמר', 'מאמר-פנקס', 'אלמעמיר-פנקס', 'הזכרת נשמות', 'הזכרות נשמות', 'מזכיר נשמות', 'יזכור נשמות', 'זכרון צדיקים'

נמצא הנוסח בשלימות אצל כל קהילה: "יזכור אלדים את נשמת הרוגי ושרופי קהילות אוגשבורג וישוביה עם נשמות אברהם יצחק ויעקב שרה רבקה רחל ולאה, שנהרגו ונשרפו על יחוד השם, בשכר זה תהא נשמתם צרורה בצרור החיים עם צדיקים וצדקניות שבגן עדן, אמין". על פי דוגמה שלימה זו הבאנו גם פה לשון ההזכרות.

01. הזכרת נשמות זו אינה מכילה נוסח מעין "בעבור שאנו נודרים מתנה לצדקה בעד נשמתם", ולכן אינה מותנית במתן נדרים. כי אין זה בגדר 'יזכור' הנאמר ברגלים, לפי מנהג פולין, על יסוד המנהג הקדום שנשמר באשכנז לעשות 'מי שבירך' של 'מתנת יד' בימי קריאת התורה של 'איש כמתנת יד'. הזכרת נשמות זו היא בעבור קידוש השם של ההרוגים עצמם שנעשה בזמן ההריגה, או הרבצת התורה שלהם בחייהם, או שאר מעשים טובים שעשו ונמנו בהזכרה, ו"בשכר זה תהא נשמתם צרורה בצרור החיים עם צדיקים וצדקניות שבגן עדן, אמין".

בראש ספר הזכרת נשמות של קהילת מארולדסווייסאך כתב הסופר: "ראיתי ושמעתי שבכמה ישובים אין 'מאמר בוך', ואין זה נכון לפרוש בגלל הוצאה כספית של הבל, אלא יש לעשות מה שכל ישראל עושים, ואף במקום שגרים בו מעט יהודים עדיין ימצאו בקופת ההקדש די מעות לשם כך".

ממורבוך כתוב על קלף, ולעתים על נייר, ויש שפיארוהו בעיטורים, אף צבעוניים, ובכריכה יוקרתית. [בעת האחרונה היו שהוסיפו רשימות בהדפסת מכונת כתיבה. וויינברג, מעמארביכער, עמ' 96]. 'תוכנו מורכב כרגיל מהחלקים הבאים:

1. עמוד שער [לעתים רבות מעוטר].

2. תפילות שנאמרות על ידי הש"ץ על האלממור (הבימה), כמו 'לכה דודי', מזמורים צב (מזמור שיר ליום השבת) וצג (ה' מלך). 'על הכל', 'יעוזר ויגן', 'ותגלה ותראה', זמר 'אחד יחיד', ברכת 'ברוך שפטרני', 'מי שבירך ילחולה', 'מי שבירך למקשה לילד, ברכות ההפטרה, 'יקום פרקן', 'מי שבירך לקהל', [בכמה קהילות ברכת המלך: 'הנותן תשועה'], ברכת החדש, 'מי שבירך ילמתנת יד', בכמה קהילות: 'מי שבירך מיוחד לתענית בה"ב [אשרי, יאב הרחמים, 'יהללו', סדר עירובי חצרות, סדר תקיעת שופר עם פסוקים שלפני התקיעות ואחריהם] 'בכמה קהילות: 'יהי רצון' לשני וחמישי אחר קריאת התורה, [ברכת הגומל, ברכות מגילת אסתר, סדר התרת נדרים].

3. הזכרת הקהילות והארצות שתושביהן מתו על קידוש השם בגזירות.

4. הזכרת נשמותיהם של גדולי ישראל שהשפעתם ניכרת באומה כולה.

5. הזכרת נשמותיהם של אישים מקומיים ונפטרי קהילה שזכרים בזכות פעלים יוצאי דופן. מאוחר יותר נוספו נשמות נפטרים שניתן בעבורם תשלום מיוחד לקופת ההקדש. בעוד בספרי ההזכרות הקדומים נזכרו רק שמות הנפטרים עם ציון קצר על מעלתם, נוספו בדורות האחרונים תיאורים נרחבים יותר על מעלותיהם ולעתים אף קורות חיים של הנפטרים.

לפי ההנחיה הניתנת בממורבוך של קהל האשכנזים בסופיה, מזכירים את נשמות גדולי ישראל בקול רם, ואת היתר אומרים בלחש. לדברי ר' מנחם וויינברג (אוטערזוכונגען, עמ' 65; 'מעמארביכער', עמ' 5) נוהג הש"ץ או הרב בשבתות רגילות להזכיר נשמות בלחש, אולם בשתי השבתות השחורות מקריא את ההזכרות בקול חגיגי. אולם הוא עצמו מצטט, מעמארביכער, עמ' 18 מתוך ספרה של קהילת טאוברערטערסיהיים: "לאחר הזכרת נשמות זאגט מן מי שבירך מיט הוכי שטים", כלומר שמרימים את הקול רק אחר הזכרת הנשמות ולא במהלכו.

בקהילות אחדות בהן במרוצת הדורות נתארכה מאוד רשימת הנזכרים (באמברג, פיורדא) לא הזכירו כל אחד בפני עצמו, אלא מקריאים בהזכרה אחת רשימה ארוכה של שמות, ואף הכינו בכתב רשימה כזו. לדברי וויינברג, רוב הקהילות מגבילות את הזכרת הנשמות בשתי השבתות השחורות רק להרוגים ואינן מזכירות את הנפטרים.

בשבת רגילה ש"ץ קורא בלחש, כדי שלא לעורר יגון, מתוך ספר הזכרת הנשמות המכונה 'ממורבוך' את לשון ההזכרה של שלושת הנפטרים האחרונים שהלכו לעולמם ושנרשמו בו, וכן את לשון ההזכרה של שלושה נפטרים קודמים שהזכרתם נעשית לפי סדר הופעתם בספר. בספרי הזכרת נשמות של קהילות פאפנהיים ואייבלשטאדט, נרשם בין ההזכרות: "עד כאן בשבת ראשון", "עד כאן בשבת שני". יש הנותנים סיכת בטחון במקום גמר ההזכרה, כדי לידע היכן להתחיל את הזכרת שלושה הבאים בשבת שאחריה. רישום 'ביממורבוך' נעשה תמורת תשלום הולם לקהילה או לבית הכנסת (בוורמיישא במאה ה-71 גבו על כך י"א זהובים, בפפד"מ במאה ה-91 גבו על כך כ"א זהובים).

בישבת שחורה' אחר 'יקום פרקן' מזכירים נשמות בלחש מתוך ספר הזכרת נשמות המכונה 'ממורבוך'. תחילה קורא החזן כנהוג בכל שבת את ההזכרה של שלושת הנפטרים האחרונים שהלכו לעולמם ושנרשמו בו, וכן את ההזכרה של שלושה נפטרים קודמים, לפי סדר הופעתם בספר. לאחר מכן מתחיל את ההזכרה המיוחדת לשבת זו, את נשמות הרוגי הקהילות בגזירות תתנ"ו, גזירות ק"ט ושאר גזירות, וכן את נשמות גדולי החכמים הנזכרים בספר. אם

ארוכה מאוד רשימת ההזכרות, יש המפצלים את ההזכרה, דהיינו שמלבד השייץ אומר אחד ממנהיגי הקהל חלק מוגדר של סדר ההזכרה בזמן השייץ אומר את חלקו (כפי שצוין בממורבוך של טיילהיים לגבי כל שבת).

דוגמאות להזכרת נשמות מתוך ספרי 'ממורבוך' של קהילות אחדות:

יזכור אלהים את נשמת הרוגי ושרופי קהילות³⁸ וישוביה עם נשמות אברהם יצחק ויעקב שרה רבקה רחל ולאה שנהרגו ונשרפו על יחוד השם בשכר זה תהא

נשמתם צרורה בצרור החיים עם צדיקים וצדקניות שבגן עדן אמן:

גרייסבאך	Bacharach	Aschaffenburg	אידינגן [עטינגן:]	Ahr	אהר
Graetz	בלגראד	באבענהויזן	איטנבורג	אוברלינגן	אוברלינגן
דאכשטיין טאכשטיין	Belgrad	Babenhause	אייבלשטאט	ע"נ נעקאר	ע"נ נעקאר
Dambach	בלנקנבורג	Baden	Eibelsstadt	Ueberlingen	Ueberlingen
Danzig	בערגא	באדן	אייזנאך	אובנבורג	אובנבורג
Duderstadt	ברלין	Balbach	Eisenach	אוברוויזל	אוברוויזל
דורשטאט	Bern	באמבערג	איילוונגן	Oberwesel	Oberwesel
דורמאגן	בערק	Bamberg	איילבנורג	אוברמושל	אוברמושל
דונאווירט	בראנדנבורג	Brandenburg	Eilenburg	Obermosche	Obermosche
Dortmund	בראובאך	Braubach	אייכשטעט	אוברנהיים	אוברנהיים
Durlach	ברויך	Bubenberg	Eichstaedt	Obernheim	Obernheim
דיבורג	בראונשווייג	Braunschweig	איינבק	אוגשבורג	אוגשבורג
Diedenhofen	בריסל	Bruessel	אייסקירכן	Augsburg	Augsburg
דייך	ברייזאך	Breisach	אייקולצהיים	אודרענהיי	אודרענהיי
Dillingen	ברין וישוביה	Bruenn	אייקטאולא	אורא	אורא
דילקן	בריסטול	Bristol	אירגנטהיים	Aura	Aura
Dinkelsbuehl	בריקסן	Brixen	אילזא	אוסריך	אוסריך
Duesseldorf	ברעגענץ	Bregenz	אינגולווינגן	אוריינגן	אוריינגן
Dieslacken	ברעסלאו	Breslau	אינגולשטאט	Oehringen	Oehringen
Duerkheim	גודסברג	Godesberg	אינסברוק	אולם	אולם
דעבינטר	גוטא	Gotha	Innsbruck	אולמיץ	אולמיץ
דעטמולד	גולצהיים	Golzheim	איפהופן	Olmuetz	Olmuetz
Dresden	גונדלפינגן	Gundelfingen	אירגוזא	אולריךשט	אולריךשט
האג	גונצנהויזן	Gunzenhausen	אירנאך	אט	אט
Hagenau	גוסלאר	Goslar	Aachen	אומלבאך	אומלבאך
Hagenau	גטינגן	Goetingen	אלדענהופן	אוהשנוורט	אוהשנוורט
Hassfurt	גיאוורנסגמינד	Georgensgemuend	אלטדורף	אונטרווינד	אונטרווינד
Hall in Schwaben	גיאלצהופן	Gailingen	אלטונא	סבאך	סבאך
Halle	גיילינגן	Geisslingen	אלזיי	אוסטרוברג	אוסטרוברג
Halberstadt	גייסלינגן	Guenzburg	אמברג	אוסיק	אוסיק
Hamburg	גינצבורג	Giesen	אמורבאך	Aussig	Aussig
Hammelburg	גיסן	Bayreuth	אמורבאך	Osnabrueck	Osnabrueck
Hameln	גירולשטיין	Bielfeld	אמורבאך	אופהופן	אופהופן
Hannover	גוגלינגן	Bingen	אמורבאך	Aufhofen	Aufhofen
Hasselt	גלאדבאך	Birching	אמורבאך	אופן	אופן
Harburg	גלנהאוזן	Bueren	אמורבאך	אופנבאך	אופנבאך
Hochstaedt	גנינגן	Goepingen	אמורבאך	אופנהיים	אופנהיים
הולבילט	ג'נבה	Greuth	אמורבאך	Oppenheim	Oppenheim
הולוואלד	גנואה	Gerolshofen	אמורבאך	אוקסענפורט	אוקסענפורט
	גפינגן	Germersheim	אמורבאך	Ochsenfurt	Ochsenfurt
	גרויט	Greuth	אמורבאך	אורינגן	אורינגן
	גרולסהופן	Gerolshofen	אמורבאך	איבערלינגע	איבערלינגע
	גרמסהיים	Greding	אמורבאך	אויגלוי	אויגלוי
	גרדינג	Greding	אמורבאך	Eger	Eger

38 In the various ממורבוך the various קהילות are sometimes listed individually in the יזכור and often in groups of varying sizes.

Nassau נושא
 Nordhausen נורדהויזן וישוביה
 Niedenau נידנאו
 נידרלינגען וישוביה
 Neustadt נושטאט וישוביה
 Neumegen ניימעגין וישוביה
 Nikolsburg ניקולשבורג
 Nuernberg נירנבערג וישוביה
 Neckargemuend נעקארגמינד
 Neckarstorm נעקארשטורם
 Saarbruecken סארבריקן
 St. Gal סט. גאלן
 Eberbach עבירבאך
 עהינגן
 עטוויילר
 Oettingen עטינגן
 Ettligen עטלינגן
 עלזנאר
 Ellwangen עלוואנגן
 עלטשפעלד
 עלקאן
 Ellrich עלריך
 Emmerich עמריך
 Endingen ענדינגען וישוביה
 ענטזי
 ענהיים
 Esslingen עסלינגן
 עפינגן
 ערבאך
 Erlbach ערלבאך
 ערלאנגן
 Erfurt ערפורט וישוביה
 ערקילענץ
 Eschwege עשוועגע
 Padeborn פאדבורן
 Vacha פאכא
 Passau פאסוי וישוביה
 Paris פאריש
 Posen פוזנא
 Fulda פולדא וישוביה
 פיטנקנפא
 Villach פילאך
 Feldhausen פלדהאוזן
 Pilsen פילזן
 Florenz פלורנץ
 Pest פעשט
 Pforzheim פפורצהיים וישוביה
 Prag פראג וישוביה
 Frankhausen פראנקהויזן
 Frankenhausen פראנקנהויזן
 Frankfurt a. Oder פראנקפורט דאודר
 Frankfurt פראנקפורט דמיין
 a. Main וישוביה
 Friedberg פרידברג
 Pressburg פרשבורג

Leiningen ליינינגן
 Leipzig לייפציג
 Limburg לימבורג
 Lueneburg לינבורג
 Lindau לינדאו
 Linsenhofen ליננהופן
 Linz לינץ
 =Luetzelburg ליצלבורג
 Luxemburg
 Lyck ליק
 Lemgo למגו
 Landau לנדא
 לעכניך
 Magdeburg מאגדבורג
 מאנהיים וישוביה
 Mantua מאנטובה
 Marburg מארבורג
 מארק
 מגנצא (Mainz) וישוביה
 Muehldorf מיהלדורף
 מונהם
 Montabauer מונטאבויער
 Mosbach מוסבאך
 Mutzig מוציג
 מושטאט
 Mittelberg מיטלברג
 מיינבורג וישוביה
 Meiningen מיינינגן
 Mainfeld מיינפלד
 Meissen מייסן וישוביה
 Mailand מילאנו
 Muelhausen מילהויזן במדינת
 טירינגן וישוביה
 Muelheim מילהיים
 Miltenberg מילטנברג
 Minden מינדן
 Muenchen מינכן וישוביה
 Muenster מינסטר וישוביה
 Muenstermaifeld מינסטרמאייפלד
 Metz מיץ
 Merseburg מרזבורג
 Mechlן מכלן
 מלירכשטאט
 Memingen ממיינגן
 Menki bei Serach מנקי
 Mecklenburg מקלנבורג
 Mergentheim מרגנטהיים
 Nancy נאנסי
 Neuburg נויבורג
 Neuhaeusel נויהויזל
 Neumarkt נוימארקט
 Naumburg נוימבורג
 Neuenburg נוינבורג
 Noerdlingen נויירדלינגן

זאנגרהויזן
 Sangerhausen
 Zwolle זבולה
 זוטווינא
 זוברנהיים
 Sobernheim
 Suhl זול
 זולטורן
 Solothurn
 זולצבאך
 Sulzbach
 זונטהיים
 Sinzig זינציג
 Soest זואשט
 זיאבורג
 זינצהיים
 זיסקינד
 Sueskind
 זליגנשטאט
 Seligenstadt
 Znaym וישוביה
 זעלקירכען
 זנהיים
 Senheim
 Thann טאנאו
 טויבערשטאט
 Tirnau טירנא
 טרוילינגן
 Trient טרינט
 וישוביה
 Trier טרייר
 וישוביה
 יודנבורג
 Judenburg
 (בקרבת
 היידינספלד?)
 Juelich יוליד
 Jena יענא
 יעסניץ
 Jessnitz
 לאדנבורג
 Ladenburg
 לאהנשטיין
 (Ober/Nieder
 Lahnstein
 לאואינגן
 Lauingen
 לאודא
 Lauda
 לאוטרבאך
 Lauterbach
 לאופען
 Laufen
 לאנדסהוט
 Landshut
 וישוביה
 לההטולש
 Lublin לובלין
 Lohr לוהר
 לוונשטיין
 London לונדון
 לופנאו
 Loffenau
 Lorach לורך
 Liegnitz ליגניץ

ווידנברגה
 Wiedenbruegge
 ווידיהיים
 ווידרן
 Wesel וויזל
 וויזנבורג
 Wiesenburg
 וויטליך
 Wittlich
 וויידן
 Weiden
 וויילא
 וויימאר
 Weimar
 וויינהיים
 Weinheim
 ווייסינגן
 Weissingen
 ווייסינבורג
 Weisenburg
 ווייסנזה
 Weissensee
 ווייספלד
 Weissfeld
 ווייקרסהיים
 Weikersheim
 ווייטשטאט
 ווינסבאך
 Windsbach
 ווינדסהיים
 Windsheim
 ווינא
 Wien וינא
 וישוביה
 ווינציה
 Venedig
 ווינצהיים
 וישוביה
 ווינצהויזן
 ווינצהויזן
 Witzzenhausen
 ווירנדורף
 ווירצבורג
 Wuerzburg ווינצבורג
 ווייטשטיין
 ווייטשטיין
 Woellstein
 ווינגס
 Wenings
 ווסטרנידורף
 ווצלאר
 Wetzlar
 וורבהיים
 וורטהיים
 Wertheim
 וורלאו
 Werlau
 וורמישא
 וורמישא (Worms) וישוביה
 וורצבאך
 Wurzbach
 זאלפלד
 Salfeld
 זאלצבורג
 Salzburg וישוביה
 זאלצונגן
 Salzungen

הולצוויילר
 הומבורג
 Homburg
 הוצנפלוץ
 Hotzenploz
 הורנהיים
 הזוואט
 היידוק
 היידינגספע
 לד
 היידלבערג
 Heidelberg
 וישוביה
 היילברון
 Heilbronn
 הילדסהיים
 וישוביה
 היילינגסט
 אט
 Heiligenstad
 t
 הילדבורגה
 יון
 Hildburghau
 sen
 הילדסהיים
 Hildesheim
 הילפולשטי
 ין
 Hilpoltstein
 הילפרהויזן
 הכנבורג
 הנגבאך
 הדרנהיים
 (אידרנהם)
 האנאו
 Hanau
 הנברג
 Henneberg
 הפנהיים
 Heppenheim
 הרסברוק
 Hersbruck
 הרפורד
 Herford
 הרצברייך
 herzbreich
 הרשפלד
 Herschfeld
 וואדנברג
 וואכנהיים
 Wachenhei
 m
 וואלדאו
 Waldau
 וואלדברג
 Waldberg
 וואלפרון
 וואסרטרוי
 דינגן
 Wassertrued
 ingen
 וואסרבורג
 Wasserburg
 ווארנדורף
 Warendorf
 ווהבורג

Schwalbach	Ravensburg	Klingenberg	Kochem	צורִיך
שוואלבאך	ראטציבורג	Koeln	קולברשהיים	Zuerich
שוואלדארף	רובאך / רארבאך	קולן	קולדא	צורצאך
שוונפעלד	רוטינגן	וישויבה	kolda	Zurzach
Schorndorf	Roettingen	קמפן	Colmar	((Schweitz
שורנדורף	רוטנבורג	קניגסברג	קולמאר	צייברן
(Stolberg (Harz	רויטלינגן	בגראבפעלד	וישויבה	Zabern
שטולצבורג	Reutlingen	Koenigsberg in	קילהיים	ציגנהאגן
שטול	Rausnitz	Grabfeld	Kuehlheim /	Ziegenhagen
שטוטגארט	רוזניץ	קסאנטען	Kehlheim	n
שטון	Rom	Xanten	קונצלאווא	צנויים
שטיין	רומהילד	קעמפטען	קונשטאט	Znaim
שטיינהיים	Runkel	Kempton	קונשטאנץ	Zell
שטיפט	רוסהיים	קריילסהיים	Konstanz	קאנשטאט
שטלבערג	Rufach	Crailsheim	קוספלד	Kannstatt
שטענדיל	רוקנהאוזן	Krems	Koesfeld	קאסל
שטראסבורג	רייטניץ	קרעמז	Kopenhagen	Kassel
וישויבה	רייל	קרעמזיר	קופנהאגן	וישויבה
Strassburg	ריינא	Kremsier	קארמארק	קארלשטאט
שטרויבינג	רימאגן	קראקא	Kaemark	Karlstadt
שטערנברג	רינעק	Krakau	קייזרסלאוטרן	ט
שטערליץ	Rieneck	קרייצנאך	Kaiserslautern	קובורג
שוינדורף	רנדזאק	(ווי"א: צלם-)	Kaysersberg	Koburg
Schmalkalden	רגנסבורג	מקום)	Kreuznach	קובלניץ
שמאלקאלדן	שאפהויזן	קרנא	קילסהיים	Koblentz
שפאנדי	Schaffhausen	קרעמזיר	Kuelsheim	קוואלהאוז
שפירא	Schweidnitz	וישויבה	קיצנינגן	קניגסברג
וישויבה	שוויינפורט	קרפאן	Kitzingen	קוקס-צל
שרישהיים	שוואל (זבולה)	ראוונשבערג	Kleve	Zell bei
			קלינגנברג	

בממורבוך של צקנדורף נוספו: נעמירוב, לבוב, לובלין, בריסק

טרעזנא
בממורבוך באחת מקהילות שוואבן נוספו: גערלין, גרעץ, ווארשויא, טורין, זאנטא, לובלין

בממורבוך של נידרוורן נוספו:

נעמירוב, טולשין, באר, פולנאה, הומל, סאטארדוב, צארניאוב, בראהין, פינסק, בריסק, וולאדו, פארישפאלה, פריאסלב, פארישופקה, קרעמענטש, בילגרייא, חלים, דובנא, טארנוגרוד

בכמה ספרי הזכרת נשמות יש כפילויות כמו:

צרפת-פראנקרייך, הולנד-נידרלנד

אודענוואלד Odenwald, אונגארן Hungary, אלטמיהל Altmuehl, אוקריינא Ukraine

יזכור אלהים את נשמת הרוגי ושרופי מדינת ³⁹ עם נשמות אברהם יצחק

ויעקב שרה רבקה רחל ולאה שנהרגו ונשרפו על יחוד השם בשכר זה תהא

נשמתם צרורה בצרור החיים עם צדיקים וצדקניות שבגן עדן אמן: ארארגוניה

39 In the various ממורבוך ספרי the various מדינות are sometimes listed individually in the יזכור and often in groups of varying sizes.

Rhineland ריינס	Federsee פאדאליא	England ענגלנד	Malta מאלטה	טירינגן
רייסן	Palatinate פאלאץ	פאדאליא	מעקלנבורג	Thuringia
Ries ריעס	Franconia פראנקין	Podolia פאדאליא	Mecklenburg	Greece יוון
שוואבין Swabia	Provence פרובינצא	Poland פולין	Moravia מעהרין	לודישלנד
שווארצוואלד Black Forest	Friesland פריזלאנד	פומרן	Mark מארקט	לוקסמבורג
שוודין Sweden	Prussia פרייסען	Pommern פומערן	נידרלנד	Luxemburg
שטייערמארק Styria	פרנהיים	פורטוגל	Neckar נעקאר	לותרינגן
שוואבן	צרפת France	Portugal פורטוגל	סיציליא	Lorraine
שוויץ Switzerland	קרואטיה Croatia	פיהם Bohemia	ספרד Spain	לומבארדיי
שלעזיא Silesia	קורלאנד Kurland	פלאנדירן	סקוטלאנד	א
שלעזוויג Schleswig	קארנטיין Carinthia	Flanders פלאנדירן	Scotland	ליטא
טורקמה Turkey	Russia רוסיא	פעדעריא	Alsace עלזאס	Lithuania
				ליפלאנד

יזכור אלהים את נשמות בני כל הקהילות והישובים האלו והסביבות של כל עיר ועיר עם נשמות אברהם יצחק ויעקב שרה רבקה רחל ולאה שנהרגו ונשרפו ונסקלו ונטבחו ונחנקו ונצלבו ונטבעו ונאנסו ונגררו ונתלו ונקברו חיים ונתיסרו בכל מיני יסורים קשים ומרים ובמיתות קשות ומשונות על קידוש השם יתברך שמו. בשכר זה יזכרם אלהים ונשמתם תהא צרורה בצרור החיים עם נשמות הצדיקים והצדקניות שבגן עדן אמן:

בממורבנד של וורמיישא הוסיפו בשנת ת"ט על פי הוראת רבי משה שמשון בכרך את שמות קהילות ההריגה בפולין ורייסן בגזירות ת"ח ות"ט. כעין זה הוסיפו בממורבנד של פולדא, פירודא וטרויכלינגן. נוסח פירודא: אוליאנאב, אוסטרא, באר, בארישופקה, ביחוא, בילגרייא, בראהין, בריסק, דובנא קטן, הומי, הרובש הוא, וואלאדוה, חעלים, טאמישאב, טולטשין, טורבין, טרנאגראד, לאדמר, לובען, לויצק, נאראל, נעמרוב גדול, פאלנאי, פארישפאלה, פינסק, פערייאט, פריאסלאב, צארניאב, קאסנטין, קאריטינצא, קראסנאבראד. קראשניק, קרעמיניץ, שטאראדוב, שעברשין, נוסחי עלינגן, טרויכלינגן, שוואבאך:

צריך להעתיק מוויינברג, ממורבוכר, עמ222, 312-212, 591-691 [עד כאן]

לזכר נשמות שש מיליון קדושים

יזכור אלהים את נשמת ששה אלפי אלפים ישראל אנשים ונשים ילדים וילדות של כל הקהילות וישובים וסביבות של כל עיר ועיר במדינות

גרמניה Germany, אוסטריה Austria, צ'כוסלובקיה Czechoslovakia, פולין Poland, דענמארק Denmark, נורווגיה Norway, הולנד Holland, בלגיה Belgium, צרפת France, רומניה Romania, יוגוסלביה Yugoslavia, יון Greece, איטליה Italy, ליטא Lithuania, לטביה Latvia, אסטוניה Estonia, אוקריינה Ukraine, רוסייה Russia, הונגריה Hungary, ושאר הארצות הפבושות

עם נשמת אברהם יצחק ויעקב שרה רבקה רחל ולאה

שנהרגו ונשרפו ונטבחו ונטבעו ונתגררו ונאנסו ונגררו ונתלו ונקברו חיים ונתיסרו בכל מיני יסורים קשים ומרים ומיתה קשה על יחוד השם. בשכר זה יזכרם

יזכור אלהים נשמת **הרב ר' אליעזר** ובני ישיבתו עם נשמות אברהם יצחק ויעקב שנהרגו ונשרפו על יחוד השם, בשכר זה תהא נשמתם צרורה בצרור החיים עם שאר צדיקים וצדקניות בגן עדן, אמן.

יזכור אלהים נשמת **הרב ר' יעקב בר מאיר** ובני ישיבתו עם נשמות אברהם יצחק ויעקב שנהרגו ונשרפו על יחוד השם, בשכר זה תהא נשמתם צרורה בצרור החיים עם שאר צדיקים וצדקניות בגן עדן, אמן.

יזכור אלהים נשמת **הרב ר' יהונתן והרב ר' שלום** ובני ישיבתם עם נשמות אברהם יצחק ויעקב שנהרגו ונשרפו על יחוד השם, בשכר זה תהא נשמתם צרורה בצרור החיים עם שאר צדיקים וצדקניות בגן עדן, אמן.

יזכור אלהים נשמת **הרב ר' יוסף והרב ר' שלמה** ובני ישיבתם עם נשמות אברהם יצחק ויעקב שנהרגו ונשרפו על יחוד השם, בשכר זה תהא נשמתם צרורה בצרור החיים עם שאר צדיקים וצדקניות בגן עדן, אמן.
ע"כ על פי הממורבוך של שפירא

יזכור אלהים את נשמת **רבינו גרשום ב"ר יהודה מאור הגולה** עם נשמות אברהם יצחק ויעקב שרה רבקה רחל ולאה, עבור שהאיר עיני הגולה בתקנותיו והרביץ תורה בישראל. בשכר זה תהא נשמתו צרורה בצרור החיים עם צדיקים וצדקניות שבגן עדן, אמן.

יזכור אלהים את נשמת **רבינו שמעון הגדול ב"ר יצחק**, עם נשמות אברהם יצחק ויעקב שרה רבקה רחל ולאה, עבור שטרח בעד הקהילות והאיר עיני הגולה בפיוטים שירות ותשבחות. בשכר זה תהא נשמתו צרורה בצרור החיים עם צדיקים וצדקניות שבגן עדן, אמן.

יזכור אלהים את נשמת **רבינו שלמה ב"ר יצחק**, עם נשמות אברהם יצחק ויעקב שרה רבקה רחל ולאה, עבור שהאיר עיני כל ישראל בפירושו לכל התורה, מקרא משנה תלמוד. בשכר זה תהא נשמתו צרורה בצרור החיים עם צדיקים וצדקניות שבגן עדן, אמן.

יזכור אלהים את נשמת **רבינו יעקב תם**, עם נשמות אברהם יצחק ויעקב שרה רבקה רחל ולאה, עבור שהרביץ תורה בישראל והאיר עיני הגולה בפלפוליו ותוספותיו. בשכר זה תהא נשמתו צרורה בצרור החיים עם צדיקים וצדקניות שבגן עדן, אמן.

יזכור אלהים את נשמת **רבינו יעקב מאורליינש**, עם נשמות אברהם יצחק ויעקב שרה רבקה רחל ולאה, בעבור תוספותיו וחידושו וטעמיו ושהרביץ תורה בישראל. בשכר זה תהא נשמתו צרורה בצרור החיים עם צדיקים וצדקניות שבגן עדן, אמן.

יזכור אלהים את נשמת **רבינו שמואל ב"ר מאיר [רשב"ם]**, עם נשמות אברהם יצחק ויעקב שרה רבקה רחל ולאה, עבור שהרביץ תורה בישראל והאיר עינינו בפירושו ותוספותיו. בשכר זה תהא נשמתו צרורה בצרור החיים עם צדיקים וצדקניות שבגן עדן, אמן.

יזכור אלהים את נשמת **רבינו יצחק ב"ר מאיר [ריב"ם]**, עם נשמות אברהם יצחק ויעקב שרה רבקה רחל ולאה, עבור שהרביץ תורה בישראל. בשכר זה תהא נשמתו צרורה בצרור החיים עם צדיקים וצדקניות שבגן עדן, אמן.

יזכור אלהים את נשמת **רבינו מאיר ב"ר יצחק שליח ציבור**, עם נשמות אברהם יצחק ויעקב שרה רבקה רחל ולאה, עבור שתיקן שבחות למקום. בשכר זה תהא נשמתו צרורה בצרור החיים עם צדיקים וצדקניות שבגן עדן, אמן.

רבינו אליעזר ב"ר נתן [ראב"ן], **רבינו שמשון משאנץ**, רבינו יהודה החסיד, עבור שהאיר עיני הגולה בתיקונו

רבינו מנחם ב"ר יעקב [מוררמישא, אחי רבינו אפרים מבונא] עבור שהרביץ תורה

רבינו אלעזר ב"ר יהודה [בעל הרוקח] עבור שהרביץ תורה

יזכור אלהים את נשמת **רבינו פרץ**, עם נשמות אברהם יצחק ויעקב שרה רבקה רחל ולאה, עבור שהרביץ תורה בישראל והאיר עינינו בפירושו ותוספותיו. בשכר זה תהא נשמתו צרורה בצרור החיים עם צדיקים וצדקניות שבגן עדן, אמן.

יזכור אלהים את נשמת **רבינו מאיר ב"ר ברוך מרוטנבורג**, עם נשמות אברהם יצחק ויעקב שרה רבקה רחל ולאה, עבור שהאיר עיני הגולה בחידושו ותשובותיו. בשכר זה תהא נשמתו צרורה בצרור החיים עם צדיקים וצדקניות שבגן עדן, אמן.

עדן, אמן.

יזכור אלהים את נשמת **רבינו אליעזר מטוך**, עם נשמות אברהם יצחק ויעקב שרה רבקה רחל ולאה, עבור תוספותיו וחידושי וטעמיו ושהרביץ תורה בישראל. בשכר זה תהא נשמתו צרורה בצרור החיים עם צדיקים וצדקניות שבגן עדן, אמן.

יזכור אלהים את נשמת **רבינו אשר**, עם נשמות אברהם יצחק ויעקב שרה רבקה רחל ולאה, עבור שהרביץ תורה בישראל בפסקיו. בשכר זה תהא נשמתו צרורה בצרור החיים עם צדיקים וצדקניות שבגן עדן, אמן.

יזכור אלהים את נשמת **רבינו יעקב בעל הטורים**, עם נשמות אברהם יצחק ויעקב שרה רבקה רחל ולאה, עבור שהרביץ תורה בישראל. בשכר זה תהא נשמתו צרורה בצרור החיים עם צדיקים וצדקניות שבגן עדן, אמן.

רבינו מאיר בן הקדוש רבי ברוך הלוי [מפולדא המכונה מהר"ם סג"ל]

רבינו שלום ב"ר יצחק מנוישטט המכונה מהר"ש

יזכור אלהים את נשמת **רבינו יעקב ב"ר משה המכונה בשם מהרי"ל**, עם נשמות אברהם יצחק ויעקב שרה רבקה רחל ולאה, עבור שהרביץ תורה בישראל. בשכר זה תהא נשמתו צרורה בצרור החיים עם צדיקים וצדקניות שבגן עדן, אמן.

יזכור אלהים את נשמת **רבינו ישראל איסרלן ב"ר פתחיה בעל תרומת הדשן**, עם נשמות אברהם יצחק ויעקב שרה רבקה רחל ולאה, עבור שהרביץ תורה בישראל. בשכר זה תהא נשמתו צרורה בצרור החיים עם שאר צדיקי עולם שבגן עדן, אמן.

יזכור אלהים את נשמת **רבינו יעקב ב"ר יהודה ווייל**, עם נשמות אברהם יצחק ויעקב שרה רבקה רחל ולאה, עבור שהרביץ תורה בישראל בשכר זה תהא נשמתו צרורה בצרור החיים עם צדיקים וצדקניות שבגן עדן, אמן. בכמה ספרי הזכרת נשמות מופיעה הזכרה לרבינו חננאל, אחרי רש"י ובעלי התוספות, וזה שובר את הכלל של ספרי הזכרת הנשמות המביאים את שמותיהם של חכמי אשכנז וצרפת בלבד, ורבינו חננאל קדם להם ומעולם לא חי באשכנז או צרפת. אילו היתה מסגרת זו מיועדת גם לשאר חכמי ישראל, היו ספרי הממורבך כוללים את שמותיהם של כל התנאים, האמוראים והגאונים, או לפחות את המפורסמים שבהם. גם מיקומו הכרונולוגי המשובש מעיד על צירוף ספונטאני של סופר מעתיק, ולא על תיכנון מדויק. אכן רבינו חננאל לא נזכר בספרים הקדומים, כמו זה של וורמיישא. חריגים כאלה מופיעים גם בספרי ממורבך שונים, כמו למשל שמו של רבי אלעזר הקליר בספרי הזכרת נשמות של סופיה, עלינגן פאפנהיים, טרויכלינגן, ברלוצהיים (ארבע האחרונות הן קהילות סמוכות זו לזו). שילוב שמות יוצאי דופן אלה, נעשו כפי הנראה על ידי סופרים מקומיים שלא הבינו מפני מה שמו של חכם זה או אחר הידוע כל כך במסורת ישראל, לא שולב בין שמות החכמים.

בממורבך של טאבורעטערסהיים במקום רשימת החכמים באה ההזכרה הבאה"

כל בעלי גמרא תלמד בבלי ומחברי ששה סדרי משנה עם כל שארי תנאים ואמוראים ומחברי ספרים קדושים.

בממורבך של נידרוון פותחת הרשימה בהזכרת הקדושים של ארץ הקודש וארצות הגלות וכן עשרה הרוגי מלכות; כל אלה שמסרו נפשם למען הכלל; כל התנאים, האמוראים, הסבוראים, רבנים, ראשי ישיבות ותלמידיהם, שהרביצו תורה בישראל והאירו עיני הגולה בפירושיהם.

בממורבך של באמברג נוספו על ידי הרב ד"ר יוסף יצחק קובאק (וויינברג, אונטערזוכונגען, עמ' 3)

רבינו משה ב"ר מימון, סעדיה גאון, האי גאון, ניסים גאון, יצחק אלפסי, אליעזר הגדול, נתן מרומי בעל הערוך, יוסף לוי, יעקב ב"ר יקר, יהודה הלוי, שבתאי כהן, ליפמן הלר, שמואל קולין

בממורבך של פייטסהכהיים שנכתב בשנת תק"ב נוספו:

היושע העשיל מקראקא, יוסף קארו, משה איסרלש, משה בן מימון, מרדכי יפה, יצחק לוריא, חיים ויטאל, פאלק, דוד טורי זהב, שפתי כהן (אברהם ישעיה) [הורוויץ]

בממורבכים של קליין-ערדלינגן, פראנקנווינהיים, צקנדורף, טינגן, ממלסדורף, גרולצהופן וזולצבאך נוסף: משה בר מימון

בממורבך של זונטהיים נוסף:

רבינו יצחק אלפוס בעבור שהרביץ תורה בישראל, רבינו אליהו ב"ר משה בעבור שהרביץ תורה בישראל (בעל שם)

בממורבוך של בכהופן נוסף: רבי משה ב"ר מימון

בממורבוך של קריגסהאבר הוסיפו שמות של כמה גדולי אשכנז מהתקופה האחרונה:

רבי יוסף צבי הירש יאנוב אב"ד פוזנא ופיורדא, רבי נח חיים צבי בערלין אב"ד מגנצא ואה"ו, רבי פנחס הורוויץ אב"ד פפד"מ, רבי יוסף שטיינהארט אב"ד פיורדא, רבי יחזקאל לנדא אב"ד פראג, רבי נתן אדלר אב"ד בוסקוביץ ומגדולי פפד"מ, רבי משולם זלמן הכהן אב"ד פיורדא

הוסיפו שמות של כמה גדולי אשכנז מהתקופה האחרונה:

[רבי צבי הירש בן יעקב אשכנזי [חכם צבי], רבי נתנאל ווייל [קרבן נתנאל], רבי יהונתן אייבשיץ, יעקב עמדין, רבי אברהם בינג, רבי עקיבה גונס [רבי עקיבה איגר], רבי משה ב"ר שמואל סופר [חתם סופר], רבי ישראל קורשידט, רבי יצחק אריה המכונה זעקל לייב [בעל שם ממכעלשטאט], רבי וואלף האמבורגר, החכם יצחק ברנס, רבי צבי הירש קאלישער, רבי יעקב עטלינגר [ערוך לנר], רבי אברהם ראיס, רבי נתן מרכוס אדלר [נתינה לגר], רבי יצחק דוב הלוי [זעליגמאן בער] במבערגר, רבי שמשון בן רפאל אריה הירש, רבי עזריאל ב"ר יהודה הילדסהיימר, רבי דוד צבי הופמאן [מלמד להועיל], רבי מרדכי הורוביץ [מטה לוי], רבי שלמה ברייער, רבי יעקב רוזנהיים, רבי לוי יוסף ברייער, רבי יוסף צבי הי"ד קרליבך, רבי יחיאל יעקב ווינברג [שרידי אש], הרב שמעון שוואב]

יזכור אלהים נשמות כל המתים בקהילות ובישובים עם נשמות אברהם יצחק אברהם יצחק ויעקב שרה רבקה רחל ולאה עבור שטרחו בעד הקהילות ובטלו גזירות ובטלו שמד ובטלו מכסים והוציאו ספרי תורה מידי הגוים והוציאו אנוסים מידי הגוים בשכר זה יהיו נשמותיהם צרורות בצרור החיים עם צדיקים וצדקניות שבגן עדן אמן:

לבדוק: ספרי הממורבוך המנויים בהקדמת דושינסקי לממורבוך של אופנבאך. ברכת אברהם, ספר היובל לר' אברהם ברלינר, ברלין תרס"ג, עמ' 311 ואילך. -ממורבוך של ווינה.

פד"ה: ⁴⁰ אֲשֶׁרֵי יוֹשְׁבֵי בֵיתְךָ עוֹד יִהְיֶה לְלוֹךְ סְלָה:

קמד:טו אֲשֶׁרֵי הָעַם שְׁפָכָה לֹוּ אֲשֶׁרֵי הָעַם שֵׁי אֱלֹהֵיו:

קמה תְּהִלָּה לְדָוִד אֲרוֹמְמָךְ אֱלֹהֵי הַמֶּלֶךְ וְאַבְרָכָה שְׁמֶךָ לְעוֹלָם וָעֶד: בְּכָל-יּוֹם

40 On the שבת before שבועות and on שבת חזון, the following is recited; a) אֲשֶׁרֵי is said first according to the דברי קהלת, מנהגי פיורדא, מהרי"ל, מנהגי פיורדא, דברי קהלת and many other sources, b) the names of those killed are mentioned, c) אב הרחמים, requesting the הקב"ה to remember the נאהבים ונעימים that were mentioned. אב הרחמים is recited twice a year, the שבת proceeding שבת חזון and שבועות. Placing it before אֲשֶׁרֵי is discussed by טירנא, the לבוש and the מטא אפרים. No reason is stated for the change. In the pg. 233, it mentions reciting אֲשֶׁרֵי and then אב הרחמים, stating that מנהג פולין recites it all year round. It seems that in those days, even according to מנהג פולין, it was said following אֲשֶׁרֵי.

אֲבִרְכֶךָ וְאַהֲלִלָהּ שְׁמֶךָ לְעוֹלָם וָעֶד: גָּדוֹל יְיָ וּמְהִלֵּל מְאֹד וְלֹגְדֹלֶתוֹ אֵין חֶקֶר:
דָּוָר לְדָוָר יִשְׁבַּח מַעֲשֵׂיךָ וּגְבוּרֹתֶיךָ יִגְדֹּדוּ: הֵדֵר כְּבוֹד הוֹדֶךָ וּדְבָרֵי נִפְלְאוֹתֶיךָ
אֲשִׁיחָה: וְעֲזוֹז נִזְרָאוֹתֶיךָ יֹאמְרוּ וּגְדֻלוֹתֶיךָ וּגְדֻלְתֶךָ אֲסַפְּרָנָה: זָכָר רַב־טוֹבֶךָ
יִבְיַעוּ וְצִדְקָתֶךָ יִרְנְנוּ: חֲנוּן וְרַחוּם יְיָ אֶרֶךְ אֲפָיִם וּגְדֹל־חֶסֶד: טוֹב־יְיָ לְכָל
יִרְחָמֵנוּ עַל־כָּל־מַעֲשָׂיו: יוֹדוּךָ יְיָ כָּל־מַעֲשֵׂיךָ וְחִסְדֶיךָ יִבְרַכּוּכָה: כְּבוֹד
מַלְכוּתֶךָ יֹאמְרוּ וּגְבוּרֹתֶךָ יִדְבְּרוּ: לְהוֹדִיעַ לְבַנְיָ הַאֲדָמָה גְבוּרֹתָיו וְכְבוֹד
הֵדֵר מַלְכוּתוֹ: מַלְכוּתֶךָ מַלְכוּת כָּל־עֲלָמִים וּמִמְשַׁלְתֶךָ בְּכָל־דָּוָר וְדָר:
סוֹמֵךְ יְיָ לְכָל־הַנְּפֹלִים וְזוֹקֵף לְכָל־הַכְּפוּפִים: עֵינֵי־כָל אֱלֹהִים יִשְׁבְּרוּ וְאַתָּה
נֹתֵן־לָהֶם אֶת־אֲכָלָם בְּעֵתוֹ:
הבעל תפלה מרים קולו בנעימה

בפסוק פֹּתַח אֶת־יְדֶךָ וּמִשְׁבִּיעַ לְכָל־חַי רִצּוֹן: צַדִּיק יְיָ בְּכָל־דְּרָכָיו וְחֹסֵד בְּכָל־
מַעֲשָׂיו: קָרוֹב יְיָ לְכָל־קֹרְאָיו לְכָל אֲשֶׁר יִקְרָאֵהוּ בְּאֵמֶת: רִצּוֹן־יִרְאֵנוּ יַעֲשֶׂה
וְאֶת־שׁוֹעֲתָם יִשְׁמַע וַיּוֹשִׁיעֵם: שׁוֹמֵר יְיָ אֶת־כָּל־אֲהַבָּיו וְאֶת כָּל־
הַרְשָׁעִים יִשְׁמִיד: תְּהִלַּת יְיָ יִדְבֹּר פִּי וַיְבָרֶךְ כָּל־בֶּשֶׂר שֵׁם קִדְשׁוֹ לְעוֹלָם
וָעֶד: קטורה וְאֲנַחְנוּ וְנִבְרַךְ יְיָ מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם הַלְלוּ־יְיָ:

⁴¹ 'אב הרחמים' אומרים רק בשתי שבתות בשנה והן השבת שלפני שבועות ⁴² והשבת שלפני תשעה באב,

כתקנת רבותינו הראשונים לזכר גזירות תתנ"ו.
הקהל עומד על רגליו והחזן אומר אותו בנעימה עצובה והקהל אומר עמו בלחש.

אב הרחמים שוכן מרומים ברחמי העצומים הוא יפקד ברחמים

החסידים והתמימים והישרים קהילות הקדש שמסרו נפשם על קדשת

השם שמואל ב' א:כג הנאהבים והנעימים בחייהם ובמותם לא נפרדו מנשרים

קלו ומאריזות גברו לעשות רצון קונם וחפץ צורם: יזכרם אלהינו לטובה

עם שאר צדיקי עולם ⁴³ וינקם בימינו לעינינו נקמת דם עבדיו השפוף

כפתוב בתורת משה איש האלהים: דברים לב:מג הרנינו גוים עמו כי דם-

עבדיו יקום ונקם ישיב לצריו ⁴⁴ וכפר אדמתו עמו: ועל ידי עבדך הנביאים

41 The origins of אב הרחמים are somewhat unclear, although it first appears in the mid-thirteenth century. As such, it is possible it was written either to commemorate the victims of the Crusades and the destruction of קהילות אשכנז in the Rhineland, or the burning of the Talmud in Paris in 1242. (The later event was the culmination of a systematic and organized plan to collect books of the Oral Law from all over Europe and gather them to be burned in Paris, in the central square of the city. We have only one manuscript of the Talmud from that era that survived the edict, the Munich Manuscript, quoted in the דקדוקי סופרים which published the variants between this manuscript and our standard edition of the תלמוד. All other manuscripts were burned.) It is said on the שבת before שבועות because of the massacres of קהילות שו"ם in 1096 (מגנצא) and on שבת חזון because of the חורבן. According to מנהג פולין it is recited every week, following the Cossack Bogdan Chmielnitzki's peasant army rebellion of 1648. They massacred between 100,000 - 300,000 Jews and destroyed three hundred Jewish communities in the Ukraine, Volhynia, Podolia, Poland proper and Lithuania.

42 אם חל שבת זו בערב ראש חודש סיון יש סדר מיוחד - ערב ראש חודש סיון שחל בשבת אומרים כאן ברכת החודש, ואין אומרים אשרי אחריה אלא ממשיכים בהזכרת נשמות (מורחבת) ואח"כ מי שבידך לקהל, אשרי, אב הרחמים, ומכניסים הספר תורה.

43 הנוסח הנכון הוא: וינקום בימינו לעינינו נקמת דם עבדיו השפוף: (הנוסח המודפס קוצר בידי הצנזורה).

44 אמר רב ענו, כל הקבור בארץ ישראל, כאילו קבור תחת המזבח! פתיב הקא' מן זבוח אדמה תעשה-ל' (שמות כ: כא) ופתיב הקם' וכפר אדמתו עמו: (גמ' כתובות קיא.)

פְּתוּב לְאָמַר: יוֹאֵל ד': כֹּא וְנִקְיִתִי דְמָם לֹא-נִקְיִתִי וְיֵי שְׁכָן בְּצִיּוֹן: וּבְכַתְבֵי
 הַקִּדְשׁ נְאֻמַּר: תְּהִלִּים ע"י: לְמָה וּ יֹאמְרוּ הַגּוֹיִם אֵיךְ אֱלֹהֵיהֶם יִנְדַע
 בְּגִיִּים בְּגוֹיִם לְעִינֵינוּ נְקֻמַת דָּם-עֲבָדֶיךָ הַשָּׁפוּךְ: וְאֹמַר: ט: כִּי-דִרְשׁ
 דְּמִים אוֹתָם זָכַר לֹא-שָׁכַח צָעֲקַת עֲנִיִּים עֲנֵנוּ: וְאֹמַר: קי: ו-ז יִדְיִן בְּגוֹיִם
 מְלֵא גּוֹיֹת מִחֵץ רֹאשׁ עַל-אֶרֶץ רַבָּה: מִנְחַל בְּדָרְךָ יִשְׁתָּה עַל-פָּן
 יָרִים רֹאשׁ:

החזן לוקח את הספר תורה וממשיך 'יהללו' בניגון 'אב הרחמים'.

סדר הכנסת ספר התורה

החזן לוקח את ספר התורה להוליכו מן האלמעמער (בימה) ולהצניעו בהיכל, ואומר בנעימה :
 קמח: יג-יד יְהַלְלוּ וְ אֶת-שֵׁם יְיָ כִּי-נִשְׁגַּב שְׁמוֹ וּ לְבָדוֹ קהל: הוֹדוּ עַל-אֶרֶץ וְשָׁמַיִם:
 וְיָרִים קֶרֶן וּ לְעֵמֹו תְּהַלֵּה לְכָל-חֲסִידָיו לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל עִם קֶרְבּוֹ הַלְלוּ-יָהּ:
 כט מְזֻמּוֹר לְדָוִד הָבּוֹ לִי בְנֵי אֱלִים הָבּוֹ לִי כְבוֹד וְעֹז:
 הָבּוֹ לִי כְבוֹד שְׁמוֹ הַשְׁתַּחֲוּוּ לִי בְּהַדְרַת-קִדְשׁ:
 קוֹל יְיָ עַל-הַמַּיִם אֶל-הַכְּבוֹד הִרְעִים יְיָ עַל-מִים רַבִּים:
 קוֹל-יְיָ בַּפֶּחַ קוֹל יְיָ בְּהַדָּר:
 קוֹל יְיָ שֹׁבֵר אֲרָזִים וְיֹשֵׁבֵר יְיָ אֶת-אֲרָזֵי הַלְּבָנוֹן:

וַיִּרְקִידֶם כְּמוֹ-עֵגֶל לְבָנֹן וְשָׂרִיז כְּמוֹ בֶן-רְאֵמִים:

קול-י' חֹצֵב לְהַבֹּת אֵשׁ:

קול י' י' יְחִיל מִדְּבַר יְחִיל י' מִדְּבַר קֹדֶשׁ:

קול י' ו' יְחֹלֵל אֵילֹת וַיִּחַשֵּׁף יְעָרוֹת וּבְהִיכְלוּ כְּלוֹ אִמֵּר כְּבוֹד:

י' לַמַּבּוּל יֵשֵׁב וַיֵּשֶׁב י' מֶלֶךְ לְעוֹלָם:

י' עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן י' ו' יְבָרֵךְ אֶת-עַמּוֹ בְּשָׁלוֹם:

בהכנסת ספר התורה לארון הקודש אומרים :

במדבר י:לו וּבִנְחָה יֹאמֵר שׁוֹבֵה י' רַבְבוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל:

תהלים קלב:ח-י קוֹמָה י' לְמִנּוּחֶיךָ אֲתָה וְאַרְזֹן עֲוֹךְ:

כְּהִנִּיךָ יִלְבָּשׁוּ-צַדִּיק וְחֹסֵיךָ יִרְגְּנוּ:

בְּעֵבוֹר דָּוִד עֲבַדְךָ אֶל-אֱתֹשֵׁב פָּנֵי מְשִׁיחֶךָ:

משלי ד:ב כִּי לֶקַח טוֹב נָתַתִּי לָכֶם תּוֹרָתִי אֶל-תַּעֲזֹבוּ:

ג:ח עֵץ-חַיִּים הִיא לְמַחְזִיקִים בָּהּ וְתִמְכֶּינָה מְאֹשֶׁר:

ג:ח דְּרָכֶינָה דְרָכֵי-נֹעַם וְכָל-נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם:

איכה ה: כא הַשִּׁיבֵנוּ יי ו אֵלֵינוּ וְנָשׁוּבָה חֲדָשׁ יָמֵינוּ כְּקֶדֶם:

אומרים כאן חצי קדיש ושבת מוסף (עמ' 971).

סאַרגנס (קיטל)

בתפילות הבוקר של ראש השנה, ותפילות יום הכפורים מכניסתו ועד צאתו,
לובשים 'סארגנס' (קיטל) ומצנפת לבנה. ה'סארגנס' המקורי, שצורתו כתכריכי אשכנז המקובלים, סגור
מלפנים ומאחור, ומשלשלים אותו על הגוף דרך בית הצוואר הפתוח למעלה. חוגרים עליו אבנט לבן. רבים נהגו
להתעטף בטלית לבנה לגמרי שפסיה לבנים. נערים ובחורים, וכן חתן בשנה ראשונה, חובשים מצנפת
לבנה אך לא 'סארגנס'. נשים מהדרות אחר בגדים לבנים.

אבל ב"מ לובש את ה'סארגנס' תחת חליפתו ואת המצנפת הלבנה תחת כיסוי ראש שחור, ומתעטף בטלית
חול עם עטרה שחורה. בתפילות בהן האבל משמש כש"ץ, כשאין לו מחליף, לובש בגלוי את ה'סארגנס' והמצנפת
הלבנה ומתעטף בטלית לבנה. (מדריך למנהג אשכנז המובהק)

גרסאות התפלה לימים נוראים

בתפילות ראש השנה כופלים 'לעילא ולעילא' רק בקדישים שנתקנו לאמירת החזן,
והיינו:

בערבית לפני תפילת העמידה ולאחריה;

בשחרית לפני 'ברכו' ולאחר חזרת הש"ץ;

לאחר קריאת התורה;

במוסף לפני העמידה ולאחר חזרת הש"ץ.

אך בקדישי מנחה של החזן כופלים 'לעילא ולעילא'

בכל קדיש יתום אין כופלים.

בשאר ימי התשובה, מלבד יום כפור, אין כופלים 'לעילא' כלל!

להלן גרסאות התפלה בכל עשרת ימי תשובה:

וְכַתּוּב לְחַיִּים טוֹבִים בְּנֵי בְרִיתְךָ: (בלא המלה 'כל').

בְּסֵפֶר חַיִּים וְכוּ' לְפָנֶיךָ אָנוּ (ולא אנחנו) וְכָל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְחַיִּים וְלְשָׁלוֹם: (בלא המלה 'טובים')

סיום העמידה: עוֹשֶׂה הַשָּׁלוֹם, במקום 'המברך את עמו ישראל בשלום'.

בסוף קדיש וסוף העמידה אומרים את הנוסח הרגיל: עוֹשֶׂה שָׁלוֹם (בלא הוספת ה"א הידיעה 'השלום').

להלן גרסאות התפלה בימים הנוראים:

וְאֵז צְדִיקִים יִרְאוּ וְיִשְׁמְחוּ (ולא יובכן צדיקים!).

וְנִאֶמֶר וַיְגַבֶּה ה' צָב-אוֹת בְּמִשְׁפָּט (ולא יכתוב ויגבה!).

וְדַבַּרְךָ מְלַכְנוּ אָמֵת (ולא ידברך אמת!).

בסיום הברכה הרביעית בעמידה אומרים את התוספת של שבת לפי הסדר הבא:

וְשִׂמְחָנוּ בִּישׁוּעָתְךָ, וְשִׂהַר לִבְנוֹ לְעִבְדְּךָ בְּאָמֵת, וְהִנְחִילְנוּ ה' אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן שַׁבַּת קִדְשְׁךָ,

וְיִשְׂמְחוּ בְךָ יִשְׂרָאֵל אֱהָבֵי שְׁמֶךָ, כִּי אַתָּה

בשחרית ומוסף של ראש השנה, ובכל תפילות יום הכיפורים, נשאר ארון הקודש פתוח בחזרת הש"ץ מלבד בקדושה וברכת כהנים (שלא כציון המחזורים המאוחרים להרבות בפתיחות וסגירות).
מתפלל פותח - לקראת תחילת חזרת הש"ץ; מתפלל סוגר - לפני קדושה.
מתפלל פותח - בתחילת אמירת ילדור ודור; כהן סוגר - בתחילת אמירת ירצה.
כהן פותח - אחר ברכת כהנים; כהן סוגר - לפני קדיש יתקבל.

בתחילת הקדושה אחר כל סילוק: פְּתוּב וְקָרָא זֶה אֶל־זֶה (בלא המילים יעל יד נביאדי).

במוסף

ביומפני חטאינו: וְאֵין אָנוּ יְכוּלִים (ולא יאנחנו), שְׁנַשְׁתַּלְחָה (ולא יהשלוחה).
בראש השנה מוסף בזכרונות לקראת סוף הברכה הגריסא היא: עַל גְּבֵי הַמְזִבְחַ (ולא: יעל גב המזבח)
בסוף ברכת זכרונות הנוסח הוא: יַעֲקֹדַת יַעֲקֹק לְזִרְעוֹ שֶׁל יַעֲקֹב הַיּוֹם בְּרַחֲמִים תִּזְכָּר:
וְתַעַרְבַּ לְפָנֶיךָ עֲתִירָתָנוּ (ולא יותערב עליך).

בשאר ימי תשובה עד ליום הכפורים, מאחל איש לרעהו: יִחְתִּימָה טוֹבָהּ (ולא יגמר חתימה טובה).

תפלות לראש השנה

תהלים נא:טז אֲדַנִּי שִׁפְתַי תִּפְתָּח וּפִי יִגִּיד תְּהִלָּתְךָ:

בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב
הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֲלִיּוֹן גּוֹמֵל חַסְדִּים טוֹבִים וְקָנָה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי
אֲבוֹת וּמְבִיא גּוֹאֵל לְבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה:

זְכַרְנוּ לְחַיִּים מֶלֶךְ חָפֵץ בְּחַיִּים וְכֹתְבָנוּ בְּסֵפֶר הַחַיִּים לְמַעַן אֱלֹהִים חַיִּים:

מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמְגַן: בְּרוּךְ אַתָּה יי מְגַן אַבְרָהָם:

אַתָּה גִבּוֹר לְעוֹלָם אֲדַנִּי מְחִיָּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ: מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחַסֵּד
מְחִיָּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמְתִיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם
אֲמוּנָתוֹ לִישְׁנֵי עֶפְרַי: מִי כְמוֹךָ בְּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דוֹמֵה-לְךָ מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחִיָּה
וּמְצַמִּיחַ יְשׁוּעָה:

מִי כְמוֹךָ אֵב הַרְחָמִים זוֹכֵר יְצוּרֵיו לְחַיִּים בְּרַחֲמִים:

וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחְיֹת מֵתִים: בְּרוּךְ אַתָּה יי מְחִיָּה הַמֵּתִים:

החזן אומר קדושת ינקדשי בשחרית ובמנחה.

אַתָּה קְדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קְדוֹשׁ וּקְדוּשֵׁים בְּכָל-יוֹם יְהִלְלוּךָ סְלָה:

וּבְכֵן תֵּן פַּחַדְךָ יי אֱלֹהֵינוּ עַל-כָּל-מַעֲשֵׂיךָ וְאֵימַתְךָ עַל כָּל-מַה-שֶּׁבְרָאתָ:
וַיִּרְאוּךָ כָּל-הַמַּעֲשִׂים וַיִּשְׁתַּחֲווּ לְפָנֶיךָ כָּל-הַבְּרוּאִים: וַיַּעֲשׂוּ כֻלָּם אֲגָדָה אַחַת

לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ בְּלִבְבֵי שָׁלֵם: כִּמָּה שִׁדְעָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ שֶׁהִשְׁלַטְנוּ לְפָנֶיךָ עַז בְּיָדְךָ
וּגְבוּרָה בְּיָמֶיךָ וְשִׁמְךָ נֹרָא עַל כָּל־מַה־שֶׁבָּרָאת:

וּבְכֵן תֵּן כְּבוֹד יְיָ לְעַמְּךָ תְּהַלֵּל לִירֵאֶיךָ וְתִקְוֶה לְדוֹרְשֶׁיךָ וּפְתַחְחוּן פֶּה לְמִיחֲלִים
לְךָ שִׁמְחָה לְאַרְצֶךָ וְשִׁשׂוֹן לְעִירְךָ וְצִמְיַחַת קֶרֶן לְדוֹד עֲבָדֶךָ וְעָרִיכַת נֹר לְבֶן־יִשְׂרָאֵל
מִשִּׁיחֶךָ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ:

וְאַז צְדִיקִים יִרְאוּ וְיִשְׂמְחוּ וְיִשְׂרִים יַעֲלוּזוּ וְחֲסִידִים בְּרַנָּה יִגִּילוּ: וְעוֹלָתְךָ תִּקְפֹּץ־
פִּיהָ וְכָל־הַרְשָׁעָה כָּלָה כְּעֵשֶׂן תִּכָּלֶה כִּי תַעֲבִיר מִמִּשְׁלַת זְדוֹן מִן־הָאָרֶץ:

וְתִמְלֹךְ אַתָּה יְיָ לְבַדְּךָ עַל־כָּל־מַעֲשֶׂיךָ בְּהַר צִיּוֹן מִשְׁכַּן כְּבוֹדְךָ וּבִירוּשָׁלַם
עִיר קְדֻשָּׁךְ כְּכַתוּב בְּדִבְרֵי קְדֻשָּׁךְ־ תְּהִלִּים קְמוּי יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם אֱלֹהֶיךָ צִיּוֹן לְדוֹר
וָדוֹר הַלְלוּ־יְיָ:

קְדוּשׁ אַתָּה וְנֹרָא שִׁמְךָ וְאִין אֱלוֹהַּ מִבְּלַעְדֶיךָ וְנֹאמַר־ יִשְׁעִיהָ הַטִּז וְיִגְבֶּהָ יְיָ
צְבָאוֹת בְּמִשְׁפָּט וְהֵאֵל הַקְּדוּשׁ נִקְדָּשׁ בְּצַדִּיקָה: בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְּלֹךְ הַקְּדוּשׁ:

אַתָּה בְּחַרְתָּנוּ מִכָּל־הָעַמִּים אֲהַבְתָּ אוֹתָנוּ וְרָצִיתָ בָּנוּ וְרוֹמַמְתָּנוּ מִכָּל־הַלְשָׁנוֹת
וְקִדְשָׁתָנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְקִרְבַּתָּנוּ מִלִּפְנֵי לַעֲבוֹדָתְךָ וְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקְּדוּשׁ עָלֵינוּ קְרָאת:

במוצאי שבת

(גמ' ברכות לג:) וְתוֹדִיעָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת־מִשְׁפָּטֶיךָ צְדָקָה וְתִלְמַדְנוּ לַעֲשׂוֹת בָּהֶם חֻקֵי
רְצוֹנְךָ: וְתִתֵּן־לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ מִשְׁפָּטִים יִשְׂרִים וְתוֹרַת אֱמֶת חֻקִּים וּמִצְוֹת טוֹבִים:
וְתִנְחִילָנוּ זְמַנֵי שִׁשׂוֹן וּמוֹעֲדֵי קְדֻשׁ וְחֻגֵי נְדָבָה: וְתוֹרִישָׁנוּ קְדֻשַׁת שַׁבָּת וְכְבוֹד מוֹעֵד

וְחִגִּית הָרָגֶל: וּתְבַדִּילְנוּ יי אֱלֹהֵינוּ בֵּין קֹדֶשׁ לְחַל בֵּין אֹר לְחֹשֶׁךְ בֵּין יִשְׂרָאֵל לְעַמִּים בֵּין יוֹם הַשְּׁבִיעִי לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה: בֵּין קֹדֶשֶׁת שַׁבַּת לְקֹדֶשֶׁת יוֹם טוֹב הַבְּדִלָּתָ וְאֶת-יוֹם הַשְּׁבִיעִי מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה קֹדֶשֶׁת הַבְּדִלָּתָ וְקֹדֶשֶׁת אֶת-עַמֶּךָ יִשְׂרָאֵל בְּקֹדֶשֶׁתְךָ:

וּתְתֹן-לָנוּ יי אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה [בשבת אֶת-יוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה וְ] אֶת-יוֹם הַזְּכוּרֹן הַזֶּה יוֹם תְּרוּעָה [בשבת זְכוּרֹן תְּרוּעָה בְּאַהֲבָה] מִקְרָא-קֹדֶשׁ זָכָר לִיציאת מִצְרַיִם: אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ יַעֲלֶה וְיָבוֹא וְיַגִּיעַ וְיִרְאֶה וְיִרְצֶה וְיִשְׁמַע וְיִפְקֹד וְיִזְכֹּר וְזָכוּנוּ וּפְקֻדוֹנָנוּ וּזְכוּרֹן אֲבוֹתֵינוּ וּזְכוּרֹן מְשִׁיחַ בֶּן-דָּוִד עֲבָדְךָ וּזְכוּרֹן יְרוּשָׁלַם עִיר קֹדֶשְׁךָ וּזְכוּרֹן כָּל-עַמֶּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיךָ לְפִלִּיטָה לְטוֹבָה וְלַחֵן וְלַחֶסֶד וְלִרְחֻמִּים וְלַחַיִּים וְלִשְׁלוֹם בְּיוֹם הַזְּכוּרֹן הַזֶּה: זָכְרָנוּ יי אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה וּפְקֻדָנוּ בּוֹ לְבִרְכָה וְהוֹשִׁיעֵנוּ בּוֹ לַחַיִּים: וּבְדַבַּר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים חוּס וְחַנּוּן וְרַחֵם עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אַתָּה:

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ מְלוֹךְ עַל כָּל-הָעוֹלָם כְּלוֹ בְּכַבּוֹדְךָ וְהַנְּשֵׂא עַל-כָּל-הָאָרֶץ בִּיקְרָךְ וְהוֹפֵעַ בְּהַדָּר גָּאוֹן עֲזוֹךְ עַל כָּל-יוֹשְׁבֵי תֵבֵל אֶרֶץְךָ: וְיִדַע כָּל-פּוֹעֵל כִּי אַתָּה פְּעַלְתָּ וְיָבִין כָּל-יִצּוֹר כִּי אַתָּה יִצַּרְתָּ וְיֹאמֶר כָּל אֲשֶׁר נִשְׁמָה בְּאִפּוֹ: יי אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מֶלֶךְ וּמְלֻכוֹתוֹ בְּכָל מַשְׁלָה:

[בשבת אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ רִצָּה בְּמִנוּחֵתָנוּ] קֹדֶשְׁנוּ בְּמִצּוֹתֶיךָ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתְךָ שְׂבַעֲנוּ מִטוֹבְךָ וְשִׂמְחָנוּ בִישׁוּעָתְךָ וְטַהַר לִבֵּנוּ לְעֲבָדְךָ בְּאַמֶּת: [בשבת וְהִנְחִילְנוּ יי אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה וּבְרִצּוֹן שַׁבַּת קֹדֶשְׁךָ ⁴⁵ וְיִשְׂמְחוּ בְךָ יִשְׂרָאֵל אֱהָבֵי שְׂמֶךָ:] כִּי אַתָּה אֱלֹהִים אֱמֶת וּדְבָרְךָ מְלַכְנוּ אֱמֶת וְקִיָּם לְעַד: בְּרוּךְ אַתָּה יי מֶלֶךְ עַל-כָּל-

45 לפי נוסח פולין אומרים: וְיִנְיָחוּ (ערבית בָּה / שחרית בו / מנחה בָּם) יִשְׂרָאֵל מִקְדָּשֵׁי שְׂמֶךָ:

הָאָרֶץ מִקֹּדֶשׁ [בשבת השבת ו] יִשְׂרָאֵל וַיּוֹם הַזְּכָרוֹן:

רָצָה יי אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתְךָ וְהִשָּׁב הָעֲבוּדָה לְדַבִּיר בֵּיתְךָ וְאֲשִׁי יִשְׂרָאֵל
וּתְפִלָּתְךָ מְהֵרָה בְּאַהֲבָה תִּקְבַּל בְּרָצוֹן וְתִהְיֶה לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוּדַת יִשְׂרָאֵל עִמָּךְ:
וְתַחֲזִינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוֹבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים: בְּרוּךְ אַתָּה יי הַמְּחַזֵּיר שְׂכִינָתוֹ לְצִיּוֹן:

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שְׂאֵתָה הוּא יי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד: צוּר חַיֵּינוּ מִגֵּן
יִשְׁעֵנוּ אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר: נוֹדָה לָךְ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתְךָ עַל-חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיַדְךָ
וְעַל-נְשָׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ וְעַל-נַסִּיךְ שְׁבָכָל-יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ
שְׁבָכָל-עַת עָרַב וּבָקֵר וְצַהֲרִים: הַטוֹב כִּי לֹא-כָלוּ רַחֲמֶיךָ וְהִמְרַחֵם כִּי לֹא-תִמּוּ
חֲסָדֶיךָ מֵעוֹלָם קוִינֵנוּ לָךְ:

וְעַל-כָּלֵם יִתְבָּרַךְ וַיִּתְרוֹמֵם שְׁמֶךָ מִלִּפְנֵינוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד וּכְתוּב לְחַיִּים טוֹבִים בְּנֵי

בְּרִיתְךָ:

וְכָל-הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֵלָה וַיִּהְלָלוּ אֶת-שְׁמֶךָ בְּאַמֶּת הָאֵל יִשׁוּעַתְנוּ וְעֲזָרְתְנוּ סֵלָה:

בְּרוּךְ אַתָּה יי הַטוֹב שְׁמֶךָ וּלְךָ נֶאֱדָה לְהוֹדוֹת:

לשחרית, ולשבת מנחה.

וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרַךְ אֶת-עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל

שֵׁים שְׁלוֹם טוֹבָה וּבְרָכָה חֵן חֶסֶד וְרַחֲמִים

בְּכָל-עַת וּבְכָל-שָׁעָה בְּשָׁלוֹמְךָ:

עֲלֵינוּ וְעַל-כָּל-יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ: בְּרַכְנוּ אָבִינוּ

למנחה ולערבית.

שְׁלוֹם רַב עַל-יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ תְּשִׁים

כָּלֵנוּ כְּאַחַד בְּאוֹר פְּנִיךָ כִּי בְּאוֹר פְּנִיךָ נִתְּתָה

לְעוֹלָם כִּי אַתָּה הוּא מֶלֶךְ אֲדוֹן לְכָל

לָנוּ יי אֱלֹהֵינוּ תּוֹרַת חַיִּים וְאַהֲבַת חֶסֶד

הַשְּׁלוֹם: וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרַךְ אֶת-עַמְּךָ

וְצַדִּיקָה וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשְׁלוֹם:

יִשְׂרָאֵל בְּכָל-עֵת וּבְכָל-שָׁעָה בְּשִׁלּוּמָהּ:

בְּסֵפֶר חַיִּים בְּרָכָה וְשָׁלוֹם וּפְרֻנְסָה טוֹבָה נִזְכָּר וְנִכְתָּב לְפָנֶיךָ אָנוּ
וְכָל-עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְחַיִּים וְלְשָׁלוֹם: בְּרוּךְ אַתָּה יי עוֹשֵׂה הַשָּׁלוֹם:

אֱלֹהֵי נֹצֵר לְשׁוֹנֵי מָרַע וּשְׁפָתַי מִדְּבַר מִרְמָה וְלִמְקַלְלֵי נַפְשֵׁי תַדִּם וְנַפְשֵׁי כְּעַפְרָה
לְכָל תַּהֲיָה: פָּתַח לְבִי בְּתוֹרָתְךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדֹּף נַפְשֵׁי וְכָל-הַחֹשְׁבִים עָלַי רָעָה
מִהֲרָה הִפֵּר עֲצָתָם וּמְקַלְקַל מַחְשְׁבוֹתָם: עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן יִמְנָךְ עֲשֵׂה
לְמַעַן קִדְשֶׁתְךָ עֲשֵׂה לְמַעַן תוֹרָתְךָ: תְּהִלִּים ס: לְמַעַן יַחֲלִצוּן יְדִידֶיךָ הַוְשִׁיעָה יִמְנָךְ
וְעַנְנו וְעַנְנֵי: יט:טו יִהְיוּ לְרִצּוֹן וְאִמְרֵי-פִי וְהִגִּיוֹן לְבִי לְפָנֶיךָ יי צוּרֵי וְגֹאֲלֵי: עֲשֵׂה
שָׁלוֹם בְּמִרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל-כָּל-יִשְׂרָאֵל: וְאָמְרוּ אָמֵן:

יְהִי רִצּוֹן מִלְּפָנֶיךָ יי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שְׂיִבְנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתְךָ: וְשֵׁם
נַעֲבֹדְךָ בִּירְאָה פִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קִדְמֹנִיּוֹת: מֵלֹאכֵי ג:ד וְעֲרָבָה לִי מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלַם פִּימֵי עוֹלָם
וּכְשָׁנִים קִדְמֹנִיּוֹת:

סדר תשליך

המהרי"ל הוא המקור הראשון למנהג ה'יתשליך'. וכ"כ הד"מ סי' תקפג וברמ"א סעיף ב.
אחר מנחה ביום ראשון של ראש השנה הולכים אל הנהר לאמירת 'תשליך'.
ב'יתשליך' אומרים רק את ד' הפסוקים 'מי א-ל כמוך' וגומר.

After מנחה (on the second day if the first falls on a שבת)

one goes to a brook or stream or a pond in which there are fish, and recites:

מִיכָּה ז:יח-יט מִי-אֵל כְּמוֹךָ נִשְׂא עֶזְוֹן וְעֵבֶר עַל-פְּשַׁע לְשֹׂאֲרֵית נִחַלְתּוֹ לֹא-הִחְזִיק לְעַד
אָפוּ פִי-חֲפֵץ חֶסֶד הוּא: יָשׁוּב יִרְחַמְנוּ יִכָּבֵשׁ עֲוֹנֹתֵינוּ וְתִשְׁלִיךְ בְּמַצְלוֹת יָם כָּל-

חטאותם: וְכָל-חַטָּאת עִמָּךְ בֵּית יִשְׂרָאֵל תִּשְׁלִיךְ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר לֹא-יִזְכְּרוּ
וְלֹא-יִפְקְדוּ וְלֹא-יִעָלוּ עַל-לֵב לְעוֹלָם: זֶכַּךְ תִּתֵּן אֶמֶת לְיַעֲקֹב חֶסֶד לְאַבְרָהָם אֲשֶׁר-
נִשְׁבַּעְתָּ לְאַבְתְּיָנוּ מִיְמֵי קֶדֶם:

תקיעות דמיושב

רק התוקע אומר מזמור מ"ז ילמנצח לבני קרח מזמור.

התוקע אומר לעצמו בלחש פסוקי קר"ע שט"ן וגו'.

איכה ג:נו קוֹלִי שָׁמַעַתְּ אֵל-תַּעֲלֵם אֲזַנְךָ לְרוּחֹתִי לְשׁוֹעָתִי:

תהלים קיט:קס רֹאשׁ-דְּבָרְךָ אֶמֶת וְלְעוֹלָם כָּל-מִשְׁפַּט צְדָקָךְ:

קיט:קכב עָרַב עַבְדְּךָ לְטוֹב אֵל-יַעֲשֶׂקֵנִי זָדִים:

קיט:קסב וַיִּשָּׂא אֶנְכִי עַל-אִמְרֹתֶיךָ כְּמוֹצֵא שָׁלֵל רָב:

קיט:סו טוֹב טַעַם וְדַעַת לְמַדְנִי כִּי בְּמִצּוֹתֶיךָ הֵאֱמַנְתִּי:

קיט:קח נִדְבָוֹת פִּי רָצָה-נָא יְיָ וּמִשְׁפָּטֶיךָ לְמַדְנִי:

ואח"כ יאמר

מז:ו עָלָה אֱלֹהִים בְּתְרוּעָה יְיָ בְּקוֹל שׁוֹפָר:

שו"פיר' ראשי תיבות אין שיטן ויאין פוגע ריע. (ספר מנהגים לר"א טירנא)
שלא להסתכל בתוקע לא נזכר בשום פוסק, אך רבים נהגו כן, ומובא בכמה ספרי זכרונות.
יש סבורים שהוא כדי לא לבלבל את התוקע כמו שאסרו חז"ל להסתכל בפני האוכל.

טעם אחר, כדי להתרכז בתקיעה, כמו שאין מסתכלים בכהנים כדי להתרכז בברכה.

לפני התקיעות מכריזים: שְׁתִּיקָה יִפָּה עַד גָּמַר כָּל-הַתְּקִיעוֹת!

המקרא יושב בעת הברכות וכל התקיעות שמיושב, וכן מחזיקי ספרי תורה ממשיכים לשבת בשעת התקיעות.

בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לְשִׁמּוֹעַ קוֹל שׁוֹפָר:

ביום שני אין אומרים שהחיינו אלא כשחל יום ראשון בשבת. (מהרי"ל) ולא כרמ"א סוף סימן ת"ר.
בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁהַחַיִּינוּ וְקִיַּמְנוּ וְהִגִּיעָנוּ לְזֶמַן הַזֶּה:

והשופר מערבב את השטן שנאמר יֵאֵין שִׁטָּן וְאֵין פְּגַע רָעִי: (מלכים א' ה:יח) ר"ת שיופירי. (מהרי"ל)

קול התקיעה, השברים והתרועה,

הם משמעים לפי מסורת קדומים המקובלת באשכנז:

A תקיעה's pitch slightly lowers immediately after the beginning and then returns to the original pitch which is retained for the duration of the תקיעה.

תקיעה - תחילת התקיעה בצליל רגיל,

ומיד יורד התוקע לצליל נמוך יותר ותיכף עולה

חזרה לצליל הראשון וממשיך בו עד סוף התקיעה.

A שברים are three first ascending and then descending tones with no pause in between.

שברים - שלושה קולות מחוברים עולים ויורדים.

All the גאוניים and ראשוניים state that a תרועה should be blown as one extended "trembling" sound.

תרועה - תשעה קולות מחוברים ורועדים.

(כמו התימנים, אבל שהרעד של בני אשכנז הוא יותר מודגש מהרעד של בני תימן) הגרי"ש זצ"ל אמר (הלכות חג בחג) שלמרות שהתרועה ה"תימנית" (אשכנזית, והונגרנית, ובבלית, ובזמן הראשונים בכל ארץ ישראל) היא עדיפה על הנפוצה (המוטעית).

שברים תרועה and the רבינו תם follows מנהג אשכנז with a brief pause in between (רמ"א תק:ד).

ויקרא המקרא את התקיעות כסדרן אחת לאחת ותוקע יתקע.

[מפסיקים קמעה בין שברים ותרועה. אך אין המקרא קורא שברים תרועה יחד.]

תקיעה קורא: שברים ותיכף אחר השמעתם קורא: תרועה תקיעה

תקיעה קורא: שברים ותיכף אחר השמעתם קורא: תרועה תקיעה

תקיעה קורא: שברים ותיכף אחר השמעתם קורא: תרועה תקיעה

בין סדר תשר"ת לתש"ת אומר המקרא:

שב!

התוקע מסיר את השופר מפיו ומניחו בסודר שהיה נתון בו לפני התקיעות,
ונח התוקע כשליש דקה עד שחוזר ונוטל את השופר ומשיבו אל פיו.

תקיעה שברים תקיעה

תקיעה שברים תקיעה

תקיעה שברים תקיעה

בין סדר תש"ת לתר"ת אומר המקרא:

שב!

התוקע מסיר את השופר מפיו ומניחו בסודר שהיה נתון בו לפני התקיעות,
ונח התוקע כשליש דקה עד שחוזר ונוטל את השופר ומשיבו אל פיו.

תקיעה תרועה תקיעה

תקיעה תרועה תקיעה

תקיעה תרועה ⁴⁶ תקיעה גדולה:

אחר תקיעה גדולה אומר הקהל 'אשרי העם עד ייהלכון.

פסוק: **אֲשֶׁרֵי הָעָם יִדְעֵי תְרוּעָה לִי בְּאֹר־פְּנֵיךָ יִהְלֶכְוּ:**

המקרא חוזר על פסוק זה בניגון ימים נוראים, ואומר אותו ניגון פסוק ראשון של 'אשרי'.
תקיעות דמעומד

The קולות for a total of ten תשר"ת, תש"ת, תר"ת enacted the practice of blowing גאונים
during תפילה בלחש חזרת הש"ץ, and *not* during the פסוקי זכרונות.

[מפסיקים קמעה בין 'שברים' ו'תרועה'. אך אין המקרא קורא 'שברים תרועה' יחד.]

תוקעים פעם אחת תקיעה: קורא: שברים: ותיכף אחר השמעתם קורא: תרועה: תקיעה: לפסוקי
מלכיות;

פעם אחת תקיעה: שברים: תקיעה: לפסוקי זכרונות;

פעם אחת תקיעה: תרועה: תקיעה: לפסוקי שופרות.

הקהל אומר 'היום הרת עולם' והחזן חוזר עליו בניגון, וכן נוהגים באמירת 'ארשת שפתינו'.

היום הרת עולם היום יעמיד במשפט כל יצורי עולמים אם פבנים אם פעבדים

אם פבנים רחמנו פרחס אב על פבנים ואם פעבדים עינינו לך תלויות

עד שתחננו ותוציא כאור משפטנו אים קדוש:

46 במהרי"ל ושאר ראשונים כתוב שתוקעים תקיעה גדולה בסיום תקיעות דמיושב בלבד. והטעם במהרי"ל
כדי שידעו הציבור ויתחילו 'אשרי העם יודעי תרועה'. וכך הוא כנראה המנהג הישן ברוב הקהילות באשכנז.
וכן במנהגי וורמיישא.

אַרְשֶׁת שְׁפָתֵינוּ יַעֲרֹב לְפָנֶיךָ אֵל רֶם וְנִשָּׂא מִבֵּין וּמֵאֲזִין מִבֵּית וּמִקְשִׁיב לְקוֹל
מלכיות
וּבְרָצוֹן סֵדֵר מְלֻכְיוֹתֵנוּ:

תְּרוּעָתֵנוּ (בשבת) זכרונות
לְזִכְרוֹן
תְּרוּעָתֵנוּ (בשבת לְזִכְרוֹן תְּקִיעָתֵנוּ) זכרונות
וּתְקִיבֵל בְּרַחֲמִים וּתְקִיעָתֵנוּ (בשבת לְזִכְרוֹן תְּקִיעָתֵנוּ) וּתְקִיבֵל בְּרַחֲמִים
וּתְקִיבֵל בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן סֵדֵר וּבְרָצוֹן סֵדֵר שׁוֹפְרוֹתֵנוּ:
זְכוּרוֹתֵנוּ:

אומרים יהיום הרת עולם ויארשת שפתינו' אף בשבת, אבל בשבת אומרים ילזכרון תרועתנו/תקיעתנו' במקום ילקולי.

The and חזרת הש"ץ during קולות for a total of ten תשר"ת, תש"ת, תר"ת enacted the practice of תרועות and should not be deviated from, בבל in מנהג הגאונים and should not be deviated from, b) both the שברים and תרועה are variations of a מצוה דאורייתא, so to blow any one of the combinations is sufficient, c) there is no need to blow the entire thirty קולות during מוסף just to commemorate the original practice of blowing them exclusively during מוסף, d) since the חויב has been fulfilled before מוסף, there is no need to inconvenience the צבור by blowing another thirty קולות, e) it is a mere accompaniment to מוסף much as the שופר was blown as part of מוסף on a ציבור, f) the שופר is sounded merely to confuse the שטן not to fulfill the מצוה, blowing unnecessary קולות is therefore a הפסק, g) according to the original practice the צבור fulfills the original practice of תשר"ת, תש"ת, תר"ת by hearing all the variations without the need for additional קולות, h) the ten קולות blown during מוסף combine with the קולות before מוסף for a total of forty alluding to the forty days משה רבינו was on סיני הר, during which time a שופר sound was continuously heard, i) there are profound mystical allusions to doing so, j) blowing more קולות than needed by strict הלכה, may constitute a violation of תוספי ("Shorshei Minhag Ashkenaz" p.115).

תקיעות בסוף התפלה

כפי שהתקבלה ההנהגה בדורות האחרונים, תוקעים בגמר התפלה ששים תקיעות נוספות, בקירבת מקום למושב הרב ולא על האלמעמער, להורות שכבר יצאו ידי חובת בארבעים התקיעות דמיושב ודמעומד.

לפני יעלינו לשבח' תוקעים שלושים תקיעות, ואחר 'אנעים זמירות' תוקעים שוב שלושים תקיעות, ולאחריהן אומרים שיר של יום וישיר מזמור לאסף. בכל התקיעות שאחר חזרת הש"ץ תוקעים 'שברים-תרועה' בנשימה אחת, וכך מקריאם המקרא. בימינו יש נוהגים בתקיעות שאחר 'אנעים זמירות' להשמיע את הקולות של 'יתקיעה', 'שברים' ו'תרועה' כמנהג מזרח אירופה.

תקיעה שברים - תרועה תקיעה

תקיעה שברים - תרועה תקיעה

תקיעה שברים - תרועה תקיעה

תקיעה שברים תקיעה

תקיעה שברים תקיעה

תקיעה שברים תקיעה

תקיעה תרועה תקיעה

תקיעה תרועה תקיעה

תקיעה תרועה ⁴⁷ תקיעה-גדולה:

תפלת מוסף לראש השנה

תהלים נא:טז אֲדֹנָי שְׁפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יִגִּיד תְּהִלָּתְךָ:

בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב
הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֲלִיּוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקָנָה הַכֹּל וְזוֹכֵר חֲסָדֵי
אֲבוֹת וּמְבִיא גּוֹאֵל לְבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה:

זְכַרְנוּ לְחַיִּים מְלֶךְ חַפֵּץ בְּחַיִּים וְכַתְּבָנוּ בְּסֵפֶר הַחַיִּים לְמַעַן אֱלֹהִים חַיִּים:

מְלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמְגַן: בְּרוּךְ אַתָּה יי מְגַן אַבְרָהָם:

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי מְחִיָּה מְתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ: מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד

מְחִיָּה מְתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמְתִיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם

⁴⁷ במטה אפרים כתוב לתקוע תקיעה גדולה רק בגמר המאה קולות. והועתק במשנ"ב. כך גם במנהגי ברלין. ומשמע במנהגים לק"ק וורמיישא שהיתה תקופה שהנהיגו בוורמיישא לתקוע תקיעה גדולה גם בתקיעה אחרונה של שופרות. (כנראה לצאת ידי שיטת המט"א הנ"ל ולא היו להם עוד קולות אחריה.) (רבש"ה)

אָמוּנָתוֹ לִישָׁנֵי עֶפֶר: מִי כְמוֹד בְּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דוֹמֵה-לָךְ מֶלֶךְ מַמִּית וּמְחִיָּה
וּמְצַמִּיחַ יְשׁוּעָה:

מִי כְמוֹד אַב הַרְחָמִים זוֹכֵר יְצוּרָיו לְחַיִּים בְּרַחֲמִים:
וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחְיֹת מֵתִים: בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחִיָּה הַמֵּתִים:

החזן אומר קדושת ינעריצך, במוסף.

אַתָּה קְדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קְדוֹשׁ וּקְדוּשִׁים בְּכָל-יוֹם יְהַלְלוּךָ סְלָה:

וּבְכֵן תֵּן כְּבוֹדְךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ עַל-כָּל-מַעֲשֶׂיךָ וְאֵימָתְךָ עַל כָּל-מַה-שֶּׁבְּרָאתָ:
וַיִּירָאוּךָ כָּל-הַמַּעֲשִׂים וַיִּשְׁתַּחֲווּ לְפָנֶיךָ כָּל-הַבְּרוּאִים: וַיַּעֲשׂוּ כָל־סֵדֶר אַחַת
לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ בְּלִבְבֵי שָׁלֵם: כִּמָּה שֶׁיִּדְעֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ שֶׁהַשְּׁלֵטֵן לְפָנֶיךָ עוֹ בִּידְךָ
וּגְבוּרָה בְּיַמֶּיךָ וְשִׁמְךָ נוֹרָא עַל כָּל-מַה-שֶּׁבְּרָאתָ:

וּבְכֵן תֵּן כְּבוֹד יְיָ לְעַמְּךָ תְּהַלֵּל לִירְאֵיךָ וְתִקְוֶה לְדוֹרְשֶׁיךָ וּפְתַחֲחוּן פֶּה לַמִּיחֲלִים
לָךְ שִׁמְחָה לְאַרְצֶךָ וְשִׁשׁוֹן לְעִירְךָ וְצַמִּיחַת קֶרֶן לְדוֹר עַבְדְּךָ וְעַרִיכַת נֵר לְבֶן-יִשְׂרָאֵל
מְשִׁיחְךָ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ:

וְאִזְ צַדִּיקִים יִרְאוּ וַיִּשְׂמְחוּ וַיִּשְׂרִים יַעֲלוּזוּ וְחַסִּידִים בְּרָנָה יִגִּילוּ: וְעוֹלָתְךָ תִּקְפֹּץ-
פִּיהָ וְכָל-הַרְשָׁעָה כָּלָה כְּעָשָׁן תִּכָּלֶה כִּי תַעֲבִיר מִמִּשְׁלַת זְדוֹן מִן-הָאָרֶץ:

וְתִמְלֹךְ אַתָּה יְיָ לְבַדְּךָ עַל-כָּל-מַעֲשֶׂיךָ בְּהַר צִיּוֹן מִשְׁכַּן כְּבוֹדְךָ וּבִירוּשָׁלַם
עִיר קְדֻשָּׁךְ כְּפָתוּב בְּדַבְּרֵי קְדֻשָּׁךְ- תְּהִלִּים קְמוּ: יְיָ מֶלֶךְ יִי וְלְעוֹלָם אֱלֹהֶיךָ צִיּוֹן לְדוֹר
וָדוֹר הַלְלוּ-יָהּ:

קְדוֹשׁ אַתָּה וְנוֹרָא שִׁמְךָ וְאִין אֵלֹוָה מִבְּלַעְדֶּיךָ וְנֶאֱמַר- יִשְׁעִיהָ הַטַּז וַיִּגְבֶּה יְיָ
צְבָאוֹת בְּמִשְׁפָּט וְהָאֵל הַקְּדוֹשׁ נִקְדָּשׁ בְּצַדִּיקָה: בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ:

אתה בחרתנו מכל-העמים אהבת אותנו ורצית בנו ורוממתנו מכל-הלשונות
וקדשתנו במצותיך וקרבתנו מלפנו לעבודתך ושמך הגדול והקדוש עלינו קראת:

ותתן-לנו יי אלהינו באהבה [בשבת את מוסף יום השבת הזה ו] את מוסף יום הזכרון
הזה יום תרועה [בשבת זכרון תרועה באהבה] מקרא-קדש זכר ליציאת
מצרים:

ומפני חטאינו גלינו מארצנו ונתרחקנו מעל אדמתנו: ואין אנו יכולים לעשות
חובותינו בבית בחירתך בבית הגדול והקדוש שנקרא שמך עליו מפני היד
שנשתלחה במקדשך:

יהי רצון מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו מלך רחמן שתשוב ותרחם עלינו ועל-
מקדשך ברחמיך הרבים ותבנהו מהרה ותגדל כבודו: אבינו מלפנו גלה כבוד
מלכותך עלינו מהרה והופע והנשא עלינו לעיני כל-חי: וקרוב פזורינו מבין הגוים
ונפוצותינו כנס מירפתי ארץ: והביאנו לציון עירך ברנה ולירושלם בית מקדשך
בשמחת עולם: ושם נעשה לפניך את-קרבתנו חובותינו תמידים כסדרם ומוספם
כהלכתם:

[בשבת את מוסף יום השבת הזה ו] את-מוסף יום הזכרון הזה נעשה ונקריב לפניך
באהבה כמצות רצונך כמו שכתבת עלינו בתורתך על-ידי משה עבדך מפי
כבודך כאמור:

בשבת אומרים זה:

עלת התמיד ונספה:

במדבר כח:ט-י וביום השבת שני-כבשים בני-
שנה תמימם ושני עשונים סלת מנחה
בלילה בשמן ונספו: עלת שבת בשבתו על-

בעמידה בין פסוקי קרבן שבת לפסוקי קרבן החג
אומרים הנוסח המדויק של הגאונים והראשונים:

זה קרבן שבת

וקרבן יום הזכרון כאמור: (ובחדש

השביעי...)

כט:א-ב ובַחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאֶחָד לַחֲדָשׁ
מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל־מְלֹאכֶת עֲבֹדָה
לֹא תַעֲשׂוּ יוֹם תְּרוּעָה יִהְיֶה לָכֶם: וַעֲשִׂיתֶם
עֹלָה לְרִיחַ נִיחֹחַ לַיְיָ פֶּרֶךְ בֶּן־בָּקָר אֶחָד אֵיל
אֶחָד כִּבְשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה שִׁבְעָה תְּמִימִם:
וּמִנְחֹתֶם וְנִסְפֵיהֶם כַּמְדָּבָר שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרוֹנִים
לֶפֶר וּשְׁנֵי עֶשְׂרוֹנִים לְאֵיל וְעֶשְׂרוֹן לַכֶּבֶשׂ
וְגִיז בְּנִסְכּוֹ: וְשָׁעִיר לְכַפֵּר וּשְׁנֵי תְּמִידִים
כֹּהֲלֹכְתֶם כט:ו מִלֶּבֶד עֹלֹת הַחֲדָשׁ וּמִנְחָתָהּ
וְעֹלֹת הַתְּמִיד וּמִנְחָתָהּ וְנִסְפֵיהֶם כַּמִּשְׁפָּטִים
לְרִיחַ נִיחֹחַ אֲשֶׁה לַיְיָ:

ישמחו במלכותך שמרי שבת וקוראי ענג עם מקדשי שביעי כלם ישבעו ויתענגו משובך ובשביעי רצית בו וקדשתו חמדת ימים אתו קראת זכר למעשה בראשית:

עלינו לשבח לאדון הכל לתת גדלה ליוצר בראשית שלא עשנו כגויי הארצות ולא שמנו כמשפחות האדמה: שלא שם חלקנו פהם וגרלנו ככל-המוננס: שהם משתחוים להבל וריק ישעיה מה:כ ומתפללים אל-אל לא יושיע: ואנחנו⁴⁸ כורע כרעים ומשתחוים ומודים וזוקף לפני מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא: שהוא נא:יג נוטה שמים ויסד ארץ ומושב יקרו בשמים ממעל ושכינת עזו בגבהי מרומים: הוא אלהינו אין אחר: אמת מלכנו אפס זולתו כפתוב בתורתו- דברים ד:לט וינדעת היום והשבת אל-לבבך כי יי הוא האלהים בשמים ממעל ועל-הארץ מתחת אין עוד:

על-כן נקודה לך יי אלהינו לראות מהרה בתפארת ענך להעביר גלולים מן-הארץ והאלילים פרות ופרתון לתקן עולם במלכות שדי: וכל-בני בשר יקראו בשמך להפנות אליך כל-רשעי ארץ: יכירו וידעו כל-יושבי תבל כי לך תכרע כל-בךך תשבע כל-לשון: לפניך יי אלהינו יכרעו ויפלו ולכבוד שמך יקר יתנו ויקבלו כלם את-על מלכותך ותמלך עליהם מהרה לעולם ועד: כי המלכות שלך היא ולעולמי עד ותמלך בכבוד:

כפתוב בתורתך- שמות טו:יח יי ו ימלך לעלם ועד: ונאמר- במדבר כג:כא לא-הביט און ביעקב ולא-ראה עמל בישראל יי אלהיו עמו ותרועת מלך בו: ונאמר-

דברים לג:ה ויהי בישרון מלך בהתאסף ראשי עם יחד שבטי ישראל:

וּבְדַבְרֵי קֹדֶשׁ כָּתוּב לֵאמֹר - תְּהִלִּים כב:כט כִּי לִי הַמְּלוּכָה וּמִשָּׁל בְּגוֹיִם: וְנֹאמַר - צג:א יי
מֶלֶךְ גְּאוֹת לְבֶשׁ לְבֶשׁ יי עַז הַתְּאֵר אֶף-תִּכּוֹן תִּבְּל בַּל-תִּמּוֹט:
וְנֹאמַר -
כד:ז-ח שָׂאוּ שְׁעָרִים ו רָאשֵׁיכֶם וְהִנֵּשְׂאוּ פִתְחֵי עוֹלָם וַיָּבֹאוּ מֶלֶךְ הַכְּבוֹד: מִי זֶה מֶלֶךְ
הַכְּבוֹד ו יי עֲזוּז וְגִבּוֹר יי גִּבּוֹר מִלְחָמָה: וְנֹאמַר - ט-י שָׂאוּ שְׁעָרִים ו רָאשֵׁיכֶם וּשְׂאוּ

פְּתַחֵי עוֹלָם וַיִּבֹא מֶלֶךְ הַכְּבוֹד: מִי הוּא זֶה מֶלֶךְ הַכְּבוֹד וַיִּצְבְּאוֹת הוּא מֶלֶךְ
הַכְּבוֹד סֵלָה:

וְעַל יְדֵי עֲבָדֶיךָ הַנְּבִיאִים כָּתוּב לֵאמֹר - יִשְׁעִיה מִדָּו: כֹּה־אָמַר יְיָ מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל וְגֹאֲלוֹ
יְיָ צְבָאוֹת אֲנִי רֵאשׁוֹן וְאֲנִי אַחֲרוֹן וּמִבְּלַעֲדֵי אֵין אֱלֹהִים: וְנֹאמַר - עוֹבְדֵיה א:כא
וְעָלוּ מוֹשְׁעִים בְּהַר צִיּוֹן לִשְׁפֹט אֶת־הַר עֲשׂוּ וְהִיתָה לִּי הַמְּלוּכָה: וְנֹאמַר - זְכוּרִיה יד:ט
וְהִיא יְיָ לְמֶלֶךְ עַל־כָּל־הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד וְשִׁמוֹ אֶחָד: וּבְתוֹרַתְךָ כָּתוּב
לֵאמֹר - דְּבָרִים וַד שָׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ וְאֶחָד:

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ מְלוֹךְ עַל כָּל־הָעוֹלָם כָּלוּ בְּכַבּוֹדְךָ וְהִנָּשָׂא עַל־כָּל־הָאָרֶץ
בִּיקְרָךְ וְהוֹפֵעַ בְּהַדָּר גָּאוֹן עֲזָךְ עַל כָּל־יּוֹשְׁבֵי תֵבֶל אֶרֶץְךָ: וַיִּדַע כָּל־פֹּעֵל כִּי אַתָּה
פְּעַלְתָּו וַיִּבִין כָּל יִצּוֹר כִּי אַתָּה יִצַּרְתָּו וַיֹּאמֶר כָּל אֲשֶׁר נִשְׁמָה בָּאֶפֶס: יְיָ אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל מֶלֶךְ וּמְלֻכוֹתוֹ בְּכָל מְשָׁלָה:

[בשבת אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ רָצָה בְּמִנוּחָתָנוּ] קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְתַן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרַתְךָ
שִׁבְעָנוּ מְטוֹבָךְ וְשִׁמְחָנוּ בִּישׁוּעָתְךָ וְטַהַר לִבָּנוּ לְעַבְדְּךָ בְּאַמֶּת: [בשבת וְהִנְחִילָנוּ
יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה וּבְרִצּוֹן שֶׁבֶת קִדְּשָׁךְ ⁴⁹ וַיִּשְׁמְחוּ בְךָ יִשְׂרָאֵל אֲהַבֵּי שְׁמֶךָ:]
כִּי אַתָּה אֱלֹהִים אֶמֶת וּדְבָרְךָ מְלַכְנוּ אֶמֶת וְקִים לְעַד: בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ מֶלֶךְ עַל־כָּל־
הָאָרֶץ מְקֻדָּשׁ [בשבת הַשְּׁבֶת וְ] יִשְׂרָאֵל וַיּוֹם הַזְּכָרוֹן:

אתה זוכר מעשה עולם ופוקד כל-יצורי קדם: לפניך נגלו כל-תעלמות והמון נסתרות שמבראשית: כי אין שכחה לפני כסא כבודך ואין נסתר מנגד עיניך: אתה זוכר את-כל-המפעל וגם כל-היצור לא נכחד ממך: הכל גלוי וידוע לפניך יי אלהינו צופה ומביט עד-סוף כל-הדורות כי תביא חק ופרון להפקד כל-רוח ונפש להזכר מעשים רבים והמון בריות לאין תכלית: מראשית כזאת הודעת ומלפנים אותה גלית: זה היום תחלת מעשיך ופרון ליום ראשון: תהלים פא:ה כי חק לישראל הוא משפט לאלהי יעקב:

ועל המדינות בו יאמר: אי-זו לחרב ואי-זו לשלום אי-זו לרעב ואי-זו לשבע: ובריות בו יפקדו להזכירם לחיים ולמות: מי לא נפקד כהיום הזה: כי זכר כל-היצור לפניך בא מעשה איש ופקודתו ועלילות מצעדי גבר מחשבות אדם ותחבולותיו ויצרי מעללי איש: אשרי איש שלא ישכחך ובן-אדם יתאמץ בך כי דורשיך לעולם לא יכשלו ולא יכלמו לנצח כל-החוסים בך:

כי זכר כל-המעשים לפניך בא ואתה דורש מעשה כלם: וגם את-נח באהבה וזכרת ותפקדהו בדבר ישועה ורחמים בהביאך את-מי המבול לשחת כל-בשר מפני רע מעלליהם: על-כן זכרוננו בא לפניך יי אלהינו להרבות זרעו כעפרות תבל וצאצאיו כחול הים:

ככתוב בתורתך- בראשית ח:א ויזכר אלהים את-נח ואת כל-החיה ואת-כל-הבהמה אשר אתו בתבה ויעבר אלהים רוח על-הארץ וישכו המים: ונאמר- שמות ב:כד וישמע אלהים את-נאקתם ויזכר אלהים את-בריתו את-אברהם את-יצחק ואת-יעקב: ונאמר- ויקרא כו:מב וזכרתי את-בריתי יעקוב ואף את-בריתי יצחק

וְאֵף אֶת-בְּרִיתִי אֲבָרְהֶם אֲזָכֹר וְהָאָרֶץ אֲזָכֹר:

וּבְדַבְרֵי קִדְשֶׁךָ כָּתוּב לֵאמֹר- תְּהִלִּים קיא:ד זָכַר עָשָׂה לְנַפְלְאוֹתָיו חֲנוּן וְרַחֲמוֹס יי:
וּנְאֻמֶר- קיא:ה טָרַף נָתַן לִירְאָיו יִזְכֹּר לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ: וּנְאֻמֶר- קו:מה וַיִּזְכֹּר לָהֶם בְּרִיתוֹ
וַיִּנְחֵם כְּרַב חֲסָדוֹ:

וְעַל יְדֵי עֲבָדֶיךָ הַנְּבִיאִים כָּתוּב לֵאמֹר- ירמיה ב:ב הֲלֹךְ וְקִרְאתָ בְּאֲזְנֵי יְרוּשָׁלַם לֵאמֹר
כֹּה אָמַר יי זְכַרְתִּי לָךְ חֲסֵד נְעוּרֶיךָ אֲהַבְתָּ כָּלֹולֹתֶיךָ לְכַתֵּךְ אַחֲרַי בַּמִּדְבָּר בְּאָרֶץ לֹא
זְרוּעָה: וּנְאֻמֶר- יחזקאל ט:ט וַזְכַּרְתִּי אֹנִי אֶת-בְּרִיתִי אֹתְךָ בִּימֵי נְעוּרֶיךָ וְהַקְמוֹתִי לָךְ
בְּרִית עוֹלָם: וּנְאֻמֶר- ירמיה לא:יט הֲבֵן יִקִּיר לִי אֶפְרַיִם אִם יִלְד שְׁעִשְׁעִים כִּי-מִדֵּי דַבְרֵי
בּו זָכַר אֲזָכְרֶנּוּ עוֹד עַל-כֵּן הָמוּ מְעַל לֹו רַחֵם אֲרַחֲמֶנּוּ נֹאס-יי:

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ זְכַרְנוּ בְּזִכְרוֹן טוֹב לְפָנֶיךָ וּפְקַדְנוּ בְּפִקְדוֹת יִשׁוּעָה וְרַחֲמִים
מִשְׁמֵי שָׁמַי קָדָם: וּזְכַר-לָנוּ יי אֱלֹהֵינוּ אֶת-הַבְּרִית וְאֶת-הַחֲסֵד וְאֶת-הַשְּׁבוּעָה
אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לְאַבְרָהָם אָבִינוּ בְּהַר הַמְּרִיָּה: וְתִרְאֶה לְפָנֶיךָ עֲקֵדָה שְׁעָקַד אֲבָרְהָם
אָבִינוּ אֶת-יֶצְחָק בְּנוֹ עַל גְּבֵי הַמִּזְבֵּחַ וְכַבֵּשׁ רַחֲמָיו לְעֵשׂוֹת רְצוֹנְךָ בְּלִבָּב שָׁלֵם: כֵּן
יִכְבְּשׁוּ רַחֲמֶיךָ אֶת-כַּעֲסֶךָ מֵעַלְיָנוּ וּבְטוֹבָךָ הַגָּדוֹל יִשׁוּב חֲרוֹן אַפֶּךָ מֵעַמְּךָ וּמֵעִירְךָ
וּמִנְחַלְתֶּךָ: וְקִיִּם-לָנוּ יי אֱלֹהֵינוּ אֶת-הַדְּבָר שֶׁהַבְּטַחְתָּנוּ בְּתוֹרָתְךָ עַל-יְדֵי מִשָּׁה
עֲבָדְךָ מִפִּי כְּבוֹדְךָ כְּאֻמֹּר- וַיִּקְרָא כו:מה וַזְכַּרְתִּי לָהֶם בְּרִית רֵאשִׁיטִים אֲשֶׁר
הוֹצֵאתִי-אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְעֵינֵי הַגּוֹיִם לְהִיּוֹת לָהֶם לְאֱלֹהִים אֹנִי יי:

כִּי זֹכֵר כָּל-הַנְּשַׁכְּחוֹת אֹתָהּ הוּא מֵעוֹלָם וְאִין שִׁכְחָה לְפָנֶי כִּסָּא כְּבוֹדְךָ: ⁵⁰ וְעֲקַדְתָּ

50 בסיוס זכרונות אומרים פה וְעֲקַדְתָּ יֶצְחָק לְזַרְעוֹ שֶׁל יֶעֱקֹב, וְכוּ' תזכור נגד דעת הריב"ש ואין לנו לזוז ממנהג החזנים הקדושים שהיו פה ואחד מהן גדול בדורו מהרר"ה טרויש ז"ל מקובל הגדול וגם אבי מורי זקני הר"ר אייזק ז"ל (יוסף אומץ סימן תתקעב)

מנהג פ"פ ע"פ י"א תתקע"ב לאמר וְעֲקַדְתָּ יֶצְחָק לְזַרְעוֹ שֶׁל יֶעֱקֹב, וְכוּ', וכמ"ש ט"ז תקצ"א ס"ק ג' ולא כש"ע שם 'לְזַרְעוֹ הַיּוֹסִי, ולא המ"א בשם מהר"ל 'לְזַרְעוֹ שֶׁל יֶעֱקֹב הַיּוֹסִי. ונ"ל הטעם כִּי 'לְזַרְעוֹ' איננו לשון ברור: (דברי קהלת דף 291)

יִצְחָק לִזְרְעוֹ שֶׁל יַעֲקֹב הַיּוֹם בְּרַחֲמִים תִּזְכָּר: בְּרוּךְ אַתָּה יי זֹכֵר הַבְּרִית:
אַתָּה נִגְלִיתָ בְּעֵנֶן כְּבוֹדְךָ עַל-עַם קְדֹשְׁךָ לְדַבֵּר עִמָּם: מִן-הַשָּׁמַיִם הַשְּׁמַעְתָּם קוֹלְךָ
וְנִגְלִיתָ עֲלֵיהֶם בְּעֶרְפְּלֵי טְהוֹרָה: גַּם כָּל-הָעוֹלָם כָּלוּ חָל מִלְּפָנֶיךָ וּבְרִיּוֹת בְּרֵאשִׁית חָרְדוּ
מִמֶּךָ בְּהַגְלוֹתֶךָ מִלְּבָנוּ עַל-הַר סִינַי לְלַמֵּד לְעַמְּךָ תּוֹרָה וּמִצְוֹת: וַתִּשְׁמָעֵם אֶת-הוֹד
קוֹלְךָ וּדְבָרוֹת קְדֹשְׁךָ מִלְּהַבּוֹת אֵשׁ: בְּקִלּוֹת וּבְרַקִּים עֲלֵיהֶם נִגְלִיתָ וּבְקוֹל שׁוֹפָר
עֲלֵיהֶם הוֹפַעְתָּ:

כְּפָתוּב בְּתוֹרַתְךָ- שְׁמוֹת יט:טז וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בְּהֵיטֵב הַבִּקֹּר וַיְהִי קִלְת וּבְרַקִּים וְעֵנָן
כָּבֵד עַל-הָהָר וְקוֹל שֹׁפָר חֲזָק מְאֹד וַיִּחַרַד כָּל-הָעָם אֲשֶׁר בְּמַחֲנֶה: וְנֹאמַר- יט:יט
וַיְהִי קוֹל הַשֹּׁפָר הוֹלֵךְ וְחֲזָק מְאֹד מִשֶּׁהָ יִדְבָּר וְהָאֱלֹהִים יַעֲנֵנוּ בְּקוֹל: וְנֹאמַר-
כ:טו וְכָל-הָעָם רֹאִים אֶת-הַקּוֹלֹת וְאֶת-הַלַּפִּידִם וְאֶת קוֹל הַשֹּׁפָר וְאֶת-הָהָר עֹשֵׂן
וַיֵּרָא הָעָם וַיִּנְעוּ וַיַּעֲמְדוּ מֵרָחֵק:

וּבְדַבְּרֵי קְדֹשְׁךָ כְּתוּב לֵאמֹר- תְּהִלִּים מז:ו עָלָה אֱלֹהִים בְּתִרְעוּעָה יי בְּקוֹל שׁוֹפָר:
וְנֹאמַר- צח:ו בְּחִצְצָרוֹת וְקוֹל שׁוֹפָר הָרִיעוּ לִפְנֵי ו הַמֶּלֶךְ יי: וְנֹאמַר- פא:ד-ה
תִּקְעוּ בַחֲדָשׁ שׁוֹפָר בְּכֶסֶף לַיּוֹם חֲגֵנוּ: כִּי חָק לְיִשְׂרָאֵל הוּא מִשְׁפָּט לְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב:
וְנֹאמַר- קנ:א-ו הִלְלוּ יְהוָה הִלְלוּ-אֵל בְּקִדְשׁוֹ הִלְלוּהוּ בְּרַקִּיעַ עֲזוֹ: הִלְלוּהוּ בְּגִבּוֹרֹתָיו
הִלְלוּהוּ כְּרֹב גְּדֻלוֹ: הִלְלוּהוּ בְּתַקְעַ שׁוֹפָר הִלְלוּהוּ בְּנִבְל וּכְנֹר: הִלְלוּהוּ בְּתֵן וּמְחֹל
הִלְלוּהוּ בְּמִנִּים וְעִגָּב: הִלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי-שִׁמְעַ הִלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי תִרְעוּעָה: כָּל הַנְּשָׁמָה

תהלל זה הללויה:

ועל ידי עבדי הנביאים כתוב לאמר- ישעיה יח:ג כל-ישבי תבל ושכני ארץ פנשא-
גם הרים תראו וכתקע שופר תשמעו: ונאמר- כז:ג והיה ו ביום ההוא יתקע
בשופר גדול ובאו האבדים בארץ אשור והנדחים בארץ מצרים והשתחוו ליי
בהר הקדש בירושלם: ונאמר- זכריה ט:יד טו ויל עליהם יראה ויצא כבדק חצו ואדני
אלהים בשופר יתקע והלך בסערות תימן: יי צבאות יגן עליהם כן תגן על-עמך
ישראל בשלומך:

אלהינו ואלהי אבותינו תקע בשופר גדול לחרותנו ושא גם לקבץ גליותינו
וקרב פזורינו מבין הגוים ונפוצותינו כנס מירפתי ארץ: והביאנו לציון עירך ברנה
ולירושלם בית מקדשך בשמחת עולם: ושם נעשה לפניך את-קרבנות חובותינו
במצוה עלינו בתורתך על-ידי משה עבדך מפי כבדך כאמור-
במדבר יי וביום שמחתכם ובמועדיכם ובראשי חדשכם ותקעתם בחצצרת על
עלתיכם ועל זבחי שלמיכם והיו לכם לזכרון לפני אלהיכם אני יי אלהיכם:

כי אתה שומע קול שופר ומאזין תרועה ואין דומה-לך: ברוך אתה יי שומע קול
תרועת עמו ישראל ברחמים:

רצה יי אלהינו בעמך ישראל ובתפלתם והשב העבודה לדביר ביתך ואשי ישראל

וּתְפַלְתֶּם מְהֵרָה בְּאַהֲבָה תִקְבַּל בְּרִצּוֹן וּתְהִי לְרִצּוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עִמָּךְ:
וּתְחַזְּינָה עֵינֵינוּ בְּשׂוֹבֵךְ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים: בְּרוּךְ אַתָּה יי' הַמַּחְזִיר שְׂכִינָתוֹ לְצִיּוֹן:

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שְׂאֵתָה הוּא יי' אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד: צוּר חַיֵּינוּ מִגֵּן
יִשְׁעֵנו אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר: נוֹדָה לָךְ וְנִסְפָּר תְּהַלְתֶּךָ עַל-חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדְךָ
וְעַל-נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ וְעַל-נַפְשֵׁךָ שֶׁבְכָל-יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נַפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ
שֶׁבְכָל-עֵת עָרַב וּבִקֵּר וְצַהֲרִים: הַטוֹב כִּי לֹא-כָלוּ רַחֲמֶיךָ וְהִמְרַחֵם כִּי לֹא-תִמּוּ
חֲסָדֶיךָ מֵעוֹלָם קוּיֵנוּ לָךְ:

וְעַל-כֵּן יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מִלְּכָנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד וּכְתוּב לְחַיִּים טוֹבִים בְּנֵי

בְּרִיתְךָ:

וְכָל-הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֵלָה וַיְהִלְלוּ אֶת-שִׁמְךָ בְּאַמֶּת הָאֵל יִשׁוּעָתָנוּ וְעֲזָרְתָנוּ סֵלָה:

בְּרוּךְ אַתָּה יי' הַטוֹב שִׁמְךָ וְלָךְ נֶאֱמָה לְהוֹדוֹת:

שִׁים שָׁלוֹם טוֹבָה וּבְרָכָה חֵן חֶסֶד וְרַחֲמִים עָלֵינוּ וְעַל-כָּל-יִשְׂרָאֵל עִמָּךְ:
בְּרַכְנוּ אֲבֵינוּ כְּלָנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר פְּנִיךָ כִּי בְּאוֹר פְּנִיךָ נִתְּתָ לָנוּ יי' אֱלֹהֵינוּ תּוֹרַת
חַיִּים וְאַהֲבַת חֶסֶד וְצַדִּיקָה וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם: וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרַךְ אֶת-
עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל-עֵת וּבְכָל-שָׁעָה בְּשָׁלוֹמְךָ:

בְּסֵפֶר חַיִּים בְּרָכָה וְשָׁלוֹם וּפְרִנָּסָה טוֹבָה נִזְכָּר וְנִכְתָּב לְפָנֶיךָ

אָנוּ וְכָל-עַמֶּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְחַיִּים וְלְשָׁלוֹם: בְּרוּךְ אַתָּה יי עוֹשֵׂה הַשָּׁלוֹם:

אֱלֹהֵי נֹצֵר לְשׁוֹנֵי מָרַע וּשְׁפָתַי מִדְּבַר מְרָמָה וְלִמְקַלְלֵי נַפְשֵׁי תַדִּים וְנַפְשֵׁי כְּעַפְרָה

לְכָל תַּהֲיָה: פָּתַח לְבִי בְּתוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדֶּף נַפְשִׁי וְכָל-הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה

מִהֲרָה הִפֵּר עֲצָתָם וְקִלְקַל מַחְשְׁבוֹתָם: עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן יִמְיִיךָ עֲשֵׂה

לְמַעַן קִדְשֶׁתְּךָ עֲשֵׂה לְמַעַן תוֹרָתֶךָ: תהלים ס:ז לְמַעַן יַחַלְצוּן יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יִמְיִיךָ

וְעַנְנוּ וְעַנְנֵי: יט:טו יִהְיוּ לְרָצוֹן וְאִמְרֵי-פִי וְהִגִּינוּ לְבִי לְפָנֶיךָ יי צוּרֵי וְגֹאֲלֵי: עֲשֵׂה

שָׁלוֹם בְּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל-כָּל-יִשְׂרָאֵל: וְאָמְרוּ אָמֵן:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שִׁיבְנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ: וְשֵׁם

נַעֲבֹדְךָ בִּירְאָה כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קִדְמֹנוֹת: מִלֹּאכֵי גִד וְעִרְבָה לִי מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלַם כִּימֵי עוֹלָם

וּכְשָׁנִים קִדְמֹנוֹת:

בעשרת ימי תשובה אומרים 'אבינו מלכנו' אחר תפלת שמונה עשרה, הן בשחרית הן במנחה, חוץ מבמנחה של ערב שבת וערב יום כפור. ואם חל ערב יום כפור בערב שבת אומרים אותו בשחרית. הפותח וסוגר את ארון הקודש ל'אבינו מלכנו' מתעטף בטלית, אם אינו עטוף בה כבר.

סדר נאמר בנחת כל פיסקה אומרה החזן בנעימה מיוחדת ואחריו אומרה הקהל באותה נעימה. עיקר הפסקות האחדות במלים גדולים.

חזן ואחריו קהל אָבִינוּ מַלְכֵנוּ מכים ביד ימין על הלב חָטֵאנוּ לְפָנֶיךָ:

חזן ואחריו קהל אָבִינוּ מַלְכֵנוּ אין לנו מִלְךְ אֵלָא אַתָּה:

חזן ואחריו קהל אָבִינוּ מַלְכֵנוּ עֲשֵׂה עִמָּנוּ לְמַעַן שְׁמֶיךָ:

51 Though the recital of אבינו מלכנו's is ancient, based on a גמרא, it was further developed as time went on, and divergent customs developed around it in some places. The amount of supplications vary greatly between ספרד from twenty nine, to thirty seven, to forty four, respectively, with a total of fifty three different versions existing. In addition, there is a difference in sequence between נוסחות as well. אבינו מלכנו insists on מנהג פולין (France) [which in turn became מנהג צרפת] added more stanzas. This upset the גמטריה of תיבות found in those thirty seven stanzas. The מנהג to recite אבינו מלכנו on a תענית ציבור is about two hundred and fifty years old. It was *not* universally accepted by all of Eastern Europe, (in Galicia for instance, אבינו מלכנו was only said during the עשרת ימי תשובה).

המנהג של אבינו מלכנו בתעניות צבור -

המקור הראשון בתקפ"ז והתפוצה בקהילות ישראל רק בסביבות תרנה. (אזור אליהו)

52 תנו רבנן, מעשה ברבי אליעזר, שגזר שלש עשרה תעניות על הצבור, ולא ירדו גשמים, התחילו הצבור לצאת. אמר להם, תקנותם קברים לעצמכם, געו כל העם בבכיה, וירדו גשמים, שוב מעשה ברבי אליעזר שיגרד לפני התיבה, ואמר עשרים וארבע ברכות, ולא נענה. ירד רבי עקיבא אחריו, ואמר 'אבינו מלכנו אין לנו מלך אלא אתה': 'אבינו מלכנו למעןך רחם עלינו: וירדו גשמים, הווי מרנני רבנן. וצתה בת קול ואמרה, לא מפני שזה גדול מזה, אלא מעביר על מידותיו, וזה אינו מעביר על מידותיו. (גמ' תענית כה:)

53 The אבינו מלכנו, authored by רבי עקיבא, mirrors the ברכות of לבוש סי' תקפ"ד סי' א. שמונה עשרה לחול:

אבינו מלכנו חננו ועננו - חונן הדעת, החזירנו בתשובה שלמה לפניך - הרוצה בתשובה, סלח ומחל לכל עונותינו - סלח לנו, כתבנו בספר גאלה וישועה - גואל ישראל, שלח רפואה שלמה לחולי עמך - רפאנו, חדש עלינו שנה טובה - ברך עלינו, הרם קרן משיחך - תקע בשופר, בטל מעלינו כל-גזרות קשות - השיבה... והסר ממנו יגון ואנחה, כלה כל-צר ומשטין מעלינו - שובר אויבים, מחוק ברחמך הרבים כל שטרי חובותינו - יהמו רחמך, הרם קרן משיחך - קרנו תרום, הצמח לנו ישועה בקרוב - מצמיח קרן ישועה, שמע קולנו חוס ורחם עלינו - שומע תפלה.

and it also includes requests for the צורכי רבים. The לבוש ends, that when ראש השנה and יום כפור fall out on a weekday, were it was not ראש השנה then the full עשרה עשרה would be recited. We therefore recite אבינו מלכנו which mirrors it, but not on שבת when the עמידה is different.

חזן ואחריו קהל אָבִינוּ מִלְכֵנוּ

חֲדָשׁ עָלֵינוּ שָׁנָה טוֹבָה:

חזן ואחריו קהל אָבִינוּ מִלְכֵנוּ

בְּטַל מַעְלֵינוּ כָּל-גְּזֵרוֹת קִשּׁוֹת:

חזן ואחריו קהל אָבִינוּ מִלְכֵנוּ

בְּטַל מַחְשְׁבוֹת שׁוֹנְאֵינוּ:

חזן ואחריו קהל אָבִינוּ מִלְכֵנוּ

הַפֵּר עֵצַת אוֹיְבֵנוּ:

חזן ואחריו קהל אָבִינוּ מִלְכֵנוּ

כִּלְה כָּל-צָר וּמִשְׁטֵיִן מַעְלֵינוּ:

חזן ואחריו קהל אָבִינוּ מִלְכֵנוּ

כִּלְה דְבָר וְחָרָב וְרָעַב וְשָׂבִי וּמִשְׁחִית וּמִגְפָּה מִבְּנֵי

בְּרִיתְךָ:

חזן ואחריו קהל אָבִינוּ מִלְכֵנוּ

מִנַּע מִגְפָּה מִנְחָלְתְךָ:

חזן ואחריו קהל אָבִינוּ מִלְכֵנוּ

שְׁלַח רְפוּאָה שְׁלֵמָה לְחֹלֵי עַמְךָ:

חזן ואחריו קהל אָבִינוּ מִלְכֵנוּ

הַחֲזִירֵנוּ בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ:

חזן ואחריו קהל אָבִינוּ מִלְכֵנוּ

סֶלַח וּמַחֵל לְכָל-עֲוֹנוֹתֵינוּ:

חזן ואחריו קהל אָבִינוּ מִלְכֵנוּ

מַחֵה וְהַעֲבֵר פְּשָׁעֵינוּ וְחַטֹּאתֵינוּ מִנֶּגֶד עֵינֶיךָ:

חזן ואחריו קהל אָבִינוּ מִלְכֵנוּ

קַרְע רֹעַ גְּזֵר דֵינֵנוּ:

חזן ואחריו קהל אָבִינוּ מִלְכֵנוּ

מְחֹק בְּרַחֲמֶיךָ הַרְבִּים כָּל-שִׁטְרֵי חֹבוֹתֵינוּ:

חזן ואחריו קהל אָבִינוּ מִלְכֵנוּ

זְכוּר כִּי עַפְרָ אֲנַחְנוּ:

חזן ואחריו קהל אָבִינוּ מִלְכֵנוּ

זְכַרְנוּ בְּזַכְרוֹן טוֹב לְפָנֶיךָ:

חזן ואחריו קהל אָבִינוּ מִלְכֵנוּ

כְּתִבֵנוּ (בִּנְעִילָה: חֲתָמְנוּ) בְּסֵפֶר חַיִּים טוֹבִים:

חזן ואחריו קהל אָבִינוּ מִלְכֵנוּ

כְּתִבֵנוּ (בִּנְעִילָה: חֲתָמְנוּ) בְּסֵפֶר זְכוִיּוֹת (נִיֵּא זְכוִיּוֹת):

חזן ואחריו קהל אָבִינוּ מִלְכֵנוּ

כְּתִבֵנוּ (בִּנְעִילָה: חֲתָמְנוּ) בְּסֵפֶר פְּרִנְסָה וְכִלְכָּלָה:

חזן ואחריו קהל אָבִינוּ מִלְכֵנוּ

כְּתִבֵנוּ (בִּנְעִילָה: חֲתָמְנוּ) בְּסֵפֶר גְּאֻלָּה וַיִּשׁוּעָה:

חזן ואחריו קהל אָבִינוּ מִלְכָּנוּ	כְּתִבְנוּ (בנעילה: חֲתַמְנוּ) בְּסֵפֶר מַחִילָה וּסְלִיחָה:
חזן ואחריו קהל אָבִינוּ מִלְכָּנוּ	הִצְמַח לָנוּ יְשׁוּעָה בְּקִרְוֹב:
חזן ואחריו קהל אָבִינוּ מִלְכָּנוּ	הָרֵם קֶרֶן יִשְׂרָאֵל עִמָּךְ:
חזן ואחריו קהל אָבִינוּ מִלְכָּנוּ	הָרֵם קֶרֶן מִשִּׁיחָךְ:
חזן ואחריו קהל אָבִינוּ מִלְכָּנוּ	שָׁמַע קוֹלֵנוּ חוּס וְרַחֵם עָלֵינוּ:
חזן ואחריו קהל אָבִינוּ מִלְכָּנוּ	קִבֵּל בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן אֶת־תְּפִלָּתֵנוּ:
חזן ואחריו קהל אָבִינוּ מִלְכָּנוּ	נָא אֶל־תִּשְׁיבֵנוּ רִיקִם מִלְפָּנֶיךָ:
חזן ואחריו קהל אָבִינוּ מִלְכָּנוּ	עֲשֵׂה לְמַעַן הַרוּגִים עַל־שֵׁם קֹדֶשְׁךָ:
חזן ואחריו קהל אָבִינוּ מִלְכָּנוּ	עֲשֵׂה לְמַעַן טְבוּחִים עַל־יְחֻדְךָ:
חזן ואחריו קהל אָבִינוּ מִלְכָּנוּ	עֲשֵׂה לְמַעַן בָּאֵי בָּאֵשׁ וּבַמִּים עַל־קְדוּשַׁתְּךָ:
חזן ואחריו קהל אָבִינוּ מִלְכָּנוּ	נִקּוּם לְעֵינֵינוּ נִקְמַת דָּם־עֶבְדֶיךָ הַשָּׁפוּךְ:
חזן ואחריו קהל אָבִינוּ מִלְכָּנוּ	עֲשֵׂה לְמַעַנְךָ אִם־לֹא־לְמַעַנָּנוּ:
חזן ואחריו קהל אָבִינוּ מִלְכָּנוּ	עֲשֵׂה לְמַעַנְךָ וְהוֹשִׁיעֵנוּ:
חזן ואחריו קהל אָבִינוּ מִלְכָּנוּ	עֲשֵׂה לְמַעַן רַחֲמֶיךָ הַרְבִּים:
חזן ואחריו קהל אָבִינוּ מִלְכָּנוּ	עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ הַגָּדוֹל הַגָּבוֹר וְהַנּוֹרָא שֶׁנִּקְרָא עָלֵינוּ:

54 55 הפיסקה האחרונה יחננו ועננו, נאמרת בלחש.

אָבִינוּ מִלְכָּנוּ חֲנָנוּ וְעָנְנוּ כִּי אֵין בָּנוּ מַעֲשִׂים עֲשֵׂה עִמָּנוּ צְדָקָה וְחֶסֶד וְהוֹשִׁיעֵנוּ:

54 The reason we recite the last פסוק silently, is out of the shame with which we view ourselves, in not possessing any מעשים טובים. According to מנהג אשכנז all of אבינו מלכנו is said aloud, therefore, it would be very noticeable that the last פסוק is said silently. According to מנהג פולין, since many of the פסוקים of אבינו מלכנו are said silently, this is not seen as clearly. There is no long standing מנהג to recite or sing the last פסוק aloud.

סדר הכפרה לערב יום כפור

בכל המקומות באשכנז נהגו לעשות כפרות (Kapores Schlagen) על תרנגולים. כאשר עלו הנצאים לשלטון בגרמניה בשנת תרצ"ג חוקקו חוק ארצי האוסר שחיטה ללא הימום. מאז נמנע מיהודי גרמניה לעשות כפרות על תרנגולים וההלו לעשות על דגים או תחליפים אחרים. לכן יש כיום הסבורים שכך היה המנהג באשכנז מקדם.

בקהילות קטנות נהגו לעשות את הכפרות ולשחטן בערב יום הכפורים בעלות השחר בין סליחות לשחרית, ויש מקומות שעשו כן לפני הליכה לסליחות, ויש - אחר שחרית. אבל בקהילות גדולות בהן התרנגולים מרובים והשוחטים מועטים, ויש לחץ מופרז על השוחטים, העדיפו לשחוט את הכפרות לפני ערב יום הכפורים, כי כל עשרת ימי תשובה שוים לענין הכפרות, מצום גדליה עד ערב יום הכפורים לעת ערב, מלבד הרגע של עלות השחר בערב יום הכפורים. אם לא עשה כפרות לפני יום כיפור, יכול לעשותן בהושענא רבא.

לוקחים תרנגול לבן לזכר ותרנגולת לבנה לנקבה, ונהגו ליקח עוף אחד לכמה זכרים או נקיבות. במעוברת יש הנוטלים עבורה תרנגול ותרנגולת. אומרים את הפסוקים: 'בני אדם', ובשעה שמסובבים סביב הראש אומרים 'זה חליפת', כפי הסדר שמובא בסידורים והמתזורים. את פדיון הכפרות, כלומר את תמורתן, נותנים צדקה לעניים, ויש הנותנים את העוף עצמו.

It is customary כפרה for a male to take a cock and for a female to take a hen as a
and to recite the following passage three times:

בְּנֵי אָדָם תְּהִלִּים קִזִּי: יִשְׁבִּי חֶשֶׁד וְצַלְמוֹת אֲסִירֵי עֲנִי וּבְרָזֶל: יֵד יוֹצִיאִם מִחֶשֶׁד וְצַלְמוֹת
וּמוֹסְרוֹתֵיהֶם יִנְתֵּק: יי-כא אֲוֹלִים מִדֶּרֶךְ פֶּשַׁעַם וְיִמְעֹנְתֵיהֶם יִתְעַנּוּ: כָּל-אֶכֶל תִּתְעַב
נִפְשָׁם וַיִּגְיעוּ עַד-שַׁעְרֵי מוֹת: וַיִּזְעְקוּ אֶל-יְיָ בְּצַר לָהֶם מִמַּצְקוֹתֵיהֶם יוֹשִׁיעֵם: יִשְׁלַח
דְּבָרוֹ וַיִּרְפָּאֵם וַיִּמְלֹט מִשְׁחִיתוֹתָם: יוֹדוּ לַיְיָ חֶסֶדָּו וְיִנְפְּלוּאוֹתָיו לִבְנֵי אָדָם: איוב לג:כג-כד
אִם-יֵשׁ עָלָיו מִלֵּאָךְ מְלִיץ אֶחָד מִנִּי-אַלְף לְהַגִּיד לְאָדָם יִשְׂרוּ: וַיִּחַנְנוּ וַיֹּאמֶר פִּדְעָהוּ
מִרְדַּת שְׁחַת מְצֹאתֵי כָפָר:

If one swings the כפרה on one's own behalf, one recites:

זֶה חֲלִיפְתִּי זֶה תְּמוֹרְתִּי זֶה כְּפָרְתִּי

Here one takes the bird in the left hand and puts the right hand on the head of the bird:

זֶה הַתְּרַנְגוֹל יֵלֵךְ לְמִיתָה

וְאֲנִי אֶכְנֵס וְאֵלֵךְ לְחַיִּים טוֹבִים אֲרַכִּים וּלְשָׁלוֹם:

If one swings the כפרה on behalf of another
male, one recites:

זֶה חֲלִיפְתֶךָ זֶה תְּמוֹרְתֶךָ זֶה כְּפָרְתֶךָ

זֶה הַתְּרַנְגוֹל יֵלֵךְ לְמִיתָה וְאַתָּה תִּכְנֵס

וְתֵלֵךְ לְחַיִּים טוֹבִים אֲרַכִּים וּלְשָׁלוֹם:

If one swings the כפרה on behalf of oneself and of
another, one recites:

זֶה חֲלִיפְתָנוּ זֶה תְּמוֹרְתָנוּ זֶה כְּפָרְתָנוּ

זֶה הַתְּרַנְגוֹל יֵלֵךְ לְמִיתָה וְאַנְחָנוּ נִכְנֵס וְנֵלֵךְ

לְחַיִּים טוֹבִים אֲרַכִּים וּלְשָׁלוֹם:

recites:

זאת חליפתך זאת תמורתך זאת
כפרתך זאת התרנגלת תלך למיתה
ואת תכנסי ותלכי לחיים טובים
ארכים ולשלום:

זה חליפתכם זה תמורתכם זה כפרתכם
זה התרנגול ילך למיתה ואתם תכנסו
ותלכו לחיים טובים ארכים ולשלום:

If one swings the כפרה on behalf of a female, one

behalf of a number of people or
of a pregnant woman, one recites:

אלו חליפותיכם אלו תמורותיכם אלו
כפרותיכם אלו התרנגולים ילכו
למיתה ואתם תכנסו
ותלכו לחיים טובים ארכים ולשלום:

If one swings the כפרה on behalf of several females
at one time, one recites:

זאת חליפתכן זאת תמורתכן זאת כפרתכן
זאת התרנגלת תלך למיתה ואתן תכנסנה
ותלכנה לחיים טובים ארכים ולשלום:

If one swings several כפרות at the same time on

56 מלקות ערב יום כיפור

אחר מנחה כל אחד בורר לו חבר למלקות, מלקים איש את רעהו, בחגורה של עור, ל"ט מלקות על הגב. הנלקה כורע לצד צפון, כריעה גמורה, כשברכיו נשענות ארצה ופלג גופו העליון נשען על הרצפה באמצעות זרועו השמאלית, כשידו הימנית פנויה להכאת לבו. המלקה אומר את הפסוק בתהלים (עח:לח) 'והוא רחום' עד 'כל חמתו', ובאמירה כל מילה מייג תיבות הפסוק נותן מכה אחת. הנלקה אומר אז וידוי 'אשמנו'. חוזרים על כך שלש פעמים.
המלקה אומר הנלקה אומר

מכה אחת והוא מכה אחת רחום מכה אחת
אשמנו בגדנו גזלנו דברנו דפי:
יכפר מכה אחת עון מכה אחת ולא מכה אחת
העונו והרשענו וזדנו חמסנו טפלנו
ישחית מכה אחת והרבה מכה אחת להשיב שקר: יעצנו רע כזבנו לצנו מרדנו
מכה אחת אפו מכה אחת ולא מכה אחת
קשינו ערף: רשענו שחתנו תעבנו יעיר מכה אחת כל מכה אחת חמתו:
תעינו תעתענו:

בכניסת יום הכפורים, בהליכה לבית הכנסת, מברכים איש את רעהו:
לאשה

לאיש

לשנה טובה תחתם: לשנה טובה תחתמי:

56 מכין כל אדם את עצמו ליום קדוש ונורה ולסור ממנו כל מחשבות עוה"ז ולכוין את עצמו לעסוק התפילה ותחנונים ובתשובה שלימה ובבקשות להקב"ה, ולהיות כמלאכי השרת בלא חטא, ולבקש מחילה מהקב"ה על כל עוונותיו, ולעסוק בכל כוחו מערב עד ערב במלאכת שמים ולא יהי יוצא מעתו במחשבת חוצה ליצא מבכ"נ, אם לא לצורך בני אדם, כי לא ניתן תורה למלאכי השרת. (כח יהודה)

אנשים

נשים

לְשָׁנָה טוֹבָה תַּחֲתִימוּ:

לְשָׁנָה טוֹבָה תַּחֲתַמְנֶה:

והמתברך עונה: גַּם אַתָּה:

תפלת כל נדרי

לפני כל נדריי מתעטפים בטלית. הרב, ואחריו בזה אחר זה בעלי התפלה לפי סדר תפילותיהם, מברכים, בקול רם, בניגון ימים נוראים, את ברכת 'להתעטף בציצית'. פותחים את ארון הקודש עד גמר כל נדריי, אבל אין מוציאים ספרי תורה ואין מקיפים עמם, ואין אומרים 'אור זרוע לצדיק'.

שנים מנכבדי הקהל עומדים לצדי החזן אחר לימינו ואחד לשמאלו, אומרים עמו ג' פעמים 'בישיבה של מעלה'.

בִּישִׁיבָה שֶׁל־מַעְלָה וּבִישִׁיבָה שֶׁל־מַטָּה עַל־דַּעַת הַמָּקוֹם וְעַל דַּעַת הַקֹּהֶל

אָנוּ מִתִּירִים לְהַתְפַּלֵּל עִם הָעִבְרָיִים:

ומתחיל החזן 'כל נדריי ברדת ובחרדה ובכוונה ג' פעמים ובכל פעם מרים קולו יותר. הקהל אומר עמו בקול נמוך.

כָּל נְדָרַי וְאֶסְרֵי וַחֲרָמֵי וְקוֹנָמֵי וְכַנּוּיֵי וְקִנּוּסֵי וְשָׁבוּעוֹת: דְּנִדְרָנָא וְדִאֲשַׁתְּבַעְנָא

וְדִאֲחַרִּימָנָא וְדִאֲסַרְנָא עַל נַפְשַׁתְנָא: מִיּוֹם כְּפוּרִים זֶה עַד יוֹם כְּפוּרִים הֵבֵא עָלֵינוּ

לְטוֹבָה: כְּלַהוֹן אַחַרְטָנָא בְּהוֹן: כְּלַהוֹן יְהוֹן שָׂרֹן שְׂבִיקִין שְׁבִיתִין בְּטַלִּין וּמְבַטְלִין

לֹא שְׂרִירִין וְלֹא קִימִין: נְדַרְנָא לֹא נְדָרֵי וְשָׁבוּעַתְנָא לֹא שָׁבוּעוֹת:

החזן אומר 'ונסלח' יחד עם הציבור פעם אחת.

במדבר טו:כו וְנִסְלַח לְכָל־עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם כִּי לְכָל־הָעַם בְּשַׁגְּגָה:

כל המתפללים (חוץ ממי שבירך בעת הדלקת נרות) מברכים כאן 'שהחיינו',

ומקדימים לסיים אותה לפני החזן כדי לענות 'אמן' על ברכתו.

כְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁחַחֲנוּ וְקִיַּמְנוּ וְהִגִּיעְנוּ לְזִמְן הַזֶּה:

בשאר ימות השבוע ממשיכים מיד בתפלת ערבית (עמ' 801),

אך בליל שבת אומרים קודם מזמור צ"ב (בלא צ"ג) וקדיש יתום (עמ' 601).

תפלת יום כפור לערבית ליוצר ולמנחה

תהלים נא:טז אֲדַנִּי שִׁפְתַי תִּפְתַּח וּפִי יִגִּיד תְּהִלָּתֶךָ:

כְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב

הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֲלִיּוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקִנְיַת הַכֹּהֵן וְזוֹכֵר חֲסָדֵי

אבות ומביא גואל לבני בניהם למען שמו באהבה:

זכרנו לחיים מלך חפץ בחיים וכתבנו בספר החיים למענך אלהים חיים:

מלך עוזר ומושיע ומגן: ברוך אתה יי מגן אברהם:

אתה גבור לעולם אדני מחיה מתים אתה רב להושיע: מכלכל חיים בחסד מחיה מתים ברחמים רבים סומך נופלים ורופא חולים ומתיר אסורים ומקים אמונתו לישני עפר: מי כמוך בעל גבורות ומי דומה-לך מלך ממית ומחיה ומצמיח ישועה:

מי כמוך אב הרחמים זוכר יצוריו לחיים ברחמים:

ונאמן אתה להחיות מתים: ברוך אתה יי מחיה המתים:

החזן אומר קדושת ינעריצך בשחרית ובמנחה.

אתה קדוש ושמך קדוש וקדושים בכל-יום יהללוך סלה:

ובכן תן פחדך יי אלהינו על-כל-מעשיך ואימתך על כל-מה-שבראת: ויראוך כל-המעשים וישתחוו לפניך כל-הברואים: ויעשו כלם אגדה אחת לעשות רצונך בלבב שלם: כמה שידענו יי אלהינו שהשלטן לפניך עז בידך וגבורה בימינך ושמך נורא על כל-מה-שבראת:

ובכן תן כבוד יי לעמך תהלה ליראיך ותקוה לדורשיך ופתחון פה למיחלים לך שמחה לארצך וששון לעירך וצמיחת קרן לדוד עבדך ועריכת נר לבן-ישי משיחך במהרה בימינו:

ואז צדיקים יראו וישמחו וישרים יעלוזו וחסידים ברנה יגילו: ועולתה תקפץ-פיה וכל-הרשעה בלה פעשן תכלה כי תעביר ממשלת זדון מן-הארץ:

ותמלוך אתה יי לבדך על-כל-מעשיך בהר ציון משכן כבודך ובירושלם

עיר קדשך בכתוב בדברי קדשך - תהלים קמוי: ימלך יי ו לעולם אלהיך ציון לדר
וְדַר הַלְלוּ-יָהּ:

קדוש אתה ונורא שמך ואין אלוה מבלעדיך ונאמר - ישעיה ה:טז ויגבה יי
צבאות במשפט והאל הקדוש נקדש בצדקה: ברוך אתה יי המלך הקדוש:

אתה בחרתנו מכל-העמים אהבת אותנו ורצית בנו ורוממתנו מכל-הלשונות
וקדשתנו במצותיך וקרבתנו מלבנו לעבודתך ושמך הגדול והקדוש עלינו קראת:
ותתן-לנו יי אלהינו באהבה [בשבת את-ייום השבת הזה ו] את-יום הכפורים הזה
למחילה ולסליחה ולכפרה ולמחל-בו את-כל-עוונותינו ⁵⁷ וְזַכַּר לִיצִיאַת מִצְרַיִם:

ערבית, שחרית, מנחה

אלהינו ואלהי אבותינו יעלה ויבוא ויגיע ויראה וירצה וישמע ויפקד ויזכר וזכרוננו
ויפקדוננו וזכרון אבותינו וזכרון משיח בן-דוד עבדך וזכרון ירושלים עיר קדשך
וזכרון כל-עמך בית ישראל לפניך לפליטה ולטובה ולחן ולחסד ולרחמים ולחיים
ולשלום ביום הכפורים הזה: וזכרנו יי אלהינו בו לטובה ופקדנו בו לברכה
והושיענו בו לחיים: ובדבר ישועה ורחמים חוס וחסנו ורחם עלינו והושיענו פי
אליך עינינו פי אל מלך חנון ורחום אתה:

אלהינו ואלהי אבותינו מחול ו לעוונותינו ביום [בשבת השבת הזה וביום] הכפורים
הזה: מחה והעבר פשעינו מנגד עיניך כפאמור - ישעיה מג:כה אַנְכִי אֲנֹכִי הוּא מַחֵה
פְּשָׁעֶיךָ לְמַעַנִי וְחַטְאֹתֶיךָ לֹא אֶזְכֹּר: ונאמר - מד:כב מְחִיתִי כְעֵבֶל פְּשָׁעֶיךָ וְכַעֲנַן חַטְאֹתֶיךָ

57 לפי נוסח פולין [בשבת באהבה] מקרא קדש - בהרבה סדורים ישנים לא נסדרו ב' התבות מקרא
קדש, וטעות הוא כמו שהעיר הלבוש לא"ח סי' תרי"ט. (סידור עבודת ישראל)

שׁוֹבָה אֵלַי כִּי גִאֲלֶתִיךָ: וְנֹאמַר - וּיקרא ט:זל כִּי-בַיּוֹם הַזֶּה יִכַּפֵּר עָלֵיכֶם לְטַהֵר אֶתְכֶם מִכָּל חַטָּאתֵיכֶם לִפְנֵי יְיָ תִּטְהָרוּ:

[⁵⁸בשבת אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ רָצָה בְּמִנוּחָתְנוּ] קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְתַן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתְךָ שֶׁבָּעֵנּוּ מִטּוֹבְךָ וְשִׂמְחָנוּ בִּישׁוּעָתְךָ וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעִבְדֶּךָ בְּאַמֶּת: [בשבת וְהִנְחִילֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן שֶׁבֶת קִדְּשָׁךָ ⁵⁹ וַיִּשְׂמְחוּ בְּךָ יִשְׂרָאֵל אֱהָבֵי שְׁמֶךָ:] כִּי אַתָּה סוֹלַח לְיִשְׂרָאֵל וּמוֹחֵל לְשִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל בְּכָל-דּוֹר וָדוֹר וּמִבְּלַעַדֶיךָ אֵין לָנוּ מֶלֶךְ מוֹחֵל וְסוֹלַח אֵלָּא אַתָּה: בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ מֶלֶךְ מוֹחֵל וְסוֹלַח לְעוֹנוֹתֵינוּ וְלְעוֹנוֹת עַמּוֹ בֵּית יִשְׂרָאֵל וּמַעֲבִיר אֲשַׁמוֹתֵנוּ בְּכָל-שָׁנָה וְשָׁנָה מֶלֶךְ עַל-כָּל-הָאָרֶץ מְקַדֵּשׁ [בשבת הַשְּׁבֵת וְ] יִשְׂרָאֵל וַיּוֹם הַכְּפוּרִים:

רָצָה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם וְהִשָּׁב הָעֲבוּדָה לְדַבֵּיר בֵּיתְךָ וְאֲשֵׁי יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּתָם מְהֵרָה בְּאַהֲבָה תִּקְבַּל בְּרָצוֹן וְתֵהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוּדַת יִשְׂרָאֵל עִמָּךְ: וְתַחֲזִינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוֹבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים: בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְּחַזֵּר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן:

58 מנהגי ק"ק פפד"מ מראש ישיבת פפד"מ הג"ר אהרן פולד, סדר תפלת ישראל עם דרך החיים, פראנקפורט דמיין תר"א, עמ' סד: "יה"כ שחל בשבת אין לומר בברכי' זו רצה במנוחתינו רק יתחי' או"א קדשנו במצותיך ויאמר כסדר (כ"כ לבוש וא"ר בסימן תרי"ט וע"ש בעט"ז) וכן בכל התפילות אין לומר ביוה"כ רצה במנוחתינו (ע"ש במחברים הני"ל). - [הגהת ר"א פולד:] אבל המנהג פפד"מ לאמר". שם עמ' קמ"ה: "א"א ביי"כ או"א רצה במנוחתינו אפילו חל בשבת רק מתחילין קדשנו במצותיך כמו ביוה"כ שחל בחול. - בפ"פ אומרים" רש"י גיגר, דברי קהלת, פפד"מ תרכ"ב, עמ' 42: "או"א רצה במנוחתנו קדשנו וכו'. ולא כמג"א שם "ואם הוא שבת א"א אלדינו וכו' רצה במנוחתינו". והבט אליה רבה שם ס"ק ט"ז. ומלת רק שבא"ר ט"ס." (מורינו רב המבוגר)

59 לפי נוסח פולין אומרים: וַיְנַחֲחוּ (ערבית בָּהּ / שחרית בּוֹ / מנחה בָּם) יִשְׂרָאֵל מְקַדְּשֵׁי שְׁמֶךָ:

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שְׂאֵתָה הוּא יי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד: צוֹר חַיֵּינוּ מִגֵּן
יִשְׁעֵנו אֵתָה הוּא לְדוֹר וָדוֹר: נוֹדָה לָךְ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתְךָ עַל-חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדְךָ
וְעַל-נְשָׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ וְעַל-נַפְשֵׁיךָ שְׁבִכְל־יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נַפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ
שְׁבִכְל-עֵת עָרַב וּבִקְרָה וְצַהֲרַיִם: הַטּוֹב כִּי לֹא-כָלוּ רַחֲמֶיךָ וְהִמְרַחֵם כִּי לֹא-תָמוּ
חֲסֵדֶיךָ מֵעוֹלָם קוּיֵנוּ לָךְ:

וְעַל-כָּלֶם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמֵם שְׁמֶךָ מְלַכְנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד וּכְתוֹב לְחַיִּים טוֹבִים בְּנֵי
בְּרִיתְךָ:

וְכָל-הַחַיִּים יוֹדוּךָ סְלָה וַיְהִלְלוּ אֶת-שְׁמֶךָ בְּאֵמֶת הָאֵל יִשׁוּעָתְנוּ וְעִזְרָתְנוּ סְלָה:
בְּרוּךְ אַתָּה יי הַטּוֹב שְׁמֶךָ וְלָךְ נֶאֱחָה לְהוֹדוֹת:

בשחרית, ובמנחה, ובנעילה אומרים זה.
שֵׁים שְׁלוֹם טוֹבָה וּבְרָכָה חֵן וְחֶסֶד

יִשְׂרָאֵל בְּכָל-עֵת וּבְכָל-שַׁעַה בְּשִׁלּוּמֶךָ:

בערבית אומרים זה.

וְרַחֲמִים עָלֵינוּ וְעַל-כָּל-יִשְׂרָאֵל עִמָּךָ: בְּרַכְנוּ
אֲבֵינוּ כְּלָנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר פְּנִיךָ כִּי בְּאוֹר
לְעוֹלָם כִּי אַתָּה הוּא מֶלֶךְ אֲדוֹן לְכָל
הַשְּׁלוֹם: וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרַךְ אֶת-עַמָּךְ
יִשְׂרָאֵל בְּכָל-עֵת וּבְכָל-שַׁעַה בְּשִׁלּוּמֶךָ:
וְאֶהְבֵּת חֶסֶד וְצַדִּיקָה וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים
וְשְׁלוֹם: וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרַךְ אֶת-עַמָּךְ

בְּסִפְרֵי חַיִּים בְּרָכָה וְשְׁלוֹם וּפְרֻנְסָה טוֹבָה נִזְכָּר וְנִכְתָּב לְפָנֶיךָ אָנוּ

וְכָל-עַמָּךְ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְחַיִּים וְלְשְׁלוֹם: בְּרוּךְ אַתָּה יי עוֹשֵׂה הַשְּׁלוֹם:

60 אָנָא תְּבֵא לְפָנֶיךָ תְּפַלְתְּנוּ וְאֵל-תִּתְעַלֵּם מִתְחַנְתִּינוּ שְׂאִין אָנוּ עֲזִי פָּנִים וּקְשִׁי

עָרְף לֹאמֵר לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ צְדִיקִים אֲנַחְנוּ וְלֹא חֲטָאנוּ אָבֵל אֲנַחְנוּ

61 62 חֲטָאנוּ:

אֲשַׁמְנוּ	בְּגָדְנוּ	גָּזְלָנוּ	דִּבְרָנוּ דְּפִי:
הֶעֵוִינוּ	וְהִרְשַׁעְנוּ	זָדְנוּ	טָפְלָנוּ שָׁקֵר:
יַעֲצָנוּ רַע	כְּזָבְנוּ	לָצָנוּ	נֶאֱצָנוּ
סָרְרָנוּ	עֵוִינוּ ⁶³	פָּשַׁעְנוּ ⁶⁴	קִשִּׁינוּ עָרְף:
רִשַׁעְנוּ	שָׁחַתְנוּ	תַּעֲבָנוּ	תַּעֲתָעְנוּ:

סָרְנוּ מִמִּצְוֹתֶיךָ וּמִמִּשְׁפָּטֶיךָ הַשּׁוֹבִים וְלֹא שָׁוָה לָנוּ: נחמיה ט:לג וְאַתָּה צְדִיק עַל כָּל-הַבָּא

עָלֵינוּ כִּי-אַמֵּת עָשִׂיתָ וְאֲנַחְנוּ הִרְשַׁעְנוּ:

מֵה נֹאמֵר לְפָנֶיךָ יוֹשֵׁב מְרוֹם וּמֵה נִסְפֵּר לְפָנֶיךָ שׁוֹכֵן שְׁחָקִים הֲלֹא כָּל-הַנְּסֻתוֹת

60 בפ"פ . . . 'או"א תבא' כ"א 'אנא תבא'. והטעם ע"פ מ"ש ביומא ל"ז על מ"ש במשנה: וכך היה אומר אנא השם "ומנין שבאנא נאמר כאן כפרה ונאמר להלן בחורב כפר' מה להלן באנא אף כאן באנא". (דברי קהלת דף 532)

61 טור או"ח) and the (ואבותינו (רמ"א או"ח סי' תר"ז סי"ק ג does not include the word אשכנז (תר"ז).

רוקח 'אנא תבא לפניך' is only supposed to have twenty eight words according to the

אין לזה מקור בראשונים. אבל מי שהמליץ על הנוסח הזה הוא השלי"ה, מסכת יומא, פרק נר מצוה, אות נ"ז: וכתב החסיד רבינו יונה בשערי תשובה (שער א' אות מ'): כשיתודה, יזכור עוונותיו ועוונות אבותיו, כי היה נענש עליהם, באחזו מעשי אבותיו בידו. וכן כתיב (ויקרא כ"ו, מ) 'והתודו את עונם ואת עון אבתם', עכ"ל. על כן ישר בעיני נוסח וידוי הספרדים שאומרים, אבל אנחנו ואבותינו חטאנו אשמנו בגדנו וכו'.

62 חֲטָאִים אֵלוּ הַשְּׁגוֹת וְכֵן הוּא אוֹמֵר יִנְפֹשׁ כִּי-תִחַטָּא בְּשִׁגְגָה.

63 עֲוֹנוֹת אֵלוּ הַזְּדוֹנוֹת

64 פְּשָׁעִים אֵלוּ הַמְרָדִים - הַעוֹשָׂה לַהֲכַעֵס (רש"י שם) (גמ' יומא לו:)

והנגלות אתה יודע:

ודוי דרב (יומא פז:) אתה יודע רזי עולם ותעלומות סתרי כל-חי: אתה משלי כ:כז חפש כל-

חדרי-בטן: ירמיה יא:כ ובחן כליות ולב אין כל דבר נעלם ממך ואין נסתר

מנגד עיניך: ובכן יהי רצון מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו שתסלח לנו על כל-

חטאתינו ותמחל-לנו על כל עונותינו ותכפר-לנו על-פשעינו:

על חטא שחטאנו לפניך באַנס ובְרצון: ועל חטא שחטאנו לפניך באַמוץ הלב:

על חטא שחטאנו לפניך בבְלי דעת: ועל חטא שחטאנו לפניך בבטוי שפְתים:

על חטא שחטאנו לפניך בגְלוי ובסתר: ועל חטא שחטאנו לפניך בגְלוי עריות:

על חטא שחטאנו לפניך בדבור פה: ועל חטא שחטאנו לפניך בדעת ובמרמה:

על חטא שחטאנו לפניך בהרהור הלב: ועל חטא שחטאנו לפניך בהונאת רע:

על חטא שחטאנו לפניך בודוי פה: ועל חטא שחטאנו לפניך בועידת זנות:

על חטא שחטאנו לפניך בַזדון ובשגגה: ועל חטא שחטאנו לפניך בַזלזול הזרים

ומורים:

על חטא שחטאנו לפניך בחזק יד: ועל חטא שחטאנו לפניך בחלול השם:

על חטא שחטאנו לפניך בטפשות פה: ועל חטא שחטאנו לפניך בטמאת שפְתים:

על חטא שחטאנו לפניך ביצר הרע: ועל חטא שחטאנו לפניך ביודעים ובלא יודעים:

נוסח הבקשה שבין פסקאות הוא: ועל כלם סלח לנו מחל לנו כפר לנו (בלא המילים: יא-לוח סליחות).

ועל כלם סלח-לנו מחל-לנו כפר-לנו:

על חטא שחטאנו לפניך בכפת שחד: ועל חטא שחטאנו לפניך בכחש ובכזב:

על חטא שחטאנו לפניך בלשון הרע: ועל חטא שחטאנו לפניך בלצון:

על חטא שחטאנו לפניך במשא ובמתן: ועל חטא שחטאנו לפניך במאכל

ובמשתה:

על חטא שחטאנו לפניך בנשף ובמרבית: ועל חטא שחטאנו לפניך בנטית גרון:

על חטא שחטאנו לפניך בסקור עין: ועל חטא שחטאנו לפניך בשׁיח שפתותינו:

על חטא שחטאנו לפניך בעינים רמות: ועל חטא שחטאנו לפניך בעזות מצח:

אין אומרים כאן ועל כולם.

על חטא שחטאנו לפניך בפריקת על: ועל חטא שחטאנו לפניך בפלילות:

על חטא שחטאנו לפניך בצדית רע: ועל חטא שחטאנו לפניך בצרות עין:

על חטא שחטאנו לפניך בקלות ראש: ועל חטא שחטאנו לפניך בקשיות ערף:

ע"ח שְׁחַטָּאנוּ לְפָנֶיךָ בְּרִיצַת רַגְלִים לְהִרְעוּ: וְעַל חֲטָא שְׁחַטָּאנוּ לְפָנֶיךָ בְּרִכְלוֹת:

עַל חֲטָא שְׁחַטָּאנוּ לְפָנֶיךָ בְּשִׁבּוּעַת שְׂוֹא: וְעַל חֲטָא שְׁחַטָּאנוּ לְפָנֶיךָ בְּשִׁנְאֵת חֲנָם:

עַל חֲטָא שְׁחַטָּאנוּ לְפָנֶיךָ בְּתִשּׁוּמַת יָד: וְעַל חֲטָא שְׁחַטָּאנוּ לְפָנֶיךָ בְּתִמְהוֹן לִבָּב:

וְעַל כָּל־סֶלַח-לָנוּ מְחַל-לָנוּ כְּפָר-לָנוּ:

מכים על הלב באמירה זו במילים שאנו חייבים :

בפפד"מ ובנותיה אומרים כסדר זו

תְּלוּי:

וְעַל חֲטָאִים שְׁאַנוּ חֲיָבִים עָלֵיהֶם

וְעַל חֲטָאִים שְׁאַנוּ חֲיָבִים עָלֵיהֶם כְּרַת:

עוֹלָה:

סדר אחר

וְחִשְׂ"ח עָלֵיהֶם חֲטָאֵת:

וְעַל חֲטָאִים שְׁאַנוּ חֲיָבִים עָלֵיהֶם חֲטָאֵת:

וְעַל"ח שְׁאַנוּ חֲיָבִים עָלֵיהֶם קֶרְבָּן וְחִשְׂ"ח עָלֵיהֶם אָשָׁם וְדַאי וְתְלוּי:

וְחִשְׂ"ח עָלֵיהֶם עוֹלָה:

עוֹלָה וְיִזְרֵד:

וְחִשְׂ"ח עָלֵיהֶם קֶרְבָּן עוֹלָה וְיִזְרֵד:

וְעַל חֲטָאִים שְׁאַנוּ חֲיָבִים עָלֵיהֶם אָשָׁם:

וְחִשְׂ"ח עָלֵיהֶם כְּרַת וְעִרְיָרִי:

וְעַל"ח שְׁאַנוּ חֲיָבִים עָלֵיהֶם אָשָׁם

וְעַל חֲטָאִים שְׁאַנוּ חֲיָבִים עָלֵיהֶם מִיתָה בְּיַד־שָׁמַיִם:

וְעַל חֲטָאִים שְׁאַנוּ חֲיָבִים עָלֵיהֶם מְלָקוֹת אַרְבָּעִים:

ועל חטאים שאנו חייבים עליהם מפת מרדות:

בבקשת שבסוף יועל חטאים, מוסיפים בה את המילים: יא-לוה סליחות.

ועל כלם אלוה סליחות סלח-לנו מחל-לנו כפר-לנו:

ועל חטאים שאנו חייבים עליהם ארבע מיתות בית דין - סקילה שרפה הרג

והנק:

על מצות עשה ועל מצות לא תעשה בין שיש-בה קום עשה ובין שאין בה קום

עשה: את-הגלויים לנו ואת-שאינם גלויים לנו את-הגלויים לנו כבר אמרנום לפניך

והודינו לך עליהם ואת-שאינם גלויים לנו לפניך הם גלויים וידועים כדבר

שנאמר- דברים כט:כח הנסתרת ליי אלהינו והנגלת לנו ולבנינו עד-עולם

לעשות את-כל-דברי התורה הזאת:

כי אתה סולחן לישראל ומוחלן לשבטי ישראל

ומבלעדיך אין לנו מלך מוחל וסולח אלא אתה:

ודוי דרב המנונא זוטי (גמ' ברכות יז) אלהי עד שלא נוצרתי איני כדאי ועכשו שנוצרתי

כאלו לא נוצרתי עפר אני בחיי קל וחמר במיתתי: הרי אני לפניך ככלי מלא

בושה וכלמה: יהי רצון מלפניך יי אלהי ואלהי אבותי שלא אחטא עוד ומה-

שְׁחַטְאֵתִי לְפָנֶיךָ מָרַק בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים אֲבָל לֹא עַל-יְדֵי יְסוּרִים וְחֻלָּאִים רָעִים:

אֱלֹהֵי נֹצֵר לְשׁוֹנֵי מָרַע וּשְׁפָתֵי מְדַבֵּר מִרְמָה וְלִמְקַלְלֵי נַפְשֵׁי תַדֵּם וְנַפְשֵׁי כְּעָפָר

לְכָל תַּהֲיָה: פֶּתַח לְבַי בְּתוֹרַתְךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדֹּף נַפְשֵׁי וְכָל-הַחֹשְׁבִים עָלַי רָעָה

מִהֲרָה הִפֵּר עֲצָתְם וְקַלְקַל מַחְשְׁבוֹתֶם: עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן יִמְנָךְ עֲשֵׂה

לְמַעַן קִדְשְׁתֶּךָ עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרַתְךָ: תְּהִלִּים ס:ז לְמַעַן יַחַלְצוּן יְדִידֶיךָ הַוְשִׁיעָה יִמְנָךְ

וְעַנְנו וְעַגְנִי: יט:טו יִהְיוּ לְרָצוֹן וְאִמְרֵי-פִי וְהִגִּיוֹן לְבַי לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרֵי וְגֹאֲלֵי: עֲשֵׂה

שָׁלוֹם בְּמִרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל-כָּל-יִשְׂרָאֵל: וְאָמְרוּ אָמֵן:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שִׁבְעָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ וְתֵן חֻלְקֵנוּ בְּתוֹרַתְךָ: וְשֵׁם

נַעֲבֹדְךָ בִּירְאָה בְּיָמֵי עוֹלָם וּבְשָׁנִים קִדְמֹנִיּוֹת: מֵלֹאכֵי ג:ד וְעֲרָבָה לִי מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלַם בְּיָמֵי עוֹלָם

וּבְשָׁנִים קִדְמֹנִיּוֹת:

הזכרת נשמות ביום הכפורים

The earliest source for (זכור נשמות) is found in the מדרש תנחומא in which it cites the custom of recalling loved ones who have since departed and pledging צדקה on their behalf on יום כפור. It spread throughout the Rhineland in response to the Crusades. There are two opinions discussed in the מחזור מנהג פולין which later became מנהג צרפת, and יום טוב on זכור which does not recite, מנהג אשכנז which does recite it. The latter custom gained popularity following the massacres of Jews in the German lands during the Black Death of the fourteenth century, but became more common in eastern Europe in the seventeenth century, with the popularization of קבלה by mystics who stressed the penitential aspect of יום טוב. The prayer מלא רחמים א-ל, originated in seventeenth-century Ukraine at the time of the Chmielnicki massacres.

אחר ההפטרה מיחדים זמן קצר מאוד להזכרת נשמות, בו מזכיר כל אחד בעצמו את נשמות אבותיו ובני משפחתו בנוסח: 'זכור אלדים נשמת' וכוליה. אין יחיד או חזון אומרים 'א-ל מלא רחמים בהזכרת נשמות, אין קוראים נשמות מתוך 'ממורבוך', ואין אומרים 'אב הרחמים'. מי שהוריהם בחיים, אף הם נשארים בבית הכנסת.

בַּעֲבוּר שְׂאֲנֵי אֶתֶן [בְּלִי נְדָר] צְדָקָה בְּעֵדוֹ: (פלונית בת פלונית) שְׁהִלְכָה לְעוֹלָמָה
 בְּשֹׁכֵר זֶה תְּהִי נִפְשׁוֹ צְרוּרָה בְּצָרוֹר בַּעֲבוּר שְׂאֲנֵי אֶתֶן [בְּלִי נְדָר] צְדָקָה
 הַחַיִּים עִם נִשְׁמוֹת אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב בְּעֵדָה: בְּשֹׁכֵר זֶה תְּהִי נִפְשָׁה
 שָׂרָה רַבְּקָה רַחֵל וְלֵאָה וְעַם שְׂאֵר צְרוּרָה בְּצָרוֹר הַחַיִּים עִם נִשְׁמוֹת
 צְדִיקִים וְצְדִיקְנִיּוֹת שְׁבַגְן עֵדֶן: וְנֹאמַר אָמֵן: אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב שָׂרָה
 רַבְּקָה רַחֵל וְלֵאָה וְעַם שְׂאֵר צְדִיקִים בעבור נשמת האם.
 יִזְכֹּר אֱלֹהִים נִשְׁמַת אֲמִי מוֹרְתִי
 וְצְדִיקְנִיּוֹת שְׁבַגְן עֵדֶן: וְנֹאמַר אָמֵן:

לקרוב.
 יִזְכֹּר אֱלֹהִים נִשְׁמַת זְקֵנִי/אָחִי/בְּנִי/בְּעֵלִי
 (פלוני בר פלונית) שְׁהִלְכְךָ לְעוֹלָמוֹ בַּעֲבוּר
 שְׂאֲנֵי אֶתֶן [בְּלִי נְדָר] צְדָקָה בְּעֵדָה: בְּשֹׁכֵר
 זֶה תְּהִי נִפְשׁוֹ צְרוּרָה בְּצָרוֹר הַחַיִּים עִם
 נִשְׁמוֹת אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב שָׂרָה רַבְּקָה
 רַחֵל וְלֵאָה וְעַם שְׂאֵר צְדִיקִים וְצְדִיקְנִיּוֹת
 שְׁבַגְן עֵדֶן: וְנֹאמַר אָמֵן:

לקרובה.
 יִזְכֹּר אֱלֹהִים נִשְׁמַת

וְנֹאמַר אָמֵן:

נִשְׁמַת

צָרוּרוֹת בְּצָרוֹר הַחַיִּים עִם נִשְׁמוֹתֵיהֶם רָחַל וְלֹאָה וְעַם שְׂאֵר צְדִיקִים
שֶׁל־אֲבֹרָהּם יִצְחָק וְיַעֲקֹב שָׂרָה רַבֵּקָה וְצַדִּיקְנִיּוֹת שֶׁבְּגֵן עֵדֶן: וְנֹאמֵר אָמֵן:

תהלים קמד:ג-ד יי' מִה־אָדָם וַתִּדְעֶהוּ בֶן־אָנוּשׁ וַתַּחֲשֹׁבֶהוּ: אָדָם לִהְבֵּל דָּמָה
יָמָיו כְּצֶל עֹבֵר: צ:ו בִּבְקָר יִצְיִץ וְחִלָּף לְעֶרֶב יְמוּלֵל וְיִבֶּשׁ: צ:ג תִּשָּׁב אָנוּשׁ עַד־דִּכְּא
וְתֹאמֵר שׁוּבוּ בְנֵי־אָדָם: דברים לב:כט לו חֲכָמוּ יִשְׁכְּלוּ זֹאת יְבִינּוּ לְאַחֲרֵיתָם:
תהלים מט:יח כִּי־לֹא בְּמוֹתוֹ יִקַּח הַכֹּל לֹא־יִרַד אַחֲרָיו כְּבוֹדוֹ: לז:לז שְׁמֵר־תָּם וְרֹאָה
יִשְׂרָאֵל כִּי־אַחֲרֵית לְאִישׁ שָׁלוֹם: לד:כג פְּדָה יי' נַפְשׁ עַבְדָּיו וְלֹא יֵאֱשָׁמוּ כָּל־הַחֲסִים
בּוֹ:

תפלת מוסף ליום כפור

תהלים נא:טז אֲדֹנָי שְׁפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יִגִּיד תְּהִלָּתֶךָ:

בְּרוּךְ אַתָּה יי' אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אֲבֹרָהּם אֱלֹהֵי יִצְחָק וְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב
הָאֵל הַגָּדוֹל הַגְּבוּר וְהַנּוֹרָא אֵל עֲלִיּוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקָנָה הַכֹּל וְזוֹכֵר חֲסָדֵי
אֲבוֹת וּמְבִיא גּוֹאֵל לְבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה:

זְכַרְנוּ לְחַיִּים מְלֶךְ חֶפֶץ בְּחַיִּים וְכַתְּבָנוּ בְּסֵפֶר הַחַיִּים לְמַעַן אֱלֹהִים חַיִּים:

מְלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמְגַן: בְּרוּךְ אַתָּה יי' מְגַן אֲבֹרָהּם:

אַתָּה גְּבוּר לְעוֹלָם אֲדֹנָי מְחִיָּה מְתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ: מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחִיָּה
מְתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמְתִיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אַמּוֹנָתוֹ
לִישְׁנֵי עֶפְרָי: מִי כְמוֹךָ בְּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דוֹמֵה־לְךָ מְלֶךְ מְמִית וּמְחִיָּה וּמְצַמִּיחַ
יְשׁוּעָה:

מִי כְמוֹךָ אֵב הַרְחָמִים זוֹכֵר יְצוּרָיו לְחַיִּים בְּרַחֲמִים:

וְנֹאמֵן אַתָּה לְהַחֲיֹת מְתִים: בְּרוּךְ אַתָּה יי' מְחִיָּה הַמְתִים:

אתה קדוש ושמך קדוש וקדושים בכל-יום יהללוך סלה:

ובכן תן פחדך יי אלהינו על-כל-מעשיך ואימתך על כל-מה-שבראת:
וייראוך כל-המעשים וישתחוו לפניך כל-הברואים: ויעשו כלם אגדה אחת
לעשות רצונך בלבב שלם: כמה שידענו יי אלהינו שהשלטן לפניך עז בידך
וגבורה בימינך ושמך נורא על כל-מה-שבראת:

ובכן תן כבוד יי לעמך תהלה ליראיך ותקוה לדורשיך ופתחון פה למיחלים
לך שמחה לארצך וששון לעירך וצמיחת קרן לדוד עבדך ועריכת נר לבן-ישי
משיחך במהרה בימינו:

ואז צדיקים יראו וישמחו וישרים יעלוזו וחסידים ברנה יגילו: ועולתה תקפץ-
פיה וכל-הרשעה בלה פעשן תכלה כי תעביר ממשלת זדון מן-הארץ:

ותמלוך אתה יי לבדך על-כל-מעשיך בהר ציון משכן כבודך ובירושלם
עיר קדשך בכתוב בדברי קדשך- תהלים קמוי: ימלך יי ו לעולם אלהיך ציון לדר
נדר הללויה:

קדוש אתה ונורא שמך ואין אלוה מבלעדיך ונאמר- ישעיה ה:טז ויגבה יי
צבאות במשפט והאל הקדוש נקדש בצדקה: ברוך אתה יי המלך הקדוש:

אתה בחרתנו מכל-העמים אהבת אותנו ורצית בנו ורוממתנו מכל-הלשנות
וקדשתנו במצותיך וקרבתנו מלכנו לעבודתך ושמך הגדול והקדוש עלינו קראת:
ותתן-לנו יי אלהינו באהבה [בשבת את-יום השבת הזה ו] את-יום הכפורים הזה
למחילה ולסליחה ולכפרה ולמחל-בו את-כל-עונותינו⁶⁵ זכר ליציאת מצרים:

וּמִפְנֵי חַטָּאתֵינוּ גָּלִינוּ מֵאֶרֶצְנוּ וְנִתְרַחֲקֵנוּ מֵעַל אֲדָמָתֵנוּ וְאִין אָנוּ יְכוּלִים לַעֲשׂוֹת
חֻבוֹתֵינוּ בְּבֵית בְּחִירְתֶּךָ בְּבֵית הַגָּדוֹל וְהַקְּדוֹשׁ שֶׁנִּקְרָא שְׁמֶךָ עָלָיו מִפְּנֵי הַיָּד
שֶׁנִּשְׁתַּלְחָה בְּמִקְדָּשְׁךָ:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ מֶלֶךְ רַחֲמָן שֶׁתֵּשׁוּב וּתְרַחֵם עָלֵינוּ וְעַל-
מִקְדָּשְׁךָ בְּרַחֲמֶיךָ הַרְבִּים וְתִבְנֶהוּ מְהֵרָה וְתִגְדֵּל כְּבוֹדוֹ: אָבִינוּ מִלְּפָנֶיךָ גִּלְהַ כְּבוֹד
מַלְכוּתְךָ עָלֵינוּ מְהֵרָה וְהוֹפֵעַ וְהַנִּשְׂא עָלֵינוּ לְעֵינֵי כָּל-חַי: וְקָרַב פְּזוּרֵינוּ מִבֵּין הַגּוֹיִם
וְנִפְּוֹצוֹתֵינוּ כְּנֶס מִיִּרְכְּתֵי אֶרֶץ: וְהִבִּיאֵנוּ לְצִיּוֹן עִירְךָ בְּרִנָּה וְלִירוּשָׁלַם בֵּית מִקְדָּשְׁךָ
בְּשִׂמְחַת עוֹלָם: וְשֵׁם נַעֲשֶׂה לְפָנֶיךָ אֶת-קַרְבָּנוֹת חֻבוֹתֵינוּ תִּתְּמִידִים כְּסֻדְרָם וּמוֹסָפִים
כְּהִלְכָתָם:

[בשבת אֶת מוֹסֵף יוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה וְ] אֶת מוֹסֵף יוֹם הַכַּפּוּרִים הַזֶּה נַעֲשֶׂה וְנִקְרִיב לְפָנֶיךָ
בְּאַהֲבָה כְּמִצְוֹת רְצוֹנְךָ כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתָּ עָלֵינוּ בְּתוֹרָתְךָ עַל-יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדְּךָ מִפִּי כְּבוֹדְךָ
כְּאָמֹר:

בשבת אומרים זה.

במדבר כח:ט-י וּבִיּוֹם הַשַּׁבָּת שְׁנֵי-כִבָּשִׁים בְּנֵי-שָׁנָה תְּמִימִם וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת מִנְחָה
בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן וְנִסְכּוֹ: עֲלֵת שַׁבָּת בְּשַׁבְּתוֹ עַל-עֲלֵת הַתְּמִיד וְנִסְכָּה:

בעמידה של מוסף בין פסוקי קרבן שבת לפסוקי קרבן חג אומרים נוסח הגאונים והראשונים:

זה קרבן שַׁבָּת וְקָרְבַן יוֹם הַכַּפּוּרִים כְּאָמֹר:

כט:טז ח וּבַעֲשׂוֹר לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה מִקְרָא-קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם וְעֲנִיתֶם אֶת-נַפְשֹׁתֵיכֶם
כָּל-מְלֹאכָה לֹא תַעֲשׂוּ: וְהִקְרַבְתֶּם עֲלֶיהָ לֵי רֵיחַ נִיחֹחַ פָּר בֶּן-בָּקָר אֶחָד
אֵיל אֶחָד כִּבְשִׂים בְּנֵי-שָׁנָה שִׁבְעָה תְּמִימִם יִהְיוּ לָכֶם: וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵיהֶם כַּמִּדְבָר
כט:טז ט שְׁלֹשָׁה עָשָׂר לְפָר שְׁנֵי עָשָׂר לְאֵיל וְעֶשְׂרוֹן לִכְבֹּשׂ וַיִּזֶן כְּנֹסֶפוֹ:
וְשְׁנֵי שְׁעִירִים לְכֹפֶר [נִיֵּא מִלְבָּד חֲטָאת הַכֹּפָרִים (מהר"ל)] וְשְׁנֵי תְּמִידִים כְּהַלְכָתָם:

[בשבת יִשְׁמְחוּ בְּמִלְכוּתְךָ שְׁמְרֵי שַׁבַּת וְקוֹרְאֵי עֲנָג עִם מְקוֹדְשֵׁי שְׁבִיעִי כָּל־שָׁבָעוּ
וַיִּתְעַנְּגוּ מִטוֹבְךָ וּבְשִׁבְעֵי רִצְיֹת בּוֹ וְקוֹדְשָׁתוֹ חֲמֻדַּת יָמִים אֶתוֹ קְרֵאתָ זָכָר לְמַעֲשֵׂה
בְּרֵאשִׁית:]

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ מְחֹל וְלַעֲוֹנוֹתֵינוּ בְּיוֹם [בשבת הַשַּׁבָּת הַזֶּה וּבְיוֹם] הַכֹּפּוּרִים
הַזֶּה: מְחָה וְהַעֲבִיר פְּשָׁעֵינוּ מִנְּגִד עֵינֶיךָ כְּאָמוֹר- יִשְׁעִיהָ מִגִּ:כח אֲנֹכִי אֲנֹכִי הוּא מְחָה
פְּשָׁעֶיךָ לְמַעַנִּי וְחֲטָאתֶיךָ לֹא אֶזְכָּר: וְנֹאמֶר- מִד:כב מְחִיתִי כְּעַב פְּשָׁעֶיךָ וְכַעֲנֵן חֲטָאוֹתֶיךָ
שׁוֹבָה אֵלַי כִּי גָאַלְתֶּיךָ: וְנֹאמֶר- וַיִּקְרָא טז:ל כִּי-בְיוֹם הַזֶּה יִכַּפֵּר עֲלֵיכֶם לְטַהֵר אֶתְכֶם
מִכָּל חֲטָאוֹתֵיכֶם לִפְנֵי יְיָ תִטְהָרוּ:

[בשבת אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ רָצָה בְּמִנוּחָתְנוּ] קֹדְשָׁנוּ בְּמִצּוֹתֶיךָ וְתֵן חֶלְקֵנוּ
בְּתוֹרָתְךָ שְׁבַעֲנוּ מִטוֹבְךָ וְשִׂמְחָנוּ בִּישׁוּעָתְךָ וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעַבְדְּךָ בְּאֵמֶת: [בשבת

והנחילנו יי אלהינו באהבה וברצון שבת קדשך⁶⁶ וישמחו בך ישראל אהבי שמך: [כי אתה סולחן לישראל ומוחלן לשבטי ישראל בכל-דור ודור ומבלעדיך אין לנו מלך מוחל וסולח אלא אתה: ברוך אתה יי מלך מוחל וסולח לעונותינו ולעונות עמו בית ישראל ומעביר אשמותנו בכל-שנה ושנה מלך על-כל-הארץ מקדש [בשבת השבת ו] ישראל ויום הכפורים:

רצה יי אלהינו בעמך ישראל ובתפלתם והשב העבודה לדביר ביתך ואשי ישראל ותפלתם מהרה באהבה תקבל ברצון ותהי לרצון תמיד עבודת ישראל עמך: ותחזינה עינינו בשובך לציון ברחמים: ברוך אתה יי המחזיר שכירתו לציון:

מודים אנחנו לך שאתה הוא יי אלהינו ואלהי אבותינו לעולם ועד: צור חיינו מגן ישענו אתה הוא לדור ודור: נודה לך ונספר תהלתך על-חיינו המסורים בידך ועל-נשמותינו הפקודות לך ועל-נסיך שבכל-יום עמנו ועל נפלאותיך וטובותיך שבכל-עת ערב ובקר וצהרים: השוב כי לא-כלו רחמיך והמרחם כי לא-תמו חסדיך מעולם קוינו לך:

ועל-כלם יתברך ויתרומם שמך מלפנו תמיד לעולם ועד וכתוב לחיים טובים בני בריתך: וכל-החיים יודוך סלה ויהללו את-שמך באמת האל ישועתנו ועזרתנו

סְלָה:

בְּרוּךְ אַתָּה יי הַטוֹב שְׁמֶךָ וְלִךָ נֶאֱדָה לְהוֹדוֹת:

שֵׁים שְׁלוֹם טוֹבָה וּבִרְכָה חַן וְחֶסֶד וְרַחֲמִים עָלֵינוּ וְעַל-כָּל-יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ:
בְּרַכְנוּ אֲבֵינוּ כְּלָנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר פְּנֶיךָ כִּי בְּאוֹר פְּנֶיךָ נְתַתָּ לָנוּ יי אֱלֹהֵינוּ תוֹרַת
חַיִּים וְאַהֲבַת חֶסֶד וְיִצְדָקָה וּבִרְכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשְׁלוֹם: וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת-
עַמֶּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל-עֵת וּבְכָל-שָׁעָה בְּשְׁלוֹמְךָ: בְּסֶפֶר חַיִּים בְּרַכָּה וְשְׁלוֹם וּפְרֻנְסָה
טוֹבָה נִזְכָּר וְנִכְתָּב לְפָנֶיךָ אָנוּ וְכָל-עַמֶּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְחַיִּים וְלְשְׁלוֹם: בְּרוּךְ אַתָּה יי
עוֹשֵׂה הַשְׁלוֹם:

אָנָּה תִּבְאֵ לְפָנֶיךָ תִּפְלֹתֵנוּ וְאַל-תִּתְעַלֵּם מִתַּחֲנֻנֵינוּ שְׂאִין אָנוּ עוֹזֵי פָנִים וְקָשֵׁי עֵרֶף
לוֹמַר לְפָנֶיךָ יי אֱלֹהֵינוּ וְאַל-הִי אֲבוֹתֵינוּ צְדִיקִים אֲנַחְנוּ וְלֹא חָטְאנוּ אֲבָל אֲנַחְנוּ

חֲטָאנוּ:

אֲשַׁמְנוּ	בְּגִדְנוּ	גָּזַלְנוּ	דִּבְרַנוּ דְּפִי:
וְהִרְשַׁעְנוּ	וְזָדְנוּ	חָמְסְנוּ	טָפְלְנוּ שִׁקְרָ:
יַעֲצֵנוּ רַע	כִּזְבְּנוּ	מָרְדְנוּ	נֶאֱצָנוּ
עָוִינוּ	פָּשַׁעְנוּ	צָרְרְנוּ	קִשִּׁינוּ עֵרֶף:

רְשַׁעֲנוּ שְׁחַתְנוּ תַעֲבֹנוּ תַעֲיִנוּ תַעֲתַעְנוּ:

סָרְנוּ מִמִּצְוֹתֶיךָ וּמִמִּשְׁפָּטֶיךָ הַטּוֹבִים וְלֹא שָׁוִה לָנוּ: נַחֲמִיה ט:לג וְאַתָּה צְדִיק עַל כָּל-
הַבָּא עָלֵינוּ כִּי-אֵמֶת עָשִׂיתָ וְאֶנְחָנוּ הִרְשַׁעְנוּ:

מָה נֹאמֵר לְפָנֶיךָ יוֹשֵׁב מְרוֹם וּמֵה נִסְפֵר לְפָנֶיךָ שׁוֹכֵן שְׁחָקִים הֲלֹא כָל-הַנְּסֻתוֹת
וְהַנְּגָלוֹת אַתָּה יוֹדֵעַ:

אַתָּה יוֹדֵעַ רְזִי עוֹלָם וְתַעֲלוּמוֹת סִתְרֵי כָל-חַי: אַתָּה מִשְׁלִי כ:כז חֲפֹשׁ כָּל-חֲדָרֵי-בֶטֶן:
יִרְמִיה יא:כ וּבַחֲזֵן כְּלִיזֹת וְלֵב אֵין כָּל דְּבָר נֶעְלָם מִמֶּךָ וְאֵין נִסְתָר מִנְּגִיד עֵינֶיךָ: וּבְכֵן יְהִי
רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתִּסְלַח לָנוּ עַל כָּל-חַטָּאתֵינוּ וְתִמְחַל-לָנוּ
עַל כָּל עֲוֹנוֹתֵינוּ וְתִכַּפֵּר-לָנוּ עַל-פְּשָׁעֵינוּ:

עַל חַטָּא שְׁחַטְאֵנוּ לְפָנֶיךָ בְּאִנְס וּבְרִצּוֹן: וְעַל חַטָּא שְׁחַטְאֵנוּ לְפָנֶיךָ בְּאִמוּץ הַלֵּב:

עַל חַטָּא שְׁחַטְאֵנוּ לְפָנֶיךָ בְּבִלֵי דַעַת: וְעַל חַטָּא שְׁחַטְאֵנוּ לְפָנֶיךָ בְּבִטּוּי שְׁפָתַיִם:

עַל חַטָּא שְׁחַטְאֵנוּ לְפָנֶיךָ בְּגִלוּי וּבִסְתֵר: וְעַל חַטָּא שְׁחַטְאֵנוּ לְפָנֶיךָ בְּגִלוּי עֲרִיזוֹת:

עַל חַטָּא שְׁחַטְאֵנוּ לְפָנֶיךָ בְּדַבּוּר פֹּה: וְעַל חַטָּא שְׁחַטְאֵנוּ לְפָנֶיךָ בְּדַעַת וּבְמַרְמָה:

עַל חַטָּא שְׁחַטְאֵנוּ לְפָנֶיךָ בְּהִרְהוּר הַלֵּב: וְעַל חַטָּא שְׁחַטְאֵנוּ לְפָנֶיךָ בְּהוֹנָאת רַע:

על חטא שחטאנו לפניך בודוי פה: ועל חטא שחטאנו לפניך בועידת זנות:

על חטא שחטאנו לפניך בזדון ובשגגה: ועל חטא שחטאנו לפניך בזלזול הזרים
ומורים:

על חטא שחטאנו לפניך בחזק יד: ועל חטא שחטאנו לפניך בחלול השם:

על חטא שחטאנו לפניך בטפשות פה: ועל חטא שחטאנו לפניך בטמאת שפתים:

על חטא שחטאנו לפניך ביצר הרע: ועל חטא שחטאנו לפניך ביודעים ובלא
יודעים:

נוסח הבקשה שבין פסקאות הוא: 'ועל כלם סלח לנו מחל לנו כפר לנו' (בלא המילים: 'א-לוה סליחות').

ועל כלם סלח-לנו מחל-לנו כפר-לנו:

על חטא שחטאנו לפניך בכפת שחד: ועל חטא שחטאנו לפניך בכחש ובכזב:

על חטא שחטאנו לפניך בלשון הרע: ועל חטא שחטאנו לפניך בלצון:

על חטא שחטאנו לפניך במשא ובמתן: ועל חטא שחטאנו לפניך במאכל
ובמשקה:

על חטא שחטאנו לפניך בנפשך ובמר בית: ועל חטא שחטאנו לפניך בנטית גרון:

על חטא שחטאנו לפניך בסקור עין: ועל חטא שחטאנו לפניך בשׁיח שפתותינו:

עַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּעֵינַיִם רְמוֹת: וְעַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּעֵזוֹת מַצַּח:

אין אומרים כאן וועל כולם.

עַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּפָרִיקַת עַל: וְעַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּפִלְלוֹת:

עַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּצַדִּית רָע: וְעַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּצָרוֹת עֵינַיִן:

עַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּקַלּוֹת רֹאשׁ: וְעַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּקִשְׁיוֹת עֲרָף:

ע"ח שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּרִיצַת רַגְלִים לְהָרַע: וְעַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּרַכִּילוֹת:

עַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּשִׁבּוּעַת שְׂוֹא: וְעַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּשִׁנְאֵת חֲנָם:

עַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּתִשׁוּמַת יָד: וְעַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּתִמְהוֹן לִבָּב:

וְעַל כָּל־סֶלַח-לָנוּ מְחַל-לָנוּ בְּפֶרֶל-לָנוּ:

מכים על הלב באמירה זו במילים שאנו חייבים:

וְחַשְׁ"ח עָלֵיהֶם אֲשֶׁם וְדַאי וְתַלְוִי:

וְחַשְׁ"ח עָלֵיהֶם קָרְבֵּן עוֹלָה וַיִּזְרַד:

וְחַשְׁ"ח עָלֵיהֶם עוֹלָה:

וְחַשְׁ"ח עָלֵיהֶם כָּרַת וְעִרְרִי:

וְעַל חֲטָאִים שְׂאֵנוּ חַיִּבִּים עָלֵיהֶם מִיְתָה בְיַדֵּי שָׁמַיִם:

וְעַל חֲטָאִים שְׂאֵנוּ חַיִּבִּים עָלֵיהֶם מַלְקוֹת אַרְבָּעִים:

וְעַל חֲטָאִים שְׂאֵנוּ חַיִּבִּים עָלֵיהֶם מִכַּת מַרְדּוֹת:

בבקשת שבסוף יועל חטאים, מוסיפים בה את המילים: יא-לוה סליחות.

וְעַל כָּל־אֵלֶּזֶה סְלִיחוֹת סְלַח-לָנוּ מְחַל-לָנוּ כְּפָר-לָנוּ:

וְעַל חֲטָאִים שְׂאֵנוּ חַיִּבִּים עָלֵיהֶם אַרְבַּע מִיתוֹת בֵּית דִּין - סְקִילָה שְׂרָפָה הֶרֶג

וְחֶנֶק:

עַל מִצּוֹת עָשָׂה וְעַל מִצּוֹת לֹא תַעֲשֶׂה בֵּין שְׁיֵשׁ-בָּהּ קוּם עָשָׂה וּבֵין שְׂאִין בָּהּ קוּם

עָשָׂה: אֶת-הַגְּלוּיִם לָנוּ וְאֶת-שְׂאִינָם גְּלוּיִם לָנוּ אֶת-הַגְּלוּיִם לָנוּ כָּבָר אֲמַרְנוּם לְפָנֶיךָ

וְהוֹדִינוּ לָךְ עָלֵיהֶם וְאֶת-שְׂאִינָם גְּלוּיִם לָנוּ לְפָנֶיךָ הֵם גְּלוּיִם וַיְדוּעִים כַּדָּבָר

שְׁנַאֲמַר- דְּבָרִים כֹּט:כח הַנְּסַתְּרֹת לִי אֱלֹהֵינוּ וְהַנְּגִלֹת לָנוּ וּלְבָנֵינוּ עַד-עוֹלָם

לַעֲשׂוֹת אֶת-כָּל-דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת:

כִּי אַתָּה סוֹלַח לְיִשְׂרָאֵל וּמוֹחֵל לְשַׁבְּטֵי יִשְׂרָאֵל

וּמִבְּלַעֲדֶיךָ אֵין לָנוּ מֶלֶךְ מוֹחֵל וְסוֹלַח אֲלָא אַתָּה:

אֱלֹהֵי עַד שְׁלֹא נִוְצַרְתִּי אִינִי כְדָאֵי וְעֵבְשׁוּ שְׁנוּצַרְתִּי כְּאֵלוֹ לֹא נִוְצַרְתִּי עֶפֶר אֲנִי
בְּחַיֵּי קָל וְחֶמֶר בְּמִיתָתִי: הָרִי אֲנִי לְפָנֶיךָ כְּכֹלִי מְלֵא בֹשֶׁשׁ וּכְלֻמָּה: יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ
יְיָ אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתַי שְׁלֹא אֶחְטָא עוֹד וּמֵה-שְׁחָטָאֲתִי לְפָנֶיךָ מָרַק בְּרַחֲמֶיךָ
הָרַבִּים אֲבָל לֹא עַל-יְדֵי יְסוּרִים וְחֻלָּאִים רָעִים:

אֱלֹהֵי נָצַר לְשׁוֹנֵי מָרַע וּשְׁפָתֵי מַדְבַּר מְרָמָה וְלִמְקַלְלֵי נַפְשֵׁי תַדִּם וְנַפְשֵׁי כְּעֶפֶר
לְכָל תַּהֲיָה: פָּתַח לְבִי בְּתוֹרָתְךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדֹּף נַפְשִׁי וְכָל-הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה
מִהֲרָה הִפֵּר עֲצָתָם וְקִלְקַל מַחְשְׁבוֹתָם: עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן יִמְנָךְ עֲשֵׂה
לְמַעַן קִדְשֶׁתְךָ עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתְךָ: תְּהִלִּים ס:ז לְמַעַן יַחַלְצוֹן יְדִידֶיךָ הַוְשִׁיעָה יִמְנָךְ
וְעַנְנו וְעַנְנֵי: יט:טו יִהְיוּ לְרְצוֹן וְאִמְרֵי-פִי וְהִגִּינוֹן לְבִי לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרִי וְגֹאֲלִי: עֲשֵׂה
שְׁלוֹם בְּמִרוֹמָיו הוּא יַעֲשֵׂה שְׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל-כָּל-יִשְׂרָאֵל: וְאָמְרוּ אָמֵן:

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שְׂיִבְנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתְךָ: וְשֵׁם
נַעֲבֹדְךָ בִּירְאָה כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קִדְמֹנִיּוֹת: מֵלָאכִי ג:ד וְעֲרָבָה לִי מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלַם כִּימֵי עוֹלָם
וּכְשָׁנִים קִדְמֹנִיּוֹת:

ביום כפור מיד בסיום חזרת מוסף וקדיש מוציאם ספר תורה למנחה. (ואין עושים הפסקה!)

תפלת נעילה ליום כפור

בנעילה החזן מכריז יוחתמנו

תהלים נא:טז אֲדֹנָי שְׁפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יִגִּיד תְּהִלָּתְךָ:

בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב
הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֲלִיּוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקָנָה הַכֹּל וְזוֹכֵר חֲסָדֵי
אֲבוֹת וּמְבִיא גּוֹאֵל לְבָנָי בְּנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה:

זָכְרָנוּ לְחַיִּים מְלֶךְ חַפֵּץ בְּחַיִּים וְחַתְּמָנוּ בְּסֵפֶר הַחַיִּים לְמַעַן אֱלֹהִים חַיִּים:
מְלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמַגֵּן: בְּרוּךְ אַתָּה יי מֶגֶן אַבְרָהָם:

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי מַחִיָּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ: מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מַחִיָּה
מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אַמּוֹנָתוֹ
לְיִשְׂרָאֵל עֶפְרָי: מִי כְמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דוֹמֶה-לְךָ מְלֶךְ מֵמִית וּמַחִיָּה וּמַצְמִיחַ
יְשׁוּעָה:

מִי כְמוֹךָ אֵב הַרְחָמִים זוֹכֵר יְצוּרָיו לְחַיִּים בְּרַחֲמִים:
וְנֶאֱמַן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים: בְּרוּךְ אַתָּה יי מַחִיָּה הַמֵּתִים:

הַחֲזוֹן אוֹמֵר קְדוּשַׁת יְנַעֲרֵיכֶם בְּנַעֲלָה.

אַתָּה קְדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קְדוֹשׁ וְקְדוּשֵׁים בְּכָל-יוֹם יִהְלְלוּךָ סְלָה:

וּבְכֵן תֵּן פַּחַדְךָ יי אֱלֹהֵינוּ עַל-כָּל-מַעֲשֶׂיךָ וְאֵימַתְךָ עַל כָּל-מַה-שֶּׁבָּרָאת:
וַיִּירָאוּךָ כָּל-הַמַּעֲשִׂים וַיִּשְׁתַּחֲווּ לְפָנֶיךָ כָּל-הַבְּרוּאִים: וַיַּעֲשׂוּ כֻלָּם אֶגְדָּה אַחַת
לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ בְּלִבְבֵי שָׁלֵם: כִּמָּה שֶׁיִּדְעֵנוּ יי אֱלֹהֵינוּ שֶׁהַשְּׁלֵטֵן לְפָנֶיךָ עוֹ בִּידְךָ
וּגְבוּרָה בִּימִינְךָ וְשִׁמְךָ נוֹרָא עַל כָּל-מַה-שֶּׁבָּרָאת:

וּבְכֵן תֵּן כְּבוֹד יי לְעַמְּךָ תְּהִלָּה לִירְאִיךָ וְתִקְוָה לְדוֹרְשֶׁיךָ וּפְתִיחוֹן פֶּה לְמִיחֲלִים
לְךָ שִׁמְחָה לְאַרְצְךָ וְשִׁשׂוֹן לְעִירְךָ וְצִמְיַחַת קֶרֶן לְדוֹד עֲבָדְךָ וְעַרְיַכַת נֵר לְבֶן-יִשְׂרָאֵל
מִשִּׁיחְךָ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ:

וְאִזְ צַדִּיקִים יִרְאוּ וַיִּשְׂמְחוּ וַיִּשְׁרִים יַעֲלוּזוּ וְחֲסִידִים בְּרָנָה יִגִּילוּ: וְעוֹלָתְךָ תִּקְפֹּץ-

פִּיהָ וְכָל-הַרְשָׁעָה כָּלָה כַּעֲשׂוֹן תַּכְלָה כִּי תַעֲבִיר מִמִּשְׁלַת זְדוֹן מִן-הָאָרֶץ:

וּתְמַלֹּךְ אֹתָהּ יְיָ לְבַדְךָ עַל-כָּל-מַעֲשֵׂיךָ בְּהַר צִיּוֹן מִשְׁכַּן כְּבוֹדְךָ וּבִירוּשָׁלַם
עִיר קְדֻשָּׁךְ בְּכַתוּב בְּדִבְרֵי קְדֻשָּׁךְ- תְּהִלִּים קְמוּי: יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם אֱלֹהֶיךָ צִיּוֹן לְדָר
וְדָר הַלְלוּ-יָהּ:

קְדוּשׁ אֹתָהּ וְנוֹרָא שְׁמֶךָ וְאִין אֱלוֹהַּ מִבְּלַעְדֶּיךָ וְנֹאמַר- יִשְׁעִיהָ הַטַּי וְיִגְבְּהָ יְיָ
צְבָאוֹת בְּמִשְׁפָּט וְהָאֵל הַקְדוּשׁ נִקְדָּשׁ בְּצַדִּיקָה: בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמֶּלֶךְ הַקְדוּשׁ:

אַתָּה בְּחַרְתָּנוּ מִכָּל-הָעַמִּים אֲהַבְתָּ אוֹתָנוּ וְרָצִיתָ בָּנוּ וְרוֹמַמְתָּנוּ מִכָּל-הַלְשׁוֹנוֹת
וְקִדְשְׁתָּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְקִרְבַּתָּנוּ מִלִּבְנוֹ לַעֲבוֹדָתְךָ וְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקְדוּשׁ עָלֵינוּ קִרְאתָ:
וּתְתַן-לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה [בשבת אֶת-יּוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה וְ] אֶת-יּוֹם הַכַּפּוּרִים הַזֶּה
לְמַחֲלָה וְלִסְלִיחָה וְלִכְפָּרָה וְלִמְחֹל-בוֹ אֶת-כָּל-עֲוֹנוֹתֵינוּ ⁶⁷ וְזָכַר לִיצִיאַת מִצְרַיִם:

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ יַעֲלֶה וְיָבֹא וְיַגִּיעַ וְיִרְאֶה וְיִרְצֶה וְיִשְׁמַע וְיִפְקֹד וְיִזְכֹּר וְזָכְרוּנוּ
וּפְקֻדוֹנָנוּ וּזְכוּרוֹן אֲבוֹתֵינוּ וּזְכוּרוֹן מְשִׁיחַ בֶּן-דָּוִד עֲבַדְךָ וּזְכוּרוֹן יְרוּשָׁלַם עִיר קְדֻשָּׁךְ
וּזְכוּרוֹן כָּל-עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיךָ לְפִלִּיטָה וְלְטוֹבָה וְלַחֵן וְלַחֶסֶד וְלִרְחֻמִּים וְלַחַיִּים
וְלְשָׁלוֹם בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים הַזֶּה: זָכְרוּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה וּפְקֻדָנוּ בּוֹ לְבִרְכָה
וְהוֹשִׁיעֵנוּ בּוֹ לְחַיִּים: וּבְדַבֵּר יִשׁוּעָה וְרַחֲמִים חוּס וְחַנּוּנוּ וְרַחֵם עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ כִּי
אֱלֹהֶיךָ עֵינֵינוּ כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אַתָּה:

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ מְחוּל וְלַעֲוֹנוֹתֵינוּ בְּיוֹם [בשבת הַשַּׁבָּת הַזֶּה וּבְיוֹם] הַכַּפּוּרִים

הַזֶּה: מַחָה וְהַעֲבֵר פְּשָׁעֵינוּ מִנֶּגֶד עֵינֶיךָ כָּאָמֹר - יִשְׁעִיה מִגֹּכָה אֲנֹכִי אֲנֹכִי הוּא מַחָה
פְּשָׁעֶיךָ לְמַעַנִּי וְחַטָּאתֶיךָ לֹא אֶזְכֵּר: וְנֹאמֶר - מִדֶּכַב מַחֲיִיתִי כָעֵב פְּשָׁעֶיךָ וְכַעֲנַן חַטָּאוֹתֶיךָ
שׁוֹבָה אֵלַי כִּי גֹאֲלֶתֶיךָ: וְנֹאמֶר - וִיקְרָא ט:זל כִּי-בַיּוֹם הַזֶּה יִכַּפֵּר עֲלֵיכֶם לְטַהֵר אֶתְכֶם
מִכָּל חַטָּאוֹתֵיכֶם לִפְנֵי יְיָ תִטְהַרוּ:

[בשבת אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ רָצָה בְּמִנוּחָתָנוּ] קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְתַן חֶלְקֵנוּ
בְּתוֹרָתֶךָ שְׂבַעֲנוּ מִטוֹבֶךָ וְשִׂמְחָנוּ בִישׁוּעָתֶךָ וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעִבְדֶּךָ בְּאַמֶּת: [בשבת
וְהִנְחִילָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן שַׁבַּת קִדְּשֶׁךָ ⁶⁸ וְיִשְׂמְחוּ בְךָ יִשְׂרָאֵל אֱהָבֵי שְׁמֶךָ:]
כִּי אַתָּה סוֹלַח לְיִשְׂרָאֵל וּמוֹחֵל לְשַׁבְּטֵי יִשְׂרָאֵל בְּכָל-דּוֹר וְדוֹר וּמִבְּלַעֲדֶיךָ אֵין לָנוּ
מֶלֶךְ מוֹחֵל וְסוֹלַח אֵלָּא אַתָּה: בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ מֶלֶךְ מוֹחֵל וְסוֹלַח לְעוֹנוֹתֵינוּ וְלְעוֹנוֹת
עַמּוֹ בֵּית יִשְׂרָאֵל וּמַעֲבִיר אֲשַׁמּוֹתָנוּ בְּכָל-שָׁנָה וְשָׁנָה מֶלֶךְ עַל-כָּל-הָאָרֶץ מְקַדֵּשׁ
[בשבת הַשַּׁבָּת וְ] יִשְׂרָאֵל וְיוֹם הַכַּפּוּרִים:

רָצָה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם וְהִשָּׁב הָעֲבוּדָה לְדַבִּיר בֵּיתֶךָ וְאֲשֵׁי יִשְׂרָאֵל
וּתְפִלָּתָם מְהֵרָה בְּאַהֲבָה תִקְבַּל בְּרָצוֹן וְתִהְיֶה לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוּדַת יִשְׂרָאֵל עִמָּךָ:
וְתַחֲזִינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוֹבֶךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים: בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְחַזֵּיר שְׂכִינָתוֹ לְצִיּוֹן:

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שְׂאֵתָה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד: צוּר חַיֵּינוּ מִגֵּן

ישענו אתה הוא לדור ודור: נודה לך ונספר תהלתך על-חינו המסורים בידך
ועל-נשמותינו הפקודות לך ועל-נפשי שבכל-יום עמנו ועל נפלאותיך וטובותיך
שבכל-עת ערב ובקר וצהרים: הטוב פי לא-כלו רחמיך והמרחם פי לא-תמו
חסדיך מעולם קוינו לך:

ועל-כלם יתברך ויתרומם שמך מלכנו תמיד לעולם ועד וחתום לחיים טובים בני
בריתך: וכל-החיים יודוך סלה ויהללו את-שמך באמת האל ישועתנו ועזרתנו
סלה:

ברוך אתה יי הטוב שמך ולך נאה להודות:

שים שלום טובה וברכה חן וחסד ורחמים עלינו ועל-כל-ישראל עמך:
ברכנו אבינו כלנו כאחד באור פניך כי באור פניך נתת לנו יי אלהינו תורת
חיים ואהבת חסד וצדקה וברכה ורחמים וחיים ושלום: וטוב בעיניך לברך את-
עמך ישראל בכל-עת ובכל-שעה בשלומך: בספר חיים ברכה ושלום ופרנסה
טובה נזכר ונחתם לפניך אנו וכל-עמך בית ישראל לחיים ולשלום: ברוך אתה יי
עושה השלום:

אנא תבא לפניך תפלתנו ואל-תתעלם מתחנותינו שאין אנו עזי פנים וקשי ערף
לומר לפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו צדיקים אנחנו ולא חטאנו אבל אנחנו

חטאנו:

אָשָׁמְנוּ	בְּגָדְנוּ	גָּזַלְנוּ	דִּבְרָנוּ דָּפִי:
הָעֵינֵינוּ	וְהִרְשַׁעְנוּ	וְזָדְנוּ	חִמְסְנוּ טָפְלָנוּ שָׁקֵר:
יַעֲצָנוּ רַע	כָּזְבְנוּ	לָצָנוּ	מָרְדְנוּ נֶאֱצָנוּ
סָרְדְנוּ	עָוִינוּ	פָּשַׁעְנוּ	צָרְרְנוּ קִשְׁיֵנוּ עָרְף:
רָשַׁעְנוּ	שָׁחַתְנוּ	הִתְעַבְנוּ	הִתְעַתְעָנוּ:

סָרְנוּ מִמִּצְוֹתֶיךָ וּמִמִּשְׁפָּטֶיךָ הַטּוֹבִים וְלֹא שָׁוָה לָנוּ: נַחֲמִיה ט:לג וְאַתָּה צְדִיק עַל כָּל-
הַבָּא עֲלֵינוּ כִּי-אָמַת עֲשִׂיתָ וְאַנְחָנוּ הִרְשַׁעְנוּ:

מָה נֹאמֵר לְפָנֶיךָ יוֹשֵׁב מְרוֹם וּמָה נִסְפָּר לְפָנֶיךָ שׁוֹכֵן שְׁחָקִים הֲלֹא כָּל-הַנְּסֻתוֹת
וְהַנְּגָלוֹת אַתָּה יוֹדֵעַ:

אַתָּה נוֹתֵן יָד לַפּוֹשְׁעִים וַיִּמְיֶנְךָ פְּשׁוּטָה לְקַבֵּל שָׁבִים:

וּתְלַמְּדֵנוּ יי אֱלֹהֵינוּ לְהַתְּנוּדוֹת לְפָנֶיךָ עַל כָּל-עֲוֹנוֹתֵינוּ לְמַעַן נַחְדֵּל מֵעֲשֹׂק יָדֵינוּ
וּתְקַבְּלֵנוּ בְּתַשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ כְּאֲשֵׁים וּכְנִיחוֹחִים לְמַעַן דְּבַרְיֶךָ אֲשֶׁר אָמַרְתָּ: אִין
קַץ לְאֲשֵׁי חוֹבוֹתֵינוּ וְאִין מִסְפָּר לְנִיחָחֵי אֲשַׁמְתָּנוּ: וְאַתָּה יוֹדֵעַ שְׁאַחֲרִיתָנוּ רָמָה
וּתוֹלַעָה לְפִיכֶךָ הַרְבִּיתָ סְלִיחָתֵינוּ ⁶⁹ מָה אָנוּ מָה חַיֵּינוּ מָה חִסְדְּנוּ מָה-צְדָקְנוּ

מאי נעילת שְׁעָרִים? רב אָמַר צְלוּתָא וְתִירְתָא! וְשְׁמוּאֵל אָמַר יְמָה אָנוּ? מָה חַיֵּינוּ? (גמ' יומא פז:)

מה־ישַׁעֲנוּ מה־כַּחֲנוּ מה־גְבוּרָתָנוּ: מה־נֹאמַר לְפָנֶיךָ יי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ
הֲלֹא כָל־הַגְּבוּרִים כָּאֵין לְפָנֶיךָ וְאֲנָשֵׁי הַשָּׁם כֹּלֵא הָיוּ וְחַכְמִים כְּבִלֵי מַדָּע וְנְבוֹנִים
כְּבִלֵי הַשֶּׁפֶל: כִּי רַב מַעֲשֵׂיהֶם תָּהוּ וַיְמִי חִיֵּיהֶם הֶבֶל לְפָנֶיךָ קהלת ג:יט וּמוֹתֵר הָאָדָם
מִן־הַבְּהֵמָה אֵין כִּי הֶפֶל הֶבֶל:

אֶתְּהָ הַבְּדִלָּתָ אָנוּשׁ מֵרֹאשׁ וּתְפִירָהוּ לַעֲמֹד לְפָנֶיךָ כִּי מִי יֹאמֵר לְךָ מַה תִּפְעַל וְאִם־
יִצְדַּק מַה־יִּתֶּן־לְךָ: וּתְתֶן־לָנוּ יי אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה ⁷⁰אֶת־יוֹם צוֹם הַכַּפּוּרִים הַזֶּה קֶץ
וּמְחִילָה וְסְלִיחָה לְכָל־עֲוֹנוֹתֵינוּ לְמַעַן נַחְדֵּל מֵעַשְׂק יְדִינוּ וְנָשׁוּב לַעֲשׂוֹת חֻקֵי רְצוֹנְךָ
בְּלִבְבֵי שָׁלֵם: וְאֶתְּהָ בְּרַחֲמֶיךָ הַרְבִּים רַחֵם עָלֵינוּ כִּי לֹא תַחֲפֹץ בְּהַשְׁחָתֵת עוֹלָם:
שְׁנֹאמַר־ יִשְׁעִיה נה:ו דְרָשׁוּ יי בְּהַמְצָאוֹ קִרְאָהוּ בְּהִיוֹתוֹ קְרוֹב: וְנֹאמַר־ נה:ז יַעֲזֹב רָשָׁע
דַּרְכּוֹ וְאִישׁ אֶן מַחֲשַׁבְתּוֹ וַיֵּשֶׁב אֶל־יְי וַיִּרְחַמְהוּ וְאֶל־אֱלֹהֵינוּ כִּי־יִרְבֶּה לְסִלּוֹחַ: נַחֲמִיה
ט:י וְאֶתְּהָ אֱלוֹהֵי סְלִיחוֹת חֲנוּן וְרַחֲוִים שְׁמוֹת לְדו: אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב־חֶסֶד וְאַמֶּת: וּמְרַבֶּה
לְהַטִּיב וְרוֹצֵה אֶתְּהָ בְּתִשׁוּבָתְךָ שֶׁל רָשָׁעִים וְאֵין אֶתְּהָ חֶפֶץ בְּמִיתָתָם שְׁנֹאמַר־
יחזקאל לג:יא אָמַר אֱלֹהִים חִי־אֲנִי וְנֹאם ו אֲדַנִּי אֱלֹהִים אִם־אֲחַפֵּץ בְּמוֹת הַרָשָׁע כִּי
אִם־בְּשׁוּב רָשָׁע מִדַּרְכּוֹ וְחָיָה שׁוּבוֹ שׁוּבוֹ מִדַּרְכֵיכֶם הַרְעִים וְלָמָּה תִּמּוֹתוּ בַּיִת יִשְׂרָאֵל:
וְנֹאמַר־ יח:כג הַחֲפֹץ אֲחַפֵּץ מוֹת רָשָׁע נֹאם אֲדַנִּי אֱלֹהִים הֲלוֹא בְּשׁוּבוֹ מִדַּרְכּוֹ וְחָיָה:
וְנֹאמַר־ יח:לב כִּי לֹא אֲחַפֵּץ בְּמוֹת הַמֵּת נֹאם אֲדַנִּי אֱלֹהִים וְהַשִּׁיבוּ וְחָיו:

כִּי אֶתְּהָ סוֹלַחַן לְיִשְׂרָאֵל וּמוֹחֵל לְשִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל
וּמִבְּלַעֲדֶיךָ אֵין לָנוּ מֶלֶךְ מוֹחֵל וְסוֹלַח אֶלָּא אֶתְּהָ:

אֱלֹהֵי עַד שְׁלֹא נוֹצְרָתִי אֵינִי כְּדָאֵי וְעַכְשָׁו שְׁנוֹצְרָתִי כְּאֵלוֹ לֹא נוֹצְרָתִי עֶפְרָ אֲנִי

70 גם ביוה"כ שחל בשבת אין מזכירין כאן שבת בתפילת יחיד, כיון שהוידוי שאחר התפילה אינו מתפילות השבת, ורק השי"ץ שאומר הוידוי בתוך תפילתו מזכיר שבת ככל ההזכרות שבתוך התפילה (שו"ע תקכ"ג סעי' ג') ... (סידור אזור אליהו)

בְּחַיֵּי קָל וְחֶמֶר בְּמִיתָתִי: הָרִי אֲנִי לְפָנֶיךָ כְּכֹלִי מְלֵא בּוֹשָׁה וּכְלֵמָה: יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ
יְיָ אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתַי שְׁלֵא אֶחְטָא עוֹד וּמֵה־שְׁחָטָאתִי לְפָנֶיךָ מָרַק בְּרַחֲמֶיךָ
הָרַבִּים אֲבָל לֹא עַל־יְדֵי יְסוּרִים וְחֻלָּאִים רָעִים:

אֱלֹהֵי נֹצֵר לְשׁוֹנֵי מָרַע וּשְׁפָתֵי מִדְּבַר מְרָמָה וְלִמְקַלְלֵי נַפְשֵׁי תַדִּם וְנַפְשֵׁי כְּעַפְרָה
לְכָל תְּהִיָּה: פָּתַח לְבִי בְּתוֹרָתְךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדֹּף נַפְשִׁי וְכָל־הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה
מִהֲרָה הִפֵּר עֲצָתָם וְקַלְקַל מַחְשְׁבוֹתָם: עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן יִמְנָךְ עֲשֵׂה
לְמַעַן קִדְשָׁתְךָ עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתְךָ: תְּהִלִּים ס: לְמַעַן יַחְלִצוּן יְדִידֶיךָ הַוֹשִׁיעָה יִמְנָךְ
וְעַנְנו וְעַנְנֵי: יט: יִהְיוּ לְרְצוֹן וְ אֲמַר־כִּי וְהִגִּינוּ לְבִי לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרִי וְגֹאֲלִי: עֲשֵׂה
שְׁלוֹם בְּמִרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל: וְאָמְרוּ אָמֵן:

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שִׁיבְנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתְךָ: וְשֵׁם
נִעְבְּדְךָ בִּירְאָה בְּיָמֵי עוֹלָם וּבְשָׁנִים קִדְמֹנִיּוֹת: מֵלֹאכֵי ג: ד וְעָרְבָה לִי מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלַם בְּיָמֵי עוֹלָם
וּבְשָׁנִים קִדְמֹנִיּוֹת:

כהננים עולים לדוכן אף אם נמשכת תפילת נעילה לתוך הלילה,
כהוראת הראב"ה, אור זרוע, יראים, מהרי"ל, חות יאיר, שאילת יעבי"ץ וסיעתם.

שמות⁷¹ ותקיעה

אחר קדיש יתקבלי אומרים את השמות לפי הסדר הנדפס במחזורי רעדעלהיים בתחתית העמוד, הוא הסדר דלהלן:
ש"ץ אומר: ד' הוא האלדים, והקהל חוזר ואומר פסוק זה. על אמירה זו חוזרים חזן הקהל עוד שש פעמים.
ש"ץ אומר פעם אחת: ישמע ישראל ד' אלדינו ד' אחד, והקהל חוזר אחריו. כולם יחד אומרים פעם אחת **בלחש**:
יברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. הרב קורא: 'תקיעה', והתוקע משמיע תקיעה אחת אצל הבימה.
זה הכוונה שייך בשעת שאומרים שלש עשרה מדות לכל דבור ודבור:

שמות לד:ו-ז

יְיָ אֲנִי הוּא קוֹדֵם שְׁיַחֲטָא יְיָ אֲנִי הוּא לְאַחַר שְׁיַחֲטָא וַיָּשׁוּב

71 במוצאי יום כפור, במהרי"ל לא מוזכר שתהיה תקיעה גדולה. אבל מנהגי מהר"ם (75) כתוב שתוקעין תקיעה ארוכה. ובדברי קהלת כתוב תקיעה סתם, וכן במנהגי וורמיישא. אבל במנהגי הגר כתוב (בסוגריים) שהיא תקיעה גדולה. וכך מובא בכמה מקורות במנהג פולין, וכנראה לא היה נהוג באשכנז.

אֵל מִידַת הַרְחָמִים אֶפִּילוּ לְגוֹי רַחוּם לְמִי שֵׁישׁ לוֹ זְכוּת וְחַגּוּן
 לְמִי שֶׁאֵין לוֹ זְכוּת אַרְךָ אַפִּים מֵאַרִיךְ אַף לְרַשְׁעִים אוֹלֵי יָשׁוּבוּ
 וְרַב-חֶסֶד לְצָרִיכִים חֶסֶד וְאַמֶּת: לְשֵׁלֵם שְׁכָר טוֹב לְעוֹשֵׂי רְצוֹנוֹ
 נֵצֵר חֶסֶד לְאַלְפִים כְּשֶׁאֲדָם עוֹשֵׂי טוֹב נִשְׂא עֶזְרָן לְעוֹשֶׂה בְּמִזִּיד
 וּפְשַׁע הַמּוֹרְדִים לְהַכְעִיס וְחֻטְאָה הָעוֹשִׂים בְּשִׁגְגָה וְנִקְהָ לְשָׁבִים

Selichos [Prayers of Atonement] according to the Alsace [France] custom.
 Frankfurt On the Main ~ 1725

If one orens within a צבור which is using a different version of סליחות, one may either recite those סליחות along with the צבור, which is preferable to oren the אשכנז at home alone, or one may oren the אשכנז while others are reciting different words in synagogue, as long as one is careful to recite the י"ג מדות with the צבור. If the צבור is not reciting the י"ג מדות (this can happen during the opening of the ark on יום כפור which falls on שבת, when the אשכנז is to chant the י"ג מדות as on all כפור) at the appropriate part of the service, one should chant them to oneself.

The And The Shapes Of Its Letters, May Be Expounded To Teach Numerous Lessons:

אָמְרֵי יְיָ רַבְּנָן לְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי, אָתוּן דְרַדְרֵקֵי הָאִידְנָא לְבֵי מְדַרְשָׁא, וְאָמְרוּ מִיֵּלֵי דְאֶפִּילוּ בֵּימֵי
 יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נוּן לֹא אֵיתְמַר כְּוֹתִיָּהּ, אֶל"ף בֵּי"ת-אֶלֶף בִּינָה, גִּימ' ל' דָּל"ת-גָּמוּל דָּלִים.
 מֵאֵי טַעְמָא פְּשׁוּטָה כְּרַעִיָּה גִימ' ל' לְגַבֵּי דָּל"ת? שְׁפָן דְרַכּוּ שֶׁל גּוֹמֵל חֶסְדִּים, לְרוּץ אַחַר דָּלִים.
 וּמֵאֵי טַעְמָא פְּשׁוּטָה כְּרַעִיָּה דָּל"ת לְגַבֵּי גִימ' ל'? דְלִימְצִיָּה לִיָּה נִפְשִׁיָּה. וּמֵאֵי טַעְמָא מֵהַדָּר
 אֶפִּיָּה דָּל"ת מְגִימ' ל'? דְלִיתָן לִיָּה בְצִינְעָה, כְּהִיכֵי דִלָּא לִיבְסִיף מִינִיָּה.

הא וְ-זֶה שְׁמוֹ שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. זֵינן חֵית טִית יוֹד כֶּף לְמַד-וְאִם אֶתָּה עוֹשֶׂה כֵּן, הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא זֵן אוֹתָךְ וְחֵן אוֹתָךְ וּמְטִיב לָךְ וְנוֹתֵן לָךְ יְרוּשָׁה, וְקוֹשֵׁר לָךְ בְּתֵר לְעוֹלָם הַבָּא.

מ"ם פְּתוּחָה מ"ם סְתוּמָה-מְאֻמֶּר פְּתוּחַ מְאֻמֶּר סְתוּמִים. נו"ן פְּתוּחָה נו"ן סְתוּמָה-נְאֻמֶּן כְּפוּף נְאֻמֶּן פְּשוּט. סֶמֶךְ עֵין-סְמוּךְ עֲנִיִּים, לִישָׁנָא אַחֲרִינָא, סִימְנִין עֲשֵׂה בְתוֹרָה, וְקִנְה אוֹתָהּ. פֶּא פְּתוּחָה פֶּא סְתוּמָה-פֶּה פְּתוּחַ פֶּה סְתוּמִים. צָד"י פְּתוּחָה וְצָד"י סְתוּמָה, צְדִיק כְּפוּף צְדִיק פְּשוּט... קוּף-קְדוּשׁ, רִישׁ-רְשָׁע. מֵאֵי טַעְמָא מְהִדֵּר אַפִּיָּה דְקוּף מְרִישׁ? אָמַר הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֵין אֲנִי זְכוּל לְהַסְתַּכֵּל בְּרְשָׁע... שִׁי"ן-שְׁקַר, תִּי"ו אֶמֶת.

מֵאֵי טַעְמָא שְׁקַר מְקַרְבֵּן מִלִּיָּה? שְׁיִקְרָא שְׁכִית, קוּשְׁטָא לֹא שְׁכִית. וּמֵאֵי טַעְמָא שְׁיִקְרָא אַחְדָּא כְּרַעֲיָה קָאֵי, וְאֶמֶת מְלַבֵּן לְבוּנִיָּה, קוּשְׁטָא קָאֵי, שְׁיִקְרָא לֹא קָאֵי. (גמ' שבת קד.)

סדר חנוכה ^{75 74 73 72}

⁷⁶ מדליקים בבית הכנסת נרות זקופים, הן של שעוה הן של שמן בבזיכים זקופים בהם הלהב עולה כבמנורה בית המקדש. המנורה מוצבת דרומית לארון הקודש, והמדליק עומד כשאחוריו לדרום ופניו לצפון. ביום ראשון מתחיל מימינו, שהוא הנר הסמוך לארון הקודש, ובשאר ימים מתחיל מהשמאלי הנוסף ופונה לימינו.

לפני ההדלקה אומרים הברכות האלו:

(גמ' שבת כג.) בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם

אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לְהַדְלִיק ⁷⁷ נֵר שְׁלֹחַנְכָּה (נ"א שֶׁל חֲנֻכָּה):

72 נוטריקון ח' נרות והלכה כבית דהילל. (נוהג כצאן יוסף הנוכח"ה)

73 There is no specific way of preparing the candles, but there are two מנהגים regarding lighting them. The most common מנהג, in most of אשכנז, was to light the new candle first (the left most candle), however, מנהג וורמיישא was to light the right candle first.

74 יש להדליק (נרות חנוכה) בתחילת הלילה אף לדין שאנו מדליקין בפנים כל דבר שבמנין צריך מנין אחר להתירו וכמה תקנות מצינו שתקנו חכמינו ז"ל. ועתה אף דאזיל ליה ההוא טעמא תקנות ההמה לא זזו ממקומן כגון יְבָרוּךְ דִּי לְעוֹלָם אֱמֵן וְאֶמֶן; מְגֵן אֲבוֹתַי, הַהִפְטָרָה, יִשְׁמַע יִשְׂרָאֵל וְאַתָּה הוּא, יִשְׁמַע יִשְׂרָאֵל שֶׁבְקְדוּשָׁה, אִיסוּר גְּבִינָה שֶׁל נְכָרִים. כִּי דְבַרְיָהֶם כְּמִסּוּרוֹת נְטוּעִים לְרַמְזִים יְדוּעִים. וְגַם בְּשִׁלְחַן עֶרוֹךְ כְּתוּב דְּטוֹב לְהַחֲמִיר בּוֹמֵן הַזֶּה. (יוסף אומץ סימן תתרעג)

75 מותר השמן מנרות של חנוכה אין נהנין. ומנהג כאן (פפד"מ) שנשרף ביום יחנוכת המזבח (יום אחרון של חנוכה) בחצר בית הכנסת לאחר יציאת בית הכנסת בשחרית על ידי תינוקות. (כח יהודה)

76 לפי מנהג אשכנז החזן מתעטף בטלית גדול בשעה שמדליקים בבית הכנסת, מפני כבוד הציבור.

77 There are two נוסחות to recite the following ברכה. Older סדורים contain ש'ל חנוכה. The מהרש"ל's

בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁעָשָׂה נִסִּים לְאַבוֹתֵינוּ בַּיָּמִים הָהֵם בְּזֶמֶן

הַזֶּה:

בערב הראשון מוסיפים גם 'שהחיינו':

בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁחַיֵּינוּ וְקִיָּמָנוּ וְהַגִּיעָנוּ לְזֶמֶן הַזֶּה:

מיד אחר הדלקת נר הראשון אומרים: [כך היא גירסת אבודרהם והטור]

הַנְּרוֹת הַלָּלוּ אָנוּ מְדַלִּיקִין עַל הַנְּסִים וְעַל הַתְּשׁוּעוֹת וְעַל הַנְּפִלְאוֹת

שֶׁעָשִׂיתָ לְאַבוֹתֵינוּ עַל-יְדֵי פִּהֲנִיךָ הַקְּדוֹשִׁים: וְכָל-שְׂמַנְתָּ יָמֵי חַנּוּכָה הַנְּרוֹת הַלָּלוּ

קִדְשׁ וְאִין לָנוּ רְשׁוֹת לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם אֶלָּא לְרְאוּתָם בְּלִבְדּוֹ כְּדֵי לְהוֹדוֹת לְשִׁמְךָ

עַל-נְסִיךָ וְעַל-יְשׁוּעָתְךָ וְעַל-נְפִלְאוֹתֶיךָ:

79 78 אחר ההדלקה אומרים הפיוט הזה:

opinion, which became widely accepted is that שלחנכה is said as one word. sometimes combined the word של with what it applies to. Therefore, both מסורות have legitimacy.

ועל הנר מברך (גמ' שבת כג.), ברוך אתה ד' אלקינו מ"ה אשר קדשנו במצותנו וצונו להדליק נר של חנוכה, והיכן צוינו, מן זכר ימות עולם בינו שנות דר-וְדָר שָׁאֵל אֲבִיךָ וְיִגְדֶּךָ וְיִאֲמְרוּ לְךָ: (דברים לב:ז) (גמ' סוכה מו.) בפסוק זכר ימות עולם י"ג תיבות והקריאה הרי י"ד, וכן י"ד תיבות בברכה זו (מובא בסידור ר' הירץ). (רוקח סי' קמא)

78 Musicologists claim that the common מעוז צור tune is based upon three melodies. The first part is a German song, the second a German war song (called Beutenhaur), and the last part another song (called Schallmann Lied). It seems the melody is about 500 years old. A different melody, was sung in פפדי"מ and by the לנר ערוך.

79 In the סידורי רודלהיים we also find different נוסחאות - for example כָּלָה instead of כָּלָה, and הַגְּדִלָה instead of הַגְּדִלָה. There are some questions regarding this פיוט - a) its authorship is unknown, b) the exact נוסח of the פיוט is likewise unknown. It was first printed in Prague (רע"ה) and then in the (סאלוניקי ש"י) (מחזור מעגלי צדק).

מָעוֹז, צוֹר יִשׁוּעָתִי. לֶךְ, נֹאֵה לְשִׁבְחָה. תְּבוּן, בַּיִת תִּפְלְתִי. וְשֵׁם, תּוֹדָה נִזְבַּח.

לַעֲת תִּכְיֶן מִטְּבַח. מִצָּר הַמִּנְבַּח. אֲזוּ אֶגְמַר, בְּשִׁיר מִזְמוֹר. חֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ:

רָעוֹת, שְׁבַעַה נִפְשֵׁי. בְּיָגוֹן, כַּחַי כָּלֵה. חַיִּי, מְרִירוּ בְּקִשֵׁי. בְּשַׁעְבוֹד, מַלְכוֹת עֲגָלָה.

וּבְיָדוֹ הַגְּדֵלָה. הוֹצִיא אֶת־הַסְּגָלָה. חֵיל פְּרָעָה, וְכָל־זָרְעוֹ. יָרְדוּ כְּאֶבֶן, מִצּוּלָה:

יָבִיר קִדְשׁוֹ הַבִּיאָנִי. וְגַם שֵׁם, לֹא שָׁקַטְתִּי. וּבֹא נוֹגֵשׁ, וְהַגְּלֵנִי. כִּי, זָרִים עֲבַדְתִּי.

וַיִּזַן רַעַל, מִסִּכְתִּי. כִּמְעַט שָׁעַבְרְתִּי. קֶץ בָּבֶל, זָרְבָבֶל. לְקֶץ שְׁבַעִים נוֹשַׁעְתִּי:

כְּרוֹת קוֹמַת בְּרוּשׁ. בְּקֶשׁ, אֶגְגִּי בֶן־הַמֶּדְתָּא. וְנִהְיִתָּה לוֹ לְמוֹקֵשׁ. וְגֵאֲוֹתוֹ נִשְׁבַּתָּה.

רֹאשׁ יְמִינִי נִשְׂאֵתָ. וְאוֹיֵב, שָׁמוֹ מְחִיתָ. רַב בְּנָיו וְקִנְיָנָיו. עַל הָעֵץ תִּלְיִתָּ:

יָוָנִים, נִקְבְּצוּ עָלַי. אֲזִי, בִּימֵי חֲשָׁמַנִּים. וּפְרָצוּ, חוֹמַת מַגְדָּלִי. וְטָמְאוּ, כָּל־הַשְּׂמָנִים.

וּמְנוֹתַר קִנְקֵנִים. נַעֲשֶׂה נֶס, לְשׁוֹשְׁנִים. בְּנֵי בִינָה יְמֵי שְׁמוֹנָה. קָבְעוּ, שִׁיר וְרִנָּנִים:

השמש או הקורא מכריז: שְׁתִּיקָה יָפָה בְּשַׁעַת קְרִיאַת הַמְּגִלָּה וְהַבְּרָכוֹת!

⁸⁴ לפני קריאת המגילה הקורא אומר הברכות האלו:

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם

אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל מִקְרָא מְגִלָּה:

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁעָשָׂה נִסִּים לְאַבְרָהָם בְּיָמֵינוּ הֵם בְּזִמְנָךְ

הַזֶּה:

80 **פרשת זכור** - רבים מקפידים על הוראת רבינו נתן אדלר שנשים תשמענה את קריאת פרשת זכור. הקריאה המקובלת היא יתמחה את זכר עמלק, הזי"ן של זכר בצירה, ולא נהגו לכפול את הקריאה.

בהפטרה את המלה **יומה** (קול הצאן הזה באזני), יש אומרים אותה בהטעמה מיוחדת כדי להבליט את הרמוז של הנביא לגעיית הצאן.

81 Three boxes are put out. a) זכר למחצית השקל which is given to the לומדי תורה in ירושלים,

b) מתנות לאביונים, and c) אגרא דתעניתא צדקה (the cost of the meals one would have eaten that day).

82 The מנהג was to give משלוח מנות after קריאת המגילה in the daytime and not before. The שלייה, שליה, is discussed by the רוקח, רבי יהודה בר קלונימוס (and הדלקת נרות חנוכה) do we recite שהחיינו (שהחיינו is not said at the סעודה, since it is not specifically for the חג (similarly יום טוב does not have a שהחיינו), only on מקרא מגילה (and חנוכה) do we recite שהחיינו, since this clearly indicates the מתנות לאביונים are the same in this respect as the (שעודה). We also do not find that one announces that one should have כוונה, although שתיקה יפה is announced. ! בשעת קריאת המגילה והברכות

83 According to R. Yisroel Strauss of KAJ WH "Groggers (sirens, whistles, etc) are fairly new, 30-35 years. In fact most of the noise is still generated with stamping feet and banging of the shtender covers. The first mention of המן gets about four seconds and the rest about 1-2 seconds. הרש's wife gets equal treatment.

אין מברכים 'שהחינו' בקריאת המגילה של שחרית, שכבר יצאו בברכה של אתמול:

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁחֵינּוּ וְקִיַּמְנוּ וְהִגִּיעָנוּ לְזִמְן הַזֶּה:

אחר קריאת המגילה מברך הקורא:

(גמ' מגילה כא:) בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם ⁸⁵ (הַאֵל) הָרַב אֶת-רִיבֵנוּ

וְהִדֵּן אֶת-דִּינֵנוּ וְהַנוֹקֵם אֶת-נִקְמָתֵנוּ וְהַמְשַׁלֵּם גְּמוּל לְכָל-אוֹיְבֵי נַפְשֵׁנוּ

וְהַנְּפָרֵעַ לָנוּ מִצָּרֵינוּ: בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַנְּפָרֵעַ לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל מִכָּל-צָרֵיהֶם הַאֵל

הַמוֹשִׁיעַ:

בגמר קריאת המגילה והברכה שאחריה בערבית, אומרים 'אשר הניא' ומזמרים 'שושנת יעקב'.
בשחרית אין אומרים 'אשר הניא', מפני שקרובות נאמרו בחזרת השי"ץ, אך מזמרים 'שושנת יעקב'.

אֲשֶׁר הִנִּיא, עֲצַת גּוֹיִם. וַיִּפֹּר, מַחֲשָׁבוֹת עָרוּמִים.

בְּקוֹם עֲלֵינוּ, אָדָם רָשָׁע. נִצֵּר זְדוֹן, מִזֶּרַע עֲמֶלֶק.

גָּאָה בְּעֶשְׂרוֹ, וְכָרָה לוֹ בּוֹר. וַיַּגְדֵּלְתוּ, נוֹקְשָׁה לוֹ לְכָד.

דָּמָה בְּנַפְשׁוֹ לְלֶכֶד, וְנִלְכַד. בִּקֵּשׁ לְהַשְׁמִיד, וְנִשְׁמַד מִהָרָה.

הָמָן הוֹדִיעַ אֵיבַת אֲבוֹתָיו. וְעוֹרָר שְׁנֵאת אַחִים לְבָנִים.

וְלֹא זָכַר רַחֲמֵי שְׂאוּל. כִּי-בִחְמֶלְתוֹ עַל אֲגָג, נוֹלַד אוֹיֵב.

זָמַם רָשָׁע לְהַכְרִית צְדִיק. וְנִלְכַד טָמֵא בְיַדֵי טְהוֹר.

85 'הא-ל' was included in the ברכה in וורמיישא as well as by the רוקח, while in פפדי"מ it was not (דברי קהלת pg. 420). It seems that in פפדי"מ in later generations it was said, as is evident from Baal Kerioh Benno Weis's melodies.

חֶסֶד גָּבַר, עַל-שִׁגְגַת אָב. וְרָשַׁע הוֹסִיף חַטָּא עַל-חַטָּאָיו.

טָמַן בְּלִבּוֹ, מַחְשְׁבוֹת עֲרוּמָיו. וַיִּתְמַכֵּר לַעֲשׂוֹת רָעָה.

יָדוּ שָׁלַח בְּקִדּוּשֵׁי אֵל. כִּסְפוֹ נָתַן לְהַכְרִית זְכָרָם.

כִּרְאוֹת מְרֻדְכִי, בִּי-יֵצֵא קֶצֶף. וְדַתִּי הֶמָּן נָתַנּוּ בְּשׂוֹשָׁן.

לְבַשׁ שֵׁק, וְקָשֶׁר מִסַּפֵּד. וְגִזֹּר צוּם, וַיֵּשֶׁב עַל-הָאָפֶר.

כִּי זֶה יַעֲמֵד לְכַפֵּר שִׁגְגָה. וְלִמְחַל חַטָּאת עֲזוֹן אָבוֹתֵינוּ.

גַּיַץ פָּרַח מִלּוֹלֵב. הֵן הַדָּסָה עֲמָדָה לְעוֹרֵר יִשְׁנִים.

סָרִיסִיָּה מִבְּהִילִים לְהֶמָּן. לְהַשְׁקוֹתוֹ, יַיִן חֶמֶת תַּנְיִנִים.

עָמַד בְּעֲשָׂרוֹ, וְנָפַל בְּרָשָׁעוֹ. עָשָׂה לוֹ עֵץ, וְנִתְלָה עָלָיו.

פִּיָּהֶם פָּתַחוּ, כָּל-יֹשְׁבֵי תִבְל. כִּי פוֹר הֶמָּן, נִדְּהַפֵּךְ לְפוֹרְנוֹ.

צַדִּיק נִחְלָץ מִיַּד רָשָׁע. אוֹיֵב נָתַן תַּחַת נַפְשׁוֹ.

קִיְמוּ עֲלֵיהֶם, לַעֲשׂוֹת פּוֹרִים. וְלִשְׁמַח בְּכָל-שָׁנָה וְשָׁנָה.

רְאֵיתָ אֶת-תַּפְּלַת מְרֻדְכִי וְאֶסְתֵּר. הֶמָּן וּבְנָיו עַל-הָעֵץ תָּלִיתָ:

שׁוֹשְׁנַת יַעֲקֹב צָהֳלָה וְשִׁמְחָה. בְּרְאוֹתָם יַחַד תִּכְלַת מְרֻדְכִי. וְתִשׁוּעָתָם הִיִּיתָ לְנִצָּח.

וְתִקְוֹתָם בְּכָל-דּוֹר וְדוֹר. לְהוֹדִיעַ, שְׁכָל-קִנְיִךְ לֹא יִבָּשׁוּ. וְלֹא-יִכְלָמוּ לְנִצָּח כָּל-הַחוֹסִים

בְּךָ. אָרוּר הַמָּן, אֲשֶׁר בִּקֵּשׁ לְאַבְדִי. בְּרוּךְ מְרַדְּכֵי הַיְהוּדִי. אָרוּרָה זָרַשׁ, אִשֶּׁת מִפְחִידִי.
בְּרוּכָה אֶסְתֵּר בַּעֲדִי, (יש לחוסף ⁸⁶ אָרוּרִים כָּל הָעֲרָלִים, בְּרוּכִים כָּל־יִשְׂרָאֵל). וְגַם

חֲרִבּוֹנָה זְכוּר לְטוֹב.⁸⁷

בליל פורים ממשיכים ביואתה קדושי (עמ' 142).
ושוב קדיש תתקבל (עמ' 242) ויעלינו (עמ' 942).
במוצאי שבת ממשיכים ביויהי נעם (עמ' 042).
בבוקר ממשיכים ב'אשרי (עמ' 06) ויובא לציון (עמ' 16).

86 'ארורים כל הרשעים כ"ה בטור (סי' תר"ץ) ובסי"י ליתא כלל, אבל ברש"ס 'ארורים כל הערלים ברוכים כלהישראלים וכתב שכן בטור, וברור שיד הצנזורה שלטה כאן. (סידור אזור אליהו)

87 בסעודת פורים אוכלים בשר מעושן המכונה 'המין' (מפני שתלוי כעת העישון), ואת המאפה בצורת אדם הקרוי 'המין'.